

Roy Jacobsen

Harika Çocuk

Çeviren: Deniz Canefe

ROMAN

HARİKA ÇOCUK

Roy Jacobsen 26 Aralık 1954'te Oslo'da doğdu. Norveçli romancı ve öykücü. Edebiyat dünyasında ilk kez 1982'de *Fangeliv* (Tutuklu Yaşam) adlı kısa öyküler derlemesiyle tanındı; bu kitabıyla Tarjei Vesaas Ödülü'ne layık bulundu. Ayrıca Norveç Edebiyat Eleştirmenleri Ödülü'nü aldı ve 1991'de *Seierherrene* (Fatihler) ve 2004 yılında *Frost* (Don) adlı romanlarıyla Norveç Konseyi Edebiyat Ödülü'ne aday gösterildi.

Çocukluğu Oslo'nun yakınlarında Groruddalen Vadisi'nde bir banliyö kasabasında geçti. Değişik işlerde çalıştı ve 1982'de ilk kitabı yayımlandıktan sonra da çalışmayı sürdürdü. Ancak 1990'da bütün zamanını yazarlığa ayırmaya başladı. 1991'de yayımlanan *Seierherrene* romanında, hem annesinin geldiği topraklar hem de kendisinin Groruddalen'deki çocukluğu önemli temalar olarak ele alınır. Bu romanda Norveç kültüründe "büyük sınıf yolculuğu" denilen ve yirminci yüzyılda birkaç nesil içinde Norveç toplumunun büyük bir bölümünün üst toplumsal katmanlara geçmesi biçiminde yaşanan olgu, belki de diğer tüm Norveç edebiyat eserlerinden daha doğrudan bir şekilde ele alınmıştır. Romanda, bir aile ve iki neslin görüş açısından, son seksen yılda sıradan insanların yaşam koşullarının nasıl değiştiği, bir çiftçi ve işçi toplumunun nasıl büyük bir hızla endüstri sonrası, eğitilmiş, teknik bir topluma, fırsatlarla dolu bir refah toplumuna dönüştüğü ve bu sırada yurttaşlara nasıl yeni yaratılmış bir benlik duygusu sunulduğu anlatılır. Kendini bu şekilde kanıtlayan Jacobsen, İşçi Partili eski başbakan Trygve Bratteli'nin biyografisini yazmak üzere seçildi. Jacobsen aynı zamanda "Norwegian Academy for Language and Literature" üyesidir.

Eserleri: *Fangeliv* (kısa öyküler) (1982, Tutsak Yaşam), *Hjertetrobber* (roman) (1984, Yürek Sıkıntısı), *Tommy* (roman) (1985), *Det nye vannet* (roman) (1987, Yeni Sular), *Virgo* (roman) (1988), *Det kan komme noen* (kısa öyküler) (1989, Birileri Gelebilir), *Ursula* (çocuk hikâyesi) (1990), *Seierherrene* (roman) (1991, Fatihler), *Fata Morgana* (roman) (1992), *Den høyre armen* (kısa öyküler) (1994, Sağ Kol), *Trygve Bratteli. En fortelling* (1995, Trygve Bratteli'nin Biyografisi), *Ismael* (roman) (1998), *Grensar* (roman) (1999, Sınırlar), *Fugler og soldater* (kısa öyküler) (2001, Kuşlar ve Askerler), *Det nye vinduet* (kısa öyküler) (2002, Yeni Pencere), *Frost* (roman) (2003, Don), *Hoggerne* (roman) (2005, Ormancılar), *Marions slør* (roman) (2007, Marion'un Peçesi), *Vidunderbarn* (roman) (2009, Harika Çocuk).

Deniz Canefe 1956 yılında Ankara'da doğdu. Yükseköğrenimini Hacettepe Tıp Fakültesi'nde ve Oslo Üniversitesi Tıp ve Felsefe bölümlerinde tamamladı. Norveç'te on üç yıl tıp doktorluğu yaptıktan sonra İngilizce ve İskandinav dillerinden çeviriler yapmaya başladı. Ola Bauer, Thor Heyerdahl, Ingvar Ambjørnsen, Karin Alvtengen, John Steinbeck, Ernest Hemingway, George Orwell, Norah McClintock ve Cecelia Ahem, eserlerini Türkçeye taşıdığı yazarlardan bazıları.

ROY JACOBSEN

Harika Çocuk

Çeviren:
Deniz Canefe

Roman

Yapı Kredi Yayınları

This translation has been published with the financial support of NORLA
Bu kitap NORLA'nın çeviri desteği ile yayınlanmıştır

Yapı Kredi Yayınları - 3960
Edebiyat - 1116

Harika Çocuk / Roy Jacobsen
Özgün adı: Vidunderbarn
Çeviren: Deniz Canefe

Kitap editörü: Devrim Çakır
Düzeltili: Filiz Özkan

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Pasifik Ofset Ltd. Şti.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Haramidere - Avcılar / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 77
Sertifika No: 12027

Çeviriye temel alınan baskı: Cappelen Damm, Oslo, 2009
1. baskı: İstanbul, Eylül 2013
ISBN 978-975-08-2617-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2012
Sertifika No: 12334
Copyright © CAPPELEN DAMM AS 2009

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
internet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

HARİKA ÇOCUK

Her şey annemle evi boyamaya girişmemizle başladı. Aslında ben duvarın en alt kısmını boyuyordum ve oldukça ufak tefek olduğumdan zorlanıyordum; annem de bir mutfak sandalyesinin üzerine çıkmış tavanın kenarıyla ilgileniyordu. Böyle giderse bir duvarı bitirmek aylar alacaktı. Ama bir akşam Bayan Syversen gelip eserimize baktı, kollarını kabarık göğüslerinin üzerinde kavuşturdu.

"Duvar kâğıdı denemeye ne dersin, Gerd?"

"Duvar kâğıdı mı?"

"Evet, benimle gel."

Koridorun karşı tarafında oturan Bayan Syversen'in evine girdik. Yıllardır duvar duvara komşu olmamıza, bitişik sınıfa giden akranım Anne-Berit'le onun altı yaşındaki ikiz kız kardeşleri de orada oturmasına karşın bu eve hiç girmemiştik.

Annem ne zaman beni biriyle karşılaştırmak istese onlardan söz ederdi. "Reidun ve Mona'ya bak" derdi. Ya da Bayan Syversen'in dediğine bakılırsa, içeride, yatağın ve yemeğin olduğu yerde kalmayı sokağa çıkmaya yeğleyen Anne-Berit'ten söz ederdi; oysa yaşam dökümhanede şekillenmeyi bekliyordu sokakta, kalıba dökülmüş kepenklerin kaşları çatıktı, kiremitler beton bloklarla binaların arasına saçılmıştı; ağaç kökleriyle, kütüklerle, açık kuyularla, sık çalılarla, görünmez kamp

izleriyle dolu, ziftli kâğıt, yalıtım artıkları ve tahta parçalarıyla ateş yakılabilen, uğruna Yenilmezler ve Yüceler'in unutulmaz savaşlar verdiği iki katlı kaleler yapılabilen, tek bir sözcükle yıkılan bu yapıların ertesi gün onu yıkandan başkası tarafından yeniden inşa edildiği, yer yer otlarla kaplı toprak vardı orada.

İnşa eden asla yıkanla aynı kişi değildir, bunu söylüyorum çünkü ben, küçük olmama karşın inşa edenlerden biriydim ve güzelim şatolarım harabeye dönüştüklerinde çok gözyaşı dökmüştüm; misillemeden, acımasızca intikam almaktan konuşulurdu; ama yıkıcıların keyiflerinden, kocaman sırtışlarından başka yitirecekleri bir şeyleri yoktu, daha o zamandan yitirecek şeyi olanlarla hiçbir şeyi olmamış ve hiçbir şey edinmeyi düşünmeyenler arasındaki kamplaşmanın izleri vardı. Anne-Berit ve kardeşleri bu dünyayla ilgilenmiyorlardı, onlar ne yapıyor ne de yıkıyorlardı, mutfak masasının başında oturup bütün gün boyunca akşam yemeği yiyorlarmış gibi gelmişti bana; üstelik şimdi Bay Syversen de eve gelmiş, üzerinde atletiyile, küçük sandalyenin dışına taşmış devasa bacaklarının üzerine sarkan pantolon askıları ile masanın başındaki tahtında oturuyordu.

Syversen ailesinin salon duvarlarında altmışlı yıllarda Norveçli işçi ailelerinin evlerini küçük, tropik ormanlara dönüştüren iri çiçekli duvar kâğıtlarını, sarmaşıkların aralarındaki tik ağacından yapılmış, gösterişli pirinç desteklerin arasına yerleştirilmiş ince kitap raflarını, rafların altına monte edilmiş, pırıltılı gök cisimlerini andıran görünmez lambalarla aydınlatılmış, bej ve beyaz çizgili köşe kanepesini ilk kez görmüştük. Annemin bakışlarında birkaç saniye süren çocuksu hayranlığın ardından beliren biraz umursamaz uzaklığın yavaşça doğal bir ürkekliğe dönüştüğünü görebiliyordum. Ardından gerçekçi sözler döküldü dudaklarından: "Hayır, buna *bizim* paramız yetmez. *Biz* böylesini yapamayız." Ya da: "Bu bize göre değil" türünden sözler.

O sıralar “bize göre” yani anneme ve bana göre olmayan çok fazla şey vardı, çünkü annem, ben okuldan tıngır mıngır döndüğümde evde olabilmek için Vaterland’da bir ayakkabı dükkânında yalnızca yarım gün çalışıyordu ve bu yüzden her ilkbahar geldiğinde söylediği gibi oğlanı tatile göndermeye gücü yetmiyordu; sanki ben bir yere gönderilmek istiyordum gibi, ben yazın da evde, annemle birlikte olmak istiyordum; bizim blokta oturanların çoğu yazları evde olurdu; ama sanki evde değilmiş gibi davranmak ya da en azından tatile çıkmak istemiyormuş gibi yapmak önemliydi.

“Çok masraflı değil mi?” diye sordu annem.

Bu sözcüğü yalnızca başkalarıyla birlikte olduğumuzda kullanırdı, ikimiz baş başayken pahalı deriz ve gerçekten de öyle olduğunu düşünürüz.

“Hiç de değil” dedi Bayan Syversen.

Yalnızca Norveç kadın dergileri okuyan annemin tersine İsveç kadın dergileri okuyan Bayan Syversen, tropik yağmur ormanındaki kitap raflarının birinden bir yığın kadın dergisi çıkardı, *Malmö*’nün sayfaları arasında bir makale ararken bir yandan da mutfakta oturan Bay Syversen’e seslenip gelmesini, faturayı bulup Gerd’e göstermesini istedi.

Kocaman adamın, tamam diye mırıldanarak sallana sallana gelişine, büyük bir iyi niyetle tik ağacı kitaplığa yürüyüşüne, içinde kartpostallardan başka pek bir şeye yer yokmuş gibi görünen küçük bir rafı çekişine bakarken, ağır işlerde çalışan yetişkin erkeklerin ilginç kokusunun burnumdan içeri dolduğunu hissettim ve bu devasa insanla merdivenlerde ya da atölyede karşılaştığım her seferinde olduğu gibi, Bay Syversen iyi kalpli, tehlikesiz biri olmasına ve her zaman beni ilgilendirmeyen konularda söyleyecek bir çift tatlı söz bulmasına karşın, babasızlık yine de o kadar kötü bir şey değil, diye düşündüm. Başka bir deyişle mutfakta oturmuş, iri, sessiz hareketlerle yemeklerini çiğnerken içeriye, bize kaçamak ba-

kışlar fırlatan üç kızın böyle iyi yetiştirilmesinin sorumlusu karısıydı.

Annemin her zamanki sözcüklerle bu faturaları geçiştirememesi ilginçti; duvar kâğıdı gerçekten de pek “masraflı” sayılmazdı, ayrıca satın alındığı yer de İsveç değil, Årvoll merkezinde, bankanın yanındaki “Agda Manufaktor og Myklebust” adındaki yapı marketti; biz de yemek alışverişlerimizi o bölgeden yapardık; şayet bir nedenle Traver Sokağı’ndaki Lien’e ya da Refstad Bulvarı’ndaki Omar Hansen’e gitmediysek. Bir keresinde annem oradan bir buzluk kiralamıştı; ama artık çok pahalıya gelmeye başladığından ya da onu niye kullanacağımızı bilemediğimizden geri vermiştik geçen yıl. Berlin Duvarı’nın, Başkan Kennedy’nin ve her şeyden önce Yuri Gagarin’in, kesin bir ölümden kurtulup sağ salim evine dönerek bütün dünyayı şaşırtan Rus’un yılıydı o yıl. Ayrıca bir de “Mark II” tipi Jaguarların 49 bin 300 kron ettiği zamandı. Bu bilgiyi yalnızca ilginçlik olsun diye yazmıyorum; arabayı ve fiyatını Bjerke Hipodromu’nda bir sergide gördüğümünden beri asla unutmamıştım, belki de bunun nedeni USBL bloklarındaki* dairemizin ipoteginin üç bin iki yüz kron olduğunu bilmem ve bunun anlamının Jaguar’ın on altı daire, başka bir deyişle bütün bir apartman değerinde olduğunu düşünmemdi. Örneğin, tıpkı üç numarada yaşayanlar gibi her yaştan yetmiş altı insanla bir arabayı aynı hizaya yerleştiren bir sistem olduğunu bilmek, insanı çocukluğunda tren çarpmışa döndüren ve bir daha da asla akıldan çıkarılmayacak türden bir düşünce; bütün o kokuları, her aileyi ötekilerden ayıran özel kokuyu, bütün o yüzleri ve sitenin akortsuz korosunu oluşturan bütün o sesleri bir düşünün; onların bedenlerini, giysilerini, sıvalı kollarıyla yemek yerken, gülerken, kavga ederken, ağlarken, suskun otururken, ağızlarının iki yanında lokmalarını yirmi üçer kere çiğnerken yaptıkları bütün hareketleri göz-

* “Oslo Bölgesi Konut Siteleri”

lerinizin önüne getirin. Bir Jaguar'm bütün bunlara karşılık neyi var? Torpido gözünde bir tabanca? En azından. O arabayı çok düşünmüştüm, belki de çok fazla; cam göbeği rengiydi.

"Ama bir de tutkal parası var" diye ekledi, Bayan Syversen; birdenbire her şeyin gereğinden fazla pürüzsüz gittiğinin farkına varmış gibi.

"Hayır, yok" diye araya girdi Bay Syversen. Adının "Frank" olduğu ortaya çıkacaktı bu konuşmayla.

"Ne dedin Frank?" Bayan Syversen'in sesinde bir keskinlik vardı. Kocasının elinden aldığı faturaları kömür karası, altıgen gözlüklerinin arkasından eleştirel bakışlarla incelemeye başladı. Aslında kitaplara ayrılması gereken rafları işgal eden bir sürü açık mavi porselen biblocukların, oval, teneke kül tablalarının arasından faturaları bulmak hiç de kolay bir iş değildi. Bu ailenin hiç kitabı yok muydu acaba? Ama Frank umursamaz bir tavırla omuz silkti, anneme gülümsedi, kurşun gibi ağır elini kırpık saçlı başımın üzerine koydu.

"Demek öyle Finn, evde patron sensin."

Bunu söylemesinin nedeni herhalde yüzümdeki ve saçlarındaki yeşil boyalardı; yaşamımızı sürdürebilmek için işlere erkekçe katkıda bulunuyormuş gibi görünüyordum.

"Evet, öyle becerikli ki" dedi annem, sesi hafifçe çatlayarak. "Onsuz hayatta altından kalkamazdım."

Bu benim çok hoşuma giden bir cümle, çünkü o sıralar çatı katında kırlangıç yuvaları, balkonlarında oturmuş kahvelerini içen ya da kafalarını arabalarının kaportasına daldırmış komşularıyla betonarme bir sitede oturmamıza karşın annem en ufak bir şeyden çileden çıkabiliyordu; ben yaşıtlarımın çoğundan daha iyi okuyup yazıyordum, on beş günde bir maaş geliyordu, evet, aslında burada hiçbir olay olmuyordu; ama yine de sanki kıl payı kurtulduğumuz tehlikelerle çevriliymiş gibiydik; en azından şimdilik, diyelim annem gibi; çünkü gerçekleşmeyen bir olaydan hiçbir şey öğrenilmez.

“Biliyorsun eski gücüm yok artık” diye mırıldanırdı annem, herhangi bir durumla karşılaştığında. Böyle zamanlarda boşanmasından söz ediyor olurdu; oysa ne ben ona sorardım, ne de o bir açıklama yapardı. Bir çığ gibi üzerine çöken bu boşanma aslında bitmez tükenmez bir sefilliğin içindeki küçük olaylar dizisinin yalnızca giriş bölümüydü. Çünkü dönem Juri Gagarin dönemiymiş belki ama boşanma değil, evlenme zamanıydı; üstelik boşanmalı daha bir yıl olmuşken babam bir iş kazası sonucu aramızdan ayrılmıştı annemin deyişiyle. Aker Tersanesi’nde bir vinç kazasında ölmüştü. Ne babamı, ne boşanmayı ne de kazayı hatırlıyorum; ama annem ikimiz için de hatırlıyor, gerçi babamın görünüşü, nelerden hoşlandığı, nelerden hoşlanmadığı, varsa boş zamanlarını nasıl geçirdiği, nereden geldiği, bir zamanlar benim doğmamı beklerken geçirmiş olmaları gereken güzel günlerde neler konuştukları konusunda asla somut bir şey söylememişti; onun fotoğraflarını bile göstermiyor kimselere, kısacası ardımızda bıraktığımız bir dönem bu.

Henüz etkisi geçmeyen bu iki felaketi bir üçüncüsü izlemişti, bu da dul aylığıyla ilgiliydi; babam vinçten düşmeden önce bir kere daha evlenmeyi ve bir çocuk sahibi daha olmayı başarmış üstelik. Bizim adını bile bilmediğimiz bir kız. Bu yüzden şimdi dışarıda bir yerlerde bir dul vardı, annemle benim almamız gereken paraları o alıyor, piyango biletlerine, taksilere, berberlere harcıyordu.

“Anlamıyorum, nereye gitmiş olabilirler” dedi Bayan Syversen pes etmiş bir tavırla, tutkalı eksik duvar kâğıdı faturalarını havada sallayarak. Ama şimdi en azından annem bu konuyu kapatabilirdi artık.

“Neyse, şimdilik biz de düşünelim biraz.” Ağızları açık, dudaklarının üzerindeki süt bıyıklarıyla sessizce bize bakan kızlara son bir kez gülümsedi. “Öneri için teşekkürler, duvarlar gerçekten harika görünüyor.”

Hemen ertesi gün duvar kâğıtlarına bakmak için Årvoll merkezindeydik. Bu aslında oldukça şaşırtıcı bir durumdu, çünkü annem yalnızca tehlikelerle çevrili olduğunu düşünmekle kalmaz, karar vermeden önce de uzun uzun kafa yorar; daha yeni bir yığın para döktüğümüz yeşil boya örneğin, hiç de düşünülmeden alınmış bir şey değildi; geçen Noel'de birinci katta oturan yaşlıca çifte kahve içip pasta yemeğe çağırıldığımızda oradaki bütün duvarların bizimkilerden başka renkte olduğunu gördüğümüz ve ardından duvarları fırçayla onların boyadığını öğrendiğimiz günden beri ince ince düşünülüp karar verilmişti.

Bir başka sefer annem Essi adında bir arkadaşımın beni almaya geldiğinde içeri girmiş, arkadaşımın babasının en küçük odaya açılan kapının yerini değiştirip antreye taşıdığını, böylece Essi'nin on altı yaşındaki ablasına antreden kendi girişi olan bir oda yaptığını görmüştü. Şimdi bütün bu gözlemlerin üzerine, alışveriş merkezinde girdiğimiz dükkânın gelecek, olasılıklar ve hoşnutluk fışkıran ortamıyla boyaların arasındayken hissedilen temizlik ve iyimserlik havasına çalışanların bir taşı bile etkileyecek mavi işçi tulumları da eklenince sanki bütün her şey yerine oturmuş, bizi büyük sonuca ulaştırmıştı.

“Pekâlâ” dedi annem. “Öyleyse biz de şu kiracıyı alırız eve her şeye karşın. Başka çıkış yolumuz kalmadı.”

Şaşkın gözlerle ona baktım, bu konuyu daha önce konuşmuş ve anladığım kadarıyla ne kadar parasız kalırsak kalalım kiracı almayacağımıza karar vermiştik, çünkü bu, benim çok sevdiğim odamdan çıkıp annemin odasına taşınmam gerekeceği anlamına geliyordu.

Daha ben ağzımı açmaya fırsat bulamadan, “Ben salonda yatabilirim” dedi annem.

Böylece o öğleden sonra yalnızca duvar kâğıdı ve yapışkan almakla geçmedi, *Arbeider* gazetesine kiracı aradığımıza dair bir ilan yazdık. Güçlü erkek Frank’la yeniden konuşuldu; işi Grorud Vadisi’ndeki yeni inşaat alanlarından birinde buldozer sürmek olan Frank bir akşam en küçük odamızın kapısını antreye taşıyabilir miydi acaba? Böylece kiracımız girip çıkarken özel yaşamımızın içerisinden geçmek zorunda kalmayacak, biz de duvar kâğıtlarıyla henüz kapladığımız salonumuzda hiç tanımadığımız bir yabancıнын dolaşmasından kurtulacaktık.

Başka bir deyişle bizi heyecanlı günler bekliyordu.

Frank’ın çok usta bir marangoz olmadığı çıktı ortaya. Duvarın yıkılması çok gürültü patırtılı bir işti, ayrıca üzerinde yalnızca atletiyile çalışmasına karşın su gibi terleyen Frank soluk soluğa kalıyordu ve daha ilk akşamdan annemi “canım” diye çağırmaya başlamıştı.

“Ne dersin canım, bu kapı menteşeleri kalsın mı, yoksa sana yenilerini mi alayım?”

“Kaça geleceğine bakar.”

“Sana pek pahalıya gelmez canım, benim tanıdıklarım var.”

Neyse ki annem de ona “canım” denmesini pek hafife almıyordu. Ayrıca Bayan Syversen yemeğin hazır olduğunu söylemek ya da çöp arabasının bugün geç kalacağını haber vermek için düzenli aralıklarla bize gelmeye özen gösteriyor-

du. İtiraf etmeliyim ki ben de yoklamaya çok dikkat ediyordum, çünkü her seferinde çalışmaya başlamadan önce annem rujunu sürüyor ve bigudilerini çıkarıyordu, bu yüzden sokağa çıkmaya neredeyse hiç zamanım kalmamıştı. Arada sırada Bayan Syversen en büyük kızı Anne-Berit'i gönderiyordu. Onunla birlikte kocaman kapı kalaslarını ve ince levhaları yerlerinden çıkaran, omuzlarından ve giysiden çok bir fileyi andıran yıpranmış fanilasının aralarından kıştan kalma otlar gibi kara kıllar fışkıran, her darbeyi indirmeden önce ona yardım edebilmemiz için şakacı bir sesle "Çekiç! Çivi! Kalas!" diye homurdanan devasa adamı izlemek tam bir zevkti. Ama sonunda, yaklaşık bir haftalık işin ardından kapı yerine yerleşip eski yeri kapatıldığında ödemedi söz edilmeye başlandı. Frank'a bu iş karşılığında para verilmesi gerekmiyor muydu? Ama adam hiçbir şey istemedi.

"Deli misin sen?" dedi annem.

"Yok, ama belki bana bir küçük içki ikram edersin canım" dedi Frank alçak sesle. Sanki işin başarılmasıyla aralarında bir sırdaşlık gelişmiş gibi. Annemin açık cüzdaniyle orada durması, sanki bol bol parası varmış, Frank'ın istemesi yetermiş gibi yeni ojelenmiş tırnaklarıyla iki üç mavi beşlik çıkarması bir işe yaramadı. Frank bir centilmendi ve öyle kaldı. Sonunda bunun yerine iki kadeh Curaçao istedi.

"Her bacak için bir tane."

Artık o gittiğine göre duvar kâğıdı işine girişebilirdik.

İyi gidiyordu. Annem yeniden bir mutfak sandalyesinin tepesinde, ben de yerdeydim. Boyamak için tam bir hafta harcadığımız duvar bir akşamda kâğıtla kaplanmıştı. Ardından balkon kapısının ve büyük salon penceresinin çevresindeki girinti çıkıntılar için iki akşam kullandık, son akşam da kiraya vereceğimiz odaya bakan duvarı bitirdik. Değişiklik elle

tutulur gibiydi, çarpıcıydı, kulakları sağır ediciydi. Tamam, belki bir orman rengi seçmemiştik kendimize; annem daha az göz alıcı bir şey istiyordu, yine de aynı botanik temayı kullanmıştık. Kıvrımlı kenar süsleri, çiçekler ve sonbaharın sarı kahverengi renkleri. Daha ertesi gün kiralık odaya bakmak için iki kişi gelince işlerimizin açıldığını düşündük.

Ama öyle değildi.

Kiralık odaya bakmaya gelenlerin ikisinde de bir tuhaflık vardı. Sonra bir üçüncü geldi, o da odada bir tuhaflık olduğunu düşünüyordu. Annem bu yenilgilerden dolayı biraz geriledi. Kira çok mu yüksekti? Yoksa çok mu düşüktü? Başlarda belki de Årvoll'dan taşınmamız, eskiden, belki de kocasıyla birlikte oturduğu, insanların bir oda ve bir mutfakla yetindikleri Øvre Foss'ta kendimize daha ucuz bir yer bulmamız gerekebileceğinden söz etmişti. Ama sonra eğik bir el yazısıyla yazılmış bir mektup çıktı ortaya. Otuz üç yaşında, yalnız bir kadın olduğunu yazan Ingrid Olaussen şayet bizce de uygunsa cuma günü odaya bakmak istiyordu.

"Elbette" dedi annem.

Ama ertesi gün Anne-Berit ve Essi'yle birlikte okuldan geldiğimde annem ortadan kaybolmak gibi beklenmedik bir adım attı.

Bu daha önce hiç başıma gelmemişti.

Defalarca çalınama karşın kapı açılmadı. Cidden dışarıda bırakılmıştım. Essi beni kendi evine götürdü. Kendi annem dışında güvenebildiğim az sayıda anneden biri olan annesi beni avutmaya çalıştı, annemin alışverişe çıkmış olabileceğini söyledi. Ben de henüz harfleri yazmakta biraz zorlanan ve hesap yapmayı da pek beceremeyen Essi'yle birlikte ödevlerimi yapabilirdim o sırada.

"Çok akıllısın sen Finn."

Evet, iyi bir öğrenciydim; bu annemle aramızdaki anlaşmanın, iki kişilik bir ailenin hassas dengesinin bir parçasıydı.

Önüme salamlı ekmek konuldu, genelde çok severdim, ama boğazımdan geçmiyordu; bu tuhaf bir şey, bir kez bir anneniz varsa ortadan kaybolmasının altından kalkmak kolay değil. Yazı masasının başında oturan Essi'nin yanındaydım, elimde bir kurşunkalem vardı, öksüzdüm, tek bir harf yazmıyordum. Annem hiç böyle şeyler yapmazdı. Bir saat geçmişti artık (Daha on beş dakika bile geçmemişti). Ancak iki saat sonra yolda bir gürültü duyduk, apartmanın önündeki yolda geri manevra yapmaya çalışan eski püskü bir kamyonun egzozundan çıkıyordu bu ses. Ardından üzerinde çiçekli iş giysisiyle ön taraftan aşağı atlayıp girişe doğru koşan annemi gördüm. Kamyonun kahverengi kapılarının üzerinde "Storstein Mobilya ve İç Döşeme" yazıyordu süslü, altın yaldızlı harflerle. Tulum giymiş, devasa bir adam kamyonun kasasını açtı, bir adam daha atladı aşağıya. Birlikte kasada duran kanepenin üzerindeki örtüyü açtılar. Bej, sarı ve kahverengi çizgili modern bir çekyat. Demek annem Ingrid Olaussen diye birinin yazdığı bir mektuba güvenerek alışverişe çıkmıştı. Aşağı indirilen çekyatı giriş kapısına doğru itmeye girişti.

O sırada çantamı sırtıma takmıştım bile. Son hızla aşağı indim, çimenliği geçtim, küfür edip duran iki adamın bağırışlar eşliğinde üçüncü kata çıkarıp yaşamımda ilk kez bana sonsuz gelen bir süre kapalı bulduğum kapıdan içeri sokmayı başarabildikleri, taşınması güç mobilyanın arkasından merdivenleri tırmandım.

İçeride yüzünde umutsuz, gergin bir anlatımla duran annem beni gördüğünde belki de görünüşümün sefilliği yüzünden daha da gerginleşti sanki ve hemen özür dilemeye girişti – dükkânda her şey çok zaman almıştı. Ama beni avuturken sesi zayıf çıkıyordu. Bir kâğıdı imzaladı, yeni kanepenin salon duvarının önüne, eskiden hiçbir mobilyanın durmadığı yere yerleştirildiğinde aslında oraya çok iyi uyduğu ortaya çıktı. Annemin bir süre uzanması gerekiyordu. Benim de öyle. An-

nemin yanma yattım, anında uykuya dalmadan önce kollarını hissettim; menekşe, oje, ayakkabı köselesi, yapışkan kokuları doldu burnuma. İki saat sonra uyandığımda üzerimde bir örtü vardı, annem her zamanki gibi bir şarkı mırıldanarak mutfakta akşam yemeği hazırlıyordu.

O gün akşam yemeği yalnızca biraz kızartma et ve yumurta oldu ama bu da pekâlâ yemek sayılabilirdi. Yemeğimizi yerken tüketici kredisi diye bir şey olduğunu, kısaca söylenirse, insanın bir şey satın almadan önce para biriktirmek yerine bunu daha sonra yapabileceğini anlattı. Bu da demek oluyordu ki, bir kitaplık satın almak için belki o kadar çok beklememiz gerekmiyordu. Çevremizdeki daireleri işgal etmeye başlamış olan televizyondan da alabilirdik pekâlâ. Böylece kaçırmamam gereken bir şey olduğunda her seferinde Essi'ye koştuktan kurtulacaktım.

Bunlar çok çekici beklentilerdi. Ama yine de o akşam annemde beni endişelendiren bir şey vardı, sanki içinde bir şeyler kırılmış, sakinliğini, güvenini elinden almıştı ve biraz önce sarsıcı bir olay yaşadığımdan ben de o gece her zamanki kadar iyi uyumadım.

Ertesi gün okuldan dosdoğru eve döndüğümde annem Ingrid Olausen'i karşılamaya hazırdı ve hemen sanki bir sınava girecekmişiz gibi beni birtakım bütünüyle gereksiz konularda uyarmaya giriştiğinde anladığım tek şey durumun ciddiyetiydi.

"İyi misin?" diye sordum.

"Ne demek istiyorsun?" dedikten sonra aynaya bakmaya gitti, geri döndü, ekşi bir sesle, "Sinsice planların yoktur herhalde" dedi.

Ne demek istediğini bile bilmiyordum. Birkaç saniye sonra gene kendisi olmuştu, yan gözle bana şefkatle baktı, bunun benim için kolay olmadığını anladığını söyledi, ama başka çıkar yol yoktu, anlıyor muydum?

Anlıyordum.

Anlaşmıştık.

Sözleşilen saatten yarım saat sonra gelen Ingrid Olaussen, Lofthus Sokağı'ndaki kuaförde çalışıyordu ve aslında annemle yaşıt olmasına karşın yirmili yaşlarındaymış gibi görünüyordu. Kabarık, pas kırmızısı saçlarının üzerine gözyaşlarına benzeyen küçük siyah boncuklarla süslü gri bir şapka takmıştı. Üstelik filtreli sigara içiyordu ve keskin olan tek şeyin el yazısı olmadığını da hemen gösterdi. Odaya bir baktı.

"Düşük standart, evet. Aslında bunun da ilanda belirtilmesi gerekmez miydi?" dedi.

Bunun ne anlama geldiğini bilmiyordum, ama annemin yüzü önce birkaç çok tanıdık değişimden geçti sonra gazeteye ilan vermenin kaç patladığını bilmeyen biri için böyle konuşmanın kolay olduğunu söyledi.

Bu bilgi karşısında Ingrid Olaussen yalnızca sigarasından derin bir nefes çekti ve kül tablası bulmak için çevresine baktı. Ama kimse ona kül tablası vermedi. Annem artık bu işten vazgeçmek istiyordu; kararımızı değiştirdiğimizi, odayı bizim kullanacağımızı söyledi.

"Boşuna buraya kadar geldiğiniz için özür dilerim."

Kadının çıkması için sokak kapısını açtı. Ama o zaman Ingrid Olaussen derin bir üzüntüye kapılmış gibi görünmeye başladı. Kuaförden çıkma kafası yavaş ama kararlı bir şekilde öne eğildi, uzun bedeni sarsak bir şekilde sallanmaya başladı.

"Aman, iyi değil misiniz yoksa?"

Kadının paltosunun kolunu tutan annem onu çekip salona soktu, kanepeye oturttu, bir bardak su ya da bir kahve isteyip istemediğini sordu.

Bunun üzerine daha da anlaşılmaz bir şey oldu. Ingrid Olaussen bir kahve istiyordu kesinlikle; ama daha annem suyu kaynatmaya bile başlamamışken kadın ince parmaklarını sanki ipliğe düğüm atacakmış gibi birbirlerine dolayarak

kesik kesik konuşmaya, işini, hiçbir şeyden memnun kalmayan, anlayabildiğim kadarıyla her yaptığında bir yanlış bulan müşterilerini ve onu aşağılayan işyeri sahibini anlatmaya başladı. Ayrıca anlattığı şeylerden biri annemin bir anda bütün tavrının değişmesine ve daha ben bir şey anlamaya fırsat bulamadan beni apar topar odama göndermesine neden oldu.

Kapının arasından konuşmalar, heyecanlı fısıldaşmalar ve ağlamaya benzer şeyler duyuyordum. Bir süre sonra da bir konuda anlaşır gibi oldular, umutsuz bir kahkaha bile duydum. Sonunda annem gelip kapıyı açtığında artık çok iyi arkadaş olduklarını düşünüyordum. Bunun yerine Ingrid Olaussen'in ortalıkta olmadığını, anneminse yemek hazırlamaya giriştiğinde her zamankinden de daha düşünceli olduğunu gördüm.

"Buraya taşınmayacak mı?" diye sordum.

"Hayır, bundan emin olabilirsiniz" dedi annem. "Beş parasız. Her şeyi allak bullak. Adı bile Ingrid Olaussen değil..."

Annemin bütün bunları nasıl öğrendiğini sormak istiyordum. Ya da hiç tanımadığı bir insanın ona kendisinden bu kadar çok söz etmesini nasıl sağladığını sorgulamak geçiyordu içimden. Ama odada oturduğum yarım saat içinde tuhaf bir huzursuzluk kaplamıştı her yanı ve iki sorunun yanıtı ya annemin bu kadını önceden tanıdığı ya da bu kadında kendisini gördüğüydü. Oysa ben bu iki yanıtı da duymak istemiyordum, bunun yerine dikkatimi yemeğime yönelttim, yine de annemin benim hiç tanımadığım yanları olduğu duygusu yakamı bırakmıyordu. Yalnızca dün, yani perşembe günü birden ortadan kaybolması yüzünden değildi bu, sonuçta her şeye karşın davranışının bir açıklaması vardı; ama hiç tanımadığımız bir yabancıнын bizim bir zamanlar olaysız yaşamlarımızı sürdürdüğümüz, yeni bakımdan geçmiş evimize gelmesi, yeni alınan kanepenin üzerinde kontrolünü yitirip ağlamaya başlaması, bütün sırlarını ortaya dökmesi

ve sonra da yeniden kapı dışarı edilmesi olgusu vardı karşımda. Yalnızca çözülmez bir bulmacayla karşı karşıya değildim, belki de bu benim yanıtını bilmek istemediğim bir bulmacaydı.

Sinirli, karanlık görünen anneme bakıyordum oturduğum yerden, belli etmeden. Genelde ne kadar dengeli olduğunu bildiğim, her an yanımda olduğunu hissettiğim anneme. Yeryüzünün dayanağı, gökyüzünü yerinde tutan bir sacayağı gibiydi. Oysa şimdi hiç tanımadığım bir yüzü vardı.

Neyse ki Őimdi kiracı projesi bir sűre için askıya alınmıŐtı. Sanki annem kapıdan içeri yeni bir gizemin daha girmesinden korkar gibiydi. Ama sűylediĐim gibi, sonradan para biriktirme konusunda anlaŐmıŐtık, bu yűzden *Arbeider* gazetesine sűzcűĐű elli re’den bir ilan vermekten baŐka are yoktu.

Annem her an telaŐlıydı, dikkati daĐınıktı. Ekmeklerimin űzerine yanlıŐ Őeyler sűrűyor, bir Őey anlattıĐımda beni dinlemiyor, akŐamları kitap okurken yerleri karıŐtırıyordu. “Sen benden daha iyi okuyabiliyorsun artık” dedi kendisini savunmaya çalıŐarak. Yűzűmű buruŐturdum. Ben okumayı bunun için ĐrenmemiŐtim ki. Bir yıĐın ocuk kitabımız vardı birlikte okuyacaĐımız. Ayrıca Margit Söderholm, *Jalna* serisi, *Heimskringla* adında bir ansiklopedi, Kaptan Maryat’ın *Peter Simpel* adında bir kitabı ve babamdan kalan tek kitap olan *Bilinmeyen Asker*. Bunların hiçbirini okumamıŐtık henűz ve anneme kalırsa okumayı da planlamıyorduk. Hepsi yatak odasında bir kutunun içine doldurulmuŐ, Őu baŐ belası kiracıyı bir ele geçirdiĐimizde tűketici kredisiyle satın alacaĐımız kitaplıĐı bekliyorlardı. Bir gűn bir anda baŐka birisi olduĐumu hissettiĐimini sűylediĐimde de beni dinlemedi annem. Bu somut, anlaŐılır bir duygu deĐildi; ama yine de yle Őiddetliydi ki sormadan edemedim.

“Şimdi hangimizle konuşuyorsun, benimle mi şuradaki çocukla mı?”

Sözlerim pek iyi karşılanmadı.

“Ne demek istiyorsun?” dedi kızarak. Sonra benim anlaşılmaz bir çocuk olduğum konusunda bir söylev çekti. Bu söylevi daha önce de birkaç kez işitmiştim; belki de sorun benim bir oğlan olmamdı ve ona kalırsa kızlar daha kolay anlaşılıyorlardı.

“Söylediklerinden hiçbir şey anlamıyorum” dedim ekşi bir sesle. Şimdilik benim olmayı sürdüren odama gittim, *Jukan* dergilerinden birini kendi başıma okumak için yatağa yattım. Ama aslında yalnızca protesto etmek için okuyordum, dikkatimi toplamayı başaramadım, üzerimde giysilerimle yatarken giderek daha çok kızdım. Küçük bir oğlanın, her ne kadar Juri Gagarin hepimizi göklere çıkarmışsa da, annesine her şeyin tıpkı eskisi gibi olduğunu söylemeye gitmesi için daha ne kadar beklemesi gerekiyordu acaba? Genelde çok uzun bir süre değil, en azından bizim evimizde değil. Ama bu kez öfkeyle beklerken uyuyakalmıştım.

Ancak ertesi sabah üzerindeki pijamalardan ve yorganın altında yatıyor olmamdan annemin yanıma gelmiş olduğunu anladım. Kalktım, giyindim, mutfağa gittim. Her zamanki gibi kahvaltımızı ettik, radyoda bariton ve U Thant gibi sözcükler söyleyen şapşalın tekine güldük. Ama yine de annemin üzerinde sinir bozucu bir uzaklık vardı ve bunun tam olarak barışmamızı engellediğinin farkına koridorun ucundaki kapıya doğru yürürken vardım. Montumu ve sırt çantamı aldım, Anne-Berit’le birlikte okula gitmek için çıktım.

Belki ben başka biri olmuştum her şeye karşı.

Anne-Berit her zamanki gibiydi. Kendisi olmak için böylesine her fırsatı değerlendiren başka birini daha görmedim. Güzel, kendinden emin ve hayal gücünden yoksun. Devasa annesiyle babasının hiçbir izi yoktu onda. Asla yeni bir şey

bulmaz, gülünecek bir şey olduğundan emin olmadıkça gül-meye başlamazdı ve genelde de gülünecek bir şey olmazdı onun için. Ama o sabah bunların hepsinden memnundum. Genelde bir şeyler söyleyen hep ben olduğumdan epeyce bir yolu hiç konuşmadan yürüdük, sonunda sessizlik giderek ağırlaşmaya başlayınca, "Neyin var senin?" diye sordu.

Benden yine pek bir yanıt çıkmadı. Annemin ve Bayan Syversen'in, Trondhjem Yolu'nun kenarındaki kaldırımdan çok daha güvenli olduğunu düşündükleri Muselunden'in gri killi patikalarında yolumuza devam etmekten başka yapacak bir şey yoktu. Oysa yolun yakınındaki bu yamaçta, sonbaha-rın sonlarına doğru yapraksız kalmış kara çalılarının arasından rahatça görünebilen ve kanlı uçak kazalarını andıran küçük, yamuk kulübelerde serseriler otururdu. Bizim Sarı, Kırmızı ve Mavi adlarını taktığımız ürkütücü adamlar da burada yaşıyor-du. Sarı bir hastalık yüzünden sarıydı, Kırmızı'nın yüzü her zaman kırmızıydı, Mavi büyüklerin deyişiyle bir Arap kadar esmerdi. Seslendiklerinde kulübelerine gitmemek çok önem-liydi; yoksa insanı kıyma makinesine atar, sulu, kahverengi bir çorbaya dönüştürür, sonra da kurutup et suyu tabletleri yapar-lardı. Ama bugün konu bunların hiçbiri değildi, ortalıkta bile görünmüyorlardı, bu yüzden benim de konuşmam için bir ne-den çıkmıyordu, ayrıca canım birilerine kızmak istiyordu.

"Üff, çok can sıkıcısın" dedim Anne-Berit'e, okulun bah-çesine girerken.

Buna yalnızca, "Pis şey sen de!" yanıtını verdi.

Ondan böyle sözler çıkması ender bir durumdu, ama söz-leri yüzüne uyuyordu. Böylece küs olarak ayrıldık, o kızlar sınıfına doğru yürüdü, ben de kızlarla oğlanların yan yana oturduklarında bir şeyler öğrenmelerinin olanaklı olup olma-dığını anlamak için kurulan kendi karma sınıfıma gittim.

Kızların en güzelleri kızlar sınıfına gidiyorsa da karma sınıfta olmak iyi bir şeydi. Aslında insanları ne kadar ya-

kından tanırırsan o kadar çok yanlış bulduğun da doğrudur. Ayrıca ben gözlerimi Tanja'nın siyah, alevli saçlarıyla dinlendirebilirdim burada. Tanja benim için bir gizem olmayı sürdürüyordu, çünkü hiçbir şey söylemezdi ve bir soru sorulduğunda, öğretmenimiz Henriksen'in bile biraz daha yükseltmesini istemekten artık vazgeçtiği bir sesle yanıt verirdi. Ama ne zaman *ben* bir şey söylesem döner, bana artık daha fazla yaşamaya ihtiyacım olmadığını hissettiren küçük bir gülümsemeyle bakardı. Kimileri onun Çingene olduğunu, Tøyen'de, botanik bahçesinin yakınında bir sirk arabasında yaşadığını söylerdi ve bu da her şeyi daha da güçleştiriyordu. Elllerinde gitarlarıyla dünyayı dolaşan, hırsızlık yapan, dönmedolap çalıştıranlardan daha çekici insanlar var mıdır?

Bu yüzden ben her şeyden önce Tanja dönüp baksın diye derslerde parmağımı kaldırır olmuştum, bugün de aynı şeyi denedim, ayrıca kafamda dönüp duran bütün o karmaşık düşüncelerden de kurtulmak istiyordum. Ama parlak bir sözle gözleri kamaştırmak yerine, ilk kez ödevimi yapmadan geldiğimin farkına vardığımda çok geç kalmıştım; korkunç, anlaşılabilir bir ağlama tutturdum. Bir kere başlayınca durmuyordu da. Sıramın üzerine kafamı koymuş, hüngür hüngür ağlıyordum salak gibi. İlginçtir ki, daha o zaman bile bunun bana çok pahalıya patlayacağını çok iyi bilincindeydim ve bu da durumu daha iyi yapmıyordu.

"Finn, canım, bir şey mi oldu?"

"Bilmiyorum!" diye hıçkırdım, doğrudur, üstelik böyle yanıt verdiğime memnundum, çünkü ya gerçeği ağzımdan kaçırıyordum: "Anneme bir şey oldu!"

Öğretmen beni koridora çıkardı, söylediklerini anlayabileceğim kadar sakinleştirdi. Benimle eve bir mektup göndermek ve her şeyin yolunda olduğundan emin olmak istiyordu. Ama buna öyle büyük bir güçle –ve yeni bir gözyaşı seliyle– karşı çıktım ki, kendimi toplamam için bir kez daha beklemesi

gerekti öğretmenin. Duvarın dibine çöküp bütün çocukların gülerken sessiz, ölülerinse şimdiden kanatlanmış oldukları bir hastaneyi andıran ıssız koridorun ilerlerine baktım. Genelde benimle arası iyi olan Bayan Henriksen birden konuştu.

“Bir şey mi gördün?”

İrkildim.

“Ne görecektim ki?”

“Yok, yok, yalnızca düşünmüştüm de... Belki bir şey görmüş olabilirsin...”

“Ne görmüş olabilirim?” diye bağırdım, bu sırada altımdaki zemin giderek daha zorlaşıyordu, çünkü yalnızca annem uzaklaşıp değişmekle kalmamıştı, belki bir de benim bunu bilmem, önceden görebilmem gerekiyordu. “Hiçbir halt görmedim ben!” diye gürledim.

“Sakin ol bakayım” dedi Bayan Henriksen. Artık sesi o kadar avutucu değildi, oldukça bıkmış gibiydi. Oturduğum yerde birden kafamda anılar ya da sözcükler belirdi. Annemle ikimizin topladığı, güldüğü, hoşlandığı ya da aptalca ve gereksiz bulduğu sözcükler. Beton, egzoz, benzin, deri, ayak-kabı gibi gerçekten etki uyandırabilen sözcükler... Yeni kızağım la kaydığım, annemin beni elimden tuttuğu, Trondhjem Yolu’ndan aşağıya uzanan yamaca doğru ittiği bir rüya gördüm. Ama orada artık kıvrım kıvrım, soğuk cam gibi berrak nehir yoktu, bunun yerine burnu kanayan hırpalanmış bir yüzü andıran, kahverengi bir kil vardı.

“Anlıyor musun şimdi?” diye öyle bir bağırdı ki annem, kulaklarım çınladı. “*Kış bitti artık! Bahar geldi!*”

“İçeri girelim mi artık?” diye sordu Bayan Henriksen.

Başımı kaldırıp ona baktım.

“Evet” deyip ayağa kalktım, son dakikalar içinde bir anlaşılmaya varmışız ve aslında ortada önemli bir şey yokmuş gibi davranmaya çalıştım.

Ama benim sınıfta kendimi kaybedişimin haberi okul bahçesine ulaşmıştı elbette ve eve giderken Anne-Berit'in yüzündeki gülümseme de kuşkuya yer bırakmıyordu. Şimdi Sarı ve Mavi uyanmıştı –Kırmızı ortalarda görünmüyordu– kulübelerinin önünde oturmuş, bardaklarından bir şey içiyorlardı. Bize seslenip onları ziyaret etmemizi söylediler, gelirsek Mavi'nin sincabını göstereceklerdi. Bu sözler Anne-Berit'in iki büklüm olup tuhaf bir kıkırdamayla gülmesine neden oldu.

"Katiller!" diye bağırdım sesimin bütün gücüyle. Mavi ayağa kalktı, Hitler selamı verdi, bir şeyler söyledi; ama can havliyle Gençler Pansiyonu'na doğru koşmaya başladığımız için ne dediğini duymadık ve ancak tenis kortuna geldiğimizde yavaşladık. Oraya vardığımızda arkadaşlarımdan kimilerinin ateş yakmaya hazırlandıklarını gördüm, Anne-Berit'e gelmek isteyip istemediğini sordum.

Durdu, dikkatle bana baktı, önce elbiselerinin is kokmasından, üstelik de asfalt isi kokmasından annesinin hoşlanmadığını, benim giysilerimin şimdiden kirlenmiş olduğunu ve buna benzer bir yığın şey söyledi. Alışılmadık ölçüde konuştu, bu yüzden sınıfta başıma gelenleri şimdiden unutmuş olduğunu sandım.

Ama akşamın ilerleyen saatlerinde kapının çaldığını, Bayan Syversen'in içeri girdiğini, annemle alçak bir sesle bir şeyler konuştuğunu duydum. Hemen ardından annem geldi, kollarını kavuşturup yeni kapımızın ağzında dikildi, yatağıma uzanmış kitabımı okumaya çalışırken bir yabancıymışım gibi süzdü beni.

"Sen neler yapıyorsun öyle bütün gün?" derken sesi öyle kuruydu ki onu duymazdan gelebilirdim. Ama başka da pek bir şey yapamazdım, onun için yattığım yerde *Jukan*'a bakmayı sürdürdüm. Sonunda durum sessiz bir savaşa dönüştü – bir şey görmüş müydüm ben sahiden?

Ama o zaman da yitik oğlunu geri kazanmaya çalışan bir annenin yapacağı şeyi yapmadı, onun yerine hüzünle kafasını sallayıp mutfağa geri döndü. Ama kapıyı, kiralık odanın kapısını, Frank'ın taktığı kapıyı açık bırakmıştı; bu yüzden bulaşık yıkamaya başladığını duyabiliyordum. Aslında benim işimdi bu ve genelde asla kaçamadığım bir görevdi. O sırada annem de bulaşıkları kurularıp yerlerine yerleştirirdi.

Dergiyi bir kenara attım, kalkıp mutfağa gittim, anne mi kararlı bir şekilde bulaşıkların başından kenara ittim, her nasılsa bu kez bulaşık fırçasıyla ortalığı sıırılsıklam etmemeyi başardım. Bunun sonucunda orada bütün konuşmalarını bitirmiş yaşlı bir karı koca gibi durduk; süt bardaklarını, tabakları, çatalları yıkayıp kurularken çöken sessizlik evimizi kaplayan en uzun sessizlik madalyasını kazanabilirdi.

Ama bu gün için artık daha fazla ağlamayacağını hissediyordum, onun için hiç istifimi bozmadım, öyle ki çok geçmeden gülmeye başlayacağımı hissettim. O anda bulaşık fırçasını pis suyun içine öyle bir attım ki, sular annemin yüzüne sıçradı. İrkilip geriledi, öfkeyle bağırды; ama kendisini topladı, kederli, tuhaf bir şekilde, bir elini kalçasına dayamış, ötekini gözlerinin önüne getirmiş durdu, sonra en yakındaki mutfak sandalyesine yığıldı, saçlarından süzülen bulaşık sularının arasından yorgun bir yüzle baktı.

“Senin bir kız kardeşin var.”

“Eee?”

“Yarı üvey.”

Buna karşı söylenecek pek bir şey yoktu. Bu kız kardeşimden haberim vardı, dünyanın bir yerlerinde yaşıyor, bizim almamız gereken dul aylığını alıyordu. Ama sonra kafamda bir şimşek çaktı.

“Kuaför kadın?”

“Evet.”

Evet, kuaför kadın, Ingrid Olaussen, ki aslında adı Ing-

rid Olaussen değildi, bu üvey kardeşin annesiydi. Kızın adı Linda'ydı, altı yaşındaydı. Kadın gazeteye verdiğimiz ilanı görmüştü, çünkü biz rumuz yerine kendi adımızı kullanacak kadar aptaldık. Ama kimin aklına gelirdi ki böyle bir şey?

"Rumuz?"

Bir sonraki haber içeride bekliyordu. Annemin önce saçlarını kuruluması gerekiyordu. Banyoda uzun uzun, özenle kurulandı; bu sırada ben artık büyüdüğüm için aslında ihtiyaç duymadığım taburenin üzerine çıkmış, bulanık bulaşık suyunda geniş yuvarlaklar çizerek dolaştırdığım temizlik fırçasına bakıyordum. Sonunda başım dönmeye başladı. Annem banyodan çıktığında ayakkabı mağazasında çalışırken yapmak zorunda olduğu makyajını silmişti, hafta sonları, yalnızca ikimiz baş başayken görüldüğü gibi görünüyordu. O zamanlar en güzel olduğu zamanlardı.

"Ama kızına bakmayı başaramıyormuş" deyip sustu annem. Ben yeniden taburemin üstünde dikilip fırçayı suyun içinde çevirmeye başlamak zorunda kaldım konuşmanın devamını beklerken, çünkü soru sormamaya çalışıyordum ve annem de öyle yavaş, öyle çekinerek konuşuyordu ki, sanki bir bebeğe ilaç verir gibiydi. Ingrid Olaussen yalnızca dul değildi, aynı zamanda uyuşturucu bağımlısıydı, ilk kez duyduğum bir söz söyledi, morfinmanmış hem de.

"Ve sana bunu anlatıyorum çünkü senin bunları anlayabilecek kadar büyüdüğünü biliyorum" dedi annem. "Bir düşünürsen anlayacaksın."

Ama:

"Burada mı yaşayacak yani!?"

Sonunda anlamaya başlamıştım. "Sen bunu başından beri biliyordun!" diye haykırdım öfkeyle. "Evi yeniledik, yeni bir giriş yaptık ki o burada yaşayabilsin!"

"Hayır, hayır" diye sözümü kesti. İlk kez şimdi bir parça güven uyandırıyor, buna çok ihtiyacım vardı. "Küçük kıza

bakabilecek durumda değil. Araştırdım, kız yetiştirme yur-
duna yerleştirilecek şayet biz...”

“Öyleyse burada yaşayacak yani?”

Annem kımıldamadan duruyordu; ama yine de başı-
nı sallamış gibi geldi bana. “Bizim bir kiracımız olmayacak
yani?” diye umutsuzca uzattım sözü.

“Yok, olacak da...”

“Bir kiracımız ve benim bir kız kardeşim olacak?”

“Hımm...”

“Ama kuaför kadın değil?”

“Kuaför falan değil o Finn! Hayır, tedavi olacakmış, bil-
miyorum...”

“Yani, o burada yaşamayacak değil mi?”

“Hayır diyorum ya sana... şimdi dinle beni!”

On dakika sonra. Annem bir bardak çayla yeni kanepede, ben
de bir şişe gazozla koltukta oturuyorum, oysa haftasonu değil
bugün. On dakika önce olduğundan çok daha iyiyiz. Aynı dili
konuşuyoruz. Yeni bir dil bu; çünkü ben yine başka biriyim
de, yalnızca buna biraz daha alıştım. Bunda annemin bana
güvenip açılmasının da payı var, çünkü o da bir başkası. Bu-
rada oturmuş bir yabancıyı, tesadüfen benim de babam olan
vinç sürücüsünün altı yaşındaki kızı Linda’yı nasıl karşılaya-
cağımızı akli başında tavırlarla konuşan iki yabancıyız.

Bu kararın kolaylıkla verilemeyeceğini biliyorum. Geç-
miş yaşamımızda annem o dul ve kızı için söylemediğini bı-
rakmazdı; ama şimdi belli ki sarsılmaz bir kararlılıkla dolup
taşıyor. Kimileri buna dayanışma da diyebilir, ama biz öyle
dalgacı insanlar değiliz, bizim ev kredisi borcumuz var ve
varlıklı insanlar sayılmayız. Son iki hafta içinde annem yal-
nızca masrafları hesaplamakla yetinmediğini, küçük kızı al-
mazsak insanlar ne der, diye düşündüğünü de anlatıyor. Hem

biz kendimizi nasıl hissederdik? Ayrıca küçük kız yetiştirme yurdunda neler hissedecekti? Yaşamımın sonraki yıllarında benim neler hissedeceğimin hiç sözünü etmiyor bile. Uyuşturucu bağımlılığı gibi insanın kendi suçu sayılabilecek aptalca bir nedenle sorumluluktan kaçan biri değil de yapılması gerekeni yapan bir dul olmak yeğlenecek bir şey değil miydi?

Burada burnuma bir zafer kokusu geliyordu, annemin zaferi. Vinç sürücüsünü, anıları çok üzdüğü için resimleri kilitli bir çekmecede saklanan adamı elinden alan ve belki de ölümünün dolaylı sorumlusu olan kadına karşı.

Ardından dul aylığı konusunda henüz yanıtlanmayan soruyu da deşmem gerekiyor.

“Hayır, bundan bize bir şey çıkmayacak” derken annemin hazırlıklı olduğu belli, ama sesi birazcık çatlıyor. “Ayrıca onu evlat edinmeyi de düşünmedim. Ve...”

Ama aslında ben bu konuya girmek istemiyorum. Annemin bu yeni görevi üstlenirken bir yandan da bir kız çocuk isteğinin sonunda gerçekleştiğini düşünüp düşünmediğini konuşmak istiyorum. Ama sonra karar değiştiriyorum, çenemi tutuyorum; belki de bu yeni dengeyi bozmak istemiyorum. Gazozumu içiyorum, odama gidiyorum, ödevlerimi yapıyorum; ama kapı açık, birbirimizi duyabiliyoruz. Annemin salonu, mutfağı toplarken çıkardığı sesler, akşam sonatları çalan, balıkçı haberleri veren radyo. Bu aslında yatma zamanımın yaklaştığı anlamına geliyor. Küçük oyuncak arabalar dizili pencere pervazıma oturup kurşunkalemimi kemirebilir, Essi’nin oturduğu apartmana bakabilir, gözlerimi kısıp onun penceresinde o anda ışığın söndüğünü, Hansa’nın, Rogern’in, bütün arkadaşlarımla ışıklarının söndüğünü, bloğun gözlerinin birer birer kapandığını görebilirim. Daha iki hafta önce bende bir felaket duygusu uyandırabilecek şeyi bilinmez bir nedenden ötürü hevesle beklemeye başlıyorum: Bir kız kardeş, küçük bir kız kardeş.

Ama önce kiracının, yeni gelir kaynağımızın yerleşmesi gerekiyordu. Ve bu hiç de kolay bir iş değildi. Üç gün içinde üç yeni ziyaretçimiz oldu. Annem şaşırtıcı ölçüde Doris Day'e benzeyen genç bir kadına kahve ve pasta ikram etti; ama kadının gülümsediğinde kan kırmızısı rujunun arkasında bir çift çürük diş görününce toplantıdan bir sonuç alınamadı. Şarap ve belirsiz, kötü bir şey kokan yaşlı bir adam ziyaretimize geldi, ama ne istediğini doğru dürüst anlatamıyordu, bu yüzden yaşamımda hiç görmediğim kadar çok sayıda yüzlük banknotu sallayıp durmasına karşın o da kapıdan uğurlandı.

Ardından şapkalı ve pardösülü bir adam geldi. Biraz dalgındı; ama iyi bir adama benziyordu. Frank'ın pazar günleri sürdüğü türden bir tıraş losyonu kokuyordu. Anne-Berit'ten bunun adının "Aqua Velva" olduğunu ve acil bir durumda içilebileceğini öğrenmiştim. Sakin, berrak, soluk gözleri yalnızca annemi değil beni de belli bir merakla inceliyordu. Eskiden gemilerde çalıştığını, karaya çıktıktan sonra şimdi bol gelirli bir inşaat sektöründe işe başladığını, kendisi için bir yer bulana kadar bir ara durağa ihtiyacı olduğunu söyledi.

İkimiz de daha önce "ara durak" ya da "kendisi için bir yer" diye bir şey duymamıştık. Ama adamda modern, güven uyandırıcı bir yan vardı, sanki eğitilmiş biri gibiydi, dedi annem

daha sonra. Aslında adam yalnızca normal görünüyordu ya da bizim kiracı diye düşündüğümüz şeye benziyordu, tek fazlası bir film yıldızı gibi şapka ve pardösüyle dolaşmasıydı. Son karara neden olan şey ise yeni takılan kapının önünde durup içeriye, üzeri çizgi romanlarım, oyuncak arabalarım ile dolu çalışma masama bakarken söyledikleri oldu. Başını yavaşça salladı:

"Hoş bir yer" dedi.

"Öyle..."

"Ama televizyonuma yer yokmuş gibi görünüyor."

"Televizyonunuz var demek" dedi annem sanki bir insanın kalacak bir yeri olmasa bile televizyonunun olması doğal bir şeymiş gibi. "O zaman onu salona koyarız biz de" dedi annem edalı bir gülümsemeyle. Adam onun gülümsemesini, "Evet, elbette, zaten ben de pek izlemiyorum" diyerek yanıtladı.

Böylece bir anlamda karar verilmiş oldu.

Adamın adı Kristian'dı, ertesi cumartesi taşındı. Ben annemin odasına taşınır taşınmaz annem bir anda kendini nereye yerleştireceğini bilemez oldu. Biraz ileri geri düşündükten sonra kendi yatak odasının onun için de bir ara durak olacağına karar verdi. Yani her zaman kaldığı yerde kalacaktı. Üstelik bir de yeni aile üyemizi, altı yaşındaki Linda'yı karşılama hazırlıklarına girişmiştik.

"Senin için tuhaf bir şey olmalı" dedi anlayışlı gözlerle bakarak.

Hayır, bana hiç de tuhaf gelmiyordu, şimdi üst taraftaki apartmanları görebiliyordum ve orada da arkadaşlarım vardı. Ayrıca şansımıza yatağım da aslında ranzaydı, annem üç yıl önce ucuzluktan almış, ikiye bölmüştü. İkinci parça tavan arasında duruyordu. Tek yapmamız gereken yukarıdan onu indirip yerine takmaktı. O kadar kolay bir işti ki, Frank'ın yardımına bile ihtiyacımız yoktu.

Ama annemi kaygılandıran bir şey daha vardı, o da salonda yerine yerleştirilen ve asla açılmayan yeni televizyondu. Çünkü Kristian'ı, odaya taşındıktan sonra antrede annemin iki paltosunun ve benim ceketimin yanında, kendisine gösterilen yerde asılı duran pardösüsü ve şapkası dışında pek görmedik bir süre. Mutfakı kullanıp kullanamayacağını bile sormamıştı ki elbette kullanamazdı; tuvaleti, banyoyu ve haftada bir kere küveti kullanabilirdi. Herhalde yemeklerini dışarıda yiyordu ya da odasına hazır bir şeyler getiriyordu. Yani şayet odasına geliyorsa, çünkü tek bir ses duyulmuyordu. Bir akşam annemin sabrı taşıtı, antreye gidip kapısını çaldı.

“Buyrun” dedi içeriden. Buyurduk. Kristian şarap kırmızısı bir koltukta hiç ses çıkarmadan oturmuş, daha önce hiç görmediğim bir gazeteyi okuyordu.

“Hiç televizyon izlemeyecek misiniz?” diye sordu annem.

“Siz izleyin istediğiniz kadar. O lanet alet umurumda bile değil aslında.”

Böyle konuşulmasının annemi huzursuz ettiğini biliyordum. Bunu da belli etti zaten.

“Yemek yediniz mi?” diye sordu ekşi bir sesle.

“Saat beşten sonra bir şey yemem ben” dedi Kristian aynı donuk sesiyle. Bakışlarını gazeteden ayırmamıştı.

“Ne diyorsunuz siz!” dedi annem. “Gelin, bizimle akşam yemeği yiyin.”

Annem böyle konuştuğunda ben ne yapıyorsam Kristian da öyle yaptı, durgun bir gülümsemeyle ayağa kalkıp teşekkür etti.

“Ama bu bir alışkanlık olmasın sonra” diye ekledi dışarı çıkarken.

“Umutlara kapılmayın” diye cıvıladı annem. “Lanet” sözcüğünün belli ki bir kerelik bir kaza olduğunu düşünüp rahatlamıştı.

“Buyrun, buraya oturun.”

“Şayet bana ‘siz’ demeyi bırakırsan” diyen Kristian masanın şimdiye kadar hiç kimsenin oturmadığı tarafına oturdu. “Bana hiç uymuyor.”

“Ya, öyle mi?” diyen annem esmer ekmekten her zaman-kindenden daha ince dilimler kesti. “Hayır, biz işçi sınıfıyız.”

Pek bir neden sayılmazdı. Ama Kristian’a bu konuda hak veriyordum. Annemin ayakkabıcıda, dışarıdaki insanlar için kullandığı bu konuşma aslında oradan çok farklı bir yer olan evimize uygun düşmüyordu gerçekten.

“Peki, ne olacaksın bakalım büyüyünce?” diye sordu bana.

“Yazar” dedim çabucak. Annem gülmeye başladı.

“Daha ne demek olduğunu bile bilmiyor.”

“Belki de bu onun yararınadır” dedi Kristian.

“Sahiden mi?” dedi annem yine.

“Evet, çok zorlu bir meslek” derken Kristian neredeyse neden söz ettiğini biliyormuş gibi görünüyordu. Annemle bakıştık.

“*Bilinmeyen Asker*’i okudun mu?” diye sordum.

“Yeter artık” dedi annem.

“Elbette” dedi Kristian. “Harika bir kitap. Ama sanırım sen bunu bilmiyorsundur henüz?”

“Hayır” diye itiraf ettim. Ama ortam artık yemeğimle ilgilenebileceğim kadar rahatlamıştı. Bu sırada annem gülümseyerek Kristian’a yakında burada küçük bir kız görürse şaşırmaması gerektiğini, ailemize yeni bir bireyin katılacağını anlattı. Kristian annemin hiç de öyle görünmediğini söyledi. Anlatmaya bile kalkışmayacağım bir tarzda gülüştüler. Yalnızca Kristian’ın tıpkı yürüyüşü gibi sakın, saygıdeğer bir tavırla yemeğini yediğinden söz edebilirim. Yeni bir ekmek dilimi ve üzerine sürülecek bir şeyler almadan önce her seferinde annemin başıyla onaylamasını bekliyordu. Annem saat

beşten sonra yemek yememek gibi bir şeyin ne işe yaraya-
cağını anlamamıştı; ama Kristian bu ülkedeki herkesin ya-
kında çilecilik konusunda bir şeyler öğrenmesi gerekeceğini
söyledi.

“Çünkü bunun böyle gitmeyeceği kesin.”

“Ne demek istiyorsunuz?” dedi annem sert bir sesle. Kris-
tian bıçağıyla annemi işaret edip gülümsedi. “İşte yine yaptın,
bana siz dedin.”

Ama oturup bunları dinleyemedim, ayrıca televizyonun
çalışmasını yeteri kadar beklemiştim. Son günlerde akşamları
salonda ben dergimle, annem örgüsü ve çay bardağıyla salon-
da otururken ikimiz de orada durup yeşilimsi siyah, kör gö-
züyle bize bakan kahverengi kutuyu huzursuz gözlerle seyre-
diyorduk. Gelecek o kasanın içindeydi. Dünya. Büyük ve an-
laşılmaz. Güzel ve gizemli. Bu yavaş ama atom bombası kadar
etkili düşünce patlamasını henüz tanıımıyorduk. Ama tahmin
ediyorduk. Annemin, o fildişi açma düğmesine basarsak ki-
racı bizim onun eşyalarını karıştırdığımızdan kuşkulananabilir,
diye düşünmesi ve benim ona hak vermem televizyonun şim-
diye dek böyle sessiz durmasının nedenlerinden biriydi. Ya
da kiracı ara durağında televizyon sesleri duyarsa sözleşmede
hakkı olandan daha geniş alanlara yayılabilir, sanki ona izin
verilmiş gibi her akşam salonumuzda oturmaya başlayabilir-
di; çok karmaşık bir durumdu bu ve “Açmak istiyorum” diye
bağırarak bir işe yaramayacaktı.

Salonda oturup alet oraya yalnızca saklamak üzere yer-
leştirilmiş gibi yapıyorduk. Başka hiçbir şey bu kadar az sak-
lanamazdı. Annem gazetede programları okuyordu. Erik
Diesen’in “Şarkı Geçidi” vardı, belki “Seeman”ı ya da “Finn
Ormanlarında Yaşam”ı dinleyebilirdik. Bunlar yalnızca istek-
ler programında dinleyebildiğimiz şeylerdi. Peki ya Essi’nin
dünyanın sekizinci harikasıymış gibi sözünü ettiği “Yazı
Tura” programı nasıl bir şeydi acaba?

Ama sonunda masadan kalkıp salonda Tandberg işaretinin üzerindeki düğmeye bastığımda hiçbir şey olmadı. Hiç ses çıkmadı. En ufak bir ışık yoktu. Yarım dakika boyunca. Ardından gözlerimin önünde gürültülü bir kar fırtınası koptu, mutfaktan Kristian'ın sesi geldi.

“Lisans almamız gerek. Bir de bir anten takılması gerekiyor.”

Ayağa kalktı, odasına gitti, bir sandığı karıştırdı, dahili anten dediği, devasa bir böceğin metal kaplamalı duyargalarına benzeyen bir şey getirdi. Çöp bu yalnızca, dedi. Ama anteni yerine taktığında, en azından Syversenlerin duvar kâğıdına benzeyen, kıvrımlı ve dalgalı bir şeyin içinde yüzen birtakım balıklar gördük.

“Ben bir tane bulurum” diyen Kristian duyargaları oynattıkça dalgalar belirip kayboluyordu.

Oturmuş yamuk yumuk balıkları izliyorduk. Annem kanepenin kenarına ilişmişti, ayakkabıcısındaki gibi dizlerini sıkıca kapamış, otobüs bekler gibi oturuyordu; Kristian kollarını kavuşturmuş, bacakları iki yana açık ayakta duruyordu, gözleri balkon kapısına, harici antenin takılacağı yere çevriliydi. Annem ona söyleyene kadar oturmadı, oturduğunda o da koltuğun kenarına ilişti, düşünceli bir tavırla dirseklerini dizlerine, çenesini de belli belirsiz bir şekilde yumruğunun üzerine dayamıştı, hemen kalkıverecekmiş gibi görünüyordu o da. Orada kendini yerinde hissedenden tek kişi bendim. Ama yine de o akşam, o sıralarda bana arkadaşlık gibi görünen bir şeyin ilk temelleri atılmıştı.

Kristian'm da benim gibi sayılarla, araba plakalarıyla, tarihlerle arası iyi olan, bir öğrendiğini bir daha unutmayan biri olduğu çıktı ortaya. Örneğin bu ülkede altmış binden fazla televizyon cihazı bulunduğunu, bunun da yaklaşık on evden biri demek olduğunu biliyordu. ABD'de şimdiden neredeyse her evde renkli televizyon vardı. “Ussal”, “gelişim”, “kendili-

ğindenlik" gibi sözcükler kullanıyordu. Bunlar annemle benim pek tanışık olmadığımız kavramlardı. Balıklardan sonra ekranı dolduran kocaman, Asyalı yüzün adını radyoda duyduğumuzda çok güldüğümüz U Thant olduğu ortaya çıktı. Ama Kristian, U Thant'ın belli ki hem akıllı hem de ilerici biri olduğunu biliyordu – en azından öyle deniyor, diye ekledi. Ve yalnızca bu kısa ekleme bize U Thant'ın akıl donanımının yalnızca sıradan bir kiracının düşüncesi değil, çoğunluğun verdiği bir karar, bir gerçek olduğunu anlatıyordu; en hafifinden söylenirse spekülatif "öyle deniyor" ve "en azından" sözlerinden doğmuştu bu. Neredeyse söylediği her şeyde gizli ve karşı koyulmaz bir büyü vardı. Sonraki dakikalarda puşt (bir kez), sersem, radyatör ve üstelik grev gibi birtakım sözcükler kullanmış olmasına karşın yine de eğitilmiş biri olabileceğini düşündürüyordu bize ve anneme baktığımda bu durumun onu kabalıktan daha fazla huzursuz ettiğini gördüm; demek istiyorum ki kim olsa sövüp sayabilir sonuçta. Eski odanın kapısı sökülürken arada sırada bizim evimizde bile küfürlü konuşmaların geçtiği olmuştu. Bu yüzden annemin içinden çıkamadığı şey bunların karışımıydı, birinin hem puşt hem kendiliğindenlik gibi sözcükler söylemesi, sanki karışık bir ırktan gelmiş bir insan gibi davranmasıydı. Kökleri olmayan bir insanın bir Çingene olduğunu ve bunun da ikiyüzlülük ve iflah olmazlık anlamına geldiğini herkes bilir sonuçta. Küçük cennetimize bir truva atı mı sokmuştuk yoksa?

Akşam annemin kısa bir cümlesiyle sonlandı.

"Evet, artık yatma zamanı geldi."

Ayağa kalktı, eteğini çekti. Bunun üzerine Kristian da sanki suçüstü yakalanmış gibi ayağa fırladı.

"Evet, elbette, yarın yeni bir gün sonuçta. İyi geceler."

Odasına gitti, ama sonra yine dışarı çıktı, "Yemek için teşekkürler. Bunu unutmuşum belli ki" deyip televizyonun üzerine benim alabilmem için kararmış bir madeni beşlik bır-

raktı. Bir zamanlar bozuk para topladığını anlatmıştı, ben de öyle yapıyor muydum?

Annemle bir süre sonra akşam hazırlığı için banyoya gidebildik. Kiracı geldiğinden beri bu daha kapsamlı bir işe dönüşmüştü, çünkü annemin ayakkabıcı makyajını silmek için en son dakikaları beklemesi gerekiyordu. Ben bir elimde diş fırçası, ötekinde beşlikle küvetin kenarına oturdum.

"Ne düşünüyorsun?" diye sorarken aynada bana baktı annem.

"İyiymiş" dedim televizyon için. Aslında belki de programlar yüzünden beklentilerime pek yanıt vermemişti; ama bu da bir şeydi, en azından yarın okulda anlatılacak bir şeyim vardı.

"Tuhaf" dedi.

"Nedir tuhaf olan?"

"Umarım aptalca bir şey yapmamışsındır."

"Ha?"

"Elleri görmedin mi, inşaat işlerinde çalışıyor olmasına olanak yok."

"Ne demek istiyorsun?"

"Frank'ın... Şey... Yani Bay Syversen'in ellerini görmüştün sen de."

Konuyu nereye götürmek istediğini anlamamıştım, sol elime, beşliği tutana baktım, bunda bir terslik yoktu ki.

"Umarım züppe biri değildir" dedi annem.

Züppenin ne demek olduğunu bilmiyordum ve annem bunu açıkladıktan sonra da Kristian'a uygun bir şey olduğunu düşünmedim hiç.

İzleyen günlerde yeni kiracının herkesin isteyebileceği türden birtakım şeyleri olduğu ortaya çıktı. Askerlik günlerinden kalma bir süngü, kenarları pirinç kaplama tahta bir kutuda

bir mikroskop, sarı inşaat makinelerinin tekerleklerinden alınma ve misket gibi kullanılabilecek ya da böylesi harika şeylere dokunmanın zevki için elde tutulabilecek yirmi sekiz tane çelik bilyeyle dolu deri bir torba. Başka bir tahta kutuda üzerine bakınca insanın başını döndüren yeşil bir spiral çizilmiş, pirinçten yapılma bir de topacı vardı. Ardından taşları çelikten yapılmış bir satranç çıktı ortaya. Bunu ve topacı kendisinin yaptığını söylüyordu. Aslında aldığı eğitim tornacılıktı ama işinden hoşlanmamıştı, nedenlerini de anlattı, ama ben hiçbir şey anlamadım. Bunun yerine gemici olmayı seçmişti. Teknesi İrlanda'nın batısında alabora oluncaya kadar sevmişti bu işi. Ama bu olayın ardından daha fazla denize açılmak istememiş, eski mesleğine geri dönmüştü. Geçen zaman içinde hiçbir şeyin değişmediğini görünce bir süre sonra inşaat işine girmişti.

İnşaat konusuna pek fazla girmedik. Annem bu işin onun ellerine uymadığını düşünüyordu ve bir akşam, Kristian ilk ayın kirasını tam zamanında ödedikten sonra bunu açıkça sordu.

"Ben daha çok sendika işleriyle ilgileniyorum" diye kısaca yanıt veren Kristian odasına girdi. Annem ve ben kalakalmıştık, soran gözlerle birbirimize baktık.

"Vay canına!" dedi annem.

Böylece bir gizem başka bir gizemle çözülmüştü. Bizimle yaşamasına, kendini sevdirecek bir kibarlıkla davranmasına karşın Kristian niye bizim gibi açık davranmıyordu?

Şimdi endişelenme sırası annemdeydi. Ben çoktandır Kristian'ın gemici ve tornacı olmasını kabullenmiştim. Ama yeni bir sorun ortaya çıktı. Annem istediğim zaman, yani neredeyse her akşam onun odasına gitmemi yasakladı. Kapıyı çalıyordum, "Gel" diyordu, içeri giriyordum, gazetesinden başını kaldırıp oturduğu koltuğun yanındaki tabureye oturmamı işaret edene kadar bekliyordum. Sonra bir iki dakika

daha okumayı sürdürüyordu, bu sırada ben ellerim dizlerimin üzerinde oturuyor, kitaplarına, duvarda bir kancaya astığı çelik bilye dolu torbaya, satranç tahtasına bakıyor ve onun okumasını bitirip bana ödevlerimi yapıp yapmadığımı sormasını bekliyordum.

“Evet” olurdu yanıtlım.

“Ben hiç ödev yapmazdım” dedi bir keresinde.

Bu bana çok önemli gözükmedi. Ödevini yapmayan bir sürü arkadaşım vardı, yalnızca sorun oluyordu bu onlar için; ayrıca sayılar eğlenceliydi, benim için böyle olduğunu o da görüyordu.

“Tuhaf bir şeysin sen” dedi.

“Sen de öylesin” dedim. “Mikroskopla bir şeylere bakabilir miyiz?”

“Tabii ki, bul getir.”

Mikroskobu buldum, aynaları ve mercekleri taktım, bir kronun yüzeyini inceledik; çok ilginçti, dağ yamaçları gibi derin yarıklar vardı boylu boyunca, insanların çıplak gözle kör oldukları şeylerdi bunlar.

“Bunun ne olduğunu biliyor musun?” dedi Kristian.

“Hayır.”

“Paranın tarihi bu, bak şurada yılı yazıyor, 1948; o zamandan bu yana binlerce elden geçmiş, kumbaralarda, kasaların çekmecelerinde, ceplerde, bozuk para otomatlarında sağa sola savrulmuş, belki bir taksiden düşmüş, yağmurlu bir gecede anacaddede dans etmiş, üzerinden bir otobüs geçmiş, sonra küçük bir kız okula giderken onu bulmuş, evine götürüp kumbarasına atmış. Bütün o *izler* paranın tarihi. Tarih nedir biliyor musun sen çocuk? Tarih yıpranmadır. Örneğin bak şu yüzüme, daha otuz sekiz yaşındayım ama yüzüm kırışık dolu. Bir de bir bebek poposu kadar pürüzsüz kendi yüzüne bak. Aramızdaki ayrım yalnızca yıpranma, otuz yıllık bir yıpranma. Tıpkı şu parayla dün darphaneden çıkmış bir kron

gibi örneğin." Yepyeni bir para çıkardı, bana verip mikroskobun altına koymamı söyledi. Bu yeni para gerçekten de o kadar parlaktı ki, rüzgârsız bir deniz gibiydi. Ama mercek değiştirdiğimizde yeni paranın yüzünün aslında mat olduğu, milyarlarca minicik kristalle kaplı olduğu çıktı ortaya. Kristian bunların kristal yongaları olduğunu, yıpranmayla ortadan kaybolacaklarını söyledi. "Başka bir deyişle paranın en parlak olduğu zaman darphanedeki makinelerden çıktığı zaman değil; yaklaşık yirmi altıncı ya da kırk üçüncü sahibi Bjerke'deki Åsbua büfesinde onu cebinden çıkarıp ketçaplı ve hardallı bir sosis almak için verdiği zaman. Paranın tarihinin doruk noktası aç bir müşterinin elinden tok bir sosis satıcısının tezgâhına düştüğü an. O andan başlayarak çok uzun da sürse acımasız bir düşüş başlar. İyice yıpranmış para gördün mü hiç?"

"Hayır."

"Koş salondan annenin ansiklopedilerinden arkasında 'S' yazanı getir."

Dediğini yaptım, Kral Sverre sayfasını açtık. Ulusun kendi ayakları üzerinde durmasını sağlayan bir savaşçı olarak, ülkemiz tarihinde kendi başına bir doruk noktası olan Kral Sverre, aynı zamanda para da bastırmıştı. Ansiklopedide paraların resmi vardı. Üzerlerinde Latince *Suerus Magnus Rex* yazıyordu; yaprak kadar inceydiler, öylesine saydam bir parıltıları vardı ki, insan bunları gökyüzüne kaldırıp tutsa arkalarından güneşi görebilirdi. Ama elbette burada sekiz yüz yıllık yıpranma söz konusuydu, bu yüzden bir tehlike yoktu, yani paralar açısından, diye sözlerini bitirdi Kristian anlamlı bir tavırla.

Hiçbir şey anlamadan ona bakıyordum.

"Peki burada yola çıkarsak" dedi filozofça, "Bir insanın doruk noktası ne zamandır sence?"

Düşündüm ama içinden çıkamadım. "Belki senin yaşındır" dedi kurnaz bir gülümsemeyle.

Aynı akşam ansiklopediyi yatağıma götürdüm, Kristian'ın bile kullanmadığı bir yığın sözcük yazmasına karşın Kral Sverre ile ilgili bölümünün tümünü okudum ve Kristian'ın çok haklı olduğunu anladım.

Ama işte annem, kiracının odasına yaptığım bu ziyaretlerden hoşlanmıyordu. Kiracıyı rahatsız etmemeliydim anneme karşılırsa, üstelik kapıyı çalıp onun “Gel” demesiyle içeri girdiğimde bu kadar uzun süre kalmam da iyi değildi – kapıyı çaldığımda “Gel” demediği de olurdu, o zaman içeri girmezdim. En kötüsü de benim Svalbard’ın iklimi, Norveç halkının yılda 3.3 milyon litre “Eau de Vie” yani yüksek alkollü içkiler içerken, bunun onda birinden az şarap tükettiği konusunda türlü çeşitli bilgilerle odadan çıkmamdı, çünkü bunlar küçük bir çocuğun kafasına doldurulacak şeyler değildi.

“Ben küçük bir çocuk falan değilim.”

Ayrıca anneme her zaman soğuk kırmızı sosis yediğimizi, bunun adının aslında salam olduğunu, her seçimde ona oy vermemize karşın Gerhardsen’in aslında güvenilmez biri olduğunu da anlatabiliyordum. Böylece benim akşam ziyaretlerim durduruldu. Annemin yeni naylon çorabının dokusunu incelemek üzere ödünç aldığım mikroskobu geri vermek için bile içeri girmeme izin yoktu. Benim yerime annem yaptı bunu. Ama dışarı çıktığında yanakları kıpkırmızıydı, kiracının iç çamaşırlarını kurumaları için her zaman perde çubuğuna mı astığını bilmek istiyordu.

Hiçbir fikrim yoktu bu konuda. Ama annem kendini toplayıp yeni bir karşılaşmaya hazırlandı, yeniden içeri koştu, iç

Çamaşırların bütün komşuların görebileceği Şekilde pencereye asılmalarını istemediğini söyledi.

“Pekâlâ” dedi Kristian önemsemez bir tavırla. “Ama nerede kurutacağım? Ve nerede yıkayacağım?”

Bunun zerine kirli çamaşırlarını koyabileceği ve annemin çamaşır günlerinde aşığıdaki çamaşırhaneye kendisinin taşıyacağı bir sepeti oldu. Kirlilerini makineye kendisi atacak, sonra da annem onları kurutma odasına asacaktı. Bu düzenlemenin annemin onun kirli amaşırlarından uzak durmak istemesiyle ilgili olduğunu anlıyordum. Kristian da anlamıştı. Sonraki haftalarda pek karşılaşmadık birbirimizle.

Ama o sonbahar grev vardı, Omar Hansen’in malları oldukça azalmıştı, annemin ihtiyacımız olan Şeyleri bulmak için ayakkabıcıdan gelirken bir yığın zaman harcaması gerekiyordu. Ama bir öğleden sonra antreye içi margarin, ekmek, patates, balık köftesi, bir tp havyar, ciğer ezmesi, iki gazoz,  sütlü çikolata ve en dibinde de benim için iki *Vahşı Batı* dergisi olan bir kasa geldi.

“Yapmasaydın keşke” dedi annem.

“Niye yapmayayım ki?” dedi Kristian. Tıpkı Frank gibi onun da sendikada “bağlantıları” vardı, oysa annemin yoktu, tersine grev yapan annemin sendikasıydı. “En azından bunları buzdolabında tutabilir misin benim için?”

Annemle artık her akşam karşısına oturup izlediğimiz televizyon için de neredeyse bunları sylemiştı başılangıta. Annem kendi adına bir lisans çıkartmıştı televizyon için. Fakat o ne yaparsa yapsın Kristian giderek daha da yakınıma geliyordu.

“Bunlar için ne istiyorsun?” diye bir deneme yaptı annem.

“Senin derdin ne gerçekten?” dedi Kristian kızgın bir sesle. Odasına girdi, kapısını kapadı. Annem aklını başına toplayıp eşyaları buzdolabına yerleştirene kadar sandık bir iki saat orada kaldı.

“Biraz rahatsız edici olmaya başladı artık bence.” dedi. Ama sonra ekledi: “Neyse canım... Gazozlardan birini ver bana. Yine hafta ortasında gazoz içiyoruz.”

Ardından sütlü çikolatalardan birini yedik, televizyonu açtık, “Şarkılar Geçidi”ni ve bir birahaneden kentin değişik dükkânlarına bira kasaları taşıyan bir atla ilgili uzun bir belgesel programı izledik. Atın adı Bamse’ydi, otuz üç yaşındaydı ve bir at bu yaşa biraz zor gelirdi. Asıl konu Bamse’nin işinin artık bitmiş olmasıydı. Yalnızca onun değil, onun hüznünlü soyunun tümünün işi bitmişti, yerlerini arabalara, asfalta ve özellikle de hıza bırakıyorlardı. Program giderek daha acıklı, daha acımasız oluyordu, gözlerimiz yaşarmıştı ikimizin de. Ama sonra neyse ki Bamse ve ihtiyar sahibinin devasa bir çiftlikte dolaşmaları, ihtiyarlık günlerini güneşin altında, çiçekler ve kuş sesleri arasında geçirmeleriyle bitti.

“Tanrıya şükür” diyen annem televizyonu çabucak kapadı. Televizyon ışıklarıyla dolu gözlerimizi kırıştırtarak oturduk ki, birden “Ben de kirasından düşerim öyleyse!” diye bağırdı.

Sonra Linda geldi. Otobüsle. Yalnız başına. Çünkü annemin onun annesiyle bir daha karşılaşmak istemediğini hissediyordum.

Bir cumartesiydi. Epey önceden Aker Hastanesi'nin önündeki durağa gittik, bir buçuğa iki dakika kala gelecek olan Grorud otobüsünü bekledik. Okuldan döndüğümde ancak çantamı bırakacak zaman bulabilmişim. Linda konusunda hiç kimseye bir şey söylememiştim, çünkü söyleyecek bir şey bulamamıştım. Ama çok dolaylı bir şekilde konuyu çıtlatmıştım arkadaşlarımdan birine. İki ağabeyi olan Rogern'e insanın çok kardeşinin olmasının nasıl bir şey olduğunu sormuştum. Önce sorunun ne olduğunu pek çıkaramadı, ama sonra yine de bir şeyler anladı, yamuk bir gülümsemeyle, "Tek çocuksun demek" dedi.

Bu kulağa topallığı andıran bir hastalık gibi geliyordu. Değişik konularda kopuk kopuk bir şeyler de düşündüm yeni yatağı yerine takarken –üstelik bir gece de orada uyudum– özellikle annem Linda'yı alma kararını verdiği günden bugüne kadar oturup düşüncelere daldığında ya da tavan arasına gidip üzerine Lom ve Dombås çıkartmaları yapıştırılmış kocaman bavulu aşağı indirdiğinde. Bavulun içi annemin kendi çocukluğundan kalma giysilerle doluydu. Bunların arasında

Linda gibi altı yaşındayken giydikleri de vardı. Oturup onları elden geçirirken düşünüyor ve bir yandan da mırıldanıyordu – yok artık, şuna bak, aman tanrım, hayır, nedir bu böyle, bunların hiçbirisi işe yaramaz, şunun dışında, belki? Amalie adında, ay ışığında bile bir şeye benzemeyen bir oyuncak bebeğin karnındaki yırtıktan pamuklar çıkıyordu, çünkü annemin anlattığına göre ağabeyleri ona bir apandisit ameliyatı yapmışlardı. Sallanan bacakları gevşemişti, yusuvarlak kafasında bir çift donuk boncuk göz vardı.

“Ne güzel değil mi?”

“Öyle.”

Oyuncak bebeği Linda’nın yatağının üzerine koydu. Amalie bütün hafta boyunca orada uyudu, sonra bir sabah ortadan kayboldu.

“Amalie nerede?” diye sordum uyandığımda. Ama annemin bir yanıtı yoktu. “Bugün gelmeyecek miydi Linda?”

“Evet öyle” diyen annem sanki Amalie’nin tavan arasına gitmesinin nedeni tam da buymuş, oyuncak bebekle Linda arasında bir yanlış anlaşılma yaşansın istemiyormuş gibi davranıyordu, sanıyorum; yatak üçüncü kez yeniden toplandı, üzerinde hiçbir şey yoktu, bekliyordu.

Sonunda otobüs geldi. Durdu da. Ama hiç kimse inmedi. Aksine bir yolcu bindi. Annem ve ben durup birbirimize baktık. Hava frenleri tısladı, kapılar sallandı, kapanacakmış gibi yaptılar. Annem son anda ileri atıldı, “Durun” diye haykırdı, biletçi yerinden kalktı, gelip annemi kolundan tuttu, aynı anda bir diziyle kapıyı itti.

“Dikkat etmelisiniz bayan.”

Bir şeyler söyleyen annem kirli pencerelerin arkasında gözden kaybolduğunda otobüs duruyordu neyse ki. Epey bir sürdü. İçeriden bir haykırış duyuldu, sonunda annem yeniden dışarı çıktı. Yüzü kıpkırmızıydı, utanmıştı. Arkasından elbisesi biraz küçük gelen, soğuk sonbahar havasında kısa beyaz

çoraplar giymiş, minicik açık mavi bir bavul taşıyan küçük bir kız geliyordu.

“Çok çok teşekkürler” diye seslendi annem biletçiye.

“Ne demek, görevimiz...” Sonra durmuş saçlarını düzelden annemin yüzünü daha da kızartan başka bir şeyler daha söyledi biletçi. Ben gitmiş yeni gelene, Linda’ya bakıyordum. Küçük, tombul, sakın bir kızdı, gözlerini yere çevirmişti.

Sonunda otobüs yola çıktı, annem ailemizin yeni üyesinin önünde diz çöktü, gözlerine bakmaya çalıştı; ama anlayabildiğim kadarıyla pek başarılı olmadı. Sonra birden annem heyecanına yenik düştü, sessiz kızı öyle bir kucakladı ki, bu beni düşündürdü. Oysa Linda buna da bir tepki göstermedi. Annem gözyaşlarını sildi, utandığında hep yaptığı gibi, “Of, ne yapıyorum ben” dedi.

“Gelin, Omar Hansen’e gidip çikolata alalım. Çikolata ister misin Linda?”

Linda’nın hiç sesi çıkmıyordu. Tuhaf kokuyordu, taranamamış saçları karmakarışık, perçemleri bütün yüzünü örtüyordu. Ama sonra elini annemin eline uzattı, iki parmağını öyle sıkı yakaladı ki eklem yerleri beyazladı. Annem yine coştı. Daha fazla bakamıyordum, çünkü bu tutuşunun yaşama tutunmak olduğunu içgüdülerimle anlamıştım. Bu yalnızca Linda’nın değil annemle benim yaşamımda da hemen her şeyi değiştirecekti. Kalbinizi yakalayıp siz ölene kadar sımsıkı tutan, mezarda yatmış çürürken bile bırakmayan bir tutunmaydı bu. Neredeyse hiç ağırlığı olmayan gök mavisi bavulu yakaladım, kafamın çevresinde döndürdüm.

“Çikolata istiyor musun diye soruyor!” diye haykırdım. “Sağır mısın yoksa?”

Annem öldürücü bakışlarından biriyle baktı bana. Bunları genelde yalnızca kalabalık toplantılarda kullanırdı. Ne demek istediğini anladım, iki adım gerilerine çekildim, yukarı doğru yürümeye başladık. Annem yapmacık bir tatlılıkta ve

aşırı yüksek bir sesle, “Bak, işte burada yaşıyoruz Linda” deyip egzozların arasından Trondhjem Yolu’nu işaret etti.

“Şu ileride, üçüncü katta, yeşil perdeli olanda. Oranın adı üçüncü, en sondan üçüncü apartman, ilk yapılanlardan biri...”

Linda’dan hiçbir yanıt almayan başka bir yığın gevezelik.

Ama ikimiz de çikolatalarımızı elimize aldığımızda ortam biraz daha düzeldi; çünkü Linda hapur hupur yiyor ve üstelik gülümsüyordu. Mutlu olmaktan çok şaşkın bir gülümsemeydi bu, onu biraz daha az zavallı gösteriyordu. Evet, annemin onun çikolatayı biraz oburca yediğini düşündüğü belliydi. Düzeltilmesi gereken bir şey çıkmıştı ya da insanın başka türlü olmasını istediği türden bir şeydi ve sanırım hepimiz için iyi olacaktı, çünkü Linda henüz hiçbir şey söylememişti. İlk kez biz kapıdan içeri girince konuştu.

“Yatak” dedi.

“Evet” dedi annem kafası karışmış gibi. “Sen burada uyuyacaksın.”

Bunun üzerine Linda sımsıkı yakaladığı parmaklarını bıraktı, yatağın üzerine çıktı, yattı, gözlerini yumdu. Annemle ben durmuş bu oyuna bakarken giderek şaşkınlığımız arttı; bu bir oyun değildi, Linda derin bir uykuya dalmıştı.

Annem bir şeyler mırıldanıp üzerini örttü, yatağın kenarına oturup Linda’nın saçlarını ve yanaklarını okşadı, ardından ayağa kalktı, savaştan eve daha şimdi dönmüş gibi mutlak masasının yanında yere oturdu.

“Yorgunluktan tükenmiş olmalı zavalılık. Buralara, bize kadar gelmek... Hem de yalnız başına...”

Böyle akıl yürütmesine bir anlam veremedim, çünkü bizim evimize, daha içinde kimse yatmamış olmasına karşın şimdiden üç kere toplanmış bir yatağa gelmekten daha iyi ne olabilirdi ki? Bunu söyledim de. Annem ailemizin yeni üyesinden şimdiden bıkmaya başladığını biliyor muydu?

Ama söylediklerimi duymadı, çünkü küçük mavi bavulu açmış, içinde bir mektup bulmuştu. Mektubun bir çeşit kullanma kılavuzu olduğu çıktı ortaya, keskin bir el yazısıyla Linda'nın neler yapmaktan hoşlandığı yazıyordu – oyun oynamak (!) ve yemek yemek: Çikolata ve kaşar peyniri, soslu patates. Et, balık ve sebzeyi pek sevmiyordu. Ama orada ayrıca "çocuğa tıka basa yemek yedirmek" konusunda dikkat etmemiz gerektiği yazıyordu. Bunlardan başka sol dizinde bir rahatsızlık vardı, bunun için ilaç içiyordu. Annem bavulda üzerinde Linda'nın adı yazılı olan küçük ilaç şişeleri buldu, daha iyi görmek için ışığa tuttu. Her akşam iki ya da üç hap. "Bunları yutarken bir bardak dolusu su içsin" yazıyordu, "Yatmadan hemen önce suyunu içsin yoksa gece kalkıp buzdolabına gider."

Annem yine duygulanmıştı.

"Aman tanrım."

"Ne var?" diye sordum.

"Ne kadar üzücü!" diye içini çekti.

Hiçbir şey anlamamayı sürdürüyordum. Yalnızca yineledim.

"Ne var?"

"Üstelik ona ne kadar da benziyor!"

"Kime benziyor?" diye haykırdım ve ciddi olarak düşmeye başladığımı hissettim. Linda yüzünden değil, ama Linda böyle görüldüğü için. Annem elbette vinç şoföründen, babamdan, Linda'nın babasından söz ediyordu. Bütün bu inlemelerin nedeni olan serseri adamdan, ölüp gitmeden önce kafamızı allak bullak eden bir yığın kargaşaya neden olan adamdan. Ve sanki bu yetmezmiş gibi tam o sırada Kristian eve geldi, işlerin karıştığını antredeyken duydu ve burada neler olup bittiğini sordu.

"Seni ilgilendirmez!" diye haykırdı annem akli başından gitmiş gibi; gözyaşlarıyla ıslanmış yüzünü gizlemeyi dene-

medi bile. "Çık git! Duyuyor musun! Bir daha buralarda görünme!"

Kristian olağanüstü bir durum olduğunu anlama becerikliliğini gösterdi, sessizce dışarı çıktı. Ama ben öyle yapmadım.

"Peki *ben* kime benziyorum?" diye bağırdım. "*Benim* birine benzediğimi hiç söylemedin!"

"Ne saçmalıyorsun sen?"

Başka biri olmuştu, ne diyeceğimi bilmiyordum, sonra onun elini yakaladım, dişlerimle biraz önce Linda'nın tuttuğu iki parmağı yakaladım, öyle bir ısırdım ki annemin gerçekten bağırması için bir neden oldu. Avucunun içiyle bana sert ve sağlam bir tokat attı. Bunu daha önce hiç yapmamıştı. Durmuş daha da afallamış bir şekilde birbirimize bakıyorduk. Katlanılmaz suratımda katı bir gülümseme bile hissediyordum, bir de ısırıcı bir soğuk.

Yere kustum, sonra sakın bir şekilde antreye yürüdüm, ceketimi giydim, ötekilerin, evleri olmayan, en azından evleri yokmuş gibi görünen yaşça büyük, serseri, Raymond Wackarnagel, Ove Jøn ve diğerlerinin olduğu sokağa çıktım... O akşam ikinci, dördüncü, altıncı, yedinci ve on birinci bloğun sokak kapısı camlarını ve Lien'de tütün ve un saklanan küçük deponun küçük penceresinin camını kırdık. Tonsenjordet'de bir cumartesi akşamı hiç bu kadar çok cam kırılmamıştı. Ve bunun nedenini bilen tek kişi bendim belki ya da en azından bir nedeni olan tek kişi bendim. Evde yatmış, yeni ranza yatağımızda uyuyan dilsiz ve tuhaf yaratıktı neden; ötekiler bunu herhalde alışkanlıktan yapıyorlardı ya da doğaları böyleydi; ama benim durumum farklıydı.

İzleyen günler soruşturma, blok yöneticisi, blok sorumlusu dolu tam bir karmaşa yaşandı. Kimin yaptığını bulmak bir sorun değildi, sonuçta her zamanki tayfa vardı: Raymond Wackarnagel, Ove Jøn ve diğerleri. Gizemli olan bendim. Şimdiye kadar hiçbir yanlışım görülmemişti, ana kuzusu di-

yorlardı bana ve bunun nedeni yalnızca babamın olmaması değildi. Böyle diyorlardı çünkü ben neşeli bir çocuktum, aklım başımdaydı, Bayan Henriksen'in kompozisyon sınavlarına yazdığı gibi kafam iyi çalışıyordu; okuyabiliyordum, hesap yapabiliyordum, korkmuyordum, Raymond Wackarnagel'den bile korkmuyordum, neredeyse her akşam bulaşık yıkardım, ufak tefektim, ama altıma işemiyordum ve benden istenseydi bütün bir salon duvarını fırçaıyla seve seve boyardım. Yalnızca yanlış insanların arasına mı düşmüştüm? Yoksa benim de içimde gizli, ne yapacağı bilinmez kötü bir insan mı yatıyordu?

Bu durum Kristian'a yeniden aramıza girme olanağı verdi.

"Boş versene sen" dedi antremizde dikilen ve anneme yaramazlarla nasıl başa çıkılacağını söyleyen blok sorumlusu Jørgensen'e. "Oğlanda hiçbir terslik yok."

"Sen nereden bilebilirsin ki?" diye atladı annem. Durumun ciddiyeti nedeniyle Jørgensen'i biraz alttan almanın gerekli olduğunu düşünüyordu. Annem yeri geldiğinde alttan almayı bilir, bu onun geçmişinden geliyor. Torshov'da, babaları belli ki biraz fazla içen dört kardeşin en küçüğüydü ve babalarının ölümünden sonra anneleri de bir koltuğa oturup içmeye başlamıştı.

"Herkes görebilir bunu" dedi Kristian karşı koyulmaz sendikacı sesiyle, "Yani kafası çalışan herkes."

İyice güvenceye almak için bir elini kafamın üzerine koydu, tanrı bilir neyi düşünerek gülümsedi, bir şarkı mırıldanarak odasına gitti.

Annem kollarını kavuşturmuş duruyor, ağrıyan iki parmağına sardığı bandajla oynuyordu; Linda'nın sıkıdığı parmaklar. Şimdi Jørgensen'le, radyatörlerin havasının ne zaman alınacağına, yaz temizliği için kızakların ne zaman sığınağa kaldırılacağına karar veren adamla girdiği ittifak konusunda küçücük de olsa bir kararsızlık yaşıyordu.

“Yok, tamam, çok da büyütmeyelim ama” diye başka bir yol denedi. Yeniden ağlamaya başlamam, on birinci bloğun camlarının parasını harçlığımdan ödeyeceğimi, çünkü yalnızca onu benim kırdığımı söylemem için bundan fazlası gerekmedi.

Annem duygulanmıştı, bana bakıyordu, Jørgensen görüşmenin sona erdiğini anlamıştı; ama yine de bırakın konunun ne zaman kapanacağına, ne zaman gideceğine bile annemin değil kendisinin karar vereceğini göstermek ister gibi dikilmeyi sürdürüyordu; bunu gösterdiğine emin olduktan sonra gitti.

Annem hemen o sokak çetesinden uzak durmam gerektiği konusunda bir ders vermeye girişti, bundan sonra ne yapmayı düşündüğümü filan sordu. Ama bütün bunlar olağan şeylerdi. Son cumartesi Linda’nın gelmesiyle yaşadığımız бүтünüyle anlaşılmaz olayların tam tersine.

Linda şimdi mutfak masasının başında oturmuş bekliyordu.

Akşam yemeğini.

Mavi bavuldaki kullanma kılavuzuna uygun olarak şimdiden düzenleme yapmıştık. Annem ekmek dilimlerini kesip üzerlerine gerekenleri yerleştirdi, iki tabağa bölüp önümüze, süt bardaklarımızın yanına koydu. İki tabakta eşit sayıda, ikişer buçuk dilim vardı ve bizim istediğimiz şeyler sürülmüştü, annemse ekmek tahtasının başında durup dolaplarda bir şeylerle uğraşırken ve arada sırada bizi güldürecek bir şeyler söylerken yalnızca üzerine şurup dökülmüş bir dilim ekmek yiyordu. Bu ona kendi çocukluğunu ya da daha doğrusu yeterince yaşamadığı çocukluğunu anımsatıyordu, çünkü evlerinde epey bir yokluk çekmişlerdi. Linda artık ilk günkü kadar oburca yemek yemese de, ayrıca çikolata türünden şeyleri canı istediği kadar yiyemeyeceğini anlamış olsa da ona daha fazla ekmek yoktu. İsteddiği kadar orada oturmayı sürdürsün,

anneme normalde en inatçı insanı bile yola getiren sessiz bakışlarıyla istediği kadar baksın, bir yararı olmuyordu.

O akşam pekâlâ bir dilim ekmek daha yiyebileceğimi hissetmeme ve ister iki dilim, ister beş dilim yiyeyim, bu daha önce asla bir sorun olmamasına karşın çenemi kapalı tutmam gerektiğini hissettim ve annem beni onaylar gibi başını salladı; çünkü kullanma kılavuzunu uygulamak için işbirliği yapıyorduk. Linda nasıl bir yerde olduğunu anlamaya başlamıştı.

“Oku” dedi.

Kitap okundu. Ama önce masa toplandı, bulaşık yıkan-
dı. Yani öyle de denebilir. Tamam, Linda taburenin üzerinde duruyordu –ben artık bunu bırakmak zorunda kalmıştım–
ellerini sabunlu suyun içine sokup çırpıyordu. Ben o sırada her zamankinden daha özenli bir şekilde bulaşıkları yıkadım ve Linda’nın artık tuhaf kokmadığının farkına vardım, şimdi hiçbir şey kokmuyordu, tıpkı benim gibi. Ayrıca saçları kısal-
mış ve taranmıştı, açık mavi bir taçla arkaya yatırılan kakül-
leri kocaman gözlerini gizleyemiyordu artık. Annem bir şarkı bilip bilmediğini sordu. Linda bir şeyler mırıldandı, tanıma-
dığım bir ad söyledi; ama annem gülümseyip onunla birlik-
te mırıldandı. Bulaşıkları yıkayıp kurularken bu bilmediğim şarkıdan birkaç dizeyi söylediğinde Linda bulaşık suyuna bakarak kurnazca gülümsedi, yanakları kızardı. Bunun gü-
zel bir işaret olduğunun farkındaydık çünkü geldiğinden beri pek fazla gülümsemediği bir gerçektir.

Ayrıca okunan kitaplar da epeyce değişmişti, yeniden *Bobsey Çocukları* okunuyordu. Sayısız akrabaları olan bu çocuk çetesinden iyice bıkmıştım ben. Sonra bale okuluna giden Mette Marit vardı, annem bunu çocukluğunda okumuş, bana da sevdirmeye çalışmıştı; ama ben Mette Marit’e dayanamıyordum. Üstelik Linda çok uzun okunmasını sevmiyordu, aynı sayfanın tekrar tekrar okunmasını istiyordu. Sanki öykü-

yü izleyemiyormuş gibiydi ya da belki de yinelemelere özel bir düşkünlüğü vardı.

Ama kollarını başının arkasında kavuşturup ranzanın üst katında, tavanın hemen altında yatmanın, kendi istekleriyle ilgili ağzını açmaman gerektiğini, yoksa annenin yeni edindiği bir bakışla susturulacağını bilmenin de kendine özgü bir ruh durumu vardı. Dediğim gibi henüz tam olarak anlamadığımız ve üç aya yakın bir süre boyunca da anlayamayacağımız yeni bir insanın bakımını üstlenmek bizi bir ekip yapmıştı.

Söylediğim gibi annem kalabalık bir aileden geliyordu; üç ağabeyi, sallanan sandalyede oturan kır saçlı bir annesi vardı. Büyükanнем şimdi günlerini birkaç bardak içki eşliğinde fal açmakla geçiriyordu; ama beni gördüğünde her zaman yüzü aydınlanır, okulun nasıl gittiğini sorar, dersleri başarmanın önemli olduğunu söylerdi. Ama yanıtlarımı hiç dinlemezdi.

“Bir kart çek” dedi büyükanнем.

Çektim, sinek yedilisiydi, bunun anlamı yaşamda başarılı olacağımdı, karo valesi de yaklaşık aynı anlama geliyordu. Torshov’daki eski işçi bloklarından birinin giriş katında, tek odayla mutfaktan oluşan, nedense salon denilmeyen odasında her zaman cayır cayır yanan, belki bu nedenle bir o kadar sıcak paravanın arkasına gizlenmesi gereken siyah, yuvarlak bir sobası olan bu eve Noel akşamı dışında ancak kısa ziyaretlere giderdik.

Noel akşamı ziyaretimizde Oskar dayıyla bodruma gidip odun kırdım. Årvoll’dan buraya buz gibi bir yürüyüşten ve kızıl ışıklar saçan sobanın yanında kurumaya başlamış bir çam ağacının durduğu odada geçen pirzola kokulu Noel akşamından sonra bu iyi gelmişti. Büyükanнемin çam ağacını süslemek için kullandığı mumların sık sık değiştirilmesi gerekiyordu; kupkuru ağaç dallarının üzerine kar gibi akıyorlardı.

Oskar dayı ötekilerden çok daha yaşlıydı ve savaş kahramanıydı; karısı, çocukları yoktu, emekli maaşıyla yaşıyor, günlerini ufak tefek marangozluk işleriyle geçiriyordu; ama annemin deyişiyle her zaman “başının çaresine bakardı.” Noel akşamları her zaman erkenden gelir, pirzolayı fırına atar, sonra da bodrumdaki odunluğa inip büyükannemin kış boyunca sobasını yakabilmesi için saatlerce odun kırardı. Ben geldiğimde odunların nasıl kırılacağını, nasıl yığılacağını gösterdi, fazla bir şey söylemeden tatlı bir gülümsemeyle baktı. Aslında Noel hediyelerimi görmek için sabırsızlanıyordum ama aşağıda Oskar dayıyla geçirdiğim bu bir saat bütün Noel akşamının en güzel zamanıydı. Çünkü her nedense özellikle Noel yemeğinin başına oturduğumuz zaman ona sürekli sataşılıyordu. İyice kambur olmuştu son zamanlarda, saçları kırışmıştı ya da bahiste kazanamamıştı yine.

Annemin de buna katılması hoşuma gitmiyordu. Ama şehir dışında bir kâğıt fabrikasında son derece ciddi bir mühendis olduğu için yalnızca yılın bu günlerinde gördüğümüz Bjarne dayıya sataştığı kadar sataşmıyordu annem.

Ağabeylerin en küçüğü Tor dayı, Hestekoen, Renna, Grefsenetra ya da sürekli değişen başka başka restoranlarda garsonluk yapıyordu. Neşeli, rahat bir insandı, hediyeler dağıtılıp içkiler masaya geldiğinde annemle dans etti. Bjarne dayının kızgın karısı Marit yengeyle de dans etti. Marit yenge akşamın ilerleyen saatlerine doğru yumuşayıp sonunda iyice çözüldü, oysa her yıl kendisine kitap hediye edilen kocası onun tersine, Oskar dayı konusunda söyleyeceklerini söyledi ve büyük olasılıkla çocukluğunun da büyük bir bölümünü geçirdiği mutfak masasına çekilip okumaya girişti. Akşamın sonunda çocukları ve ayakta zor duran karısını toparlayıp Sandakerveien'deki taksiye götürme zamanı gelmeden bitirmeye niyetliydi kitaplarını. Ayrıca üç tane de kuzen vardı orada. Hepsi de Bjarne ve Marit'in çocuklarıydı; kendi şivelerini

konusuyor, elbiselerine pirzola yağı damlatmamaya dikkat ediyorlardı. En büyüklerinin de adı Marit'ti, benden üç yaş büyüktü, çok ilginç bir kızdı, birtakım numaralarla beni kandırmayı severdi.

"Bana bak şimdi Finn" dedi, parmaklarıyla sihirbaz numarasına benzeyen bir şeyler yaptı, saniye bile geçmeden boş elinde bir Noel sepeti belirdi birden. Ama sonunda bu hileyi çözmüştüm ben.

"Öteki elinde tutuyordun."

"Şimdi bak" diye bir daha denedi.

"Şimdi de sırtının arkasında."

Ama gülümsemeyi sürdürüyordu, bir elini kulağımın arkasından para çıkaracakmış gibi ağır ağır uzattı, sonra yanağımı öyle bir çimdikledi ki gözlerimden yaş geldi, acıyla haykırdım.

"Yaa, işte böyle!" dedi, sonra zafer dolu bir yüzle ötekilere döndü. "Finn bu yıl da yemi yuttu, ayy, ha ha!"

Bu deyimın kaynağının Bjarne dayı olduğunu biliyordum. Bu tür deyimlere bayılırdı. Tekerine çomak sokmak, İnatçı Keçi (annem) ve hepsinin kötüsü de Oskar dayı için söylediği Bay Sallabaş. Annem de ben de bu tür sözlerin kırıcı olduğunu düşünüyorduk. Annem, Bjarne dayıdan hoşlanmıyordu. Ne ondan, ne karısından ne de çocuklarından; salak, odun kafalı diye mırıldandığını da duymuştum ve en kötüsü de kendisini kimsenin duymadığını sandığı zamanlarda mırıldanmasıydı.

Ama Oskar dayı bambaşkaydı. Ona yöneltilen iğnelemeleri duymamış gibi yapıyor, herkese sakın sakın gülümsüyor, odunluktaki uzun çalışmasından sonra ağırbaşlı, yavaş tavırlarla yemeğini yiyordu. Ne zaman buraya gelsek annemin yüzü gergin ve heyecanlı olurdu, asla tuvalete gitmezdi, çünkü içerisi çok dar ve karanlıktı. Kendine gelmesi her zaman bir iki gün alırdı. Tıpkı geçen seneki gibi hediyelerle dolu sırt

çantalarımızla buz gibi bir gecede, Ragna Ringdal'dan çevre yoluna, oradan okul yolum da olan Muselunden üzerinden eve doğru yürürken Sarı, Kırmızı ve Mavi'nin üzerleri ısıltılı karlarla kaplı, arkalarında Trondhjem Yolu'nun sisten karar-mış ışıklarıyla Betlehem Yıldızı altında Yusuf'la Meryem'in ahırlarını andıran kulübelerini geçtik ve annem bunu da atlattığına sevindiğini mırıldandı. Cennet, şayet horlama değilse ancak yırtıcı hayvan sesi olabilecek birtakım gürültülerle bozulduğunda annem hızını artırıp zavalcılıklar diye mırıldanır ve eklerdi, "Biz çok iyi durumdayız Finn, unutma bunu."

Yine de çocukluğunun geçtiği evde bir Noel akşamını daha atlattığı için sevinmeyi sürdürürdü.

Linda'nın bize geldiği yıl buna bir son verdi. Artık daha fazla dayanamadığını söyledi bana. Aile üyelerine gönderdiği Noel kartlarında ne yazıyordu bilmiyorum. Ama baş başa olacaktık, yalnızca üçümüz. Biraz tuhaf başlamış olsa da hatırlayabildiğim en güzel yeni yıllardan biriydi. Årvoll merkezine gidip çam satın aldık, Essi'nin balık arabasıyla eve getiriyorduk, Traver Caddesi'nin ortalarına geldiğimizde Linda'nın hediye-nin ne olduğunu bilmediği ortaya çıktı.

"Hediye nedir?" diye sordu çok alçak bir sesle. O soruyu sormadan önce annemle ben istek listelerinden, yumuşak ve sert paketlerden, en iyi, en parlak beklentilerden, bu yıl Tors-hov'daki ailesiyle ilgili bir şey düşünmek zorunda olmadığı için annemin ne kadar rahatladığından, Aralık ayı kirasını zamanında ödemeyen, ama sonra Noel'de kendi değişiyiyle annemin elinin rahat olmasını istediği için Ocak kirasını önden ödeyen Kristian'dan konuşuyorduk hevesli hevesli.

Annemin Linda'nın sorusunun ne anlama geldiğini anlaması biraz zaman aldı. Annemin bembeyaz olmuş suratından anlamış olmam gerekirdi ama ben bir şey anlamamıştım,

gölerek sordum: "Hediye nedir bilmiyor musun sen? Salak mısın?"

O zaman daha önce hiç duymadığım bir şey söyledi annem: "Şimdi çeneni kapatıyorsun Finn, yoksa seni öldürürüm."

"*Hediye* demeyi biliyor!" diye bağırdım deli gibi. "*Hediye* denince anlıyor! Öyle değil mi Linda, *hediye* nedir biliyorsun, değil mi?"

Heyecanla Linda'ya baktık. Ama hiçbir aydınlanma belirtisi yoktu. Bütün bu gürültüden korktuğu için yeniden annemin iki parmağını sımsıkı yakalamış, gözlerini yere çivilemişti. Eve gitmek istiyordu.

Günün geri kalanı annemin uzun, avutucu söylevler çekmesiyle geçti. Noel'i kutlamanın pek çok yolu vardı, Linda'nın bunlara kafa yormasına gerek yoktu, kimileri birbirine hediye verirdi, kimileri vermezdi, bu kesinlikle alışılmadık bir şey değildi dünyada. Linda sonunda bütün bunların ne anlama geldiğini anladığı zaman *ona verilecek* hediyeler için sevinmeyi başardı.

Sepet örmeyi pek beceremiyordu ama bunun yerine ona okulda öğrendiği gibi bir yumurta kutusunu nasıl keseceğini, iki ucu nasıl yapıştıracağını, onları sulu boyayla nasıl boyayacağını, sonra da hazırladığı süsü Noel ağacına asmak için ipi nasıl takacağını gösterdim.

Biz bunlarla uğraşırken annem birden o yeni bakışlarından biriyle baktı bana. Bunun anlamı benimle yalnız konuşmak istediğiydi. Yumurta kutularıyla uğraşan Linda mutfakta yalnız başına kaldı.

Salonda annem iyice kulağıma eğilip Linda'nın annesine Noel kartı göndermesi konusunda ne düşündüğümü sordu. Ondan bize keskin el yazısıyla adresimiz yazılmış bir Noel

kartı gelmişti gerçekten de. İkinci soru da bunu Linda'ya gösterip göstermeyeceğimizdi. Çünkü kartta özel hiçbir şey yoktu, yalnızca önceden basılı bir "Mutlu Noeller ve İyi Yıllar" dileği vardı; ayrıca Linda okuma bilmiyordu, üstelik annem ona sorduğu zamanlar bile annesiyle ilgili şimdiye kadar tek bir şey söylememişti; annem de sormayı bırakmıştı.

Hiç düşünmeden iki soruya da kesin hayır yanıtını verdim, üstelik Noel yarındı, postanın ne kadar yavaş olduğundan haberimiz vardı, gazetede okumuştuk.

Annem önce şaşkın, sonra suçlayan bakışlarla bana baktı, sonra birden bakışlarında yeni bir sıcaklık belirdi. Üstüne üstlük bir de sarıldı bana, sonra Linda'nın masanın üzerine eğilmiş üçüncü kâğıt topunu yapmakla uğraştığı mutfığa gönderildim. Bu top siyahtı, şurasından burasından sarı yaldızlar akıyordu.

"Üzerini boyamadan önce bekle" dedim. "Kuruması gerek. Bak..."

Gösterdim, Linda bana baktı. Yapması gerektiği gibi yaptı. Ama şimdi bir kez öğrenmişti ya durdurmak kolay değildi. Annem biraz sonra onu durdurmayı denedi; ağaçta dört, en fazla beş toptan fazlasına yer yoktu, başka güzel şeyler de olacaktı, satın alınmış süsler, yaldızlar, ışıklar, sepetler, bayraklar ve alev gagalı birtakım kuşlar. Burada da kitap okurken olduğu gibi yapılan şeyin sonsuz kez yinelenmesi gerektiği duygusuna kapıldım ve bu huzursuz edici bir duyguydu. Sanırım annemin de canı sıkılmıştı; Linda'yla balkona çıkıp Noel ağacına bakacaklarını söyledi. Noel ağacı yarından önce içeri alınmayacaktı elbette, çünkü bu evde gelenek böyleydi. Annem masal anlatma sesiyle konuşuyordu. Onlar, yirmi ikisi akşamı soğukta balkonda durmuş, içeri alınmayı bekleyen Noel ağacımızı seyrederken, üst kattan aşağı karların dökülmesiyle bir Amerikan çizgi filmine benzedi her şey.

Önemli olan konuyu değiştirmekti elbette. Ben de bunu anlamıştım, içeride kalıp mutfaktaki dağınıklığı topladım, geriye yalnızca Linda'nın masanın ucuna yığıldığı sekiz top kaldı. İtiraf etmeliyim ki, üzerinden sarı yaldız akan siyah top en güzeliydi. Yeniden içeri girdiklerinde annemin titreyen bir sesle şimdi de kakaolarımızı içeceğimizi söylemesi üzerine Linda'nın dikkatini akşam yemeğine yöneltmesi kolay oldu, üstelik bu akşam yemeğinde fazladan bir dilim daha ekmek vardı ve Linda'nınki kaşar peynirliydi.

Ağacı o akşam süsledik. Annem bir tabureye çıktı, ben de bir başkasına, Linda yerdeydi, topları ağacın çevresinde bir halka oluşturdu, sallantılı bir güneş sisteminin gezegenleri gibiydiler. Linda daha önce hiç ağaç da süslememişti, bu yüzden benim ağzımdan kaçacak en küçük bir söz yüzünden bir felaketle sonlanabilecek olan akşam tersine daha da güzelleşti. Kristian da ailesinin yanına gittiği için kendi başımıza kaldığımızdan annemin keyfi iyice yerine gelmişti.

Noel günü Linda'yla birlikte birkaç saatliğine sokağa çıktım. İlk kez. Ağabey ve kız kardeş. Biraz gergin olsam da bu da harika geçti. Ev kuşu Anne-Berit Linda'nın kendi başına kızak kaymak yerine hep benim yanımda oturmak istemesinden dolayı biraz sorun çıkardı. Linda istediğini yapabiliirdi elbette, ama bu benim istediğim gibi hareket etmemi engelliyordu ve herhalde her zamankinden de daha çaresiz görünüyordum. Öteki çocuklardan biri onunla konuştuğu zaman Linda yanıt vermiyordu.

"Adın ne senin?"

"Adı Linda."

"Misafir mi?"

"Hayır, burada oturuyor."

"Nerede, sizin evde mi?"

"Evet."

"Sen Finn'in kardeşi misin?"

Bu soruya hiçbirimiz yanıt vermedik.

"Annem senin Finn'in kardeşi olduğunu söylüyor."

"Annem de..."

"Doğru mu bu Finn?"

Sessizlik.

"Hey, Finn yanıt vermiyor. Kardeşin mi bu senin Finn, söylesene ya!"

"Daha önce nerelerdeydi peki bu kız?"

Adı 2. Freddy olan bir oğlan Linda'nın yüzüne iyice yaklaştı.

"Konuşamıyor musun sen yoksa?"

"Hayır" dedi Linda alçak sesle. Bütün çocuklar güldü, 2. Freddy en yüksek sesle gülendi. Bu adı almasının nedeni sokakta üç tane Freddy olmasıydı ve yalnızca 1. Freddy karakterli biriydi.

"Belki yalnızca sağırsındır sen" dedi 2. Freddy.

"Evet" dedi Linda.

Daha da çok güldüler. Ama bu güzel bir yanıttı, bir süreligine soruların kesilmesini sağladı. Birkaç kez daha kaydık; ama Linda korkusu giderek arttığı için hep evin hemen önündeki en küçük yokuştan kayıyorduk. Aşağı dönüşte durduğumuzda annemin parmaklarını yakaladığı gibi benim de eldivenimi yakalıyordu. Yukarı çıkıp sonra yeniden aşağı kayıyorduk. Ama sonra bir sivri zekâ daha gelip sordu:

"Hey, baksana, adım ne senin gerçekten?"

"Onun adı Linda dedim ya!"

"Kendisi konuşamıyor mu yoksa?"

"Bir şey söylesene Linda!"

"Karamel ister misin Linda?"

...

Birkaç saat sonra buz kesmiş, her yanımız sızlayarak, kazaklarımızdan, çoraplarımızdan, atkılarımızdan, şapkalarımızdan buz parçaları sallanarak geldiğimizde ayakkabı bağlarımızı annemin açması gerekti. Bize sarıldı, çok sevecendi. Linda'nın şimdi banyoya gireceğini söyledi. Buz tutmuştu zavalılık, üstelik de banyo yapmayı çok seviyordu, öyle değil mi?

"Evet."

Bir süre sonra küvette oturmuş Noel öncesi hediyesi ördeğiyle oynuyordu. Bu Noel öncesi hediyelerinin sayısı giderek artıyordu, aralarında giysiler de vardı. Annem masayı defalarca hazırladı, örtüyü pek çok kez değiştirdi, sonunda beyaza karar verdi. Sonra bana sordu:

"Sizi gördüm, kızak kayarken eğleniyordunuz."

"Evet, evet."

"Öteki çocuklarla da oynadığınızı gördüm."

"Hımm..."

"Eğlenceliydi, değil mi?"

...

Çocukların ne kadar budala olduğuna yetişkinlerin kafası bir türlü basmadığından bu konuşma da 2. Freddy'nin konuşmalarından daha zekice gitmiyordu. Sonunda annemin yanından ayrıldım, televizyonun önünde diz çöküp açma düğmesine bastım, çünkü Çekirge Timmy çizgi filminin gösterileceğini biliyordum. Ama daha birkaç dakika izlemiştim ki kapının zili çaldı.

"Kim olduğuna bakabilir misin Finn, sanırım aşağıdan çalışıyorlar."

Yukarıdaydı.

Gelen Tor dayıydı, arada sırada mutfak penceremizden bile görebildiğimiz, hemen yakınımızdaki Hesteskoen restoranında çalışıyordu, ama bize hiç ziyarete gelmezdi. Şimdi sarı dalgalı saçları kremlenmiş, üzerinde garson giysisi, sura-

tında sahte bir gülümsemeyle kapıda dururken buralarda bir işinin çıktığını söylüyordu.

“Söyle bakalım Finn, Noel geliyor diye seviniyor musun?”

“Evet, elbette, zaten geldi bile.”

“Evet, öyle.”

“Sen misin?” dedi annem arkamdan. Küpelerinden biriyle oynarken gözlerinde eleştirici bir bakış vardı; çünkü o da benim gibi konunun eli boş geldiğini görmüştü. Tor dayı bir Noel bana pahalı bir çift kayak alır, ertesi Noel tek bir hediyeye vermezdi; inci beyazı sevimliliğiyle beş parasız olduğunu açıkça söylerdi. Anneme kalırsa Tor dayı ailenin, kaç yaşma gelirse gelsin hiç büyümeyen çocuğuydu ve sanırım bunda biraz da haklıydı, evet ben tanıdım tanıyalı benim yaşımdaydı Tor dayı. Şimdi de bizi almaya gelmişti, arabanın aşağıda beklediğini söylüyordu.

“Araba mı?”

“Evet, taksi.”

Annem balkon penceresine koştu.

“Sen aklını mı kaçırdın, aşağıda taksimetresi açık bir taksisi mi bekletiyorsun?”

“Evet, hazır değil misiniz daha?” dedi Tor dayı, masum bir suratla. Sonra çevresine bakındı, duvar kâğıdını, kanepeyi, Noel ağacını ve belki de özellikle şimdi annemin eli kalçasında, gözlerinde çelik gibi bir bakışla önünde durduğu televizyonu onaylarcasına hafifçe başını salladı.

“Bu seninle Bjarne’nin bir buluşu mu?”

Sonra olaylar her zamanki gibi gelişti: Tor dayı kanepeye yığılır gibi oturdu, içini çekerek terilen pantolonunun ütü çizgisiyle oynadı, saat kayışını bileğine kaydırmak ister gibi elini salladı.

“Evet” diye itiraf edip saatine bir göz attı.

“Bunu konuşmuştuk” dedi annem suçlayan bir tavırla.

“Evet” diyen Tor dayı, yan gözle bana baktı, gülümsemesi

gerektiğini düşündü, gülümsedi de, sonra yeniden ciddileşti, yalnızca burada olmanın kendisi bir açıklamaymış gibi oturmayı sürdürdü.

Annem daha fazla bir şey söylemedi ama yüzünden yalnızca duruma hâkim olmakla kalmayıp bundan hoşlandığını da görebiliyordum. Odaya gidip cüzdanını aldı. ‘

“Bu arabanın parasını da ödememişsindir sen, değil mi?”

“Şey... Hayır” diyen Tor dayı yeniden duvar kâğıdına baktı.

“Al. Ötekilere selam söyle. Size iyi eğlenceler.”

Tor ayağa kalktı.

“Pekâlâ kardeş, sen kazandın. Her zamanki gibi.”

Başparmağını havaya kaldırdı, parayı aldı, antreye yürüdü. Sonra aklına bir şey geldi.

“Şey... Hazır buraya gelmişken belki küçük kızı da görebilirim diye düşündüm.”

“Banyo yapıyor” dedi annem kısaca. Tor dayı rahatsız bir tavırla gözlerini yere çevirdi.

“Evet, benim aslında ona bir hediye getirmem gerekirdi.”

“Evet, öyle yapman gerekirdi.”

Birkaç saniye daha rahatsız edici bir sessizlik oldu, sonra Tor dayı bize en usta olduğu numarasını gösterdi, plastik zeminde üç dans adımı attı, şakacıktan yumruklaşmak için benim önümde eğildi.

“Kolla kendini çocuk, kolla kendini!”

Ardından kapıyı açtı, “Pekâlâ... İyi Noeller” deyip merdivenlerden indi, gözden kayboldu.

“Ne halleri varsa görsünler” diyen annem mutfağa yönlendi, döndü, geri geldi, askerlerine savaş emri verir gibi konuştu: “Gel buraya Finn, şimdi sen de hazırlanacaksın ve bu yıl hiç olmadığın kadar şık olacaksın. Hem sen hem Linda.”

Bu arada suyu epey soğuyan banyodan çıkardığımız Linda’nın her yeri titriyor, dişleri birbirine vuruyordu. Ama annem onu havluyla gıdıkladığında gülmeye başladı; bu ses-

siz, yumuşak kahkahayı yalnızca bir kez duymuştuk. Gerçekten de hiç olmadığımız kadar şık ve kaskatıydık. Linda için bir sorun yoktu, zaten oldukça hareketsiz bir kızdı. Ama ben bugün de mutfakta yediğimiz yemek sırasında sakın oturamıyordum. Bu yıl pırzola yerine bol soslu but vardı.

Paketlerin üzerindekipleri ben okudum, çünkü ailede en iyi okuyan bendim. Bir insanın ışıklar saçan Noel ağacının yanında, boynunu dalayan yakasıyla durup hediyelerin üzerini okurken, dünyada kimlere güvenilip kimlere güvenilme-yeceğini görmesi, çevresi konusunda izlenim edinmesi ilginç bir şey. Örneğin büyükannem bu yıl pek fazla puan almadı. Linda'ya ve bana birer kart oyunu vermişti, anneme bir şey yoktu. Bjarne dayı ve Marit yenge her zamanki gibi güzel hediyeler göndermişlerdi; ama anneme onlardan da bir şey yoktu oysa geçen yıl, annemin almaya parasının yetmeyeceği, kurşun gibi ağır bir süs vermişlerdi en azından.

Yalnızca Oskar dayıdan hepimize istediğimiz hediyeler geldi. Linda'ya kendi başına altından kalkamayacağı bir yapboz oyunu, bana güçlü bir büyüteç, anneme bir piknik ocağı. Ama annem buna burun büktü, oysa geçen sonbahar böğürtlen toplamak için gittiğimiz bir gezide eskisi bozulduğundan beri tam böyle bir şey istediğini söylüyordu.

Kristian da herkese hediye almıştı. Annemin hediyesi bir takıydı, bu onun suskunlaşmasına, kızmasına, bizim ilgilen-diğimiz şeylerden bambaşka bir şeye kafasının takılmasına neden oldu. Linda'ya bir paten, bana "Beşler" dizisinin on sekizincisi ve *Kim Ne Nerede* yıllığı. Son kitapta bir kitap ayracı vardı, televizyon izlemeyle ilgili birkaç satır yazının altı çizilmişti:

"Yetenekli çocukların kısa bir süre içinde boş zamanlarını ekran karşısında geçirmek yerine kitap ve dergi okumaya yönlendikleri, daha az yetenekli olanlarınsa televizyona ilgilerinin giderek arttığı gözlenmiştir..."

“Ne demek istiyorlar bununla?” diye soran annem kitabı elimden kaptı, okumaya başladı, kaşları çatıldı, sonra yeniden tuhaf takısını incelemeye koyuldu. Gözlerini elleriyle kapamış küçük bir tavşandı bu ve Oskar dayının bana verdiği büyüteçle baktığımda üzerinde “585 karat” yazdığı görülüyordu.

En çok hediyeyi Linda almıştı. Hediye verenler arasında ben de vardım. Ama pek önemsemedim, çoğu giysiydi; badem ezmeli pastamızı yerken Linda, onları birer birer giyip denedi. Patenleri ayağında, bütün giysileri yatağının üzerine saçılmış bir şekilde uyuyana kadar bol bol güldü. Benim de çok uykum gelmişti, Kristian’ın verdiği sıkıcı kitaptan daha üç sayfa okumuştum; ama en azından Yuri Gagarin’in resmi vardı. Bu sırada ne yazık ki annem gözyaşlarıyla içeri girdi, yalnız olmanın tuhaf bir şey olması gerektiğini söyledi.

Bunu pek de önemsemiyordum, çünkü biz hiçbir zaman kalabalık bir aile olmamıştık.

Ama bir şey itiraf edeceği zamanlar hep yaptığı gibi bu kez de konuyla ilgisi olmayan bir şeylerle başlamıştı konuşmaya annem. Şimdi soru akşam boyunca ailesinin onunla ilgili neler konuştuğuydu ki, bu da benim dert etmeyi başaramadığım bir şeydi.

Ancak Noel tatilinin sonlarına doğru gerçek sorun gündeme geldi. Şimdi artık üç kişi olmuştuk. Ama Linda henüz okula gitmiyordu ve annemin ayakkabıcısındaki işini bırakması söz konusu değildi, tersine belki de tam gün çalışmaya başlaması gerekiyordu. Kilisenin arkasındaki anaokulu başvurumuza olumsuz yanıt vermişti, belki ilkbaharda yer açılabilirdi, tamam, ama o zamana kadar nasıl altından kalkacaktık işin?

Bu da bana yöneltilmiş bir soru değildi, annem çözümü bulmuştu bile.

“Nasıl görünüyorum?” diye sordu, Noel tatilinin dördüncü gününde, saat öğleden sonra üçü biraz geçerken.

Makyaj yapmış, ayakkabıcıda çalışırken giydiği elbiseyi giymişti, üzerine de en güzel paltosunu geçirdi, Linda'ya dikkat etmemi söyledi, birinci bloktan başlamak üzere bütün evlerin kapılarını çalıp "Mutlu Noeller" demek ve ilkbahar sonuna kadar günde beş altı saat küçük bir kızla ilgilenecek birinin olup olmadığını sormak üzere evden çıktı. Aradığını bulmak için yedinci bloktan daha ileri gitmesi gerekmedi. Yirmi yaşındaki Eva Marlene akşamları Kontraskjæret'te garsonluk işinde çalışıyor, gündüzlerini annesiyle babasının evinde uyuyarak geçiriyordu. Biz sonraları ona yalnızca Marlene diyecektik. Marlene iyi birine benziyordu, ama yine de ziyarete geldiğinde Linda onu görür görmez koşup saklandı.

"Gel de Eva Marlene'ye hoş geldin de Linda. Ben işe gittiğimde seninle o kalacak."

Pek iyi gideceğe benzemiyordu ve Linda'yı suçladığını söyleyemeyeceğim. Bir kadından ötekine gönderilmiş, daha ikinciye şöyle böyle alışmışken karşısına bir üçüncü çıkmıştı. Ama ilk bakışta hem dalgacı hem de bütün ölçüler düşünülduğünde tam evlenme çağına gelmiş bir kıza benzeyen Marlene'nin erkek gibi, sağduyulu ve gerçekçi biri olduğu çıktı ortaya. Bu ilginç bir şeydi çünkü Tor dayıyla aynı kafa karıştırıcı iş dalında çalışıyordu. Annem bu iş için, hayaller ve deliliğin aynı şeyin iki yüzü olduğu yer, diyordu.

"Bana ısınır eminim" dedi Marlene, Linda'nın altına saklandığı yorgana eğilip sonra çevresine bakınmaya başladı. Burada, bizim evimizde günlerini geçirmenin nasıl bir şey olduğunu gözünün önüne getirmeye çalışıyordu. "Üç küçük kardeşim var, çocuklara alışkınım ben."

Marlene üç fincan kahve içip gittikten sonra annem biraz üzülerek, "Bizimle pek fazla kalacağını sanmıyorum" dedi. Marlene'nin evlenme çağına gelmiş sevimli bir kız olduğunu düşünüyordu. "Mart ayına kadar kalmasını umalım bari... Evet, şayet şansımız yaver giderse belki..."

Falan filan. Çünkü şansın yaver gitmesi yalnızca bir son-
raki kaygının köküdür.

Ama böylece Berlin Duvarı'nın, televizyonların, her şey-
den önce de Yuri Gagarin'in yılının sonuna geldik. Bu yıl da
bütün öteki yıllar gibiydi başlangıçta; ama sonra evi yenileme
ve yoksulluğun bir birleşimi olan gündelik bir durum yüzün-
den annem, yalnız bir anneden oda kiralayan ev sahibesine ve
iki çocuk annesine dönüştü, ben de tek çocukken ranzadaki
iki kardeşten biri oldum. Linda için bütün bunların ne anlama
geliyor olabileceğinin hiç sözünü etmiyorum. Ama henüz bu
konuda çok az şey biliyorduk. Dürüst olmak gerekirse pek
anlaşılabilecek bir yan da yok. Annemin değişimiyle yalnızca kıs-
metti işte ve bu tür şeyler genellikle parça parça gelirdi.

Yeni yıl karla başladı. Lapa lapa kar. Karla kaplı balkonlar, çatılar, toprak, yollar, kayak izleri, kızak izleri ve Traver Sokağı'ndan yukarı çıkmaya çalışırken kaydıkları için Lien'deki bakkalın ötesine geçemedi Eikelund Sokağı'na sapmak zorunda kalan arabalar, çekicilerin götürdüğü arabaların tamponlarına asılan çocuklar. Gerçek ötesi bir sessizliğin birdenbire banliyönün üzerine çökmesi. Oysa banliyöler tam tersi için, gürültü patırtı için yaratılmış yerlerdir. Yol kenarlarında karlar yükselirken, Trondhjem Yolu'nda arabalar ortadan kaybolur, kar yığınlarının arkasından yalnızca sarı Schøyen otobüslerinin tepeleri görünür. Sahra Çölü'nde uçan halılar gibi sessizce kayıp gider otobüs tepeleri; kırlar kente gelir, ormanlar, ovalar ve diyebilirim ki deniz bile tüm yaşamı kaplar.

Artık hemen önündeki kızak yokuşundan uzaklaşmadan edemezdik, yolu geçip Hagan'a, yaşlı çınar ağaçları, meyve ağaçları, böğürtlen çalılılarıyla dolu tepeciğe gitmemiz gerekiyordu. Burada yalnızca bir camında ışık yanan beyaz bir ev vardı. Orada Ruby dediğimiz yaşlı bir kadın otururdu, o da kar ve atlar gibi sonsuzluğa aitti. Akşamın geç saatlerinde sessizce oraya giden biri, karanlık evden kozmik bir ses geldiğini duyabilirdi ve bu, bloklarda yaşayan birini felç etmeye yeterdi.

Şimdi ben bloktan, küçük yokuştan ve özellikle de Linda'dan uzağa gitmek zorundaydım. Bu arada Linda ev kuzusu Anne-Berit'i normalleştirmeyi başarmıştı. Anne-Berit ocak ayının o ilk haftalarında bütün bir yıl boyunca olduğundan daha çok sokaktaydı ve koruyucu kanatlarını Linda'nın üzerine girmesi gerektiğine karar vermişti. Disiplinli, her şey konusunda çok dikkatli bir koruyucuydu Anne-Berit.

"Hayır, hayır, öyle değil Linda, bak bana."

Linda emri yerine getirmek için birkaç cesur girişimde bulundu. Bunlar baş sallamalara, kahkahalara neden oldu ama birazcık da acıma vardı içinde. Sonuçta Linda yalnızca küçük bir oyuncak bebektir, dikkatini dağıtmak kolaydı, üstelik de yerli yersiz ağlamıyordu. Kendi kız kardeşlerinden artık bıkan Anne-Berit için bulunmaz bir evcil hayvandı. Anne-Berit Linda'yı su püskürtülüp buz pistine dönüştürülen tenis kortuna götürdü. Orada Linda buzun üzerinde emeklemeyi öğrendi, bunu yapmadığı zamanlar kar yığınlarının kıyısına oturup eldivenlerindeki kar parçalarını yiyor ve süt mavisi buzun üzerinde piruet'ler yapan Anne-Berit'in seyircisi oluyordu. Anne-Berit piruet yaparken Anita, Lindblom'un *Sânt är Livet* şarkısını söylüyordu – o kış herkes bu şarkıyı söylüyordu hem radyolarda hem televizyonda; üstelik otobüste ve at yarışı pistinde bile duymuştum ve üstüne üstlük Marlene, bu şarkıyı mırıldanmadan tek bir patates bile soyamıyordu.

Gitmeyebilirdim.

Büyüklerle birlikte Hagan'a çıkmak.

Hiçbir zaman sporcu biri olmakla övünmedim; ama çok cesur olabiliyorum ve ne olursa olsun vazgeçmeyen biri, pekâlâ kendine gerekli dozda saygılı bir öfkeyi üzerine çekebilir; özellikle bir de arkandan söylenen iğneleyici sözleri duymazdan gelersen.

Bir de onları giderek daha fazla karmaşaya iten bir şekilde karşılık vermeye çalışan cesurlar vardır ki, bu sonunda için-

den çıkılmaz bir noktaya gelir. Benim öyle bir arkadaşım vardı, 1. Freddy. İri yarı, ağır ve öfkeliydi, okulda pek iyi değildi, sokakta da öyle; üstelik ağzı pek laf yapmazdı ve bir nedenle her zaman üzerindeki giysilerde dikkat çekici bir şeyler olurdu. Tanınmışlığı, karakteri buradan geliyordu; adını 1. Freddy yapan, onu sıradan kalabalığın bir parçası olan 2. Freddy ve 3. Freddy'den ayıran buydu. Evet, iri ve güçlüydü ama yavaştı; tek bir kişide aşırı fazlayla aşırı azın felaket bir birleşimiydi ve bu ona 1. sırayı veriyordu.

Örneğin çete, çapraz kayak adımlarıyla Hagan'a çıkıp aşağı kaydıktan sonra yeniden çapraz adımlarla yokuş çıkmaya üşenip de kayakları, şapkası ya da bacaklarının biçimi yüzünden onu yerin dibine sokmaya girişince 1. Freddy, kaba küfürler ve hedefine ulaşmayan kar toplarıyla onlara yanıt verdi. Kar topları ona geri fırlatılınca 1. Freddy çıkardığı kayaklarını boşuna sağa sola savurmaya başladığında çetedeekilerin neşesi giderek arttı; çünkü 1. Freddy hiç kimseyi vuramıyor, yalnızca olduğu yerde dönüp duruyor, tükürüyor, ağlıyor ve o aptal görünüşlü kayaklarını sallıyordu. Sonunda başı döndü, geçirerek durdu. O zaman çığlıklar sustu. 1. Freddy yere yıkılmıştı, yaşasın. Çete ölüp ölmediğini anlamak için çekingen adımlarla yaklaştı. Ama 1. Freddy ölmemişti. Yattığı yerde tam bu fırsatı, yıldızlaşacağı anı bekliyordu.

“Öldün mü Bir Numara?”

Son kalan gücünü toplayan 1. Freddy en ufaklardan birinin ceketini yakaladı pençeleriyle. Dengesini yitirip devrilen zavallının üzerine atıldı ve kanlar içinde bırakana dek suratına buzlu eldiven darbeleri indirdi. Büyüklerden biri onu atkısından yakaladı ve bırakmakla boğulmak arasında seçim yapmaya zorladı. İkinciyle sonuçlanacakmış gibi görünüyordu. 1. Freddy artık bu dünyada değildi. O kendi dünyasındaydı. Öfke, çığ ve gözyaşları dünyasında. Hiçbir şey 1. Freddy'yi yıkamazdı, dayandı, asla öğrenmedi. Traver Sokağı'nda en

zor çocukluğu o geçirdi; anısına tunç heykeller dikilmesi gerekirdi.

Çok coşkulu bir akşamdı, kendimi Hagan'ın en tepesinden aşağı bıraktım, duyularım rüzgâr ve karla körelmişti; ama tam yere inecekken korkunç bir şekilde, tepe üstü yere çakıldım ve Kristian bunu görmüştü. Evet, akşam karanlığında çocukların ne haltlar karıştırdığına bakmak için bu tarafa sapan kiracımız, pardösüsü ve şapkasıyla orada durmuş, düşüşüme tanıklık etmişti.

Akşam bu konu mutfak masasında gündeme geldi. Kayak becerilerimi geliştirmem konusu oldukça ertelenmişti ve soru önümüzdeki pazar Kristian'la birlikte kayağa gitmek isteyip istemediğimdi. Mo Gölü'ne giden trene binmek; Lillomarka'dan, Sinober, Sørskauen ve Lilloseter gibi herkesin bildiği kafelerin önünden geçerek eve dönmek, babalı çocuklar arasında yaygın bir alışkanlıktı.

Buna biraz kafa yordum; özellikle annemin öneriyi duyduğu zamanki yüreklendirici ses tonu ilginçti. Kristian, Noel tatilinden geri geldiğinde annem ona hediye takının ne anlama geldiğini sormuştu dosdoğru. Kristian bu saldırıyı da grev sırasında bize bir kasa yemek getirdiği zamanki gibi savuşturmayı denedi ama yine başarısız kaldı. Öyleyse annemin, şimdi her şeyi yanlış anlayıp birtakım babalık görevlerini yüklenmeye çalışan adama karşı böyle olumlu davranmasının nedeni neydi?

"Peki ya Linda?" diye sordum.

"O çok küçük daha."

"Yol çok uzun mu?"

"Yok canım."

Sonunda "Evet" dedim. Bütün çocukluğum boyunca çok fazla evet demiştim, ancak daha sonraları hayır demeye başla-

dım, ama pek bir işe yaramadı. Her nedense sabahın köründe yola çıkacaktık. Saat yedi buçukta. Kayakla. Kristian beyaz anorağı, eski moda, garip pantolonuyla yabancı ve tuhaf görünüyordu ve dondurucu sabah karanlığında çok sessizdi. Loft-hus Sokağı taşlı ve buzluysa, bu yüzden aslında yokuş aşağı yürümemize karşın, sekizi beş geçe Grefsen Tren İstasyonu'na geldiğimizde ben şimdiden tükenmişim. Tren tıklım tıklım doluydu ve hiç ses yoktu. Her yaştan bir yığın adam, yalnızca erkekler, neredeyse ulusal bir sorun yaşıyordu. Cepheye giden bir ordu. Ve ayakta durmamız gerekiyordu, bu yüzden kendimi toplama fırsatı bulamadım. Trenden indiğimizde yakıcı bir soğuk vardı. Mo Gölü'nün üzerindeki kayak izleri temizdi, yol düzdü. Ardından yokuş yukarı bir karabasan başladı.

"Neyse ki yukarı ulaştığımızda yalnızca düzlük var" dedi Kristian, soluk soluğa en kötü yokuşlardan birini çıkarken.

Sorun şu ki, biz yukarı asla ulaşamadık. Tam bir, ay yolluğuydu. Sinober'in olduğu düzlüğe geldiğimizde kendimin titrek ve silik bir kopyasına dönüşmüştüm. Burası kristal berraklığındaki kış diyarında bir serap gibiydi. Ama her nedense biz içeri girmeyecektik. Kulaklarıma inanamıyordum. Yolumuza devam edecektik. Sørskauen'e kadar. Oraya kadar da gittik, son gücümüzle. Ama öylesine perişan durumdaydım ki, Kristian'ın satın aldığı yaban mersini şurubumu içip gözlemeyi yemeyi bile başaramadım; ağzımda yemekle uyu-yakalmışım. Beni sarsıp yaşama döndürdüğünde burada geceleyip geceleyemeyeceğimizi sordum.

"He he!" diye gülüp garson kadına döndü. "Çocuk burada geceleyebilir miyiz diye soruyor."

"Evet, tam da yeri zaten" dedi kadın.

Ne yazık ki arkadaşlarımdan biriyle, gerçekten kayak yapmayı bilen Rogern'le karşılaştım. Ama neyse ki ağabeyleriyle birlikteydi, bu yüzden ıslak giysi, ıslak adam, sırt çantası, ağaç

kabuğu, yaban mersini, am ve bana her zaman yoksulluğu ve babaları dūřundüren bütün Norveç açık hava kokusuyla dolu, sıcak nemli salonda, kaygan parlak tahta sıraların üzerinde yan yana otururken ikimizin de yüzü neredeyse aynı lde kırmızıydı. şansıma Rogern benden önce dışarı çıkarıldı.

Ama gözleme ve şurupla canlanmış olmamız gerektiğinden ben ne kadar istersem isteyeyim, orada oturmayı ve başkalarının yerini almayı srdremezdik. İçeri hiç durmadan yeni insan yığınları geliyordu. Yüksek sesli, kocaman botlu, buharlı, terli, buzlu, karlı insanlar, dondurucu soğuğun içinde kilometrelerce yol alırken daracık, alçak tavanlı bir ormancı kulübesi gibi sıkışık ciğerlerine doldurdukları bu cehennem havasını fırtına gibi bıraktıklarında, soluklarındaki o belli belirsiz koku. Norveç'ın büyük kış hayvanları. Asla uyumayan, çabalayıp duran, donup lmemek için hem kendisini hem başkalarını her an harekette tutan kutup ayıları. Bir babam olmadığı için yoksun kaldığım bütün bu şeyler.

Başka bir deyişle tek yapılacak şey kendini dışarı atıp hiç yılınadan ilerlemek için çabalamayı sürdürmekti. Kayaklara fazladan bir kat daha cila çektikten sonra elbette. Ama kayak bağlarında ya da kayakların altında bir sorun yoktu, sorun bedenin durumuydu. İçeride, sobanın acımasız sıcağında oturduktan sonra öylesine donuyordum, öylesine katılaşmıştım ki, aşağı doğru inerken yol boyunca ağzıma şurup ve gözleme tadı geliyordu her geğirdiğimde. Kristian'm beni ayakta tutmak için hem şefkat hem alaycılık yeteneklerini kullanması gerekti kilometreler boyu. Ama sonunda Lilloseter'e, sosyal demokrat Via Dolorosa'mızın son istasyonuna geldiğimizde buraya da girmeyecektik belki, ama ben en azından bütün yediklerimden kurtulmuş ve yeniden ısınmıştım.

Ayrıca Kristian Brei Gölü'ne inen yokuřta iki kez yüzüstü dūřmřt. Ben de dūřtm; ama onun dūřmesi daha kapsamlı, daha çok zaman gerektiren bir řeydi. Herhalde bunun yařla bir

ilgisi vardı, bir de felsefeyle. Kristian düşen türden bir insan değildi, daha çok ne zaman yıkılacağına kendisi karar verenlerdendi ve burada doğanın güçleri onu yenik düşürüyordu. Sonunda Årvollåsen'in tepesinde kayak sopalarımıza dayanmış titreyerek aşağıdaki Skytterlaget ve Østerheim'a bakarken en azından alaycı gülüşü yoktu artık. Yalnızca bu da değil. Modern yüzünde yepyeni bir anlatım belirmişti. Benimle konuşmak istediği bir şey olduğunu söylerken biraz sırtıtmayı başarmış olsa da sanırım bu bir tür acı anlatımı olmalıydı. Acaba annem, onun odasına konuk çağırmasına karşı çıkar mıydı?

Tuhaf bir soruydu bu bana yöneltilen. Ancak biraz kafa yorduktan sonra bunun bir hanım arkadaş konusu olduğunu ve odada birkaç gün kalıp kalamayacağını sorduğunu anladım.

Karşı çıkacağını sanmadığımı söyleyerek yanıt verdim.

"Ben de öyle düşündüm" deyip bakışlarını dağların ortasında bir çukur gibi görünen Oslo'ya çevirdi. "Acaba ne istiyor gerçekten?" diye mırıldandı.

Buna verecek bir yanıtlım yoktu, sözünü ettiği insanın annem olduğundan bile emin değildim. Ama sonra ekledi: "Peki o küçük kızın nesi var, biraz... Geri zekâlı mı?"

Kulaklarımın uğuldamaya başladığını hissettim, görüş alanımda gökkuşakları belirdi. Soluk almakta zorlanıyordum, kayak sopalarımı yakaladım, yola çıktım, atış pistinin önünden aşağıya Østreheim yoluna kadar da ayaklarımın üzerinde kalmayı başardım; ama elbette beni yakaladı bir noktada ve karların üzerine fırlattı.

"Canı cehenneme Finn, sen hiçbir şey anlamıyorsun!"

Kiracımız bir canavar olmuştu.

Bir süre sonra sendeleyerek eve girdiğimizde annem "Geldiniz mi?" diye sordu.

Gezi konusunda anlatacağım pek bir şey yoktu, sıcak ve içine kapanıktım, giysilerimi çıkarmama yardım edilmesi gerekti, hiçbir şey söylememek için bir tür belirsiz, neredeyse

bedensel çabayla odama gittim. Belki de o korkunç sözcükleri duymadığıma inanmaya çalışıyordum yine de. Ama orada Linda ranzanın alt katında karnının üzerine yatmış bir at çiziyordu; fakat çizdiği şeyin ne olduğunu yalnızca annemle ben anlayabilirdik ve insan bu yaşamda bir at çizmeyi bile başaramıyorsa düşmeye yazgılıdır, o zaman kurşun dolu bir çuval gibi dibe çöker. Linda'ya Noel hediyesi olarak aldığım resim defteri, sayfalarca ne olduğu anlaşılmaz atlarla doluydu, çünkü Linda karıncaya, file ve kim bilir başka neye benzeyen atları seviyordu.

Bana gülümsedi: "Soğuk?" dedi.

O zaman gürlledim.

"Doğru dürüst bir at çizemez misin sen, lanet olsun!"

Ama daha alt dudağı titreyerek ağlamaya başlamadan annem gelmiş bağıırıyordu. "Sen ne yapmaya çalışıyorsun Finn!" Ve bunun üzerine o korkunç sözcüğü unutmak söz konusu bile olamazdı.

"Kristian onun geri zekâlı olduğunu söyledi!" diye çığlık attım ve o anda annemin kireç gibi beyazlamış yüzünün arkasında yıkılmış bir Kristian gördüm.

"Ne?" dedi annem, duyulur duyulmaz bir sesle. Sonra sessizlik çöktü.

"Çocuk saçmalıyor" diye mırıldandı Kristian. Kırmızı suratlı aptal bir kayakçıydı o. "Dinleme onu."

Ama annemin çevresini hizaya çekme yeteneği vardır. Aramızdaki tek normal kişi olan Linda, resim defterinin sayfalarını çevirip boya kalemleriyle oynamayı sürdürdü; ama bu sırada Kristian ve ben hazır olda durmuş, annemin zorlukla duyulan sözlerini dinliyorduk.

"Ne dedin sen onun için?"

Kristian kollarını iyice yukarı kaldırdı, sonra indirdi, bir Tor dayı numarası yapmaya çalıştı, üstelik fısıldıyordu ve sanırım bunu Linda'yı düşündüğü için yapıyordu.

"Ama çocuğun yardıma ihtiyacı olduğunu senin de görüyor olman gerekir, hiç konuşmuyor ki."

"Ne dedin sen onun için?"

Baltayı taşa vurmuştu. Kristian bir eliyle alnını ovuşturdu, benim asla yapmayı tam olarak beceremediğim bir şey yaptı, özür diledi ve gerçekten özür diliyormuş gibi göründü.

"Özür dilerim. Gerçekten haddimi aştım. Ama... Hayır, bu bir özür değil, biliyorum."

Bedeninin bütün hücrelerinden taşan bir suçlulukla arkasını döndü, odasına girdi.

Annem bir yay gibi gergin, sessiz ve yabancı bir şekilde duruyordu. Onu silkeleyip çekiştirdim.

"Haddini aşmak mı?" dedi annem, uzak bir sesle.

Bunun ne anlama geldiğini bilmiyordum. Annem yeniden kendine geldiğinde, "Bu adamın burada işi bitti artık!" dedi.

Hevesle onayladım onu başımı sallayarak. "Ve Linda atlarını canı nasıl isterse öyle çizer Finn, bunu sana söylüyorum!"

"Elbette. Ama..."

"Ama ne?"

"Benim ona... Bir şeyler öğretmem gerek."

O zaman artık annem de tükenmişti. Yatağa, Linda'nın yanına oturdu, elleri kucağına düştü, ağır ağır başını sallayıp evet, evet diye mırıldandı, sonra yeniden bana baktığında ancak şimdi farkıma varıyormuş ya da kıpkırmızı yanaklarım ve tükenmiş bedenimle nasıl görüldüğümü algıliyormuş gibiydi.

"Gezi nasıldı?" diye sordu.

"Acıktım" dedim.

"Sen biraz uzan" dedi. "Ben de yemeği hazırlarım."

Uzandım. Ama biraz değil. Ancak ertesi sabah erken saatlerde uyandım.

Uyandığımda üşüyordum, titriyordum, çok zor soluk alıyordum, ayrıca göğsümde dayanılmaz bir ağrı vardı. Geri kalanım, kollarım, bacaklarım kurşun bir kalıba dökülmüş gibiydi. Ayağa kalkamadım, annem sabahın karanlığında uyanana dek fısıltıyla seslenmek zorunda kaldım.

“Üşüyorum.”

“Yorganın var ya” diye mırıldandı uykulu uykulu.

“Şey, ben... Kalkamıyorum.”

“Niye kalkasın ki, saat daha...”

“Tuvalete gitmem gerek.”

“Git öyleyse.”

“Yapamıyorum dedim ya.”

O zaman annem kendine geldi.

“Ne diyorsun sen, kalk hemen!”

“Olmuyor” deyip kalbimin durduğunu tahmin ettiğim yeri işaret ettim. Annem elini üzerime koyduğunda oldukça gerçekçi bir çığlık attım. O anda ne olacağını bilemez duruma geldi; bizim evde hiç hasta olunmaz, hastalık büyük bir kuşkuyla karşılanır, annem bu görüşü ailesinden edinmiş, orada herkes olur olmaz zamanlarda “yatağa düşermiş.” Evet, Bjarne dayı bile arada sırada “tedavi olmak” için işini gücünü bırakmış. Annemin suratını buruşturduğu bu haberleri Oskar

dayının mektuplarından öğrenirdik; ama asla Noel toplantılarında konu edilmezdi. Oysa şunu sormak doğal olabilirdi pekâlâ:

“Ee, Bjarne, tedavin nasıl gitti bakalım?”

Bunlar asla konuşulmazdı.

Annem sert bakışlarla bana baktı.

“Orası kalbin değil senin oğlum, ciğerlerin.”

Sonra mırıldanmaya başladı – o lanet olası kiracı, o lanet olası kayak gezisi, dedi ve bu adamın burada işinin bittiğini yineledi, sonra bana önce kolumun altına, sonra ağzıma koyduğum bir derece verdi. Ateşim yalnızca 37 dereceydi ama hâlâ canım yanıyordu.

“Soluk alamıyorum ama” dedim. Annem beklememi söyledi, giyindi, dışarı çıktı, Omar Hansen’in yanındaki telefon kulübesine gitti, doktora telefon etti. Doktor geldiğinde ben aşağıya, Linda’nın yatağına taşınmıştım, Linda da annemin yatağına yüzüstü yatmış, benim muayene edilmemi seyrediyordu.

Doktorun adı Løge’ydi, Lofthus Sokağı’ndan geliyordu. Ne kadar ağrı çektiğime aldırmadan beni oturttu. Kaburgalarına, sırtıma soğuk parmakları ve yumruğuyla vurdu, göğsümü stetoskopla dinledi, beyaz kaşlarının altında gözleri kısıldı, sonra stetoskobu çıkarıp soran gözlerle anneme baktı.

“Görünüşe bakılırsa iki üç kaburga kemiğinde çatlak var, düştü mü?”

“Kaburga kemiği mi?”

“Evet, kırılmış olabilirler, bunu röntgende göreceğiz.”

“Dün düştün mü Finn?”

Evet, düşmüştüm elbette, ben her zaman düşerdim.

“Ama bir yerimi çarpmadım.”

“Yalnızca kayağa gittiğin için kırmadın herhalde iki kaburga kemiğini!”

Doktor Løge yeni bir merakla bana baktı. Ellisinin orta-

larında olmalıydı, çift mercekli gözlüğünün üzerinden beni süzüyordu.

“Uzun bir gezi miydi bari?” dedi gülümseyerek.

“Evet, çok uzundu.”

“Bu duyduğum en aptalca şey” dedi annem. “Sana vurdu mu yoksa?”

“Kim?”

“Kristian, kim olacak! Söylesene!”

“Yoo...”

“Siz neden söz ediyorsunuz?” dedi, Doktor Løge hemen.

“Yok bir şey” diyen annem kollarını göğsüne kavuşturdu, dudaklarını kemirerek dikildi, sonra gözleri Linda’ya çevrildi, birden artık daha fazlasına dayanamıyormuş gibi bir elini yüzüne götürdü. Şimdi yine anlaşılmaz, dayanılmaz bir şeyler olacağı duygusuna kapıldım. Annemin kontrolünü kaybetmesini umdum ki bir an önce bunu atlatalım; ama yalnızca orada dikiliyordu. Doktor Løge de çalı gibi kaşlarıyla, yüzünün gözeneklerini derin kraterlere dönüştüren donuk gözlüğünün arkasında berrak, meraklı bakışlarıyla oturdu, oturdu... Sonra annem birden kendini çok zorlayarak konuştu:

“Gitmeliyim. Biz...”

“Ama çocuğun röntgene götürülmesi gerek.”

“Marlene ilgilenir bununla” dedi annem kuru bir sesle. “Benim işe gitmem gerekiyor. Kalk ve giyin Linda. Aç mısın Finn?”

“Bir dilim keçi peynirli ekmek belki?”

Doktor Løge bir bana bir anneme baktı, bunun bir doktor ziyaretinden uzun sürdüğünü hissetti sonunda, ayrıca zamanı da dolmuştu.

“Geldiğiniz için... Size borcumuz ne?” dedi annem.

Annem mutfığa gittiğinde doktor stetoskopunu çantasına koydu, paltosunu dizlerinin üzerine yerleştirip oturmayı sürdürdü ve yatağında yatmış, Amalie’yle oynayan Linda’yı

izledi. Gülümsedi, bir elini Linda'nın yanağına koyup adını sordu. Linda bu soruya yanıt vermedi, ona artık karnındaki ameliyat yarası dikilmiş, gevşek bacağı düzeltilmiş, yeni, parlak düğme gözler takılmış Amalie'yi uzattı.

Ekmeğim ve bir bardak sütüm geldiğinde kapı çalındı, kırmızı yanakları, asla bir şapkanın altında gizlemediği parlak saçlarında ışıltılı karlarla Marlene geldi. Çok kısa zamanda annemin sırdaşı olmuştu; şimdi de fısıltılarla yeni durumu konuştular sanırım. Dışarıdan kulağıma kısa, kısık birtakım patlamalar da geldi. "Artık daha fazla dayanamıyorum!" diyordu annem. "Sen yapabilir misin?"

Kısa bir süre sonra içeride hâlâ paltosunu giymemiş olan Doktor Løge'ye seslendi.

"Soruma yanıt vermediniz."

"Sorun yok" dedi doktor sakın bir sesle. Ayağa kalktı, küçük bir defter ve bir kalem çıkardı. Doktor yatak odasından koridora yürürken içinde siyahlı beyazlı kâğıtlar barındıran defterin kuru yapraklar gibi hışırdadığını düşündüm. Bu sırada durmadan çiğnememe karşın bir türlü yemeğimi yiyemiyordum. Kış değil sonbahardı sanki ve çok sevmeme karşın sütü de içemeyeceğimi anladım. Sokak kapısı annemin arkasından kapandığında komodinin üzerindeki çalar saatin şimdiden onu gösterdiğini gördüm; Marlene bugün gecikmişti ya da annem uyuyakalmıştı ve ben birazdan kusacaktım.

Bunun yerine Marlene yatak odasına geldi, neşeliydi, kış soğuğu üzerindeydi daha. Yatağın kenarına oturdu, nasıl olduğumu sordu, saçımı okşadı, ekmeğimden bir ısırık aldı; benim zaten bildiğim şeyi söyledi. Röntgen çekertirmek için şehre gidecektik, Linda'yla birlikte gitmek güzel olacaktı, öyle değil mi?

Evet, öyle.

Kalktım. Marlene ikimizi de giydirdi. Günün bu saatinde arazi, çocukların cansız yattıkları, açık ağızlarında sessiz kah-

kahalarla öldükleri dev bir hastaneyi örten bir yatak çarşafına benziyordu. Neredeyse yürüyemiyordum ve zorlukla soluk alıyordum, başım dönüyor, midem bulanıyordu, ormandayken kaptığım soğuk beni titretmeyi sürdürüyordu.

Ama Marlene bana yardım etti, otobüste bir ihtiyar gibi oturmamı sağladı; oysa ayakta durmaktan da daha ağırlıydı bu ve yol çok uzundu. Aslında annemi ayakkabıcıda ziyarete gideceğim zamanlar pek çok kez kullanmıştım bu yolu; ama şimdi çok farklıydı, daha önce hiç görmediğim bir yerden geçtik. Yine de uzun, kara bağırsakları dışında duran, homurdanan, yanan, ağır ağır soluk alan, savaş alanına benzeyen o devasa ve tanıdık Havagazı Fabrikası'nın karşısında indik.

Yoldan karşıya geçip acile girdik.

Kalan bütün gücümle dikkatimi topladım, hiç kimsenin karşısında gözlerini yere indirmeyen, liseye gitmiş Marlene'ye baktım. Marlene adımı ve Doktor Løge'nin adını söyledi. Evet, teşekkürler, bekliyoruz, şuraya oturun. Sonra yeniden dışarı çıktı, küçük büfenin önünde sıraya girdi, pencereden bize el salladı, biri yeşil biri turuncu iki tane sopalı şeker aldı. Linda'yla ben, değiştire değiştire şekerlerimizi yalamaya başladık, çünkü ikimiz de turuncuyu seviyorduk. Marlene'nin parlak altın saatine bakarak zaman tutuyorduk. Saatin aslında sahte olduğunu söyledi bakıcımız, he he.

"Ama bana bunu bir prens verdi!"

Yanında bir kitap bile getirmişti. Fısıltıyla okuyor, Linda'nı her durduruşunda yeniden yeniden başlıyordu okumaya. Artık kaslarımın eskisi kadar gergin olmadığını, bir süre sonra tümüyle gevşeyeceklerini hissediyordum. Ama birisi adımı seslenince irkildim. Gülümseyen insanlar beni beyaz, sessiz bir odaya götürdü; önce kocaman, demirden bir sandalyeye oturtuldum, ardından beyaz bir dolaba sokuldum. Soluk almam, soluk vermem ve soluğumu tutmam istendiğinde yüzümü buruşturuyordum. Genişçe bir sargı bezi doladılar

göğsümün çevresine sert tavırlarla. Bu beni hem dik tutuyor hem de gereğinden çok soluk almamı engelliyordu. Ardından bir baston gibi kaskatı dışarı çıkarıldım; resepsiyondaki görevliyle derin bir sohbeta dalmış olan Marlene beni kucakladı. Eğildi, biraz önce birini iyi kandırdığını göstermek ister gibi gizlice, şakacı bir yüzle bize baktı; taksiye bineceğimizi, bu işi hallettiğimizi fısıldadı. Sonra üçümüz birlikte kış soğuşuna çıktık.

Eve taksiyle gitmek.

Linda ve ben arka koltukta oturuyorduk. Şoför ve ön koltukta oturan Marlene, filtreli sigaralar içiyor, sanki birbirlerini yıllardır tanıyormuş gibi sohbet ediyorlardı. Marlene böyleydi, herkesle konuşurdu, herkes de onunla konuşurdu. Sözcükleriyle, güzelliğiyle, kırmızı dudaklı gülümsemesiyle dünyadaki bütün tuhaflıkları ve çarpıklıkları tamir etmek için yaratılmıştı o. Şimdi şoförün bizi evin kapısına kadar getirmesini sağladı, çocukcağz hastaydı sonuçta. Bu belli bir heyecan yarattı, çünkü biz döndüğümüzde okul kapanmıştı ve homurtularla gelen siyah Volvo neredeyse cankurtaran kadar dikkat çekiciydi. Anne-Berit, Linda'ya ne olduğunu sordu ama yanıtı duyamadım. Yüzümü daha da çok buruşturdum çünkü kaskatı olmuştum. Marlene bir kâğıdı imzalayıp şoförü uğurladı, sonra bizi çocuk yığınının arasından geçirip kapıdan içeri soktu, merdivenleri çıkmamıza yardım etti.

Annem işten dönmüştü bile ve bizden ayrıldığı zamankinden çok farklıydı, güler yüzlüydü, enerji doluydu, masayı hazırlamıştı. Köfte ve lahana. Gün boyu neler yaşadığımızı ayrıntılarıyla bilmek istiyordu, özellikle de benim nasıl olduğumu.

Ben o kadar da kötü değildim. Şimdiye kadar hiç yemediğim gibi yedim. Ama ardından yine yatmam gerekti. Artık ranzanın alt katında, Linda'nın yatağına yatacaktım.

“Sen de benim yanımda yatarsın” diyen annem, Linda’nın yanağına küçük bir çimdik attı. Linda bir kez ranzanın üst katına çıkmış, o zaman da ortalık birbirine girmişti. Annem onun yüksekten korktuğunu düşünüyordu.

Neredeyse bir hafta boyunca yatakta kaldım.

Belki bu kadarı biraz fazlaydı. Birkaç kaburga kemiği yüzünden yedi gün yatak. Ama bütün bu zaman boyunca dergiler, kitaplar okudum. Linda annemin yatağında sessizce oturuyor, benim bir bardak suya ya da ansiklopedinin dördüncü cildi gibi şeylere ihtiyacım olabilir diye gözünü üzerimden ayırmadan bana eşlik ediyordu. Ben de üzerlerine sayılar yazıp para olduklarını söylediğim küçük kâğıtlar ödüyordum ona. Kâğıtları küçük bir ayakkabı kutusunda topluyordu. Bunları toplamaya, bir tür hesap tutmaya da zorladım onu ama bir işe yaramadı. Yine de en azından büyüklüklerine göre sıralamayı öğrenmişti.

Ziyaretçilerim de oldu. İlk gelen, sargının alçı olmadığını öğrenince biraz düş kırıklığına uğrayan Anne-Berit oldu. Ardından annesinin gönderdiği iki çikolatayla 1. Freddy geldi. Bütün o yatakların arasında ne yapacağını bilemez bir şekilde duruyordu, ona ranzanın kenarına oturmasını söyledim. Çikolata yiyip kızınabirader ve merdiven oynadık. Linda da bize bakıyordu.

“O oynamayacak mı?” diye sordu 1. Freddy.

“Yok.”

“Niye ki?”

“Oyunları sevmiyor.”

“Sevmiyor mu?” dedi 1. Freddy. Meraklı bir gülümsemeyle, uzun saçlarının arasından Linda’ya baktı. Her zaman en uzun kaküller onunkiler olurdu. Ama saçını kestirdiği zaman herkesten daha kısa kestirirdi ve saçlarını bir el bombasıyla taramış gibi görünürdü her zaman.

“Kızınabirader oynamayı bilmiyor musun sen?”

Linda yanıt vermedi. Paralarını dizmekle uğraşıyordu.

“Sana öğretebilirim” dedi 1. Freddy.

“Hayır” dedim biraz yüksek sesle. 1. Freddy üzölmüş gibi görünüyordu. “Peki, dene öyleyse.”

1. Freddy açıkladı ama Linda başka yerlere bakıyordu.

“Öyleyse kartları yakalamayı dene sen de” diye önerdi 1. Freddy. “Şöyle!” deyip kartları odanın içine fırlatmaya başladı. Linda bunu eğlenceli bulmuştu, kahkaha bile atıyordu. Bu kahkaha yerine gelmiş bir dileği andırıyordu. Benim mi yoksa Linda’nın mı, bilmiyorum.

1. Freddy her nedense paltosunu çıkarmak istememişti, bir süre sonra ayrıldığında herhalde sıcaktan piştiği için gitmiştir, dedi annem.

“Nesi var onun?”

“Ne demek istiyorsun?”

“Senin iki katın.”

Cumartesi günü öğleden sonra salondan birtakım sesler geliyordu, ne olduğunu anlamak için gittiğimde Kristian ve annemi beni görür görmez birden kestikleri bir tartışmanın ortasında buldum.

“Sana bunu vermek istiyordum yalnızca Finn” diyen Kristian satranç tahtasını bana uzattı. “Ayrılık hediyesi olarak.”

“Ona hiçbir şey verecek durumda değilsin” dedi annem.

Doğrusu o satrançı çok istememe karşın odama geri döndüm. Ama pazartesi sabahı okula giderken onun şapkasının ve pardösüsünün hâlâ antrede asılı durduğunu gördüm, öğleden sonra anneme bunun ne anlama geldiğini sordum. Annem kiracının kendine yeni bir yer bulana kadar bir süre daha kalacağını mırıldandı.

Bu konuda bir şeyler daha sormayı ya da en azından bir “Niye?” demeyi düşünebilirdim. Ama böyle şeyler yapmak-

ta eskisi kadar serbest değildim. Saat onu geçiyordu, sürekli bir baş dönmesi çekiyordum. Kırılmış üç kaburga kemiğiyle uyandığım, annemin yine de işe gittiği, ama henüz saat birde işten döndüğü o gün bulanık bir anıydı. Belki de bu o kadar tuhaf değildi ya da belki de gerçekten tuhaftı. Üstelik acilden döndüğümüzde annem evdeydi ve belki bunda da bir tuhaf-lık yoktu. En azından soru sorup derine inilecek bir şey değildi. Linda geldiği zaman kapandığını sandığım aramızdaki uzaklığın giderek daha da büyümesiydi olay yalnızca.

İzleyen haftalarda zamanımın çoğunu sokakta geçirdim. Okuldan gelince çantamı koridora fırlatıp yeniden dışarı çıkıyordum. Marlene'nin arkamdan seslenip bir dilim ekmek isteyip istemediğimi sormasını bile duymazdan geliyordum.

İnsan bu tür şeyleri yapmayı seçmez. Böyle kararlar kendiliğinden alınır, insan kendisini onların yönetimine bırakır, çünkü değişmiştir – örneğin bahar gelmiştir; Linda için bu daha önce hiç görmediği ve en başından öğrenmek zorunda olduğu seksek ve ip atlama oyunları anlamına geliyor. Ama yeni başlayan biri için bile çok yavaş; onun zavallılığına duyduğum ilginin azalması çok sürmüyor. Başka tarafa bakmam gerek. Böyle yapıyorum demek istemiyorum. Hagan'da bir tür gözetleme noktam var, buradan her yanı izleyebildiğim gibi, apartman girişindeki merdivenlerde yalnız başına oturan Linda'yı da görebiliyorum. Ayrıca Trondhjem Yolu'na bakan yokuşta da bir gözetleme noktam var, buradan da onun merdivenlerde yalnız başına oturduğunu görebiliyorum ve hiç önemsemezmiş gibi davransam ve karışık çocuk yığınının arasında birden kabarıp yeni maceralara yönelen dalgalara dalmış gibi yapsam da hep Linda'yı görüyorum, bu da beni kızdırıyor, çünkü sanki orada yalnızca ben onu göreyim diye oturuyormuş gibi geliyor bana. Aşağı inip soruyorum.

“Niye burada oturuyorsun?”

Soruyu anlamıyor, bunun yerine gülümsüyor, beni gördüğüne seviniyor, ayağa kalkıyor, elimi tutmuyor ama durup kımıldanarak benim onun elini tutmamı, her zaman yaptığım gibi kimse bizi görmezken eğlenceli bir şeyler bulmamı bekliyor.

“Öyle oturma” diyorum.

“?”

“Öyle başını eğme demek istiyorum. Dik dur.”

Ona gösteriyorum, doğruluyor, başımla onaylıyorum ama yine de hoşnut değilim, çünkü içimden bir ses böyle yalnız başına oturmasının yalnızca ötekilerin salaklığından kaynaklanmadığını, onda, benim anlamadığım bir şeylerin ters gittiğini söylüyor.

Biraz çomak atması için onu yanıma alıyorum, görünmez bir elle onu seyirci yığınının arasına itiyorum. Ya da ona köşekapmaca oynamayı gösteriyorum ki bu da çok fazla seyirci gerektiren bir oyun. Ayrıca karların arasında küçük setler kurulabilir, bu da katılımcı isteyen bir şey. Ama bunların hiçbiri Linda’ya göre şeyler değil sanki. Yinelemeleri sevmesine karşın hem de.

Linda, 1. Freddy’in kendini kaybedişlerinden birini görme şansı yakalıyor. Bu kez konu 1. Freddy’nin yeni bisikleti. Aslında yeni değil, eski ve kararmış bir bisiklet. Babası Storo’daki eskici, tahta bacaklı Adolf Jahr’dan on beş krona almış. Sahne o kadar dramatik ki, Linda elimi tutup beni çekestirmeye çalışıyor, bu yüzden kurtulmak için neredeyse onu silkelemem gerekiyor. Ötekilerin bu işi nasıl yaptıklarını, kendilerine yapışan küçük kardeşlerinden nasıl kurtulduklarını merak ediyorum. Ama buna da bir çözüm bulamıyorum, bu bilgi görünmez bir bilgi; yapışan başka kimse görmüyorum; sanki hem küçükler hem de büyükler arkadaşlarla ve küçük kardeşlerle nasıl ilgilenileceğini biliyorlar. Ya annem?

Yemek masasında soruyor:

“Ee, gününüz nasıl geçti bakalım?”

“İyi” diyen Linda gülümsüyor, bunun üzerine annem ona kiminle ya da neyle oynadığını sormuyor. Aslında daha çok herhangi bir olay olmadığı için rahatlamışa benziyor.

Marlene, annem işten geldiğinde patatesimiz ve ekmeğimiz olsun diye Linda’yı Lien’deki bakkala göndermeye başlıyor. Aslında bu benim işim. Linda’nın bu yolculuğu da benim görüş alanımın içinde. Hagan’dan Linda’nın bakkala girdiğini, uzun bir süre boyunca içeride kaldığını, sonra da eli boş dışarı çıktığını görüyorum. Aşağı inip ne olduğunu sorduğumda Marlene’nin notunu elime tutuşturuyor. Linda’yı yeniden bakkala sokuyorum, ona rafların arasında saklanmak yerine tezgâhın tam karşısında dikilmesi, kadınlara ve çocuklara hiç aldırmadan, yerinden bir parmak bile kımlıdamadan, Bayan Lien onu görene dek beklemesi gerektiğini açıklıyorum. Sonra kâğıdı uzatırsın, hızla – şöyle.

İki gün sonra yine eli boş çıkıyor bakkaldan.

“Şimdi ne oldu peki?” diye soruyorum bir kez daha, kendi işimden alıkonulduğum için kızgın ve soluk soluğa. Yine Marlene’nin yazdığı kâğıdı görüyorum ve bu kez onun el yazısının zor okunduğunu anlıyorum. Bir mi yoksa iki ekmek mi yazdığı anlaşılıyor.

“Konuşman gerekiyor” diyorum. “Gel buraya.”

Yeniden içeri giriyoruz, Linda’ya becerilerimi gösteriyorum ama ne yazık ki çok yüksek sesle konuştuğumu zamanında duyamıyorum.

“Bir ekmek! Kepekli!”

“Aman aman, Finn!” diyen Bayan Lien gözlerini deviriyor. Kıpırmızı oluyorum, ekmeği alıp arkamda Linda’yı sürükleyerek dışarı çıkıyorum.

“Şimdi bunu alıp eve gidiyorsun – *yalnız başına!*” diyorum sert bir sesle. Suratım kıpkırmızı hâlâ. Ama Linda dediğimi yapmak istemiyor, iki koluyla ekmeği sımsıkı göğsüne bastırarak durmayı sürdürüyor. Sanki ekmeğin de kaçacağından korkuyormuş gibi.

“Gel buraya şimdi, ben burada durup sen sekizinci bloğun köşesini dönene kadar arkandan bakacağım.”

Epey bir uğraştıktan sonra Traver Sokağı’ndan neredeyse iki ileri bir geri yürümeye başlıyor; ama köşeyi dönmüyor, tam onun dünyasıyla benim dünyam arasındaki ayrım noktasına gelince duruyor, bana bakarak bekliyor. Onu eve kadar götürmekten başka çıkar yolum kalmıyor. Eve vardığımızda, bir yığın küçük ve neredeyse birörnek çorabı eşleştiren radyodaki şarkılara mırıldanarak eşlik eden Marlene’ye sesleniyorum: “Doğru dürüst yazı yazamaz mısın sen?”

“Neden söz ediyorsun?”

“İşte!”

Kâğıdı gösterip anlatıyorum, ama Marlene birkaç karalamanın onu sarsmasına izin verecek biri değil. Bunlar kendi karalamaları olsa da.

“Peki niye Bayan Lien’e doğru dürüst okumayı öğretmiyorsun ki?” diyor. “Bir de o kadar akıllı olacaksın.”

Gözlerimi yumuyorum, ortasında minicik bir elma ağacı olan ıssız bir ova görüyorum. Sonra yeniden açıyorum, artık yamyassı olmuş kepekli ekmeği göğsüne bastırmayı sürdüren Linda’ya dönüyorum.

“Yarın kâğıdı senden alacağım, bu sefer ne alacağını kendin söyleyeceksin, anlıyor musun!”

O ilkbahar en önemli olay Hagan’daki evde oturan ihtiyar, tek gözlü Ruby’nin ölmesi, böylece evin son penceresindeki ışığın da sönmesiydi. Biz çocuklar için çitin geri kalanını devir-

me, ağaçlara tırmanma, odun yığınlarını ateşe verme, camları kırma, kapıların kilitlerini bozma ve orada olmayan her şeyi çalma fırsatı doğmuştu. Neredeyse gökyüzü kadar boştu evin içi; iki kepçeli bir iş makinesi onu bir saat içinde yerle bir etti.

Buraya yeni bir çocuk yuvası ve içinde Berber Irma'nın, fotoğrafçı dükkânının, balıkçının, ayakkabıcının bulunacağı bir alışveriş merkezi açılacaktı, çünkü banliyöler beslenip büyürken kendi çekirdeklerini de yer. Arazinin aşağılarına da yeni bloklar yapılmıştı; araba, çocuk, yol ve hareketlilikle dolup taşıyor oralar. Tek yol cehennemdi kiracı Kristian'a göre. Bu arada görünüşe bakılırsa o da taşınmıyor, yalnızca kışlık pardösüsünü ilkbaharlık pardösüsüyle değiştirmekle yetiniyor, yaklaşık altı aydır yaptığı gibi yan yoldan aşağı yukarı yürümeyi sürdürüyor. Acaba ara durağı son durak mı olacak?

Bir şey daha var: Annemin benimle acile gelmeye gücünün yetmediği gün saat dokuz muydu yoksa on bir mi?

İhtiyar Ruby'nin evinden dışarı taşınan en son mobilya eski, saygın bir piyanoydu. İçinde gizli bir hazine vardı. Ses. Bu sesi yıllarca duymuştuk. Sonbahar karanlığında, kıvrım kıvrım meşelerin arasından, ellerimizde fenerlerimizle gizlice bahçeye girip Tek Göz'ü kuşattığımızda birden ışık yanar, her şey bir sesle kesilirdi. Traver Sokağı'nda kimsenin piyanosu yoktu. Ama tam ortamızdaki eski mi eski evde bir tane duruyordu işte. Şimdi beyaz tulumlu, aynı yaşta, aynı boyda, saçları aynı renkte, gözlerinde aynı siyah çerçeveli gözlükleri yüzünden yalnızca aynı ordunun askerlerine değil, aynı ailenin dördüzlerine benzeyen güçlü adamlar tarafından dışarı taşmıyordu. Kusursuz ve sessiz bir dansla parlak, siyah harika dışarı taşınırken bizden beklenmeyecek bir sakinlikle durup izledik ve otuz, kırk, elli, belki de altmış tane her yaştan çocuk ilk kez bunca yıldır duyduğumuz şeyin ne olduğunu anladık. Sonunda bütün bu yıllar boyunca müziği duyup da ses kesilmeden önce nereden geldiğini anlamamış olan yüz

seksen üç çocuk olmuştuk. Şimdi burada durmuş onunla, me-
zara taşman bir tabutmuş gibi vedalaşıyorduk.

“O kadar da çok değildiniz herhalde” dedi annem.

“Öyleydik” dedim. “Saydım, hatırlıyorum.”

“Başlama yine Finn, lütfen.”

“Linda’ya sor o zaman.”

“Yeter, dedim! Yeter!”

Üç kırık kaburga kemiğiyle uyandığım sabah yaptığı gibi bir elini gözlerine götürdü ve sonunda bu hareketin artık bana dayanamadığı anlamına geldiğini itiraf ettim kendime. Benim anlatacaklarımı dinlemeye dayanamıyordu, dayanamadığı şey bendim; parasızlık değil, ani ölüm değil, yitirilmiş aşk değil, her şeye burnunu sokan bir kiracı ya da kendi dünyasında sessizce yaşayan Linda değil. Hayır, bana dayanamıyordu. O akşam bir piyanoyla vedalaşmak için gönülsüzce orada dikilen yüz seksen üç çocuğu anlattığımda anladım ki, bunları dinlemeye katlanamıyordu, çünkü bunlar çocukluğun değil, giderek büyüyen bir bozulmanın göstergesiydi.

“Kuyruklu piyano muydu peki?” diye sordu kızgın bir sesle.

“Ne fark eder?” deyip ayağa kalktım ve çıkıp gittim.

Sonra bir mektup geldi. Üstünde kurşunkalemle, ince harflerle yazılmış adımız ve gönderenin adı vardı. Sagene'deki sağlık istasyonuna çağrılıyorduk. Okul hemşiresi görevi üstelenene kadar ben de burada kontrole gitmiştim. Şimdi sıra Linda'daydı. Annem kaburga kemiği kontrolü diye dalga geçtiği şeyi yaptırmak için beni de götürmeye karar verdi; bu sakatlanmayı bir türlü kafası almıyordu, insan kayağa gittiğinde üç kaburga kemiğini kırmazdı. Üstelik Sagene'de çalışanları tanıyordu, yalnızca yeri yakınımızda olduğu için çağırdığımız Doktor Løge'den daha fazla güveniyordu onlara.

Tambirgerçekleşiyözüleşmeanı oldu. Hemşire Amundsen'in Linda'nın hareketlerinin biraz uyumsuz olduğunu söylemesiyle başladı. Biraz dalgın, hantal...

"Hantal mı?" derken annemin yüzünde yeni bir anlatım vardı.

Bayan Amundsen düşünceli bir şekilde başını salladı. "Ama bu dizindeki zayıflıktan olmasın?" dedi annem.

"Dizi mi?" diye sordu Bayan Amundsen. İri yarı, yaşlı ve okulun yemek salonundaki Bayan Lund gibi beyaz giysiliydi, dört çocuk doğurmuş, iki savaş yaşamış, görülecek her şeyi görmüştü. Ama şimdi Linda'nın dizinde, mavi bavuldaki mektupta sözü edilen zayıflıkla ilgili bir şey göremiyordu.

“Onun için ilaç içiyor” diye sürdürdü annem.

“İlaç mı?”

Annem bir an için başıyla onaylasın mı yoksa hayır mı desin kararsız kaldı, sonuçta hiçbirini yapmadı.

Bayan Amundsen ameliyat sehpasına benzeyen bir şeyde, uzun, hışırtılı bir kâğıdın üzerinde oturan Linda’ya döndü, ayakkabılarını çıkardı, çoraplarını aşağı sıvadı, kocaman elle-riyle sol dizini yokladı.

“Acıyor mu?”

Linda başıyla yavaşça hayır dedi. “Peki şimdi?”

Yine hayır. Bayan Amundsen Linda’yı kollarının altından yakalayıp kaldırdı, yere indirdi, harflerin asılı olduğu duvara yürümesini, geri dönmesini, kaplamalı kapıya gidip gelmesini söyledi, bu sırada ona adını sordu. Linda önce soran gözlerle anneme bakıp onun başıyla onayladığını gördükten sonra yanıt verdi.

“Linda, evet, güzel bir ad. Kaç yaşındasın peki?”

Yine Linda’nın annemden onay alması gerekti.

“Altı.”

“Öyleyse sonbaharda okula başlayacaksın, öyle mi?”

Linda başıyla onayladı.

“Şimdiden bütün harfleri biliyor” dedim.

“Öyle mi, akıllı bir kız demek.”

“G” dedi Linda.

Bayan Amundsen etkilenmiş gibi başını salladı, Linda’yı yeniden sehpanın üzerine kaldırdı, bakışlarını anneme çevirdi.

“Peki verdiğin bu ilaçlar neler?”

Annem ilaçların adlarını söyledi. “İyi uyuyor mu?” diye sordu bayan Amundsen.

Annem başıyla onayladı. “Çok mu?” diye sordu Bayan Amundsen. Annemin yeniden başıyla onaylaması gerekti, sessizce mırıldandı.

“Evet, aslında öyle.”

Bayan Amundsen ciddi bir yüzle gülümsedi, orada beklememizi söyleyip dışarı çıktı. Annem Linda'nın çoraplarını çekip ayakkabılarını giydirmeye başladı.

"Ben yapabiliyorum" dedi Linda, annem ayakkabı bağlamasını bağlarken.

"Elbette tatlım, biliyorum; ama şimdi benim yapmam gerekiyor."

Annem bağları çekiştirip eşit boya getirdi, fiyonklar bir Noel hediyesi paketindekilere benzedi. Ardından hışırtilı kâğıdın üstünde oturan Linda'ya sarılması gerekti annemin, birdenbire. Bu bütün Atlas Okyanusu'nu aşabilecek türden bir kucaklamaydı. O zaman en azından o anda üç kaburga kemiğimin gizeminin çözölmeyeceğini anladım.

Terazinin üzerine çıktım, ağırlıkları ileri geri oynattım, duvarda ne kadar uzadığını ölçen cetvelin yanına gittim; ama annem hiç ilgilenmiyordu. Yalnızca durmuş Linda'nın saçını kokluyor, sanki onu elinden kaçırmaktan korkuyormuş gibi durmadan kucaklıyordu. Bunun üzerine, ince ayakların üzerinde duran ve bir kasayı andıran beyaz dolabı açtım, cam raflarda küçük, şişko cüceler gibi sıra sıra duran şişeleri inceledim, aralarından birini aldım, salladım, tam kapağını açmak üzereydim ki annem araya girdi; ama yalnızca bir el hareketiyle, yorgun, umutsuz bir el hareketiyle.

Şişeyi yerine bırakıp dolabın kapağını kapadıktan sonra pencerenin yanında asılı işaret çubuğunu aldım, annemi kararlı bir şekilde yana ittim, göz muayenesi için hazırlanmış tabeladaki harfleri piramidin en tepesinden aşağıya doğru birer birer gösterip Linda'ya bunların ne olduğunu söyledim. Bayan Amundsen geri gelene dek bununla uğraştık. Şimdi yanında daha önce görmediğimiz genç bir adam vardı. İyi bir adamdı, hepimizle tokalaştı, sonra Bayan Amundsen'in yaptığı gibi Linda'yı yerde ileri geri yürüttü, ardından annemi başka bir ofise götürdü.

“Çocuklar burada bekleyebilir” dedi omuzunun üzerinden, sonra gözden kayboldu.

Bekledik.

Bayan Amundsen bize eski bir *Donald* dergisi verdi, bunu Linda’ya okudum. Ardından bizi bekleme odasına götürdü, çünkü başka birileri gelecekti. Sonra yine gelip bizi aldı, aslında aşırı geniş bir koltuk olan siyah, küçük bir kanepede oturabileceğimizi söyledi, kendisi de yazı masasının arkasına geçip o günün dosyalarının işlerini bitirmeye girişti; epey geç olmuştu artık.

Annem geri geldiğinde pek kendinde değildi. Yüzünde makyaj da kalmamıştı. Gözleri kızarmış ve kupkuruydu. Sip-sivri bir kalemle üç kâğıdı imzaladıktan sonra Linda’yı tuttu; Linda’nın otobüsten indiği gün annemi yakalayışı kadar sımsıkıydı bu tutuş.

Az önceki naftalin kokulu sağlık kurumunun sessizliğini ve ıssızlığını bize unutturan trafik gürültüsüne çıkana dek hiçbir şey konuşmadık.

“Pekâlâ” dedi annem sert bir sesle kendi kendine. “Pekâlâ.”

Kendine bir yol çizmek için bakışlarını araba dolu yolun yukarılarında ve aşağılarında gezdirdi. Bu sırada Linda ve ben heyecanla ona bakıyorduk içeride neler olup bittiğini öğrenmek için.

Tamam, şimdi annemin bildiği bir kasaba uğrayacaktık, et ve salam alacaktık, sonra yine bildiği bir pastaneye gidecektik. Burayı çocukluğundan tanıdığını, tezgâhın arkasındaki kadınla çok yüksek ve samimi bir sesle konuşmasından anladım. Kadın bize birer ayçöreği verdi. Ardından trolleybüse binip Carl Berners Meydanı’na gidecek, oradan da Tonsenhagen otobüsüne binecektik. Bu arada Progress’in önündeki otomatın iki torba fıstık almaya da zamanımız kalmıştı. Sonunda eve geldiğimizde et ve tatlımız vardı, çünkü bizim ailemizde yemek ya insanın kriz durumlarını atlatmak için kullandığı bir şeydir ya da tehlikenin geçtiğini haber verir.

Ama bu kez sıralama tersineydi.

O akşam Linda hiç ilaç içmedi. İki dolu şişe tuvalete döküldü, reçeteler vinç şoförüyle annemin mutlu günlerinin resimlerinin durduğu çekmeceye kilitlendi. Linda uyuduktan sonra annem bunların kanıt olduğunu söyledi. Önümüzdeki günlerin biraz zor geçebileceğini söyledi. Sonra ekledi: “Dün-yada en kötü şey aptallıktır Finn. Ve annen aptallık yaptı. Aptal, kör ve sağır. Peki insanların aptallık yapmalarının nedeni ni biliyor musun?”

“Şey... Hayır.”

“Korku. Bu yüzden asla korkmamalısın oğlum. Ve elinden geldiği kadar uzun süre eğitimini sürdür. Bana bunun için söz verir misin?”

Elbette, zaten hiç başka bir planım olmamıştı ki. Linda yaşamımıza girmeden önce daha huzurlu olduğumuz söylene-mezdi; ayrıca annem belki karanlıktan hoşlanmıyordu ve bir türlü rahatlayamıyordu ama kesinlikle korkak değildi benim gözümde. Peki şimdi neler olacaktı?

“Bilmiyorum” dedi annem. “Bekleyip göreceğiz.”

Öyle de yaptık ve gece yarısı başladı. Linda birden yatağı-mın yanında belirdi, oyun oynamak istedi. Sonra tuvalete git-mesi gerekti, ardından yemek istedi. Ama oturmayı başara-mıyordu, bir şeyler getirmek için salona koştu, neyi aradığını unutmuş geri geldi; oy, oy, dedi, yeniden mutfığa girdi, orada aklına yeni bir şey geldi, geri koştu, koştu koştu, kiralanan oda dışında üç odalı dairenin ne kadar alanı varsa hepsine girip çıktı. Ardından titremeye başladı, bir sandalye devirdi, bir bardağı fırlattı, bağırmaya başladı. Annem kollarıyla onu sımsıkı yakaladı, yatağa yattı ve orada tuttu; bu sırada ben salona koştum, televizyonun arkasına yere oturdum, kulak-larımı ellerimle kapadım. Yaşıyor muydum yoksa çığlıklar yüzünden ölmüş müydüm, emin değildim. Derimin karınca-lanmaya başladığını hissettim, burnuma bakalit ve tik ağacı

kokusu doluyordu. Elektrik donanımında yazılı Çince harfleri okudum; ama bunlar sesleri bastırmıyordu. Sonunda kocaman salon penceresi gri bir renk aldı, ışıkla dolup bir resim kâğıdına benzedi ve annemin okula gitme zamanımın geldiğini söyleyen sesini duydum.

Öyle de yaptım. Aç karnına.

Ama bugün okul yalnızca dört saatti ve eve geldiğimde durum aynıydı. Annem çırpınan, soluk ve morarmış yüzlü Linda'yla yataktaydı. Ev kusmuk kokuyordu, hiç ağlamayan Linda'nın şimdi iki gözü iki çeşmeydi. Taşa sürülen demir testere gibiydi ağlaması. Marlene'nin gelip gitmiş olduğunu anladım çünkü masada yemek vardı. Yemeğimi yedim; ama yine de yaşayacak mıyım yoksa duman olup gidecek miyim, bilmiyordum. Bir daha asla unutamayacağım bir şeyler görürüm korkusuyla açmaya cesaret edemediğim kapının arkasından seslenen annem, televizyon seyredebileceğimi ve salonda yatabileceğimi söyledi.

Ama o gece de daha huzurlu geçmedi.

Ertesi sabah saat altıda Kristian içeri girdi, burada neler olup bittiğini sordu ama yeniden odasına kovalandı.

"Ve orada kal!" diye haykırdı annem. Sanki bir kısarak gücündeydi. Linda'yı kucağında evin içinde dolaştırıyor, daha önce hiç duymadığım tuhaf sözcüklerle onu avutuyordu. Bu büyülü sözcükler de bir işe yaramadığından sonsuz kez yinelenmeleri gerekiyordu.

Ama sonunda Linda uyudu, annem beni yeniden okula gönderdi. Bu kez beslenme çantamı hazırlamış ve dalgın bir şekilde kucaklamıştı. Hiç kimseye, Essi'ye bile hiçbir şey söylememem konusunda uyardı beni, güçlü olmamı söyledi. Sanki Linda'ya olan bütün o korkunç şeyler, başkalarının bundan haberi olursa başımıza geleceklerin yanında hafif kalırmış gibi konuşuyordu.

Ben kapıdan çıkarken Marlene geldi. Marlene aptal değil-

di, asla da aptal olmamıştı. Bugün de işe gitmeyen annemle birlikte bütün gün evde kaldı.

O gece Linda iki saat kadar uyudu, sonra tam ben yatacağım sırada yaygara yeniden başladı. Ama annem de biraz uyuyabilmişti o arada. Yeniden kulaklarıma pamuk tıkayıp her yanım karıncalanarak salonda yattım. Bu sırada yatak odasında savaş devam ediyordu. Uyandığımda Marlene kanepe'nin yanındaki koltuktaydı.

"Nasılsın şimdi Finn?"

"Saat on olmuş" derken bir anda doğrulup oturdum, çünkü bir terslik olduğunu anlamıştım.

Ama bir terslik yoktu. Terden sıırıslıkladım. Fakat her şey sakindi. Sessiz ve aydınlıktı. Oda'nın ortasında Sagene'deki kontrolde konuştuğumuz doktor duruyordu. Pardösülüydü ama şapkasızdı. Anneme dostça çıkışır gibi konuşuyordu. Annem makyaj yapmıştı, işe gidecekmiş gibi görünüyordu. Bunun altından tek başına kalkmasının beklenmediğini söyledi doktor, her neden söz ediyorsa.

"Bu çocuk hiçbir yere yatırılmayacak!" dedi annem.

"Hayır, anlıyorum, ama..."

"Buradan asla bir yere gitmeyecek. Asla!"

Doktor başını iki yana salladı; sanki o da burada yaşıyor-muş gibi pardösüsünü Kristian'ınkinin yanına astı, annemi yavaşça kolundan tutup mutfığa götürdü, bir sandalyeye oturttu, ısırık izi olduğunu anladığım yarım ay biçimindeki morluklarla dolu kollarını muayene etti.

Linda mutfak masasında oturmuş kahvaltısını ediyor, kakao içiyor, çay kaşığıyla oynuyordu. Ben içeri girdiğimde kendine güvensiz bir şekilde gülümsedi. Annem birden bana ölümü düşündüren bir şekilde güldü. Marlene'nin elini başımın üzerinde hissettim. Masaya götürüldüm, dört dilim ekmeğin durduğu bir tabağın önüne oturtuldum. Bunlar Marlene ekmekleriydi, *Sânt er Livet* dinlerken kesi-

lip yağlanmışlardı. Bir tanesini yakaladım, yavaşça ısırdım, çiğnedim.

“Linda hasta oldu” dedi Linda.

“Ben de” dedim, ona bakıp çiğnemeye devam ettim. Bu sırada yanımdaki doktor ayağa kalktı, bütün bakışlar bana çevrildi. Annemin yeniden kalkıp banyoya gitmesi, yüzünü yıkaması, bir kez daha makyaj yapması gerekti. Dışarı çıktığında hem ışık hem de doktor yüzünden gözlerini kısıyordu. İşe gidebilecek durumda olup olmadığını söyledi – böyle görünürken yani?

“Bunu bana mı soruyorsun?” diye gülümsedi doktor.

“Başka kime soracağım?” dedi annem.

“Evet, yani mutlaka gitmek istiyorsan. Ben seni arabayla götürebilirim.”

“İşe falan gitmeyecek” diye kararı bildirdi Marlene. Annem bir anda yığıldı ama aynı anda başını aptalca bir tavırla benden yana çevirdi. Fark etmemiş olacağımı umuyordu. O zaman doktor da sanki beni şimdi fark etmiş gibi masanın, tabağın ve yemeğimin üzerine eğildi, geniş ağzıyla dün ödevlerimi yapıp yapmadığımı sordu. Yapmıştım. İyi, dedi, sonra bizim sınıfta kaç öğrenci olduğunu bilmek istedi...

“Karışık sınıf, öyle mi? Evet, neden olmasın... Şirin kızlar var mı peki?”

“Tanja var” dedi Linda. Doktor gülümsedi. Bu sırada ben gerçekten dün ödevlerimi yapıp yapmadığımı hatırlamaya çalışıyordum. Yapmıştım, evet, kesinlikle. Şiiri ve okuma kitabından sınıfta anlatacağımız parçayı hatırladım. Evine döndüğünde çok üzülen Halvor’la ilgiliydi; ezberden söyleyebilirdim; ama aslında amaç bu değildi, çünkü hayal gücümüzü kullanmamız ve kendi sözcüklerimizi bulmamız bekleniyordu. Bunu da yapmıştım; Heia’da, ormanda düştükten sonra ayağa kalkamayan ama veteriner yalnızca susadığını söyleyince su içip canlanan, dörtnala koşmaya başlayan hasta atın

başından neler geçtiğini anlattım onlara. Tuhaftır ki, herkes bir kereliğine anlattıklarımı sonuna kadar dinledi, güldü ve çok ilgilenmiş gibi göründü. Annem de öyle. Tek yapılacak şey yemeğimi bitirmek, sütümü içmek, ayağa kalkıp okula gitmekti. Ama saat neredeyse on bir olmuştu.

“Bugün evde kalabilirsin Finn.”

“Bir daha anlat” dedi Linda.

Årvoll sokaklarına sessizlik, sıcak, yaz ve tatil havası çöküyor. Linda'ya ağaca tırmanmayı öğretmem gerektiğini hissediyorum. Yüksekten korkmuyor artık, zayıfladı; birazcık da uzadı ama abartmayayım, çünkü ilerlemeyi abartmak kolay bir şey. Evimizde her şey adım adım ilerler, en kötüye hazırlıklıyız, ama işlerin şöyle böyle iyi gitmesine tümüyle hazırlıksız yakalanıyoruz; örneğin, annemin deyişiyle, Linda'nın kötüleşmediği, eski yaşamından son kalıntıların kendilerini göstermediği zamanlara.

Ama Linda güçleniyor. Şimdi evin önünde, çamaşır kurutmak için yapılmış askıda antrenman yaptığımızda, sekiz saniye asılı durabildiği gibi iki, üç, kimi zaman da dört kez kendini yukarı çekmeyi başarabiliyor; sonra kucağıma düşüyor. Linda bana güveniyor, düştüğünde onu her zaman yakalayacağımı biliyor. Bana güvenilmesi hoşuma gidiyor.

"Gıdıklıyor" diyor.

Demir taburenin üzerine çıkıp askıya tırmanmasına yardım ediyorum. Birinci bloğun askıları ile ikincinin arasındaki köşede, çamaşır iplerine sımsıkı tutunup oturduğu zaman bile dört beş dakika hiç korkmadan dayanabiliyor. Günler bizim. Ve 1. Freddy'nin; bu arada o da boş durmuyor. İri ve ağır, tırmanmayı da pek beceremiyor. Ama askı boyunca tutuna

tutuna ilerlediği zamanlar fırtınada bir yelkenli gibi sallanıp sarsılıyor her şey. Linda köşede oturduğu sırada kollarını başının altında kavuşturarak betonun üzerine sırtüstü yatıyor, Linda'ya karnının üzerine atlamasını söylüyor. Linda buna cesaret edemiyor.

“Gel hadi!” diyor 1. Freddy. “Canın acımaz.”

Linda biraz düşünüyor. 1. Freddy'nin tam orada yatmasının asıl nedeninin Linda'nın sarı çiçekli elbisesinin altını görmek olduğundan kuşkulaniyorum. Linda'ya karnının üzerine yatmasını, direktten aşağı kaymasını ve daha fazla gücü yetmediğinde kendini bırakmasını söylüyorum. Dediğimi yapıyor, yarım metrelik dağınık bir düşüşten sonra sandaletli ayakları 1. Freddy'nin karnının üzerine iniyor. 1. Freddy öksürüyor, güneş gözlüğü, açılır kapanır sandalyesi ve iki tane kadın dergisiyle depodan dışarı çıkan annemi görünce kıpkırmızı oluyor.

“Ne yapıyorsunuz siz öyle! Oldu mu şimdi Finn!”

1. Freddy beni savunmak istiyor, bunu yüzünde görebiliyorum ama hiç sesi çıkmıyor. Annem koşarak geliyor, onu ayağa kaldırıyor ve üzerine genelde çamaşır sepetlerinin koyulduğu demir tabureye oturtuyor; bu sırada 1. Freddy'nin annesinin pencereden ya da balkondan bizi gözleyip gözlemediğini anlamak için çevresine endişeyle bakıyor. Ama 1. Freddy'nin annesi kimseyi görececek durumda değil, uyuyor. Babası işte, ablaları da tatil kampında. Freddy tatil kampına gitmek yerine, hazır baş belaları burada değilken, evde kalıp sokağa çıkmak istemişti. Baş belalarının da tatilde olacaklarını düşünüyordu.

Annemin azarlarını dinledik, açılır kapanır sandalyeyi kurmasına yardım ettik. Epey zaman aldı. Sonra biraz top oynayıp çimenlere oturduğumuzda hareketlerimizden canımızın sıkıldığı o kadar belli oluyordu ki annem bizden bıktı, kendimize yapacak bir şey bulmamızı söyledi.

Traver Sokağı'ndan Hagan'a, annemin görüş alanının dışına çıktık. Buradaki meşe ağaçlarından birinin dalları Linda kadar küçük bir insanın bile yakalayabileceği kadar alçaktı ve 1. Freddy bile, kalın dalların ağacın tepesine ulaşmadan önce bir tür platform oluşturduğu, bizim ikinci durak dediğimiz yere tırmanabilirdi. Sağlam meşe zeminli bu platformda dört, beş, belki altı çocuk için yer vardı ve 1. Freddy bir keresinde buraya oturmuş, birinci duraktan daha yukarı çıkmayı başaramayan 2. Freddy'nin kafasına işemişti.

Kent merkezinin, yeni Disen bloklarının, Trondheim Yolu'nun üzerine puslu bir sıcak çöktüğünü, boş sokakları ve daireleriyle kendi sitemizi, otlarının boyu kısalmış, park çalışanlarınca bakımı yapılan çimenlere dönüştürülmüş araziye görebiliyorduk. Burada oturanların hepsi çocuklarına balık tutmayı, kürek çekmeyi, ağaçlara tırmanmayı öğretmek için memleketlerine, geldikleri yerlere geri döndüklerinden site bir yerleşim yeri olmaktan çıkmıştı. Essi arabayla Romsdal'a götürülmüştü; Vatten Solør'deydi, Rogern de Kuzey Norveç'te. Hudøy'deki tatil kampına gönderilen ve evlerini, Hagan'ı özlemekten başka işleri olmayan ötekilerden hiç söz etmiyorum. Biz de oturduğumuz yerden baş döndürücü manzarayı seyreliyor, tanıdıklarımızdan yoksun dünyanın tadını çıkarıyorduk. Yaz ilginç bir zaman, kış kadar gizemli.

Yine de sıradan bir yaz değildi bu yaz.

Her şeyden önce Linda buradaydı ve 1. Freddy'nin düşüncelerine engel oluyordu; bunlar, genellikle bir bodrumdan ya da tavan arasından bir kilo un, ayakkabı boyası gibi hiçbir işimize yaramayan şeyler ya da en azından birbirimizin kulaklarına üfleyebileceğimiz baharatlar çalmak veya Koşu Pisti'nden boş şişeler toplayıp depozitolarıyla kendimize dondurma almak türünden fikirlerdi. Linda'yı bunlardan hiçbirine götüremezdim.

Sonra bir de Kristian vardı. O akşam eve döndüğümüzde

mutfak masasında. Ona çok büyük gelen hâki şortu ve daha da büyük bir hâki gömlekle Resimli Klasikler'deki Doktor Livingstone'a benzeyen Kristian'ın bize bir sürprizi olduğu çıktığı ortaya. Tatile çıkmayı, onun çadırını ödünç almayı ister miydik?

"Ne diyorsun sen?" dedi annem biz sandalyelerimize yerleşirken. Acaba ne olmuştu da annem yeniden onu dinlemeye karar vermişti, diye merak ettim. Çünkü Linda hastalandığından beri, yaklaşık iki aydır, neredeyse hiç görünmüyordu Kristian.

Evet, Kristian'ın, kendi deyişiyle bir çadır evi vardı, Oslo fiyordunda Hå Adası diye bir yerde duruyordu bütün yaz. Hafta sonları vapurla oraya gitmeyi sevdiğini söyledi.

"Çadır ev mi?"

"Evet, altı kişilik bir çadır. Bir de girişi var."

Yalnız başına bir oda kiralayan birinin altı kişilik bir çadırla ne işinin olduğunu sorduğumda yanıt hemen geldi. "Evet, biraz tuhaf, değil mi? Ama ucuza buldum, biraz yangın hasarı vardı yalnızca."

Annem gülmeye başladı.

"Neredeyse hiç görünmüyor" diye kendini savundu Kristian.

Ama tam da bu, yani çadırın değersiz bir şey olması onu neredeyse erişilebilir kılıyordu, evet, karşı koyulmaz bir kışkırtma gibiydi.

"Sen kalmayacak mısın peki?"

"Yok, boş duruyor diyorum ya... Asma kilidi var. İşte anahtarı."

Bir mücevher kutusuna uyacak kadar minik bir anahtar bulup çıkardı, herkesin görebilmesi için havaya kaldırdı, sonra masaya, tabaklarımızın arasına koydu. En azından anahtar yangında hasar görmemişti, öylesine pırıl pırıldı ki, gitmekten başka çare yoktu.

“O zaman 1. Freddy de gelir!” diye bağırdım.

“Dur biraz Finn, adaya gidip çadırda yaşayacağımızı sanmıyorum.”

“Neden olmasın?” dedi Kristian. “Dışarıda uzanıp güneşlenebilirsin de.”

“Vazgeç artık.”

“Bu arada yüzün biraz renklenmiş, yakışıyor sana.”

“Yeter dedim!”

“Çocukların da temiz havaya ihtiyaçları var.”

“Çadır” diyen Linda anahtarı eline aldı, uzun bir süre baktıktan sonra süt bardağının içine attı.

“Linda!”

“1. Freddy hiç tatile çıkmamış!” diye bağırdım. “Yazık değil mi 1. Freddy’ye!”

“Sahi, niye ona 1. Freddy diyorsun?”

“Çünkü onun adı bu!”

“Ver anahtarı bana Linda.”

Linda elini süt bardağının içine soktu, anahtarı çıkardı, anneme verdi. Annem başını sallayarak hem anahtarı hem Linda’nın elini bir bulaşık beziyle sildi. Ama sonra elinde anahtarla öylece durdu, bir keresinde Noel’de ona hediye edilen altın tavşan takıya baktığı gibi baktı anahtara. Bu takıyı ayakkabıcıya giderken takmaya başladığına dikkat etmiştim.

“Peki ya uyku tulumları?” dedi ne yapacağını bilemez bir tavırla.

Kristian bunu da düşünmüştü. Kristian’ın düşünmediği hiçbir şey yoktu. Oradaki musluklardan birinden su doldurup çadırın yanındaki çam ağacının dalına asabileceğimiz katlanabilir, yeşil deri tulumu bile düşünmüştü. Bu tulumun dibinde açılır kapanır bir kapak vardı, yeteri kadar yukarı asarsak altında durup duş yapabiliydik. Özellikle güneş suyu ısıttığı zaman çok güzel olurdu.

Ama annem artık bütün bunların önceden planlandığını

düşünmeye başlamıştı. Televizyon, yemek, altın tavşan ve satranç tahtasıyla yaptığı gibi aramıza sızmaya çalışıyordu yine Kristian. Bu arada ben sonradan satranç tahtasını “ödünç almıştım” ve şimdi de yazı masamın üzerinde duruyordu.

“1. Freddy de gelecek!” diye yineledim usanmadan. “1. Freddy olmadan hiçbir yere gitmem ben!”

“Şimdi başlama sen de ama!” dedi Kristian kızarak. Sanki yumruğunu masaya vuracakmış gibi görünüyordu.

“Bu ne demek oluyor böyle?” diyen annem şimşek hızıyla benim tarafıma geçmişti.

“Uff, sizinle uğraşılmaz!” diyen Kristian görkemli hâki giysileriyle ayağa kalktı, kapıya yöneldi.

“Kızdı” dedi Linda odanın kapısı çarparak kapandığında.

Annem yerine oturdu. Hepimiz masada oturmuş birbirimize bakıyorduk. Masada duran parlak anahtar ve Kristian’ın yarısı yenmiş ekmek dilimi bize bir şey demek ister gibiydi. Bu bizi sanki biraz daha ciddileştirmişti, annem yüzüne düşen bir tutam saçı arkaya attı, içini çekti:

“Ne oluyor ki bize? Yalnızca yanık bir çadırı ödünç vermek istiyor sonuçta!”

Daha gülünç bir şey duymamıştık, kahkahalarla gülerek masanın üzerine kapandık. Duramıyorduk bir türlü, durmayı planlamıyorduk da, çünkü bizim aklımızı başımıza getirebilecek tek şey buydu. Annem ayağa kalktı, odanın kapısını çalmadan açıp içeri seslendi: “Gel de yemeğini bitir, orada oturup somurtma öyle.”

İşte şimdi bir şeye benzemeye başlamıştı. Kristian bir aileden yoksun yüzünde biraz kızgın bir gülümsemeyle geri geldi, diplomatik bir tavırla yerine oturdu, yemeğini yiyormuş gibi yaptı. Bu sırada annem ona kahve doldurdu ve teklifinin elbette bizi çok sevindirdiğini söyledi. Yalnızca çok ani olmuştu. Belki salı günü gidip bir hafta kalabilirdik. Ne düşünüyordu bu konuda?

“Evet, evet, elbette.”

Ama ne yazık ki ben yine söyleyeceğimi söyledim.

“1. Freddy de gelecek!” diye yineledim, annemin kafasında pervasız rüzgârlar eserken fırsatı kaçırmamak için.

“Pekâlâ, sen ve ben gidip hemen soracağız öyleyse!”

Ayağına sandaletlerini geçirdi telaşla. Ben yalın ayaktım nasıl olsa, yaz mevsimiydi. Merdivenlerden indik, ıssız çimenliği geçerken annemin bana 1. Freddy’nin annesi hakkında bir şeyler sorması yüzünden tempomuz biraz yavaşladı. Daha önce 1. Freddy’nin annesini pek çok kez görmüş, ama hiç konuşmamıştı; yine birtakım söylentiler çalınmıştı kulağına...

Pervasız rüzgârlar biz dördüncü kata çıkana kadar esmeyi sürdürdü. Çabucak kapı ziline bastım. Ama kapı açılmadı. İçeride haykırışlar duyduk, kimin açacağını tartışıyordu 1. Freddy ve annesi anladığım kadarıyla. Savaşı annesi kaybetti.

Kapıya geldiğinde sakın ve iyi görünüyordu. Soran gözlerle bir bana, bir anneme baktı. Konunun ne olduğunu söylediğimizde sorun olmadığını, çok iyi olacağını söyledi.

“Elbette Freddy tatile çıksın, hiçbir yere gitmedi şimdiye kadar.”

Ama 1. Freddy ortalarda görünmüyordu. Bu bana biraz tuhaf geldi, çünkü içeride oturduğuna göre kim olduğumuzu ve ne konuştuğumuzu duymuştu. Salı günü bizimle birlikte tatile çıkacağını seslendim içeriye.

“Duyuyor musun?”

Bunun üzerine 1. Freddy “Hayır” diye yanıt verdi.

“Ne saçmalıyorsun!” diye içeri seslenirken annesi bir milimetre bile kıpırdamamıştı yerinden. Kapıyı kolluyordu, 1. Freddy’nin biricik arkadaşı ben bile geçemezdim eşiği.

“Hayır” dedi Freddy yeniden.

Annem gözlerini devirirken 1. Freddy’nin annesinin bizim sitemizdekilerin çok iyi becerdikleri o teslim olmuş

anne suratını takındığını gördüm. Yuvarlak omuzlarını yukarı kaldırdı, bu çocuğa aklının ermediğine benzer bir şeyler söyledi.

Ama ben vazgeçemezdim, vapura bineceğimizi, kocaman bir adaya gidip çadırda yaşayacağımızı söyledim içeri seslenip.

1. Freddy'nin kararı sarsılmazdı.

"Hayır" diye kesin bir ses geldi içeriden bir kez daha. Anneme bu kadarı yetmişti. Ne diyeceğini şaşırmış bir şekilde 1. Freddy'nin annesiyle vedalaşmak için bir şeyler mırıldandı, beni gömleğimin kolundan yakalayıp çekiştirerek merdivenlerden indirdi, çıplak ayaklarımı tatlı tatlı gıdıklayan, güneşle ısınmış çimenliğe çıkardı. Şimdi gerçekten tepesi atmıştı.

"Nereden bulup çıkarırsın böyle saçmalıkları anlamıyorum Finn!"

Sanki bana güvenini çok kötüye kullanmışım gibi davranıyordu.

"Pişman olacak!" diye bağırdım. "Bir daha deneyelim!"

"Aklını mı kaçırdın sen!"

"Onu tanıyorum. Pişman olacak!"

"Şimdi sana pişman olmayı gösteririm ben!" diye tısladı annem yüzüme doğru eğilip. Sonra arkasını döndü, yürüyüp gitti.

Burada hesaplarım yanlış gitmişti.

Annemin arkasından koştum, ama akşamın geri kalanında çenemi tuttum, ufaktan yolculuk hazırlıkları yapmaya başladığımız zaman bile 1. Freddy konusunda tek bir söz etmedim. Linda okula başlayacağından ona yeni sırt çantası alınması iyi bir rastlantıydı. Annem tavan arasına çıktı, büyük olasılıkla birkaç dünya savaşı görmüş, eski bir sırt çantası bulup getirdi, "Aman tanrım!" dedi, burnunu çantanın içine soktu, yukarı kaldırdı, kadınca bir tiksintiyle baktı, yeniden tavan arasına çıktı, üzerinde Dombås yazan bavulla geri geldi.

Akşamı televizyonunun karşısında geçiren Kristian, “Kamp yapmaya bavulla gidemezsin” dedi, doğrulup odasına gitti, deri renginde kumaş bir torbayla geri geldi. Bu bir gemici torbasıydı, kordonları, pirinç halkaları ve iki omuz askısı vardı, sırtta taşınabiliyordu. “Bunu ben kullanıyordum eskiden.”

“Peki, peki” diyen annem sakıngan gözlerle biçimsiz torbaya bakıyordu.

Kristian adanın haritasını getirdi, çadırının nerede durduğunu gösterdi; çeşmeyi, bakkalı, iki kumsalı ve eğlence yerini işaret etti. Yerimizde duramıyorduk. Her birimiz kendi güneşimiz gibi ısıldıyorduk. Sonra bize gizli bir koy gösterdi, burada yüzükoyun yatıp yengeç yakalanabileceğini söyleyin-ce sırtımın tüyleri diken diken oldu. Neşemi kaçıran tek şey 1. Freddy’ydi. Yatmadan biraz önce 1. Freddy’i görmek için pencereden yukarı baktım. Pişman olup pencerenin önüne çıkmış mı, diye merak ediyordum. Ama ortalarda görünmüyordu, oysa penceresinin önünde yaşırdı hep. Pencerede nöbet tutardı, bir şeyler araklamış olurdu, pencereden aşağı su dolu balonlar atardı ya da başka hiçbir şey yapmadan orada oturup dışarıyı seyrederdi. Ama şimdi en azından bir plan yapmayı başarmıştım. O kadar iyi bir plan değildi ama iyi planlar da pekâlâ boşa çıkabilir.

Güneşli bir salı sabahı erkenden yola çıktık, Kristian'ın gemici torbasını çekiştirerek durağa götürüp otobüse soktuğumuzda biletçi torbamız için de bilet almamız gerektiğini söyleyerek bizimle şakalaştı. Wessel Meydanı'nda indik, vapurun bizi beklemesi gereken Kontraskjæret'ye kadar yine sürükleyerek götürdük torbayı. Ama vapur beklemiyordu. Üç saat erken geldiğimiz çıktı ortaya, çünkü Kristian'ın vapur tarifesi geçen yıldan kalmaydı.

Burada görülecek çok fazla şey vardı. Yelkenliler, yolcu tekneleri, filikalar, balıkçı tekneleri donanmasından balık ve karides alan tonlarca insan, kanalizasyon suyu karışmış denizde sallanıp duran kayıklar, düzenli aralıklarla oflaya puf-laya, düdük çalarak insan yığınının arasına dalan kocaman bir tren, yeşil bayraklar, trenden sarkmış, şapkalarını sallayan, insanlara artık kenara çekilmeleri gerektiğini, trenin geldiğini söyleyen üniformalı adamlar.

İskelelerden birinde, küçük bir kanepi biçimi verdiğimiz torbanın üzerine oturup yerleştikten sonra annem bir işi olduğunu söyledi.

"Aman Linda'ya dikkat et, ben yokken de iskeleden denize falan düşmesin" dedi.

"Elini sıkı tut!"

“Tamam, tamam.”

Ama daha Linda’nın elini ne kadar sıkı tutacağım konusunda kavga etmeye yeni başlamıştık ki annem geri gelmişti.

“Bakın, ne buldum” dedi kocaman bir gülümsemeyle.

Neredeyse tanınmayacak kadar çok makyaj yapmış Marlene’yle daha önce hiç görmediğimiz bir adam. Adam gülümse-di, adının Jan olduğunu, Marlene’nin sevgilisi olduğunu söyleyerek kendini tanıttı. İkisinin de üzerinde Ringen Sine-ması’ndaki çikolata satıcılarınmki gibi kahverengi ünifor-malar vardı. Yukarıya, işe gittiklerini söyleyen Jan, Akershus Kalesi’ni işaret etti. Marlene Linda’yı koltuk altlarından ya-kalayıp havaya kaldırdı, sarıldı, ne kadar da büyümüş benim minik kızım dedi, oysa Linda en son iki hafta önce Marlene’yi gördüğümüzden beri bir santim bile büyümüş olamazdı.

Dengeyi biraz düzeltmek için, “Selam Finn” diye ekledi.

Vapurumuzun hareketine daha iki saat olduğunu öğren-diklerinde bir bardak kahve içmek için bizi Açık hava Kafe’si-ne davet ettiler. Bu saatlerde pek kimsenin gelmediğini, üs-telik belki başka şeyler de olabileceğini söyleyen Jan şakacı bir tavırla bana göz kırptı, gemici torbasını omuzladı; sanırım aslında torbanın da böyle taşınması gerekiyordu. Çok akıllıca yapılmış bir torbaydı. Onların peşinden yürüyerek Rådhus Meydanı’nı, demiryolu hattını geçtik, Skansen’e çıktık, bu-ra-da Jan’ın belediye başkanı masası dediği bir masaya oturtul-duk. Çünkü belediye başkanı burada oturup bira ve puro içer, önemli kişilerle görüşürmüş. Masa en uçtaydı, bütün limanı görebiliyorduk.

Annem kendisine kahve ve pasta ısmarladı, Linda’ya ve bana upuzun ayaklı cam kâselerin içinde, sitenin bütün ço-cuklarına yetecek kadar dondurma geldi. Dondurma kapları-nın ayakları öyle uzundu ki, Linda kendi dondurmasını kuca-ğına almak zorunda kaldı.

Annem işini yapana kadar bir süre kendi başımıza otur-

duk. Bir ara Jan yanımıza geldi, saygıdeğer konuklar başka bir şey arzu ederler mi diye sordu, ılık çaldı, sağı solu selamlar gibi, onu tehlikeli ölçüde Tor dayıya benzeten birtakım hareketler yaptı.

Ama her şey, hatırladığım kadarıyla Ocak ayının buz gibi soğuk bir gününde bu lokantaya geldiğim zamankinden çok farklıydı; bütün masalara iri kareli beyaz örtüler serilmişti, tepemizde ağızları açık yırtıcı kuşlar gibi martılar uçuşuyordu, parlamento binasının saat çanları çalıyor, aşağıdan geçen trenin homurtuları duyuluyor, tekneler gelip gidiyor, yüzer iskele karaya çarpıyor, Akers Tamirhanesi'ne kadar giden vinçlerin iskele boyunca uzanan kolları sallanıyor, savruluyordu. Bir zamanlar babam da burada çalışmıştı ve sonunda ölmüştü.

Duyamadığımız tek şey sis sirenleriydi. Bunları da duymak isterdim ve Linda'ya da anlatmıştım. Ama güneş parlar-ken sis sirenleri ne işimize yarayacaktı ki? Şimdiden evimizden çok uzaktaydık, korkmuyorduk, aç değildik, canımız bile sıkılmıyordu.

Ama o sırada kolları ters yöne dönen bir saat gibi insanın anlamını çözebilmek için günler, haftalar ve belki de yaşamının yarısını harcadığı şeyi gördüm: Annem geri gelmişti, girişte durmuş Marlene'yle konuşuyordu. Marlene parmaklarının ucunda dengede tuttuğu, iki bira bardağı koyulmuş gümüş tepsiyi çabucak bir masaya götürmek ister gibiydi. Annem ve Marlene heyecanlı ve telaşlı olduğu kadar da düşünceli tavırlarla bir şey konuştular. Annem, bütün o dondurmaları yedikten sonra üzerimize çöken tatlı yorgunlukla oturduğumuz masaya baktı, el salladı, birbirine karışan sesler arasında ne dediğini anlamadığımız bir şey söyledi kırmızı dudaklarıyla. Ardından elindeki torbayı açtı, Linda'nın olduğunu anladığım küçük bir mayo çıkarıp gösterdi. Marlene döndü, yaz gibi sıcak bir yüzle gülümsedi, sonra anneme konuyu kapatan bir şeyler söyledi, kızıl kahverengi bir kuğu gibi beyaz masaların arasın-

da süzölüp önce tepsiyi, sonra bardakları en iç masada oturan iki takım elbiseli adamın önüne koydu, adamlardan birinin söylediği bir şeye güldü, bir şeyler yazdı, bir şeyler söyledi, aldığı paraları sol eliyle saydı, eğilip selam verdi, yine bir şaka yaptı, hoş bir hareketle onlara arkasını döndü – bu bir danstı, güller arasında, bir ayin. Ama neydi benim gördüğüm şey?

Annem geldi, Linda'ya ortasında kocaman, sarı bir nilüfer olan lacivert mayoyu gösterdi, Linda'nın bunu çantasına koyabileceğini söyledi, çünkü artık gitmemiz gerekiyordu. Jan, içinde iki karidesli sandviç olan bir tepsiyi komşu masaya bıraktı, koşarak yanımıza geldi, gemici torbasını kapıp sırtına attı, lokantadan dışarı tam taşınması gerektiği gibi taşıdı, merdivenlerden indirdi; demiryolunu geçti, vapura yürüdü, evet, bizimle birlikte vapura da bindi, güvertenin en arkasına, kendi deyişiyle gözetleme noktasına oturmamızı sağladı, çünkü Norveç'in güzel başkentinden ayrılırken seyredilecek şeyin fiyordun gelgit akıntıları değil, giderek uzaklaşan kentin ta kendisi olduğunu söyledi.

“Görüşürüz” dedi anneme göz kırparak. Yüzünü güneşe çevirmek için sırtını parmaklığa dayamış, kapkara gözlüğünün arkasında büyük olasılıkla gözleri kapalı oturan annem uyuyan bir meleği andırıyordu.

Kent altın bir pusun içinde gözden kayboldu. Vinçler ve parlamento binası da son bir vedalaşmayla silindikleri sırada içimde bir şeyler olmaya başladığını hissettim. Ve suyla dolan ağzımda. Herhalde o kocaman dondurma geri çıkıyordu. Yukarı kadar geldi ama daha ben ne olduğunu anlamayamadan parmaklığın üzerinden aşağı değil, dosdoğru güverteye döküldü. Koşu ayakkabıları, sandaletler, uyku tulumları, olta sopalı, kaçmaya çalışan ve bağırarak bir şeyler söyleyen yolcuların ortasında beyaz bir amazon nehri aktı. Dua eder gibi dizüstü çökmüştüm, neredeyse hiç bozulmamış gibi görünen sarı, kırmızı meyve parçacıklarıyla bütün o topaklı peynir gibi

şeyin içime nasıl sığdığını merak ediyordum. Annem ayağa kalkmama yardım etti, zavallı yavrum türünden beni utandırıcı şeyler söyledi, tuvalet kâğıdıyla üstümü silmeye çalıştı, bu sırada kara gemici ceketli, kösele ayakkabıları takırdayan, iri yarı bir adam kocaman bir sırtmayla kalabalığı yarıp yanımıza geldi, elindeki hortumdan güverteye su sıkmaya başladı, ama ondan önce herkesin duyabileceği bir sesle bağırmıştı:

“Eh, ne yapalım, bugün de birini deniz tuttu işte, üstelik de hiç dalga yokken.”

O anlaşılmaz baş dönmesi yaklaşık bir saat sonra karaya çıkana kadar geçmedi. Vapurdan indiğimizde sırtüstü iskeleye yatıp kısık gözlerimin arasından bakarak hiç kımıldamadan hem içimde hem çevremde her şey durulana kadar bekledim.

Hå Adası'ndaydık.

Oslo Fiyordu'nun ortasında yeşil bir cennet. Küçük patikaları, tek tük evleri, üç kumsalı, kuş şarkılarıyla dolu ormanın içine uzanan çayırılarıyla, küçük tepeleri, yamaçları, çalılıkları, bodur ağaçları, böcekleri, dar vadileriyle burası bir ejderha krallığıydı, yalnızca iyi mi yoksa kötü bir ejderha mı olduğunu bilmiyorduk.

Sonra buranın kendi düzeni olduğu ortaya çıktı. Her şeyden önce daha iskeledeyken yanımıza gelen bir insan olarak kendini gösterdi. Herhalde bunun nedeni karaya çıkınca yalnızca bizim dinlenme ihtiyacı duymamızdı. Ötekiler adanın içlerine doğru bir yarış tutturmuşlardı, bunun en iyi kamp yerlerini kapma savaşı olduğunu duyacaktık birazdan.

Adam herkesin bir zamanlar düşünüyorduğu bir dede yaşında ve görünüşündeydi. Biraz ufak tefekti, tam da bu ada ve bu mevsim için terzi elinden çıkmış, kostüme benzer bir giysisi vardı. Üzerindeki mayoyla üniforma arası çok uzun şort onu hem bir açık hava insanı hem de bir bekçi yapıyordu,

ayrıca siperi beyaz plastikten bir gemici şapkasını demir grisi çalı gibi saçlarının üzerine iyice geçirmişti. Aynı renk sakalı, hem keskin, hem dostça bakan parlak, küçük gözleri vardı. Bu gözler biraz da kaçamak bakıyordu, özellikle şimdi kafasının üzerine kaldırdığı güneş gözlüğü kara elmaslı bir taca benzeyen ve güneşlenmek için açık yakalı, kolsuz bir bluz giymiş olan anneme yöneldiklerinde.

Annem biraz kekeleyerek kim olduğumuzu anlatıp haritamızı unuttuğumuzu söylediğinde adam içini çekip mırıldandı: “Evet, o Kristian, o Kristian.” Güneşten yanmış yüzünde binbir çeşit anlam belirdi. Başta biraz endişelenmiştik, ama neyse ki bunu gördü de alçak sesle insanın öyle buraya gelip kurduğu çadırı aynı yerde sonsuza kadar tutamayacağını anlatmaya girişti. İnsanlar çakılıp kalmasınlar, belli bir noktaya el koymasınlar diye taşınma günü diye bir şey vardı. Bunun anlamı aynı yerde en fazla iki gece kalınacığıydı. Ayrıca alkol de yasaktı, bir de yemek ve bir bakkalla ilgili, ne olduğunu anlamadığım bir şey söyledi.

“Bana Hans diyebilirsiniz” diye mırıldandı, bizim ne anlamlarını ne amaçlarını anladığımız bütün bu kuralları sıraladıktan sonra, barışçı bir şekilde konuyu kapatmak ister gibi.

“Niye ki?” diye sorduğumda bu küçük kaptana biraz yalvaran gözlerle bakmayı sürdüren annemden bacağıma bir tekme yedim. Biz burada kalmayacaktık ve başka biri bize zorbalık yaptığında bunu anlamayacak insanlar değildik herhalde.

“Evet, eh, şey, benim adım bu da” dedi adam biraz utanmış bir şekilde. Bakışlarını annemin bluzundan ayırıp Linda’ya çevirdi. Linda bütün bunların onu hiç ilgilendirmediğine karar vermişti.

Annem: “İyi ama bir çadır yok mu yani?”

“Var, var elbette” dedi Hans gizemli bir bilgelikle. Bu sırada Linda yine de birden kendine geldi, ciddi gözlerle adama bakıp tane tane konuşarak, “Biz dondurma yedik” dedi.

“Öyle mi... Bak sen. Evet, güzel miydi bari?”

“Evet.”

Bir sessizlik oldu.

“Tatile geldik biz” dedi Linda.

“Evet, güzel. Hmm...”

Daha fazla bir şey gerekmedi. Gemici torbamızı kaptı, gelin buraya dedi, torbayı taşınması gerektiği gibi taşıyarak çayırdan önümüzden yürüyüp bizi, büyük bir hızla çadırlarını kuran bir yığın tatilcinin arasından geçirdi, küçük bir patikaya daldı, fundalıklar arasından yürütüp kayaların arasında bir yamaca getirdi. Sarp yamaçta yeşil otlarla kaplı küçük bir düzlük çıktı önümüze. Deniz manzaralı, başka birtakım adaların ve belki karanın bile görülebildiği göğe asılı bir vaha gibi görünen çimenliğe geldiğinde durdu, çadır sesi duymak ister gibi çevresini dinledi, sonra bizim altı kişilik çadırımızı bulmuş gibi yaptı; gerçekten de çadır cennetin kuzey köşesinde, ormanın aşağısında duruyordu. Deniz ve gökyüzü gibi maviydi, bir de turuncu girişi vardı. Tam bir ev gibiydi, iki ailelik.

Annem gerçekten bu mu, diye sordu, Hans evet, dedi, bu Kristian’ın çadırıydı. Sonra en hafifinden söylenirse bulanık bir açıklamaya girişti. Herhalde Kristian’ın çadırının bütün kurallara aykırı olarak burada nasıl yere çakılı gibi kalabildiğini açıklamaya çalışıyordu. Bunun ardından eğer burada olduğumuzu birileri görürse ve bize buraya taşınmayı mı düşündüğümüzü sorarsa elbette hayır dememiz, çadırı söküp suraya, ormana doğru altı yedi metre ileriye, yanında bir çadıra daha yer bırakacak şekilde çapraz bir şekilde yeniden kurmamız konusunda bizi uyardı. Eğer hiç kimse bir şey sormazsa çadırı sökmemiz gerekmezdi, zaten büyük olasılıkla kimse bir şey sormayacaktı; çünkü burası gizli bir yerdi. Bütün bu açıklamalar bizi biraz huzursuz etmiş, çok iyi tanıdığımız o gizli yaşam sürme ve başka birine muhtaç olma duygusunu uyandırmıştı içimizde.

Annem teşekkür etti, "Çok güzel" dedi – bunu hiç bekle-miyordum.

"Çadır yangında pek hasar almışa benzemiyor."

"Yok, yalnızca şu arkada bir çubuk" dedi Hans, o söyle-mese farkına bile varmayacağımız küçük kahverengi bir leke-yi göstererek.

Bu arada ben anahtarı buldum, küçük asma kilidi açtım, eğilip ön çadıra girdim. İçerisi sıcaktan kaynıyordu, ayrıca leş gibi kokuyordu. Kokunun bir çift koşu ayakkabısından gel-diği ortaya çıkınca Hans bunları bir maşayla alıp yamaçtan aşağı salladı. Ön çadırı ve en arkadaki örtüyü açınca yumuşak yaz rüzgârıyla içerinin bunaltıcı sıcak sera havası dışarı çıktı. İçeride uyku tulumları, şişme yataklar, bir şezlong, dört köhne kamp sandalyesi, bir yıkık dökük masa ve içinde su getirip ilerideki ağacın dalına asacağımız ünlü deri tulum vardı.

"Ateş de yakabilirsiniz" diyen Hans başıyla bir taş yığı-nını ve çevresine oturmak üzere yerleştirilmiş kütükleri gös-terdi.

"Yaşasın!" diye bir çığlık attım.

"Of, hayır" dedi annem.

"Ben de ateş yakmak istiyorum" dedi Linda.

Hans sanki şimdiden ailemizin bir üyesi olmaya hak ka-zanmış ya da en azından kamp yaşamının zevkleri konusun-da henüz bir şey bilmeyen bu üç acemiye ne kadar etkilediğini anlamış gibi gülümsedi.

Bana, "Ormanın içlerinde kuru odun bulabilirsin" dedi, deri tulumu almamı söyledi, en yakındaki içme suyu çeşmesi-ni, tulumu ağaca nasıl asacağımızı gösterdi. Ardından gizem-li yemekle ilgili bir şeyler konuşuldu. Burada tek bir bakkal vardı ve o da belli ki kimi günler birkaç saatliğine açılıyordu yalnızca ve hangi saatlerde açıldığı da belirsizdi, bu yüzden arada sırada ve yine düzensiz zamanlarda Drøbak'a gidip ge-len bir tekneye yiyecek ısmarlamak ya da bu tekneyle alışveri-

şe gitmek akıllıcaydı. Evet, belki de en kolayı buydu, evet öyle sanıyordu, sözlerini bitirirken.

İnsanın burada hiçbir şeyin kolay olmadığını anlaması ve çok güzel bir yer olduğunu düşünüp burada yaşamaya karar vermemesi içindi bütün bunlar belli ki.

“Evet, evet, şimdilerde böyle işte” dedi Hans kendinden hoşnut bir gülünsemeyle.

Ama annem eşyaları boşaltmak yerine kımıldamadan durmayı sürdürüyordu. Bu bir işaretti. Şimdiden Hans’a olan borcumuzun Kristian’a olan borcumuzu aşmasını istemiyorsak onun yardımlarını artık kabul edemeyeceğimizin bir işaretiydi bu. Hans da anlamıştı.

“Evet, evet, bir şey olursa söyleyin, ben hep iskeledeyim.”

Annem yeniden teşekkür etti, elini uzattı, Hans annemle el sıkışıp gitti.

Cennette kendi başımıza kaldık. Böyle bir şeyi hak etmek için parmağımızı bile oynatmamıştık, ama bunun değerini bilmediğimizi söylemek haksızlık olur. Sevinçten deliye dönmüştük, özellikle ben, her zamanki gibi. Ama son bir saat içinde, otobüs ve teknede yaptığımız o bitmez tükenmez yolculuk sırasında annemin de yüreğindeki ağırlığın epey hafiflediğine hiç kuşku yoktu. Linda şimdiden üç kere değişik uyku tulumlarına girip yatmış, gaz ocağı yakılıp da tavada sosis kızartılmaya başlayınca kalkmıştı. Bir yaz bir ya da birkaç şeyle anılır genelde ve bu yaz da Linda’nın yüzmeyi öğrendiği yaz olarak kaldı.

Linda'ya yüzmeyi öğretmek hiç de basit bir iş değildi. İlaçlarını içmeyi bıraktıktan sonra hem daha az uyuyor hem de daha az yiyordu, ayrıca ufak ufak kendi kafasına göre davranmaya başlamıştı. Annem birkaç kez benimle de konuştu bunu.

"Son zamanlarda Linda biraz inatçı olmadı mı sence de?"

Yaklaşık bir ay önce özellikle büyük bir gürültü koptu. Bunun sorumlusu diş perisiydi; benim zamanımdan beri azı dişlerinin ve ön dişlerin parası oldukça artmış olmalıydı, ama bunu söylediğimde annem tarafından kabaca susturuldum. Yine de Linda dökülen dişlerini koyduğu bardakta sabah bulduğu bozuk paraları bana vermekte diretince fiyatlar birden düşüverdi, üstelik hiç olmadığı kadar ucuzladı. Linda böyle bir şeyi asla kabul etmiyordu, diş konusu bizi haftalarca uğraştırdı.

Şimdi Linda suya âşık olmuştu, henüz kahvaltısını bile etmeden mayosunu giyiyor, benim eski yüzme kemerimi takıyor, bütün gün suda kalıyordu. Karaya çıkarmak için zor kullanmak gerekiyordu. Ama bizim ona öğretmeye çalıştığımız şeyleri yapmadığı gibi, sık yerlerde kalmak yerine ayakları yerden kesilene kadar açılıyor, sımsıkı kapadığı ağzıyla aşağı yukarı zıplıyor, suda yürümeye ya da buna benzer bir şey yapmaya çalışıyordu. Onun böyle davranması, annem-

le benim cankurtaran gibi onun çevresinde yüzmemiz, onu doğru yöne yani kıyıya çevirmeye uğraşmamız ve bu sırada hiçbir işe yaramasa da bağırarak ona kollarını kımıldatması gerektiğini söylememiz anlamına geliyordu. Kollarını yalnızca kemerini sımsıkı yakalamakta kullanıyordu, oysa buna hiç gerek yoktu, çünkü annem kemeri öyle sıkı bağlıyordu ki, satranç tahtası gibi bir desen oluşuyordu Linda'nın belinde.

Bu eski türden bir yüzme kemeri idi, içi sanırım ren ge-yiği derisi kaplıydı. Suyu çektikçe yavaş yavaş kurşun gibi ağırlaşıyordu, bu yüzden suyun akması için düzenli aralarla kayalara vurulması ya da üzerinde tepinilmesi ve kurumması için güneşe asılması gerekiyordu. O yaz boyunca hiçbir zaman tam kurumadığı, hep biraz ıslak kaldığı için soğuktu da. Bu yüzden Linda onu her taktığında ürperiyordu. Bunun sonucu Linda'nın kemeri hiç çıkarmak istememesi oldu, annem de buna karşı çıkıyordu.

"Hasta olursun sonra."

Üstelik güneşte çok yanmıştı, özellikle yüzü ve omuzları, zaten suyun üzerinde kalan da bir tek buralarıydı. Zorla "Nivea" sürülmesi ve denize girdiği zaman bile beyaz bir gömlek giydirilmesi gerekiyordu. Aynı zamanda annem hep pişman olduğu ama yine de yapmadan edemediği şeyi yapmış, Linda'ya eskiden yazları ne yaptığını sormuştu. Bu soru üzerine Linda o sırada ne yapıyor olursak olalım sanki yüksek bir yerden emir almış gibi ayağa kalkıp yürümeye başlardı. Annemin, benim ya da ikimizin birden onun peşinden koşmamız, yanında yürümemiz, onu durdurana kadar o anda aklımıza gelen herhangi bir şeyden konuşmamız gerekiyordu. Durdurduğumuzda Linda'nın gözlerinde şimdi hoşuna giden bir şey duyduğunu, aynı zamanda bu düşüncesiz sorunun içinde kopardığı fırtınaları unuttuğunu anlatan bir bakış olurdu.

Linda'nın bakışlarında bana onun içinden gerçekte neler geçtiğini merak ettiren bir şey vardı. Evet, ona bakmak,

Kristian'ın mikroskobuna gözümü giderek daha çok yapıştı-
rarak orada tanıdık ya da anlaşılabilir bir şey bulmaya çaba-
lamak gibiydi.

Neyse ki o yaz bir bakıma da Boris yazı diye adlandırılabil-
irdi. Onunla kumsala indiğimiz ikinci gün karşılaşmıştım.
Benimle aynı yaşta, aynı bedendeydi, alnında benimki gibi
perçemi vardı, bizimkine benzer bir sitede oturuyordu, çizgi
romanları, kitapları, eski paraları, ağaçları, çelik bilyeleri, söz-
cükleri ve uzayı seviyordu, evet üstelik bir babası da yoktu.
Neredeyse tam olarak aynıydık onunla.

Ama annesiyle birlikte olan bir "amca"sı, birkaç ağabeyi
ve "kuzenleri" vardı ve Boris orada fazlalıktı, "amca" bu yüz-
den tanıştırmıştı onu bizimle.

"Şu çocukla oynasana biraz" dediğini duydum bir sesin
hemen yanı başımda. O sırada ben kumların üzerine eğilmiş
aslında yalnızca gökyüzünde bulunabilecekşeyler arıyordum.
Karşımda iri, kel kafalı, içi boşmuş gibi görünen dapdaracak
bir mayo giymiş, çıplak, kahverengi göbekli, ağzının ken-
rından sigarası sallanan bir adam gördüm. Adamın yanında
Boris duruyordu. Sıksa, ufak tefek ve sanki ömrü boyunca bu-
rada yaşamış gibi kahverengiydi, kocaman bir mayo giymişti.
Bakışları benim ağır ağır kara bir suyla dolan düş kuyuma
kaydı. Hiçbir anlama gelmeyen bir yanıt verdim. "Amca" ne
demek istediğini anlamıştı.

"Yengeç yakalayabilir misin?" diye sordu.

"Ee, şey" dedim.

"Boris sana gösterir. Değil mi, Boris?"

Sonra arkasını döndü, kocaman ayaklarının altında gıcır-
dayan sandaletleriyle yürümeye başladı. Sigarasının külünü
suya silkelerken bakışları bulutsuz gökyüzünün engin derin-
liklerinde pembe bir noktaya çevriliydi.

Boris durmuş çevresine bakıyordu, ben de öyle yapıyordum. Sonra neredeyse dosdoğru bana bakıp “Gel” dedi, kumsala yürüdü, bir kayaya doğru yöneldi.

Kararsız bir şekilde birkaç metre geriden onu izlerken annemin bakışlarını sırtımda hissediyordum. Daha önce hiç gitmediğim kayanın üzerine çıktım, ayaklarımın altını dalayan taşların üzerinde durdum, hiç aldırmadan yosunlarla kaplı suda yürüyen Boris’i hayranlıkla izledim. Eğildi, yosunları köklerinden yakaladı, altından bir midye öbeği çekip çıkardı, ayaklarımın önüne attı.

“Nasıl açacağız bunları?” diye sordum durumu anlamaya çalışarak.

“Kıracağız” dedi Boris. “Bununla.”

Bu amaç için özel bir taşı vardı, taşın altında bir sicim ve bir naylon torba duruyordu. Boris’in sicimi, Boris’in naylon torbası.

“İçi kabuklardan birinde kalır” dedi, “yengeçlerin de istediği o zaten.”

Yengeç avladık. Sırtımızı yakan güneşin altında çömelip oturduk, bir kabuğu denize attık, kırmızı yeşil bir yengeç çekti, içini deniz suyu doldurduğumuz naylon torbaya koyduk. Boris onları yukarı çıkarırken sicimi nasıl çekeceğimi gösterdi. Çok acele değil, çok yavaş da değil; ama sabırlı olmak gerekiyordu ve özellikle de yengeç avlamakta korkulacak bir şey yoktu. Bütün bu süre boyunca annemin bakışları benim üzerimden ayrılmadı. Annem kumsalda Kristian’ın şezlongunda yatmış Linda’yla denize son girişinin üzerinden daha on beş dakika bile geçmediği konusunda kavga ediyordu, ki aslında aile huzuru için yirmi dakika önce girmişti suya.

“Yüzme biliyor musun?” diye sordu Boris.

“Evet.”

“Gel” dedi yine, suya girdi, yüzmeye başladı, ben de peşinden. Koyun öteki tarafındaki burna doğru şimdiye dek

hiç cesaret edemediğim kadar açıldım. Annem bile bu kadar açılmamıştı hiç. Şimdi ayağa kalkmış, şezlongun yanında duruyordu. Bir eliyle gözlerine gölge yapmış dururken, tarihte bütün kumsallarda, yazlar boyu aynı şekilde durup dünyada her şeyden çok sevdiklerinin gözden kayboluşuna bakan bütün annelerin bir heykeli gibiydi. Öylesine harika ve öylesine uzun süre yüzdüm ki bütün sınırları aştım. Boris'in yanındaydım. Onun yeni arkadaşım olduğunu söyleyebiliyordum artık, ayrıca benden daha iyi değil, yaklaşık benim kadar iyi yüzdüğünü görünce çok sevinmiştim. Böylece yan yana ağır ağır açıldığımızda herhalde uzaklaştıkça ufalan, bezelye kadar küçülen, sonunda topluiğne başı kadar kalan tam olarak aynı iki kafa gibi görünüyorduk ve sonunda ölüm ve sonsuzluk denen ufukta gözden kaybolmuştuk.

Yüzmemiz bitince kıyıya çıktık, yabancı bir dünyada bir kayanın üzerine oturduk; şimdi ufacık görünen ama yerinde durmayı sürdüren, bize sıcağını, uyarılarını, kaygılarını, bir annenin uzaya gönderebileceği her şeyi gönderen anne heykeline baktık. Yüzümde bir gülümseme belirmediğini hissettim, ayağa kalktım, ona el salladım.

“Bak şimdi...”

“Neye bakayım?” diye sordu Boris.

“Annem el sallamıyor bana” dedim.

“Eee?” dedi Boris.

“Kızmış” deyip yeniden oturdum.

Boris düşündü, yüzünde yeni bir gülümsemeyle bana baktı, çünkü benim daha ekvatoru geçtiğimiz sırada anladığım şeyi o da anlamıştı. Burada daha fazla abartmamamız gereken, kalıcı, ikimizden de daha uzun yaşayacak bir durum ortaya çıkmıştı. Ama biz o yaz günü her şeyi olabildiğince abartacak bir ruh durumundaydık. Bu yüzden Boris üçüncü kez “Gel” dediğinde onu izlemekten, çalıların arasına, Boris'in gözlerden uzak dünyasına dalmaktan başka yapacak bir şey

yoktu. Burası boğum boğum gövdeli ağaçları, çalılılarıyla insanın önünü göremediği bir vahşi ormandı. Çatlamış toprağın, kulakları çınlatan kuş şarkılarının, gölgenin, güneşin, soğuk ve sıcakın uykucu bir havai fişek gösterisi. Şimdiye dek yalnızca Boris'in bildiği, ama artık benim de öğrendiğim bir patikadan girilen bu yer gerçekten bir ejderha ve baykuş krallığıydı. Islak ayaklarımıza yapışan pudra gibi beyaz toz onları kemiklere benzetmişti. Yalnızca bu patikaya özgü tozlardan yürüyüp bir açıklığa geldiğimizde ortalık birden aydınlandı, elli metre aşağımızda yeni bir koy belirdi. Burada tek bir turuncu çadır vardı.

Boris karın üstü yatıp uçurumun kenarına kadar sürünmemizi söyledi. Aşağıda, çadırın yanında şişme yatağın üzerinde yatan biri oduğunu gördüm. Çıplak göğüsleriyle yatmış güneşlenen bir kadındı bu. Devasa, bakır rengi memeleri vardı ayrıca mayosunun altının da olmadığını anladım bir süre sonra.

“Her gün orada yatıyor” diye fısıldadı Boris.

Gözlerimi ayırmadan baktım. Yakınlarda başka hiç kimse görünmüyordu. Yalnızca o kocaman yaratık bir ceset gibi ya da derin uykudaymış gibi yatıyordu orada. Daha önce gördüğüm hiçbir şeye benzemiyordu ve içimde varlıklarından bile habersiz olduğum telleri titreştirmişti.

“Ağabeylerim ona Tıkabasayemiş diyorlar” dedi Boris.

“Yaşlı olmalı” dedim.

“Elli yaşında vardır kesin, evet” dedi Boris bilgiç bir tavırla. “Ama buradan belli olmuyor. Biraz daha aşağı inelim mi?”

“Yok...”

Karın üstü yatıp Tıkabasayemiş'i inceledik. Gözlerimi ondan ayırmam olanaksızdı. Yaşlıymış, çok aşağıdaymış, taş gibi ölüymüş bir şeyi değiştirmiyordu, biz baktıkça giderek daha da büyüyordu. Kahverengi ve harikaydı. Elektrikli güneş ışığında karaya vurmuş bir balina.

“Ağabeylerim burada yatıp ona baktığımızı bildiğini söylüyorlar” dedi Boris birden.

“Ne?”

“Evet ve bu hoşuna gidiyormuş.”

“Ha!”

“Denize girmesini bekle, o zaman anlarsın.”

Yatıp Tıkabasayemiş’in denize girmesini bekledik. Epey zaman aldı. Hiç sorun değildi. Sonunda uyandı, ilk önce yatağın yanındaki kol saatine uzandı, baktı, sonra karnından görünmez kumları silkeledi, doğrulup oturdu, daha da kocaman oldu, çevresine bakındı, omuzlarından ve bacaklarından bir şeyleri silkeledi, çiçek tozlarıydı herhalde ya da böcekler. Ardından ayağa kalktı, ellerini kalçalarına koyup bir an dalgın dalgın durdu, yorgun, beklentisiz bakışlarını çevresindeki uykulu yaz ülkesinde gezdirdi. Ardından denize doğru ilk adımını attı. Deniz kabukları, kayalar, sivri taşlar yüzünden sendeliyordu, dengesini bulmak için kollarını kanatlar gibi yana açmıştı, sırtı bize dönüktü. En uzaktaki kayaya kadar gitti, orada yeniden çevresine, denize, karaya, ağaçlara, vadiye bakmak için bir kez daha durdu, omuzlarını okşadı, öne eğilip suyu yokladı, şimdi onu yandan görüyorduk.

“Her yere bakıyor” diye fısıldadı Boris duyulur duyulmaz bir sesle. “Bir tek buraya bakmıyor.”

“Eee?”

“Baksana şuna. Buraya hiç bakmıyor!”

Ben yine bir şey anlamamıştım. Şimdi Boris sabırsızlanmaya başlamıştı. Kadının her yaz buraya geldiğini, bunu bilenlerin yalnızca o ve ağabeyleri olmadığını söyledi.

“Bak.”

Çevreme baktığımda yattığımız noktanın çok yatılmış bir yer olduğunu anladım.

Bir tür gözetleme yeri idi.

“Büyükler de geliyor buraya” dedi Boris vurgulayarak.
“Erkekler.”

“Kim yani?”

“En azından bekçi geliyor.”

“Hans?”

“Himm... Ama amcamın bildiğini sanmıyorum.”

“Niye ki?”

“Bilmem...”

Boris’in “amca” konusunu açtığına pişman olduğunu anladım.

Ama sonunda Tıkabasayemiş kendini sulara bıraktı ve bu gerçekten görmeye değer bir Şey, çünkü gözetleme direğinde ki balina avcıları gibi devasa yeşil bir b y te ten denizin içine bakıyorduk. Bu büyüteç birbiri ardına kulaçlar atan kadını durgun bir ortamda kanatlarını açmış kocaman, aydınlık ve güzel bir kuş a benzetmişti. Ve gerçekten de sessizce sırtüstü d nd   sırada bakışları dosdoğru bizden yana çevrildiğinde ya kadının k r olduğu ya da bizim görünmez olduğumuz duygusuna kapıldım birden. Aş ğıda, kauçuk bir katedral yüzüyordu sanki gözlerimizin önünde. Bakışlar bizim üzerimizden hiç ayrılmıyordu. Birisi tarafından sonunda fark edildiğinde insanda bir Şeyler değişir – kendini dışarıdan görür, kendine özgü bir Şeylerin, yalnızca onun olan, yalnızca onun içinde yaşıyan ama yine de bilmediği bir Şeyin farkına varır. Öyle ki farkına varılan aslında o insanın kendisi değildir; bir başkası, bir taklit, bir kandırmadır; ama yine de bunun aslında her zaman içinde olduğunu itiraf etmekten başka çaresi yoktur, yalnızca bunu öğrendiğinde çok geç kalmıştır, artık başka biri olmuştur.

“Gidip yengeçleri serbest bırakalım” diye fısıldadı Boris soluk solu a. Sessizce sürünerek geri çekildi. “Ben yengeçleri hep serbest bırakırım.”

O yaz 1. Freddy'le geçen yaz adını da alabilirdi. Oysa aslında hiçbir şey planlara göre gitmemiştir ama sanırım ben buna da hazırlıklıydım. Boris, bana Tıkabasayemiş'i gösterdikten üç gün sonra çadırımıza geldi, orada durup onaylayan gözlerle çevresini inceledi, sonra annemin yanına gitti, sanki yirmi sekiz yaşında bir adammış gibi kendini tanıttı.

"Ben Boris'im" deyip dosdoğru anneme baktı.

Annem irkildi, afallamış bir şekilde gülümsedi. Bunu bir kez de ben denemeye karar verdim kesinlikle, müthiş etkiliydi.

Annem son iki günü, ekvatoru geçtiğim için beni azarlamakla ve girdiği denizin suyunun tuzlu olduğunun farkına vardığı için eve dönmek isteyen Linda'yı avutmakla geçirmişti. Üstelik annemin yeni sinyallerini anlama sınavından da çıkmıştım. Olay şuydu; Hans gerek yeni bir kuralı bildirmek, gerekse akıllıca öğütler vermek için sürekli kamp yerine ya da kumsala bizi görmeye geliyor, yanımızda uzun uzun kalıyordu ve annem benim yakınlarından ayrılmamamı istiyordu ama bunun nedenini açıklaması gerekmiyordu, benim bunu *anlamam* bekleniyordu.

"Anlıyorsun değil mi?"

"Ee şey... Yani, evet..."

Şimdi annem durmuş Boris'e bakarken aslında hep böyle bir oğul istermiş gibiydi.

"Bakkalın yarım saat sonra açılacağını haber verecektim" dedi Boris. "Tütsülenmiş sosis, ekmek, ekmeklerin üzerine sürmek için de şu adını bilmediğim şeyden alabilirsiniz, sanırım ciğer ezmesi, en azından son açıldığında vardı."

"Sahi mi?" diyen annem yeniden tedirginleşti. "Kim haber gönderdi seninle?"

"Hiç kimse. Ben kendim geldim."

Annem durup onaylayan gözlerle Boris'e baktı, sonra yüzünde biraz başka bir anlatımla bana döndü.

"O zaman şunu al Finn" deyip cüzdanını karıştırdı, sarı bir onluk çıkardı. "Git bak bakalım bir şeyler bulabilecek misin... Ama dondurma olmasın!"

"Dondurma satmıyorlar."

"Ya?"

"Neredeyse hiçbir şey satmıyorlar, ayrıca çocukların alışveriş yapabildiklerinden de emin değilim."

"Yani benim de gelmem mi gerekiyor demek istiyorsun?"

"Böylesi daha iyi olur kesinlikle."

Annem tatilin ve tuzlu suyun bir an önce son bulmasını beklemek için çadıra saklanan Linda'yı almaya gitti. Dar, kıvrımlı patikadan tek sıra yürüyüp çadırların kurulduğu çayıra çıktık, bu sırada annem Boris'in bizim nerede kaldığımızı nasıl bulduğunu sorgulamaya çalıştı. Boris buna yanıt vermedi ama tavırlarından onun bu adada hemen her şeyi bildiğini anlamıştık.

İskeleeye geldiğimizde biz ayaklarımızı denize sallandırıp oturduk, annem de gizemli bakkala gitti. Aslında burası asfalt yolun iskeleeye giden patikayla birleştiği yamaçta gri boyalı bir evdi. Suya küçük taşlar attık, Linda yine tuzlu su konusunu açtı.

"Evet, iyi ki de öyle" dedi Boris pek önemsemeden.

Linda soran gözlerle ona baktığında, “Evet, çünkü o zaman suyun üstünde kalmak daha kolay” diyen Boris daha yakından incelemeye başladı Linda’yı.

Linda anlamıyormuş gibi görünüyordu. “Evet, tuzlu suda boğulmaz insan” diye açıkladı Boris.

Linda bir Boris’e bir bana baktı. Başımla onayladım. Boris oturmuş, sanki bir şey keşfetmek üzereymiş gibi Linda’yı inceliyordu. Bu bakışları son altı ayda pek çok insanda görmüştüm ve hiç hoşuma gitmiyordu. Aşmamız gereken bir sorun vardı.

“Yüzme bilmiyor musun sen?” diye sordu.

“Biliyorum” dedi Linda.

“Öyleyse ne diye kafanı takıyorsun ki?”

“Ha?”

“Suyu içmeyeceksin ya.”

Yeniden bana bakan Linda’nın yüzünde taşı bile eritecek bir gülümsemenin belli belirsiz başladığını gördüm.

“Yüzebiliyor mu yoksa yüzemiyor mu?” dedi Boris konuyu açıklığa kavuşturmak için. Başımla evet dedim. Linda da “Hımm” dedi.

Önemsemez bir sesle, “İyi, iyi” diyen Boris denize bir avuç çakıl attı, iskeleden aşağı, sudaki yansımasına bakıp yüzünü buruşturdu, kafasını ve sol dizindeki çoktan kurumuş yara kabuğunu kaşıdı. Bunların hiçbirine gerek yoktu aslında ama bütün bu yaptıklarından sorunu aştığımızı, orada otururken şimdi ne yapacağımızı düşündüğünü anlıyordum. Tıpkı benim sevinçten patlayacakmış gibi hissetmekle canımın sıkılmaya başlaması arasındaki o denge noktasında kendimi bulduğumda davrandığım gibi davranıyordu.

O sırada annem geri döndü. Öfkeli adımlarından ruhunun derinlerine kadar sarsıldığını anladım. Gri bir torbayı kamp yerinden ayrılırken giydiği bluzun altına saklamak için başarısız bir deneme yaptı. Bu arada kamp yerine Dagros adını vermiştik, Linda bulmuştu bu adı.

“Ne biçim yer burası!” deyip oturdu.

“Evet, aslında burada bir şey satmak yasak” dedi Boris.

“Satın aldığımız şeyleri saklamamız gerekiyor yani. İşe bak!” diyen annemin açtığı torbada iki kilo tütülenmiş sosis, bir demet havuç, iki ekmek ve şimdiden güneşte erimeye başlamış yarım kilo margarin vardı. Linda da ben de sosisleri çiğ yemeyi sevdiğimizden annem bütün kuralları bir yana atıp ikimize birer sosis verdi ama önce bir tanesinin üzerindeki zarı uzun tırnaklarıyla soydu.

“Peki sen kahvaltı ettin mi Boris?”

“Şey, hayır” dedi Boris. “Amcam kahvaltı etmiyor.”

“Peki, istemez misin bir tane?”

Boris bir sosis aldı, o da benim gibi zarını soymadan yemeye başladı. Ön dişlerle kesilen gergin zarın sesi, açılan yeri dolduran soğuk, isli tat ve ardından hem sert hem yumuşak kızarmış et. Annem de bir tane aldı, Linda gibi zarını soyup yedi. Bitirdiğimizde birer tane daha yedik. Buna çok güldük. Orada oturmuş, hükümeti ya da parlamentoyu hiç kafaya takmadan yasadışı sosislerden canımız istediği kadar yiyorduk.

Ardından dirseklerimizin üzerinde arkaya yaslanıp ayaklarımızı aşağı sallayarak oturduk. Yosun, orman, polen ve “Nivea” kokuları doluyordu burunlarımıza. Hiç durmadan konuşan bizler için alışılmadık bir sessizliğe bürünüp çıt çıkarmadan otururken annemin gözleri kapalı bir şeyler mırıldandığını işittim. Ölene kadar burada kalabiliriz pekâlâ, diyordu. Gülümsedik, çünkü sözlerini bugün cumartesi, diye sürdürdü, tekne birazdan gelecek.

“Cumartesi mi?” diye kendime geldim.

“Evet” dedi tuhaf bir iç çekişle. Bunun konuyu değiştirme anlamına geldiğini biliyordum. Bir dizini yukarı çekip iskeleye yan oturdu, bizimle ve Boris’le bir sır paylaşmaya hazırlanırken gözlerini diktiği tırnaklarıyla yumuşak, gri tahtada ince çizikler açıyordu. “Sizinle konuşmam gereken bir şey var.

Kısaca söyleyecek olursam, Marlene ve Jan bu tekneyle gelecekler, Jan'ı hatırlıyor musunuz? Salı günü görmüştük."

Başımızla onayladık.

Annem o tekneyle şehre dönecek, birtakım işleri halletmek için birkaç gün kalacaktı. Bu bizim can sıkıcı, gizli, utanılacak, gerekli ya da bunların hepsi birden olabilen türden işler için kullandığımız bir anlatımdı. Ama Linda'nın suratı asılmaya başlamıştı. Bunun üzerine annem gülümseyerek, "Marlene'yle kalmak istemiyor musun yoksa?" deyip onu avuttuğunda bunun yalnızca bir rastlantı olmadığını, Rådhus İskelesi'nde ya da Manzara Restoranı'nda, belki daha da önce başlamış bir hikâyenin devamı olduğunu, annemin elbette bizi bırakabileceği tek kişi olan Marlene'yle bunu önceden planladığını anladım.

Bir başka şeyin daha farkına vardım: Boris, ada, son günlerde gerçekleşenler ve içimde giderek daha çok yer kaplayan bütün o anlaşılmaz şeyler olmasaydı herhalde ben de zırlamaya başlardım.

Şimdiyse annemin ne tür işleri halledeceğini bile sormadım, karşı çıktığımı gösteren tek bir söz etmedim. Annem meraklı gözlerle bana baktığında bakışlarımı denize, kuzeye doğru çevirdim. Doğru zamanda doğru yerde ortaya çıkan, yüzen bir İngiliz çikolata kutusuna çok benzeyen tekne belirmişti uzakta. Her şeyin tam zamanında ortaya çıktığı, izlemekten başka yapacak bir şeyin olmadığı bir filmdeki gibiydi. Şimdi makinelerin, zincirlerin tıngırtısını, pervanenin uğultusunu, arkamızdaki ormanla çayırın denizin seslerine karışan boğuk yankısını, böcekleri, bir kereliğine ailemize çöken sessizliği dinliyorduk. Neyse ki bu kez aileye bir de Boris katılmıştı.

Boris ayağa kalktı, iskelede çıplak ayaklarıyla koşup teknedeki gemicinin ona fırlattığı halatı usta bir hareketle yakaladı. Teknedekilerin arasında bulunan Hans da Boris'in bu

görevi böylesine doğal bir şekilde yapmasını başıyla onayladı. Her yeri avucunun içi gibi bilen Boris, Hans'ın sallantılı basamaklardan inmesine yardım etti, çıplak bir hamal gibi hazır olda durdu; yeni, giyinik, yaz turistleri dalgasına cennetin yolunu gösterdi. İnsanların davranışlarından yeni gelenlerle gediklileri biz de ayırt edebiliyorduk artık. Yeni gelenler ne yana gideceklerini bilemiyorlardı; henüz dört gün önce ilk geldiğimizde biz de onlardan farksızdık. Kampları ve araziye önceden tanıyanlar son hızla harikaların içine koşuyorlardı.

Jan'ın da burayı bilenlerden olduğu çıktı ortaya. Bir Amerika yolcusundan daha fazla yükü karaya çıktı, Hans'la selamlaştı, sonra yanında Marlene'yle bize doğru geldi. Marlene bugün biraz daha az makyaj yapmıştı. Yine Linda'yı kucaklayıp havaya kaldırdı ve beni tam zamanında hatırladı. Boris sabahki numarasını yineleyip "Ben Boris'im" dedi. Bunu gördüğümde belki de her şeye karşın o kadar da parlak bir numara olmadığına karar verdim.

Gerçeği söylemek gerekirse annem çadıra gidip çantasını alırken ben biraz kendi başıma kalmıştım. Jan'm getirdiği devasa yemek torbasına ve yemeklerimizi soğuk tutmaya yarayacak kocaman, plastik kaplı, kremrengi kutuya hayran kalmıştım; Jan bunun içinde kuru buz olduğunu, dondurma satıcısından aldığını söyledi, üzerinden dumanlar çıkan ve kutuda bırakılırsa günlerce erimeden kalacağını iddia ettiği bir buz kalıbı gösterdi. Ama buz erise bile tekneyle bize yenisini gönderebilirdi çünkü Diplom Dondurmaları'nda tanındıkları vardı.

"Bu gerçekten orijinal bir buz kutusu" deyip dalgalı kağıdın üzerine kahverengi, ince elini koydu sahiplenici bir tavırla.

Pekâlâ, tamam. Kutunun kamp yerine Hans'tan ödünç aldığımız bir el arabasıyla götürülmesi gerekti. Annemle artık biraz daha kibar konuşan Hans onu yakında görmeyi um-

duğunu söyledi. Annem Linda'yı kucaklamasını bitirmekle uğraşıyordu ve iyi de ediyordu. Ben kendimi uzakta tutuyordum. Bunun farkına vardı.

“Seni sevdiğimi biliyorsun Finn” dedi. “Beni kucaklasan da kucaklamasan da.”

Neyin yakışık aldığını neyin almadığını ciddi ciddi düşünmeye başlamış birine yardım etmeyi amaçlıyordu herhalde, ama iskeleyle güverteyi tıklım tıklım dolduranlar onun ne kadar heyecanlı olduğunu duyabiliyorlardı ve bu utanç verici durum yüzünden bir kucaklaşma kesinlikle söz konusu değildi. Ardından belki ilk söylediğinde kulakları ağır işitenler yeterince duyamamıştır diye bir kez daha yineledi beni ne kadar çok sevdiğini, tekneye bindi, parmaklığın gerisinde durdu, o sabah üzerine giydiğinde aslında bir şeyler olacağını bana düşündürtmesi gereken çiçekli elbisesiyle bize el salladı. Burada hep mayosu ve askılı bluzuyla dolaşıyordu, elbise şehir giysisiydi, üniformaydı, ayakkabıcılarda, asfaltlı sokaklarda giyilirdi. Yalnızca Linda ve ben yanında olmadığımız zamanlar giyerdi. Bu sırada tekne kuzeye doğru yeniden yola çıktı.

Şimdi durup ufukta gözden yiten birine bakma sırası bendeydi. Elbette suya atlayıp peşinden yüzebilirdim ve o hurda tekneyi bal gibi de yakalayabilirdim sanırım. En azından böylesi düşünceler aklımdan geçmişti ama kafamdan sildim, Dagros'a doğru yukarı yürüyen ötekilerin peşine takıldım. Gözyaşlarının aptal suratıma akacağını hissettim ama akmadı. Gözpmarlarım kuruydu. Daha kötü bir durum yoktu. Ya da işte bu kadar kötüydü. Son altı ayda aşamalı olarak ya da küçük adımlarla gelen bütün bu yeni şeyler, bizi kesin bir vedalaşmaya götüren görünmez bir elin, ustaca yönlendirmelerle annemle aramı giderek açtığını kafama çakıyordu sanki.

Sonuçta yine de aktı gözyaşlarım. Ama insan ne zaman ağlasa bir terslik olur ve bunu anlaması gereken biri varsa o da ben olmalıydım. Marlene duymuştu ağladığımı elbette. Arkasını döndü, çömeldi, “Her şey yolunda, hiç merak etme” dedi.

Bu söyleyebileceği en kötü şeydi ve söylenebilecek en kötü ses tonuyla söylemişti.

“Neymiş o yolunda olan şey?” diye bağırdım. “*Nedir yolunda gidecek olan?*”

Orada felaket haberi veren bilge bir baykuş gibi durmuş her şeyi bilen Marlene’nin yaz dinginliği kaplamış yüzüne bakarken benim nelerden haberim olduğunu, neleri bilmediğimi, ne kadarına dayanabileceğimi kendine sordüğünü gösteren kesin işaretler gördüğümü düşündüm. Ardından yapacağı en iyi şeyin ne olduğuna karar verdi ki sonradan bu kararından da kuşku duyduğunu anlamıştım, doğruldu, sert bir sesle konuştu.

“Topla kendini şimdi Finn. Annenin birkaç gün kendi başına kalmaya ihtiyacı var. Bunu yapmak için geç bile kaldı. Gel buraya.”

Ayağının altında çıtırtılar çıkaran fundalıklarda yukarı doğru üç adım attı, geri döndü, elini uzattı, karşı konulmaz ve tartışılmaz bir sesle gelip ona kamp yerini göstermemi, artık saçmalamayı bırakmamı söyledi.

Evet, bu dünyada güvenilecek bir insan varsa o da Marlene’ydi. O yıkılmaz bir dağdı, annemin eskiden olduğu gibi. Sıradan bir perşembe günü birden ne yapacağını bilemez olup fırtınayla savrulan bir güvercin gibi davranmazdı. İster saat ikide olsun ister saat beşte, Marlene üzerine bastığım toprak kadar sağlamdı. Asla düş kırıklığına uğratmaz, keyfini kaçırmaz, korku nedir bilmezdi. Aslında insanın böyle bir annesi olmalı. Örneğin şimdi kampta Boris, Jan’a yerel bilgilerini sergilemeye girişmişti bile ama Marlene’nin bu durum karşısında da ne yapacağını bildiği çıktı ortaya.

“Git şimdi biraz başkalarıyla oyna Boris” dedi aynı tartışılmaz gülümsemesiyle. “Finn’le konuşacağım biraz... Sana bir mektup getirdim” diye seslendi bana doğru.

İşte, Boris sakın ve sessiz bir şekilde çekilmişti. Noel’de Oskar dayının hediye ettiği gaz ocağının nasıl çalıştığını gösterebilirdim. Şurayı pompala, kapağı aç, ispiroto koy, tutuştur falan – mektup mu?

Aklımdan çıkıp gitmiş, bu benim planımdı aslında. Mektup 1. Freddy’den geliyordu. İlk kez bir mektup alıyordum, Linda’nın getirdiği mektubu bir yana bırakırsak, ama zaten o da bana değil anneme yazılmıştı. 1. Freddy’nin mektubu zarfıyla, puluyla alışıldık bir mektup tanımına pek uymasa da en azından ikiye katlanmış bir kâğıttı. Spiral defterden koparıldığı için kenarları tırtık tırtık olan kâğıtta çok güzel, lacivert harflerle iki satır yazı vardı. “Ben tatile çıkmayacağım. Misketleri koruyacağım.”

Marlene’nin de bildiği plan aslında çok basitti. Kristian 1. Freddy’e telefon edecek, çelik bilyelerin olduğu deri torbayı ona verecek ve karşılığında tekneye binip bizim yanımıza gelmesini, benimle birlikte ön çadırda uyumasını isteyecekti. Annemle Linda asıl çadırda yattıklarından ön çadırda ben yalnız yatıyordum.

Marlene, 1. Freddy’nin bunu reddetmesinin annemin gitmesini unutturup benim başka şeylerle uğraşmamı sağlayacağını düşündüyse çok haklıydı. Ama başka bir şey daha anlamıştım: Ne Kristian ne de Marlene 1. Freddy’i ikna etmek için yeterince çaba harcamıştı. Üstelik reddetmesinin duruma daha uygun düştüğünü düşünmüş de olabilirlerdi annemle birlikte. Belki de Kristian sırrımızı açığa vurmuştu. 1. Freddy böyle bir çocuktu işte. Çevresinde onu dışlama isteği uyandırıyor ve bu beni çok öfkeliyordu. Aynı zamanda mektup dün

gelmiş olsaydı bu oyunun farkına varmayacağımı da biliyordum, çünkü o zaman her şey yolundaydı – o çocuğun gözlerinde bir tuhaflik var, demişti annem bir keresinde yanlış anlaşılması olanaksız bir yüz anlatımıyla.

Buna dayanamıyordum.

Bu yüzden Marlene ve Jan’dan da biraz uzak durmaya karar verdim. Ama Jan orada kısa kollu, mavi beyaz çizgili tulumuyla durmuş, bize kuru buzun çok soğuk olduğu için yanabileceğini gösteriyordu. “Bakın” dedi. Küçük bir parçayı su kovanının içine bıraktı. Buz erimek yerine suyu kaynatmaya başlamıştı, çünkü içinde en aşırı uçları barındırıyordu. Bu anlaşılması olanaksız bir gizemdi. Koşup Boris’i çağırdım. O da kuru buza pek güvenmiyordu. Marlene, “Durmazsanız haftanın geri kalanında sıcak süt içmek zorunda kalacaksınız” diyene kadar kuru buzla deneyler yaptık.

Daha sonra Boris’le birlikte Dagros’tan ayrıldığımızda hiç giriş yapmadan 1. Freddy’i anlatmaya başladım, çünkü annemin bana ihanet ettiği gibi ben de 1. Freddy’e ihanet edemedim. Neleri sevdiğini, neleri sevmediğini, neleri yapabildiğini, neleri yapamadığını anlattım; sözcükler birbirini kovaladı, yüzmek ve yengeç yakalamak için kumsala indiğimizde anlatmayı sürdürdüm; kayaların üzerine yatıp gökyüzünü seyrettiğimiz sırada 1. Freddy’den söz ettim, çünkü aslında bu yeryüzünde 1. Freddy’nin eşi az görülürdü.

O zaman Boris de aynı şeyi yaptı, çünkü onun da bir 1. Freddy’si vardı. Futbol oynarken, yatıp Tıkabasayemiş’i seyrederken ve özellikle de kendimizi tehlikeye attığımız zamanlarda konuşuyorduk. Örneğin bir keresinde Tıkabasayemiş’i seyrettikten sonra tepeden aşağı inerken Hans’la karşılaştık. Patikada uzun süre durup dik dik bize baktı, ama soğukkanlı bir şekilde ona dik dik bakan Boris’te en küçük bir korku belirtisi yoktu. O zaman aslında suçüstü yakalananın biz değil Hans olduğunun farkına vardım. Yetişkin bir adam nereden

bakılırsa bakılsın küçük bir çocuktan çok daha fazla suçludur.

Evet, bu olay yalnızca bizim değil, aynı zamanda asla ihanet etmeyeceğimiz arkadaşlarımızın da başından geçmişti. Tıpkı annemin işgal ettiği yerde günlerdir yatıp duran Marlene'den ve artık yüzme kemeri olmadan bir denizaltı gibi yüzen, ancak ender olarak soluk almak için doğrulan, doğrulduğunda kapalı gözleriyle gülen, korkunç tuzlu suyun tadına bakmak için dilinin ucunu çekinerek dudaklarında gezdiren Linda'dan biraz uzak kalmak için koyu yüzerek geçip kayalara oturduğumuzda olduğu gibi. Linda her geçen gün daha kahverengi oluyordu, bedeninin mayoyla örtülmeyen yerleri benden daha koyu olmuştu. Çevikliği de artmıştı, daha bir hafta önce kafamızı dinleyeceğimizden emin olduğumuz yerlere tırmanıyordu peşimizden. Kumlarda, çimenlerin üzerinde koşuyordu ve zaman içinde ayaklarında o kadar çok nasır olmuştu ki, Norveç kumsallarında çıplak ayakla dolaşanlarda çok yaygın olarak görülen o saçma adımlarla yürümeden ormandaki patikalarda ve kayalıkların üzerinde dolaşabiliyordu. Çingene çocukların ayak tabanları tahta gibidir. Gözlerini bile kırpamazlar. Göçmen çocuklar, çingeneler, kızılderililer; onların gözlerinin çevresi kırışık, saçları tuzlu sudan açılmış ve sertleşmiş, dirseklerinde ve dizlerinde kabuk bağlamış yaralarla kaşınmış böcek ısırıkları var. Bizim gözlerimiz yaz ilerledikçe giderek daha mavileşiyordu oysa. Bütün yazlar içinde en bitmez tükenmezi.

Yeni kuru buz geldi. Beklenmedik zamanlarda çeşitli miktarlarda yemek geldi. Gece ışıkları söndürülmüş bir tekneyle içki geldi. Hans bunu biliyordu ama durdurmadı. Birden iskeledeki balıkçı tekneleri uskumru satmaya başladılar. Çocuklar için ateşlerin yakıldığı, çuval koşularının düzenlendiği eğlenceler yapıldı, *Sânt är Livet* çaldı, birden bir büfe açıldı, gazoz, sosis ve lolipop satıldı. Futbol oynandı, dağın dik yamacına tırmanıldı. Sonra yetişkinler dans ettiler, bir kez daha *Sânt är Livet* çalındı. Kimileri şarkı söyledi, kimileri kavgaya etti; Jan ve Marlene dillerini de kullandıkları iğrenç öpüşmelerle aşklarını yaşadılar. Bu sırada biz karanlıkta oturup bütün bunları izliyorduk. Boris, Linda ve ben. Burası bizim adamızdı. Öyle ki yetişkinler dünyasının dans ettiği korku tünelinden içeri baktığımızda dizlerine kadar pudra beyazı toza bulanmış en az üç çift erkek ayağı sayabilmiştik.

Ardından Tıkabasayemiş de kendini gösterdi. Onu tanımamız birazcık zaman aldı. Alışılmadık biçimde giyinikti, alışılmadık bir ortamdaydı. Beyaz, pamuklu bir elbise giymişti, yanmaktan rengi iyice koyulaşmış kolları ve bacakları yaz gecesinin karanlığında görünmez olduğu için birinin kolundan ötekine geçerek dans ederken devasa bir kar tanesine benziyordu. Hiç iğrenç görünmüyordu, olması gerektiği gi-

biydi. O yazla bütünleşmiştik, artık yaşlarımız yoktu, yalnızca bedenlerimiz, akciğerlerimiz vardı; damarlarımız ortamın en ücra köşelerine bile yaşam ve hareket pompalıyordu.

Ve bütün bu zaman boyunca barış dolu vahamızda yaşamayı sürdürdük. Çadır dolu adanın geri kalanı sürekli yıkılıp yeniden kurulan bir siteye benziyordu. Çünkü her üç günde bir çadırlarını sökmek zorunda olanlar, kıskanç gözlerle baktıkları bir yerde duran çadırın toplanmasını bekliyor ya da en azından önünde bir kuyruk oluşmadan orayı ele geçirip gözde noktada bir iki gün kalabilme umuduyla yaşıyorlardı. Daha bir gün geçmeden bir sonraki yeri bulma telaşı başlıyordu. Oyunun kuralı bir kez kıskanılan bir yerde iki gün kalan birinin, yeniden güneşte bir yer hakkı elde etmek için sonraki iki gününü kötü yerlerde geçirmesiydi. Bu acımasız sistemi, ilgiyle ve ayrıcalıklı olmanın verdiği bir acımayla izliyordum. Boris'in ailesi bunun cesur bir örneğiydi. Egzotik "amca" ve son derece duyarlı bir teni olduğu için "amca" tarafından sürekli güneş kremine bulanana, cereyanda kalmaya dayanamayan, konuşmaya düşkün anne, üç ağabey ve üç "kuzen", huzurun en fazla üç gün sürebildiği koşuşturmalı bir göçebe yaşam sürüyorlardı.

"Ama bu da bir şey" diyordu "amca" filozof bir tavırla. Herhalde bunun nedeni çadırların sökülmesi ve kurulması işiyle altı gencin ilgilenmesiydi. Yine de her şeyin idaresini üstlenmiş olan "amca" alt dudağından sallanan sigarasıyla sağa sola emirler yağdırırken terli, giderek daha da bronzlaşan göbeğiyle içinde hiçbir şey yokmuş gibi görünen küçücük mayosuna küller düşüyordu.

"Evet üç günde bir, aslında bu tam bir hafta ediyor."

Bari sistem işleseydi. Herkes işlemediğini anlıyordu. Kimileri başkalarından daha ayrıcalıklıydı. Bunun sonucu ola-

rak da genellikle en çok ihtiyacı olanların haftaları atlanıyordu. Tıpkı at yarışlarında olduğu gibi her zaman kazanmaya en az ihtiyacı olan kazanıyordu ya da 1. Freddy'nin dediği gibi: Suç kazandırır.

Ama bizim bunlarla hiç ilgimiz yoktu.

En azından bu kez. Dışarıda oturup olan biteni yukarıdan izliyorduk. Çadırımızı bir kez taşıdık, o da yarım metre ileriye. Su torbası bütün yaz boyunca aynı yerde asılı kaldı, ateş aynı yerde yandı – aslında bu da kurallara aykırıydı.

Biz sitede yaşayan insanlardık; bu durum bize üstünlük duygusu değil, neredeyse utanç veriyordu. Ama utancımız hiçbir zaman çadırı toplayıp çayırdaki Nazi sistemine katılmak için aşağı götürmemize neden olacak kadar büyük değildi yine de. Kendi kullanımımız için şık bir utançtı bu, Hans'ın yol göstermesine uygun davrandığımızı söyleyip birisi sorduğunda asla nerede olduğumuzu kesin olarak söylememekle kendini gösteriyordu dışarı karşı.

“Burada kalıyorduk” diyorduk ya da “bilmem ki” deyip geçiyorduk. Annem kendine özgü bir yol bulmuştu, buraları pek tanımadığını söylüyordu, daha önce hiç çadır kurmamıştı ki, ha ha...

Ama şimdi yoktu, geri gelmiyordu.

Bir işi halletmek? Birkaç gün?

Linda üç kez ondan söz etti. Özellikle ilk kez kafası suyun üstünde yüzdüğünde onu görmediği için. Bu manzara Tanrı'nın bile gözlerini yaşartırdı. Ona yazlık elbiselerini giydirip çıkarttıran, çamaşırları yerine asan Marlene, Linda'ya yetiyordu bunun dışında. Tekrar tekrar paketlenip paketinden çıkarılan bir hediyeymiş gibi davranıyordu Marlene ona. Zaman içinde iki de arkadaşı oldu Linda'nın. Bunlar bitişiğimizde oturan Anne-Berit gibi güçlü kuvvetli, Linda'dan yaşça büyük, ağır kanlı kızlardı. Ona ilginç bir ev hayvanıymış gibi davranıyorlardı ama Linda artık buna karşı çıkmaya başla-

miştı. Ona da bir şeyler olmaya başlamıştı ya da belki bu daha önceden olmuş bir şeydi; ama o kadar yavaş olmuştu ki, farkına vardığımızda artık çok geçti ve bir daha hiç değişmeyecekti. Bir gün Boris de ortadan kayboldu. Hiç haber vermeksizin.

Her zamanki gibi erken kalkmış, kovanın altında yıkanıp dişlerimi fırçalamış, yemek için Jan'm uyanmasını beklediğimiz kahvaltıyı boş vermiştim. Jan öteki çadırlara, Marlene'nin gündüzleri kumsalda onunla konuştukları zaman yalnızca soğuk bir selamla geçiştirdiği ürkütücü tiplere yaptığı ziyaretlerden sonra sabahları "uykusunu almayı" seviyordu.

Aşağıya, koya doğru yürüdüm, "amca"nın son el koyduğu yerin burada olduğunu biliyordum.

Ama orada yalnızca açık, soluk yeşil, ezilmiş çimenlerden bir alan vardı. Çayırdaki Dragevika yönüne yürümeyi sürdürdüm, orada da Boris'i bulamadım. Neredeyse bir saat boyunca bir sonuç alamadan bütün adayı dolaştım, sonra Dagros'a geri döndüm. Marlene ve Linda uyanmış, bir örtünün üzerinde oturmuş kahvaltı ediyorlardı.

"Annem nerede?" diye sordum.

"Evde" diye geçiştirmeye çalıştı Marlene.

"Gideli neredeyse üç hafta oluyor" dedim çok emin bir sesle. Çünkü Boris'in hangi tekneyle gitmiş olabileceğini anlamak için iskeleye indiğimde bir takvim görmüştüm.

"Herhalde biraz daha zaman alacak..."

"Neymiş o zaman alan şey?"

Marlene ciddi gözlerle bana baktı. Bir yanıtı hakkım olduğunu düşünerek orada duruyordum. Çünkü annem gittiğinden beri bir kez bile sözünü etmemiştim onun. Ama şimdi anlıyordum ki, annemden söz etmemem umudumu korumak içindi; hiçbir yanıt gelmedi. Sanki annem temelli gitmiş gibiydi.

O gün yağmur başladı. Daha önce de yağmur yağmıştı. Ama şimdi sanki gök delinmiş gibi yağıyordu. Çadırda oturup yağmurun sesini dinledik, kâğıt oynadık. Gaz ocağının soluk ışığında her zamankinden de daha kahverengi görünüyorduk. Papazkaçtı oynadık, Linda'nın bildiği tek oyun buydu. Hep onun kazanmasını sağlıyorduk ama bu canımı sıkıyordu, gereksizdi artık. Beceremediği her şeyde ona bu özel muamelelerin yapılmasına alışmaya başlamıştı Linda. Ayağa kalktım, ön çadıra geçip mayomu giydim, yağmurda aşağı doğru yürürken tozların ayaklarıma yapıştığını hissediyordum, çadırların kurulduğu hüznü çayırda su birikintilerine basarak koşmaya başladım. Bitmez tükenmez kumsalımıza gelene kadar ortalıkta hiç kimse görünmüyordu. Orada da tek bir insan bile yoktu, yalnızca yağmur vardı.

Şaşırtıcı ölçüde sıcak suya girdim, yüzdüm, yüzdüm, yüzdüm. Şimdi amacım Tıkabasayemiş'i seyretmek için tırmandığımız kayaların olduğu koya gitmek değildi, yalnızca açılmak, adadan, her şeyden uzaklaşmak istiyordum.

Ama yalnız değildim.

Marlene hiç ses çıkarmadan yanımda yüzüyordu. Arkamdan gelmiş, ustaca kulaçlar atarak beni yakalamıştı. Şimdi kulaç atmayı bırakmıştı, Boris'le yüzdüğümüz gibi yan yana, kurbağa gibi yüzüyorduk.

"Harika, değil mi?" dedi bana hiç bakmadan.

Ben de ona bakmak için bir neden görmüyordum. Yüzmeyi sürdürdüm. "Sen zeki bir çocuksun" dedi Marlene. "Başından beri biliyordun, değil mi?"

Benim hiçbir şeyden haberim yoktu, ama bu saçmalıkların ortasında tek yapabileceğim şeyin ne yapıyorsam ona devam etmek yani yüzmek olduğunu anlayabiliyordum.

Marlene hiç hızını kesmeden sırtüstü yattı, üzerimize in-

meyi sürdüren yağmura baktı – yüzey gri bir kirpiye benziyordu, iki yandaki ormanlardan milyarlarca yaprağın üzerine inen su damlalarının sesleri duyuluyordu, gökyüzünden bir kum, çakıl ve taş yığını çığ gibi ormanların ve denizin üzerine iniyordu.

“Annen tedavi olmak için hastanede yatıyor” dedi. “Ciddi bir şey değil. Ama sizi endişelendirmek istemedi yine de...”

Sessizliğini bozmadım. Ben de sırtüstü yattım, yağmur damlalarına ağzımı açtım. Yüzdüğüm su giderek ısınırken yağmur giderek soğuyordu. “Ama belki de bu çok akıllıca değildi” diye sürdürdü Marlene, ardından yağmurun gü-rültüsüne karşın daha da derin bir sessizlik oldu. Burada en azından hiç kimseye fark ettirmeden ağlayabiliyordu insan. Marlene değişik bir sesle konuştu.

“Bunu sana daha önce anlatmalıydım, biliyorum.”

İki kulaç. Üç.

“Neyi?” dedim.

“Annenin durumunu” dedi.

“Ha, onu mu?” derken içimde daha önceden tanımadığım bir sertliğin şekillendiğini hissettim. Zamanıydı. Bunun olmasına bir daha asla izin vermeme isteği; onu bıçaklasam mı, yoksa Linda gibi avutulmak için ağlasam mı karar verememenin nefreti ve öfkesi. Çünkü artık çocuk değildim, ama yine de çocuktum ve ikisini de istemiyordum. Başka bir şey istiyordum.

Tatilde olmak böyle bir şey. Başka bir yerde, Traver Sokağı'nda güçlü iki dağ gibi duran, içlerinde anneler, oğullar, ihanet ve dostluk barındıran evlerden başka bir yerde yaşıyor olsaydın, başka insanlarla çevrili olsaydın başka biri olabileceğini görür gibi olmak. Bu derin ve devrimci bir içgörü. Neredeyse bunun bir tehlike sinyali olabileceğini söyleyebilirdim. Hem bir ayrılığın hem bir kariyerin başlangıcı.

Yağmur işini bitirdikten sonra hep parıl parıl parlayan güneşe uyandığımızda, yepyeni ve berrak havada ilk kez karşıda karayı görebildiğimizi fark ettik. 1. Freddy'ye bilge baykuşun, geleceği görebilen, bu yüzden yaşaması için bir neden olmayan, ama yine de yaşayan kuşun krallığını gösterdim. Ejderhayı, Tıkabasayemiş'i, futbol sahasını gösterdim, topla bir numara yapmayı öğrettim. Her zaman aynı takımda oynuyorduk. Görünmez bir arkadaşa her şeyi, her yeri gösteren, aptal kız kardeşine, Linda'ya hiçbir şey anlatmayan bir Boris olmuştum. Linda artık annemden hiç söz etmiyordu, bu yüzden benim hissettiğim özlemi ve öfkeyi bilmeyi hak etmiyordu. Bir sır saklıyordum. İçimde büyüyor, bir nabız gibi atıyordu. Güzel günler olduğunu söylemeliyim. Buranın eskileri olmuştuk, teknenin halatını yakalıyor, iniş tahtasını yerine sürüklüyor, yeni gelenlerin çaresiz görünüşlerine gü-

lüyorduk. Yeni bir şey keşfetmişim. Eğer kendinden kuşkuya düşersen kendine yalnızca içinde patlamak üzere olan bir sırrı, başka *birinin bir sırrını* saklayıp saklayamayacağını sorman yeter.

Sonra yazın sonu geldi.

Tekne gidiyor. Bizim teknemiz. Yüzlerce kez yanaştığını görmüş, düşüncelere dalmıştık. Burası gibi bir adadan ayrılmak ölüme yazgılı bir evden dışarı bir piyano taşımak gibi. Geri dönülemez bir şey. Çocukluğun ve bütün umutların sonu. Bir ay önce masum, saf ve mutlu bir çocuk olarak gelmişim. Bir annem vardı. Şimdi yetim bir kuşkucu olarak eve dönüyorum. Nesodd'da karaya çıkana kadar bütün yol boyunca parmaklıktan aşağı sarkıp öksürerek giden paslı teknenin köpüklü izine bakıyorum. Tekne olan bitenden habersiz, güneşe doymuş yolcularla dolu.

Gemici torbasını, sırt çantalarını, buz kutusunu şehir merkezine, sıcaktan kaynaklı otobüse kadar sürüklüyoruz, Refstad'da gemici torbası, sırt çantaları ve içinde artık kuru buz ve tütsülenmiş sosisler olmayan bir buz kutusuyla otobüsten iniyoruz; dizel kokulu tozların arasında bir iki saniye durup Trondhjem Yolu'na, Traver Sokağı'ndaki bloklara bakıyoruz. Burayı tanıyoruz.

Yalnızca tanımakla kalmıyoruz, evlerin o tuhaf sessizlikleri içinde orada durmayı sürdürmelerini biraz uyuşuk bir şekilde başımızla onaylıyoruz. Dünyayı insanın gördüğünden başka bir ışık altında gösteren hep sessizliktir. Kışın karların sessizliği. Yaz tatilinin sessizliği. Ve şimdi bizim olmayan bir sessizlik, çünkü biz onun içinde değiliz, dışında duruyoruz; gemici torbası, sırt çantaları, güneşten yanmış kollar, bacaklar ve sırtlarla onun içine girmeye hazırlanıyoruz. Kendi kentimize geliyoruz ama burayı tanımıyoruz, çünkü onun biz olmaksızın da bizim olmayı sürdürdüğünü görüyoruz. Biraz heyecanlı, biraz utangaç gülümsüyoruz, artık daha fazla bek-

leyemiyoruz, koşmamız gerekiyor. Ve haykırmamız. Blokla-
rın arasında ve girişte bir yankı var. Yankıyı duymak istiyor-
ruz. Dağlarda yankılanan sesler.

Burada bizi karşılayacak hiç kimse yok mu?

Hayır, yok. Evlerinde kalan site halkı balkonlarda ve kapı-
larda durup tatilden dönen sitelileri karşılamaz. Bir siteli doğ-
rusunu bilir. Hiç göklerde uçmamış olsa bile. Gökyüzü burası
işte. Önemli olan bu. Onun için sakın buradan ayrı kalmak
gibi soyut şeylerle gelme!

Ama en azından bir mektup var. Mutfak masasında. Tek
başına orada duran mektubun çevresinde her şey öylesine ıssız
ki, Jan'ın yaz sonu havası içeri dolsun diye balkon kapısını ve
mutfak penceresini açması gerekti. Tıpkı bir ay önce bir çadırı
temizlerken yaptığımız gibi. Ama bir işe yaramıyor. Çünkü
burada olması gereken burada değil. Kiracı da yok. Yalnızca o
lanet olası mektup. Marlene ağır, kaygılı hareketlerle mektu-
bu açıyor. Genelde bunu gizlemeyi başarabilir ama bana karşı
değil. Şimdi ben işin aslını biliyorum. Marlene kâğıdı açıyor,
okuyor, sonra bizden yana sesleniyor sakın bir sesle.

"Evet, evet... Birkaç güne kadar geliyormuş."

O zaman yazın bana öğrettiğı şeyi yapıyorum. Uzaklaş-
manın ve cennetin öğrettiğı şeyi.

"Bakayım."

"Neye bakacaksın?"

"Mektuba" diyorum soğuk bir sesle. Orada durup bize
yalan atmadığını görmek için kesin kanıt istiyorum.

"Bana yazmış" diyor konuyu kapatmak ister gibi.

"Bakayım" diye yineliyorum.

"Özel bir mektup" diyor.

"Pekâlâ" diyorum, Linda'ya yine alıştırma alıştırma annemin
evde olmadığını haber verilmesine tanık olmaktan kurtul-
mak için odaya giriyorum. Bu sabah saat dokuzda Marlene
eve döneceğimizi haber verdiğinde annemi göreceğı için se-

vinen Linda'ya. Tatilinden, tuzlu sudan, çadırdan, o harika adadan ayrılmak istemeyen ama gelecek yaz da buraya yine geleceğimizi ve en iyisi de şimdi eve, annemizin yanma döneceğimizi söyleyerek ikna edebildiğimiz Linda. Bütün o uzun yol boyunca, teknede, otobüste, sokakta yürürken, merdivenleri çıkarken hiç durmadan konuştuktan sonra eve gelince yalnızca lanet olası bir mektup bulmak! Marlene'nin açıp o muhteşem salaklığıyla okuduğu mektup. Bunu duymaya dayanamayacağım. Odaya gidiyorum, eşyalarımı çıkarmak bile umurumda değil. Sırt çantamı yatağın üzerine atıyorum, pencereyi açıyorum, pencerenin kenarına oturuyorum, dizlerimi karnıma çekip kollarımla sarıyorum, 1. Freddy'nin karşı dağın tepesindeki penceresinde belirip beni tanınması umuduyla beklemeye başlıyorum. 1. Freddy böyle bir şey yapmıyor. 1. Freddy her zamanki gibi davranıyor. Eh, bu da bir şeydir denebilir, Boris'in "amca"sının söylediği gibi.

Sitemizde her türden insanımız var. Kör bir boksör, gözleri neredeyse görmeyen bir taksi şoförü. Yaşlı iki kız kardeş ve onların tüyleri beyazlamış, ne zaman gazete sözcüğünü duysa koşmaya başlayan kurt köpeği. Her sonbahar yüz kilo böğürtlen toplayan ve üstelik bunları yiyip bitirebilen insanlar. Çatıdaki yağmur oluklarına ve ağaçlara tırmanabilen, kulübeler inşa edebilen ve camları kıran bir yığın düzensiz fiilimiz var. Gazoz kapağı, kibrit kutusu ve bira kutuları toplayan, ama dine aykırı olduğu için iskambil kâğıdına elini bile sürmeyen insanlarımız var. Burada kekeme insanlar var, müzik kulağı olmadığı halde merdivenlerde ıslık çalan adamlar, dişsiz bir kadın, altmışlı yıllara inancını yaşatmak için her yıl yeni bir Moskvitch arabası satın alan bir aile babası var. Burada yılbaşı gecesi evlerinin içinde havai fişek atanlar, kapıları tekmeleyenler, asfaltta delik açanlar var. Hatta sağ partiye oy veren birtakım insanlar bile var. Bütün dünya bizim sitemizde. Altmışlı yıllarda acımasız bir yavaşlıkla ilerleyen bir küre. Bu yıllar bir şapka ve bir paltoyu çarpıcı bir gitar solosuna dönüştürecek, erkekler çocuklaşacak, anneler kadın olacak. Bu on yıl içinde kent, anıların korunduğu eski, bakımsız bir yerden Alzheimer'e yakalanmış modern bir şeye dönüştü son hızla. İçeriden yıpranma yılları, Norveç kültür devriminin toplum-

sal taş ocağı. Koordinat sisteminin ta kendisi bile pusulasını şaşırmıştı. Altmışlı yılların başında bir uçtan bir domuz gönderip öteki uçtan bir kibrit kutusu alabilirdiniz. Yüceltilen, kandırılmış, yanlış anlaşılmış bir on yıl, *benim* on yılım.

Bizden dört gün sonra annem de eve geldi. Bu dört günü evde Marlene'yle geçirmiştik. Yitik anne biraz uzak, solgun; yeni, yabancı giysiler giymiş, kokusu değişmiş, saçları kısalmış. Bizi kucakladığında ağlamaya başlıyor, bizim hiç aklından çıkmadığımızı, ikimizi de çok özlediğini anlatıyor ve sevgisini Linda ve bana eşit olarak paylaşıyor. Linda elbette böyle bir şeyi kabul etmiyor, annemin kucağında oturmak, ona iyice sokulmak istiyor. Benim için sorun değil, çünkü böylece gülecek bir şeyimiz olur belki. Annem mide-sinde bir hastalık olduğunu ama şimdi tümüyle iyileştiğini söylüyor. Büyük yokluğun içinden çıkıp gelen ve midesinin hasta olduğunu söyleyen annemin onun kadar yitik oğlundan duyduğu ilk cümle şu oluyor: "Söylediklerinin hiçbirine inanmıyorum."

"Ne diyorsun sen?"

Yetişkinlerin nasıl pervasızca yalan söyledikleri, üstelik de yalanları açığa çıkınca nasıl kırılmış ya da alınmış gibi davrandıkları anlaşılacak şey değil.

"Sen Kristian'la birlikteydin" diyorum bu sözlerin nereden çıktığını bilmeksizin.

"Ne diyorsun sen?" diyor kendi aptallığının bir yankısı gibi. Ama Marlene için ciddiyetini anlıyor.

"Elini göster Finn'e."

"Ne?"

"Göster işte."

Annem şaşkın bir yüzle sağ elini kaldırıyor, üzerinde adı yazan plastik bir bileziği bana gösteriyor. O zaman kendime

geliyorum. Bilezikte birtakım sayılar yazıyor ama annem sanki benim daha fazlasını anlamamdan korkuyormuş gibi kolunu hızla geri çekiyor.

“Bana ne” deyip yürüyorum.

“Hiçbir yere gitmiyorsun Finn!” diye bağılıyor annem arkamdan. “Sana söylüyorum!”

O öyle sanabilir. Finn gidiyor. Küçük Finn. Ana kuzusu. Çıplak ayaklarıyla merdivenlerden iniyor ağustosun on yedisinde. Herkes ayın on sekizinde, çarşamba günü okula başlamak için tatilden geri dönmüş. Sokak çocuklarla, bisikletlerle, kahkahalar, savaş, sevgi ve konuşmalarla dolu. Kendini onun içine atmak yeter.

1. Freddy kar gibi beyaz ve onu bıraktığımız zamankinden bile daha iri. Ama elindeki çelik bilyeleri gösteriyor, herkes hayran kalıyor. Şimdi Raymond Wackarnagel’e satmak istiyor onları. Ama Wackarnagel bunların 1. Freddy’nin değil benim misketlerim olduğunu biliyor, 1. Freddy’e onları bana geri vermesini söylüyor. Raymond Wackarnagel’e karşı hep iyi duygular taşımıştım. Onu yaratan on yılın “the good bad guy” tipine uyuyordu.

“Onları yalnızca ödünç almıştın” diyorum 1. Freddy’e ekşi bir sesle. 1. Freddy öylece duruyor, suçüstü yakalanmış ve yalan söyleme konusunda annem kadar usta olmaktan çok uzak. “Benim misketlerimi satamazsın.”

“Sonra geri satın alacaktım ama.”

“Ne zaman peki?”

“Şey... Bilmem.”

1. Freddy düşünüyor.

“Sana onları geri vermem için bana ne kadar verirsin peki?”

“Onlar zaten benim.”

“Evet ama şimdi benim elimdeler!” diyor sesini yükselterek. Pantolonunun sağ cebini sımsıkı tutmuş orada dururken

bir bakıma haklı olduğunu anlıyorum. Üstelik Wackarnagel de daha önemli işlerle ilgilenmek için bize arkasını dönmüş.

“On kron” diye öneriyorum, 1. Freddy’nin ne diyeceğini şaşırdığını görüyorum. Kızıışmış beyniyle herhalde otuz, kırk öre gibi bir şey hesaplamıştı; en aç gözlü olduğu zamanlarda bile hep küçük düşünür 1. Freddy.

“Ha?”

“Evet, onların değeri yüz krondan fazladır” diyorum.

“Palavra atma.”

“Evet” diyorum ve Boris’in bakışlarıyla bakıyorum. Nişan almış bir tüfek kadar sakın “no bullshit” bakışlarım karşısında 1. Freddy söylediklerimi yutuyor. 1. Freddy her söyleneni yuttuğu için hep yerlerde sürünüyor zaten. Kurşun gibi ağır deri torbayı çıkarıyor. Altın değerinde olması hareketlerini sarsaklaştırmış. Torbayı eline alıp tam açacakken fırsatı kaçırmayıp torbayı kapıyorum.

Elbette yaparım.

Torbamı kapıyorum. Ama olduğum yerde kalıyorum. 1. Freddy benim iki katım ama ben yine de elimde kendi değerli mallarımla oradan kaçmıyorum. Üzerime saldırmaktan başka çaresi yok. Ne yazık ki bugün 1. Freddy’nin şanslı günü değil. Aslında hiçbir zaman değil. Benim de şanslı günlerim azdır. Ama bugün onlardan biri. Deri torbayı onun burun kemiğine savuruyorum; 1. Freddy diz çöküyor, ellerini yüzüne götürüyor, otlardan yeşermiş parmaklarının arasından kan akıyor.

Çevremizde bir sessizlik oluyor. Şimdi koşma zamanı. Ama ben yine de durmayı sürdürüyor, sağ elimde tuttuğum deri torbayı sallıyorum. 1. Freddy orada yatmış, ölüp ölmeyeceğini anlamaya çalışıyor. Ölmeyecek. Sırtını doğrultuyor, bana bakıyor ve beni tanımıyor. Ona başka biri vurmuş. Şimdi o Ağustos günü Traver Sokağı’nda bulunanların neredeyse hepsi çevremize toplanmış. Bütün sokak birbirlerine savaş ilan etmiş uygunsuz arkadaş ikilisinin çevresini sarıyor.

Ayak tabanlarımdan başlayıp karnıma, omuzlarıma yükselen titremeyi hissediyorum, sonra tanıdık bir ses sessizliği bozuyor.

“Tamam artık Finn!”

Wackarnagel bu düşümü çözecek. Bu bir dövüş değil, yalnızca bir yanlış anlaşılma.

Ama ben kımıldamadan duruyorum, yerde oturan 1. Freddy’e bakarken çelik bilyelerle onu öldürmeyi düşünüyorum ciddi ciddi. Çok açık bir düşünce bu. Kemiklerimde, kanımda dolaşiyor. 1. Freddy’den başka bir şey görmüyorum. Kristian’ın bana verdiği bu çok iyi tasarlanmış silahla kafası kırıldığında 1. Freddy’nin nasıl korkunç bir sefilliğe gömüldüğünden başka hiçbir şey yok önümde. Oysa aslında bu misketleri elimde tutmaktan başka bir düşüncem yoktu; çünkü elimde tutmak hoşuma gidiyordu. 1. Freddy’yi bizimle tatile, o cehennem gibi tatile gelmeye kandırmak için bunları ona rüşvet olarak verecektim. Şimdi torba elimin devamı olan bir sopa, ölümcül bir silah ve 1. Freddy allak bullak olmuş kafamdan neler geçtiğini görüyor. Suyun üzerinden kayan bir yalvarış gibi bakışlar.

“Finn!”

Wackarnagel adımı söylenmesi gerektiği gibi söylüyor. Bunun üzerine elimi indiriyorum, çevreme bakıyorum, deli değilmiş gibi yapıyorum, deri torbanın farkına varıyorum, sanki bütün bu gürültü patırtı 1. Freddy’nin benden ödünç aldığı şeyi geri vermesiyle ilgiliymiş gibi torbayı sıkıyorum.

Yalınayak otların üzerinde yürüyüp kapıya geliyorum, merdivenleri çıkarken ayaklarımdan altında soğuk basamakları hissediyorum, içeride annem bulaşık bezi ve bir kahve kupasıyla mutfakta duruyor.

“Özür dilerim” diyorum.

Yürüyüp odaya gidiyorum. Linda yatağa uzanmış, ona okula başlamadan önce harfleri öğrenmesi için verdiğim resimli kitabın sayfalarını karıştırıyor.

Onun yanına uzanıyorum, harfleri soruyorum, bu bir "h," peki ya şu harf nedir? Her zaman yaptığı gibi sorularımı yanıtlıyor, o harfle başlayan hayvanlar buluyoruz ama özellikle kitapta olmayanları arıyoruz. Ejderha, domuz, ıstakoz, bukalemun gibi şeyler istiyoruz; çünkü Linda uzun olsun kısa olsun bütün sözcükleri seviyor. Yüzümü onun saçlarının arasına daldırdığımda akşam banyo yaptığını anlıyorum. Linda bütün yaz boyunca benimle gurur duydu ve ben ona gerçeği anlatmadım hiçbir konuda.

"Bak bu harfin adı 'yod'. Öğretmenin bu harfin adının "y" olduğunu söyleyecek ama yalan. Bu harfin adı 'yod'. Söyle bakayım."

Linda "yod" diyor. Noel'de büyükanneimin verdiği iskambil kâğıtlarını çıkarıyorum, ona iki kişilik poker öğreteceğimi söylüyorum. Papazkaçtı'dan daha zor ama gerçek bir oyun. Linda öğrenmek istemiyor, ben yine de kartları yorganın üzerine yayıp anlatmaya başlıyorum.

"Öğreneceksin!"

Yere, sağa sola bakıyor, kurtulmaya çalışıyor. Ama ben vazgeçmiyorum. Ve öğreniyor. Okul başlamadan önceki son gün, her şeyi değiştiren bir tatilin son günü. Tatil benim Linda'ya öğrenmek istemediği bir şeyi öğretmemle bitiyor. Elimden başka bir şey gelmiyor, Linda'nın da öyle. Bu sırada annem arada sırada kapıya geliyor, durup bize bakıyor, hiçbir şey söylemeden gidiyor, sonra geri dönüp yine bakıyor, çünkü bizim ne yaptığımızı kesinlikle anlamıyor.

Büyük bir sessizlik içinde oturmuş kahvaltımızı ederken kapının çalmasıyla başlıyor okulun ilk günü. Annem gidip kapıyı açıyor, gergin bir yüzle fısıldıyor: "Hani şu arkadaşın var ya, o gelmiş."

Annem 1. Freddy'i böyle tanımlıyor. Duraklıyorum ama yine de koridora çıkıyorum, burnu şişmiş, iki gözü felaket morarmış ama bir yandan da hevesle gülümseyen 1. Freddy'i görüyorum. Okula birlikte gideceğimizi söylüyor.

Onu içeri alıyorum, kahvaltı masasında oturan annemi ve Linda'yı görüyor, sırt çantasını bırakıyor, arada sırada kiracımızın oturduğu yere oturuyor, masanın karşı tarafına bakıyor.

"Ben keçi peynirli bir tane istiyorum" diyor.

Annemin yüzünde şaşkın bir gülümseme belirliyor.

"Olur elbette, al." Ona bir bıçak uzatırken benden yana bakıp yüzünü buruşturuyor. Bunun anlamı, "Amma da gör-güsüz bir çocuk bu." Ama yine de sormadan edemiyor. "Ne olmuş senin yüzüne öyle?"

"Yok bir şey" diyen 1. Freddy margarinle uğraşüyor, bu sırada ben bedenime sığmayacak kadar büyük bir utanç ve yeniden içimde kabaran karmakarışık öfkeyle yere bakıyo-

rum. Neyse ki annem bıçağı ondan alıyor, bir dilim ekmeğe yağ sürüyor, 1. Freddy hepsini ağzına doldurduktan sonra niye geldiğini söylüyor, ama söylediklerinden hemen hiçbir şey anlamıyoruz. Konu çelik bilyeler. İddiasına göre ben iki tanesini ona vermişim. Bunun için kanıtı da var.

Tatile çıkmadan önce ona yazdığım mektubu çıkarıyor, orada gerçekten de iki tanesini ona vermeye söz verdiğim yazıyor.

Ama bizimle tatile gelmesi koşuluyla!

Annem ve Linda neler olduğunu anlamaya çalışırken biz ileri geri bunu konuşuyoruz, sonunda benim aklıma belki yeniden kendim olabileceğim geliyor, yelkenleri suya indiriyorum, odaya gidip deri torbadan iki misket çıkarıyorum, bunları ona veriyorum. 1. Freddy elinde misketlerle oturuyor, kanlı gözlerinde yeni bir ışıltıyla onlara bakıyor, sonra cebine koyuyor ve bir bardak süt istediğini söylüyor.

“Al bakalım” diyen annem bardağı sert bir hareketle masaya koyuyor. “Şimdi ne diyeceksin peki?”

“Teşekkür ederim” diyor 1. Freddy ve Linda aynı anda. Gülüyoruz, 1. Freddy’nin sütü, bardağı yere boşaltmakla aynı süre içinde içip bitirişini seyrediyoruz.

Sonra okula gidiyoruz.

Annem ayakkabıcıda tam gün çalışmaya başladı, ama bugün Linda’yla okula gelmek için izinli. Daha sonra Linda aynı saatte başladığımız günlerde bizimle birlikte, öteki günlerde bitişteki ikizlerle birlikte gidebilir, diye düşünüyorduk.

Ama ben her zaman olduğu gibi yeterince uyanık davranmamıştım. Kör gibiydim, annemin yalanlarıyla ve çevremde dalgalanmayı sürdüren yaz mevsimiyle dopdoluydum. Bu yüzden Linda’yı bir kol boyu uzakta tutuyorum ve böyle bir hafta geçtikten sonra bir gün geç kaldığım için okulun kapısı-

na koşarken Linda'nın sırt çantasıyla, yüzünde beklenti dolu bir gülümsemeyle E kapısına, özel sınıfa doğru yürüdüğünü görüyorum. Onu durduruyorum.

"Buraya girmeyeceksin herhalde" diyorum.

"Yok, buraya giriyorum" diyor.

Öfkemin kabardığını, tüylerimin diken diken olduğunu hissediyorum. Linda'nın bir haftadan uzun bir zamandır her gün, her ders saatinde buraya girdiğini ve buna hiç dikkat etmemiş olduğumu anlıyorum. Çünkü ona bakmak zorunda kalacağımdan korktuğum için ya da ne zaman biri onu ilk kez görse Linda'nın yalnızca zavallı bir küçük kız değil, başka bir şey olduğu kuşkusunun verdiği utancı bastırmak için ondan uzak duruyordum.

Sertçe kolundan yakalıyorum, okul bahçesine doğru çekiyorum. Öteki birinci sınıfların kullandığı C girişini kullanmamasının yalnızca bir yanlış anlamadan kaynaklandığı gibi küçücük bir umut var içimde. Ama hiçbir yanlış anlama yok. Arkamızdan gri depo önlüğüyle Bay Samuelsen geliyor, çünkü bir öğrencisi eksik.

"Haydi gel artık Linda, zil çaldı" diye sesleniyor.

"Hayır!" diye bağıriyorum omuzumun üzerinden. Linda'yı çekiştirmeyi sürdürüyorum.

"Hayir ne?" diyen Samuelsen bir çift hızlı adımla yanıma geliyor. Kızmiştıan çok şaşırmışa benziyor, anlayabildiğim kadariyla. Zaten o, canavarlardan biri değil kesinlikle; tersine biraz rahibi andıran, heyecanlı bir tip. Arkası görünmeyen gözlük camları ve yumuşacık bir sesi var. Ama ben bir lokmacık aklımı da yitirmiştim yine.

"O aptalların olduğu sınıfa gitmeyecek Linda!" diye bağıriyorum, Linda ağlamaya başlıyor, Samuelsen'in yüzünün rengi değişiyor, kocaman, kıllı bir ayı pençesi uzatıyor, tırnaklarını enseme geçirip ne yumuşak ne de rahiplerinkini andıran bir sesle konuşuyor.

"Ben sana aptal neymiş gösteririm şimdi, seni bacaksız – gel buraya!"

Beni okul bahçesinde bir bez bebek gibi sürüklerken omuzunun üzerinden seslenip Linda'ya ötekilerin yanına gitmesini, defterini çıkarmasını, dersini yapmasını söylüyor. Sayfa on sekiz, resim...

Burnumdan içeri yetişkin erkek kokusu dolduğunu hissediyorum. Sigara dumanı, manda yağı, haşlanmış sebzeler. Kendimi kurtarmaya çalışmam hiçbir işe yaramıyor. Müdürün odasına geldiğimizde o kadar hırpalanmışım ki, anlattıklarını zorlukla duyuyorum. Buna karşın müdürün söylediklerini duymamak olanaksız.

"Otur şuraya!"

Müdürün adı Ålborg ama herkes ona Duman der. Eski okulun sağlam bir temsilcisi. Durmadan sigara içer, gri giysilerle dolaşır, yüzü de gri. Saçları keskin bir çizgiyle yandan ayrılmış, sol göğüs cebinde silah olarak iki şık Parker kalem taşır. Mavisi mektup yazmak için, kırmızısı yanlışları düzeltmek için.

Samuelsen odadan çıkar çıkmaz o zavallılıkların kendilerine aptal denmesi karşısında neler hissedecekleri konusunda en ufak bir fikrim olup olmadığını sordu ve bu sırada yarısı içilmiş bir sigarayı öyle bir tavırla söndürdü ki, bu bana okul bahçesinde hüküm süren ve özel sınıfa giden bir öğrencinin yalnızca davranışının ve görünüşünün değil giysilerinin, anne babasının, dilinin bile değiştiğini, hiç kimsenin oynamak ya da tanımak istemediği, hatta akraba bile olmak istemediği talihsiz bir çocuğa dönüştüğünü öne süren acımasız kabile yasaları varken eğitim vermenin bir işe yaramadığını düşündüğünü anlattı. Evet, en güçlüler bile böyle durumlarda bırakın kız kardeşlerini, erkek kardeşlerini de reddetmeye hazırdır. Kutsal kitaplara yaraşır boyuttur bu cehennem.

Ama sonra tam da bu aile bağları azarlamaların yönünü değiştirdi.

"*Kardeşin mi senin?*" diye sordu Ålborg inanmakta zorluk çekiyormuş gibi. Bekleme konumu alıp arkasına yaslandı, yeni bir sigara yaktı.

"Evet!" diye bağırdım. "Ve harfleri biliyor. *Lanet harflerin hepsini tek tek biliyor!*"

"Söylediklerine dikkat et!"

"Okumayı biliyor!" diye öyle bir bağırdım ki tükürüklerim çenemden aşağı aktı. Duman, bir isterikle uğraştığını, her zamanki güç gösterilerinden başka bir şey gerektiğini anlamıştı belli ki; çünkü yeni sigarasını da söndürdü, ayağa kalktı, yazı masasının kenarına oturdu, ellerini dizlerine koydu, sakın bir sesle adımı ve hangi sınıfa gittiğimi sordu. Bunlara çığlık atarak yanıt verdikten sonra yeniden patladım.

"O sınıfa gitmeyecek benim kardeşim!"

"Uzatma artık!"

"*O sınıfa gitmeyecek! Ve ben asla sesimi kesmeyeceğim! Asla!*"

Bunu kesin bir şekilde belirtirken oturduğum yerden kalkmamıştım, şimdi yeni bir vitese geçmişti. Konuları iyi bilen bir pul koleksiyoncusu pozu takındı.

"Okumayı biliyor, diyorsun öyle mi, evet, hımm, ilginç..."

Daha fazla bağırarak soluğum kalmamıştı ama kafamla onayladım. Bu sırada devasa bir arşiv dolabına gitti, içinde iki kâğıt olan bir dosya buldu, gözlerini kısıp okudu, sonra dosyayı yeniden çekmeceye koydu, gürültüyle kapadı, oturup önce düşünceli gözlerle pencereden dışarı baktı, ardından bir sigara yaktı.

"Annene haber verilmişti ama."

"Ne!"

Başıyla onayladı, üstelik iki üç kere de yineledi ve inanılır bir görünüşü vardı. Ama ben bunu hiç duymamıştım.

"Ama okuyabiliyor o!" diye vurguladım son bir kez. Sigara molası daha da uzadı.

"Şayet bu doğruysa o zaman başka bir sınıfa aktarılır" dedi.

O zaman daha önce hiç görmediğim bir şey gördüm. Duman gülümsedi.

"Kâğıtlarda annenin çalıştığı yazıyor, öyle mi?" dedi.

"Evet, ama ben eve döndüğümde o da evde oluyor" diye yalan attım. Anneleri çalışan çocukların sorunlu çocuklar olduğunu çok iyi biliyordum.

"Bir işletmede mi çalışıyor?"

"Hımm."

"Telefon var mı orada?"

"Evet, iki tane var."

Numaraları söyledim, onları yazarken benim yapımda birinin iki tane altı haneli numarayı doğru sırada hatırlayabilmesinden etkilenmiş gibi yaptı.

"Hiç telefon ettin mi oraya?"

"Hayır."

"Ama numaraları ezbere biliyorsun?"

"Evet."

"Niye?"

Beni eline geçirmeye başladığını fark ettim. Bu telefon numaraları saçmalığı ne anlama geliyordu? Sanki bütün çocukların kafalarında bir felaketle karşılaştıkları takdirde kullanacakları şu ya da bu türden bir şifreyle dolaştıklarından haberi yoktu bu adamın.

"Alışıldık bir şey değil" dedi.

"Eee?"

Yeniden gülümsedi, ayağa kalktı, arşiv dolabına gitti, iki yeni kâğıt çıkardı, bunları da anlamak kolay değildi. Herhalde benim kâğıtlarımdı bunlar, Bayan Henriksen'in iyi niyetli hesaplarında benim bıraktığım izler. Kâğıtları okudu, yerleri-

ne koydu, düşünecek daha da çok şeyi olmuş gibi davranmaya başladı.

“Ne olmuş anneme?” diye mırıldanmayı başardım.

“Annenle ilgili bir şey yok” diye yanıtladı dalgın bir sesle. Boş bir kâğıda mavi kalemıyla birtakım sayılar yazdı, havaya kaldırdı, bakmamı istedi, hızla aşağı indirdi, sayılardan hiçbirini hatırlayıp hatırlamadığımı sordu.

Hepsini hatırlıyordum. Hoşnut bir şekilde homurdandı. Bu sırada Linda sorununu, benim birtakım sayıları hatırlayabilme yeteneğime bakarak mı çözecekti, merak etmeye başlamıştım. Belki ona Norveç halkının her yıl kaç litre alkol tükettiğini, Økern Araba ve Otobüs mağazasında yeni bir Hilmann’ın kaç para ettiğini, Kristian’la oturup birbirimize söylediğimiz bütün öteki şeyleri, İsveç’in en yüksek dağının kaç metre olduğunu da sıralayabilirdim. Bu dağın adı Kebnekaise, herhangi bir ansiklopediye bakmak yeter.

Sinirlenmiyorsam bile giderek kafamın daha çok karıştığını hissediyordum ve ancak o zaman beni kandırdığını anladım. Öfkemi kullanmıştı.

“Satranç oynamaya başlamalısın” dedi.

“Oynuyorum zaten.”

“Oo? Bir yerde mi?”

“Ha?”

“Bir kulüpte mi?”

“Yok.”

“Veitvet’de iyi bir kulüp var, biliyor musun?”

Yanıt vermedim. Ama böylece konu kapanmıştı. Müdür bir sigara daha yaktı.

“Sen sınıfına git Finn, ben bununla ilgileneceğim.”

Ayağa kalktığımda terimin kurumuş olduğunu fark ettim, yalnızca Samuelsen’in ayı pençelerinin izleri kendini hissettiriyordu. Çantamı sırtıma taktım ama yine de gidemiyordum.

“Elbette söz veremem” diye sözlerini bitirdi, sigarasını ince dudaklarının önüne getirdi, sanki ben kapıdan çıkar çıkmaz hepsini ağzına sokmak için sabırsızlanıyormuş gibiydi.

Başımı eğdim, dışarı çıktım, sekreter Bayan Nilsen’in koyu renkli, dar sekreter etekliği, oval gözlüğüyle oturup hiç durmadan sigara içtiği bekleme odasını geçtim, boş koridorlardan yürüyüp kapıyı çalmadan sınıfa girdim, yerime oturdum, bütün bakışların bana yöneltilmiş olmasını ya da Bayan Henriksen’in biraz kızgın bir sesle nereden geldiğimi sormasını önemsemeden kitaplarımı çıkardım.

“Müdürün odasındaydım” dedim yalnızca. Bu Tanja’nın dönüp bana gülümsemesine neden oldu. Tanja mart ayında ortadan kaybolmuştu ama şimdi yine geri gelmişti, çünkü Freddy’nin dediğine göre babasının sirk arabasının lastiği patlamıştı. Şimdi sonunda düşünecek yeni bir şey çıkmıştı.

“Sarı, Kırmızı ve Mavi’nin evlerini yıktılar bu sabah” dedim yüksek sesle.

“Ne?”

Bayan Henriksen benim izin almadan ya da bulmaca gibi konuşmama alışkın değildi. Doğruyu söylemek gerekirse onun en gözde öğrencisiydim ama okul yolunda üç yetişkin adamın yan yana durmuş, yıkık dökük evlerinin yerle bir edilmesine çocuklar gibi ağladıklarını görmüştüm. Linda’yı düşünmektense bu manzarayı yeğliyordum.

“Muselund’de yaşayanların evlerini yıktılar” dedim. “Buldozerle. Polis de oradaydı.”

“Aa, öyle mi?”

“Ben de durup baktım. Evet.”

Neredeyse saygı duruşuna geçip gözlerimi yere çevirdim. Bayan Henriksen Sarı, Kırmızı ve Mavi konusunda ne kadar soru sorması gerektiğinden emin olamıyordu, bu yüzden onların o kulübelerde yasadışı kaldıkları için tutuklandıklarını, çünkü Park ve Bahçeler Müdürlüğü’nün oraya çimen ekece-

ğini söyledim. Evet yalnızca Muselunden'e değil, Trondhjem Yolu'na kadar olan bütün yamaca, o güzelim yaban otları ve çiçekleri kaplı yere de. Parmak kaldırmazlar da bu konuda birtakım düşünceler taşıdıkları belli olan birkaç öğrenci daha olduğu için Bayan Henriksen toplumun, onun deyişiyle sefil-leri dışlaması konusunda konuşmaya başladı.

"Serserileri mi demek istiyorsunuz?"

"Hayır Fred, öyle demek istemiyorum. Kimilerinin hak ettikleri sevgiyi görmemiş olabileceğinden söz ediyorum ve bu nedenle de..."

"Üüüf!" diyen 1. Freddy kocaman bir sırtıışla çevresinde izleyicileri var mı diye baktı. Her zamanki çete gülüyordu ama aralarında ben yoktum. Bugün değil. Ben dosdoğru önüme bakıyordum. Sonra Bayan Henriksen hızlı adımlarla 1. Freddy'e doğru yürüdü.

"Onlar savaş denizcileri" dedim hızla.

"Nedir o?" dedi 1. Freddy, bana güvenen bir sesle.

Bayan Henriksen durdu, kendini topladı, kürsüsüne geri döndü.

"Evet Finn, savaş denizcisi nedir, açıklayabilir misin?"

"Hayır ama savaşla ilgili bir şey olmalı. Dayım savaş denizcisi... Şimdi... Odun kesiyor."

"Odun mu?"

"Evet, bodrumda odun kesiyor."

Bayan Henriksen savaş denizcilerinin acıklı yazgılarını anlatmaya girişti ama pek başarılı olmadı. Hepimiz akşamlar boyu televizyon ekranında cenazenin peşinden giden kara giysili insanlar gibi geçip duran ağır belgesel filmlerden bıkip usanmıştık. Ama şimdi Bayan Henriksen'in sesini dinlerken Tanja'nın saçlarına bakabilirdim. Bayan Henriksen'in tatlı bir sesi vardı, dinlemeye dayanabildiğim az sayıda yetişkin sesinden biriydi. Annemin sesi de tatlıdır ama arada sırada kulak tırmalayıcı olur. Marlene sakın bir sesle konuşur, ister kar

yağsın, ister yağmur, sesinin tonu hiç değişmez. Jan'ın sesi çok ince. Kristian radyo gibi konuşuyor, 1. Freddy'nin annesinin öyle bir sesi var ki, hiç kimse depresyona girmeden onun yanında iki üç dakikadan daha fazla kalamaz.

Tanja'nın parlak bir mürekkep ırmağını andıran saçlarını bakarak düşünüyordum. Koklamak için öne eğildim. Çiçek ve benzin kokusu karışımı. Hiç kimse Tanja gibi kokmaz, hiç kimsenin sesi de daha güzel değildir. Ne yazık ki Tanja bu sesini neredeyse hiç kullanmaz. Evet, sesini o kadar ender kullanır ki, insan hiç durmadan, "Konuşsana kız, sesini duymayı çok özledim" diye düşünür. Linda'nın sesinden hiç söz etmedim, çünkü onu düşünmek elimden gelmiyor. Bayan Henriksen'in huzur verici sesi Shetlands Larsen'e geliyor, konuyu doğal olarak soğuk savaşa getiriyor. Soğuk savaş, hepimizin bodrumlarında on iki yaşından küçük çocukların açmadığı ağır demir kapılı sığınaklarımızın olmasının nedeni. Şimdi atom çağındayız. Buradan yine Sarı, Kırmızı ve Mavi'ye geri dönüyor ve 1. Freddy'nin Mavi'nin küçük kızlara sincabını gösterdiğini anlatmak için kıvrandığını görüyorum. Ama 1. Freddy bile bugün çenesini tutabiliyor, 1. Freddy bile Sarı, Kırmızı ve Mavi'nin yazgısından etkilenmiş.

Zil çaldığında Tanja ile aynı anda ayağa kalkıyorum, dirseğim ona değiyor, elektrik çarpmış gibi oluyorum, özür diliyorum, çünkü benim yazın bir arkadaşım oldu, bana ne tür davranışların işe yaradığını öğretti ve bir nedenle aynı anda Tıkabasayemiş'i, yaşamın tehlikelerle dolu olduğu uyarısını da düşünüyorum. İnsan bütün bunlar karşısında niye yıkılmıyor peki?

"Neredeydin?" diye soruyorum, duyulmasına bile şaşırdığım bir sesle.

"Ne?" diyor neredeyse hiç sesini çıkarmadan. Yolculukta olduğu aylar dışında yaklaşık üç yıldır aynı metrekarenin içinde oturduk ve onunla ilk kez konuşuyorum, bu yüzden

biraz şapşallaşmamızda şaşılacak bir yan yok ama sorumu yinelemeyi başarıyorum.

“Romanya” diye yanıtlıyor.

Bundan daha güzel bir şey duymadım ben.

“Bükreş” diyorum hızla ve dışarı çıkarken Romanya konusunda birkaç cevher daha yumurtluyorum. “Demirperdenin arkasında, değil mi?”

“Demirperde mi?” diye mırıldanan Tanja uzaklara dalıyor, kaşlarını çatıyor. Ben de bu konuyu daha fazla açıklayabilecek durumda olmadığımından yürümeyi sürdürüyorum ve Romanya’yı özlüyorum.

“Sen oradan mı geliyorsun?”

“Yok, buralıyım ben.”

“Niye gidiyorsun oraya peki?”

“Akrabalar” diyor.

“Yani *onlar* oralı, öyle mi?”

“Hımm.”

Acaba ben de kendimi aşıp oralı olduğumu mu söylemeliyim diye düşündüm ama okul bahçesine kadar inmiştik ve herkesin gözü önünde konuşmaya olanak yoktu; ama konuşmayı nasıl bitireceğimi de bulmak kolay değildi. Neredeyse yazgının bir oyunuyla 1. Freddy yanımıza geldi, ne konuştuğumuzu sordu. Bunun üzerine Tanja yere baktı, yavaşça kızların yanına doğru çekildi; herhalde bir gün onlardan biri olma düşleri kuruyordu.

1. Freddy son günlerde hem çelik misketleriyle hem de şimdi sarıya dönmüş ve artık sıradanlaşmış morluklarıyla belli bir ün kazanmıştı. 1. Freddy de özel sınıfa düşme tehlikesi yaşıyordu ve belki bu nedenle konu hakkında söyleyebileceği bir şeyler olabilirdi. En azından bu yapılanların haksızlık olduğunu bildirme ihtiyacı hissediyordu.

“Öyle mi?” dedim düşünceli bir tavırla.

“Evet, çünkü insan özel sınıftan başlamaz.”

“Sahiden mi?”

“Önce normal sınıfa gidersin. Sonra öğretmen senin aptal olduğunu anlar. Ancak o zaman özel sınıfa gönderilirsin.”

Öyleyse biraz önce Duman’dan duyduklarımdan da hiç kaçış yoktu. Annem sorunun ta kendisiydi, yalnızca okulun acımasız bir kararını durdurmamakla kalmamıştı, bunu kendisi istemişti.

Eve Linda’yla ve onun Jenny adındaki yeni arkadaşıyla birlikte döndüm. Jenny iri ve sessizdi, sırtı dikkat çekecek kadar dikti, bütün düğmeleri özenle iliklenmişti, sırt çantasını asker gibi taşıyordu.

“İkizler nerede?” diye fısıldadım.

Linda duymamış gibi yaptı, bunun yerine niye onun peşinden geldiğimi sordu. Ama şimdi bir şeyleri anlamak zorundaydım ve Jenny, 1. Freddy’nin kız versiyonuymuş gibi görünse de bu yeni arkadaştan hoşlanmamıştım. Ne konuştuklarını da anlamıyordum, çünkü bir şey söylediklerinde önce mırıldanıyor, sonra durup dururken gülümsüyorlardı. Sanki dilsizler derneği üyesiydiler. Sarı, Kırmızı ve Mavi’nin boşaltılmış arazilerine kadar parlak bir kan lekesi gibi uzanan killi toprağı geçtiğimizde doğru bir şey yapmış, yine de yanlış bir sonuç almış duygusuyla onlardan ayrıldım. Koşmak bile işe yaramadı ama yine de koştum. Koşarken birden çok yakınıma gelmiş olan Tanja’yı ve benim kavrayamadığım bir tuhaflıkta olduğuna kesin gözüyle bakılmasına ramak kalan kız kardeşimi düşünüyordum.

Daha kapıdan içeri yeni girmiştım ki ender rastlanan bir fırtınayla karşılaştım. Anneme ayakkabıcıdayken bir telefon gelmişti, her şeyden önce buna izin yoktu, üstelik de ben Linda'ya ve onun sınıf arkadaşlarına aptallar demiştım. Böyle bir şey duymamıştı hiç, hem de benden, vesaire vesaire...

Ama ben hazırdım.

"Onu o sınıfa sen yazdırdın" dedim soğuk bir sesle. Daha önce hiç hissetmediğim bir duyguyla bakıyordum ona. Yine de bu duygu da benim bir parçamdı. Ama kendini savunmak yerine annem birden yıkıldı. Bu tavırları giderek beni daha az etkiler olmuştu.

"Ama Finn, sen de görüyorsun onun nasıl olduğunu!"

Linda'nın nasıl olduğunu gördüğüm falan yoktu ve bunu da söyledim. "Kör müsün yoksa?" diye belirtti annem.

Yineledim.

"Onu sen yazdırdın o sınıfa."

"Ama, anlamıyor musun, yoksa... Yoksa..."

"Yoksa ne?"

"Yoksa başka bir okula gitmesi gerekiyordu."

Olayın boyutlarını kavramak için birkaç saniyeye ihtiyacım vardı.

"Lippert?" diye fısıldadım inanamadan. Torshov Vadi-

si'nin öteki tarafında özel bir okul vardı. Çocukların ağzında burası ahır, hapishane ve laboratuvar karışımı bir yerdi ve dünya yüzündeki en aşağılık mekânlardan biriydi.

Annem ellerini yüzüne dayadı. Öyle perişandı ki, insanın canı ona ateş etmek istiyordu. Yetişkin bir insan değil miydi yoksa? Mücadele etmeyecekse bunun ne anlamı vardı ki?

"Daha fazla dayanamıyorum!" diye haykırdı. "Daha fazla dayanamıyorum!"

Ben de öyle. Yeniden dışarı çıktım.

Aynı akşam başkişi, Linda, Marlene'nin küçük kardeşlerinden biriyle oynamaya gitti, saha anneye oğla kaldı – hemen hemen; televizyon bozulmuştu, Kristian'ın bir tanıdığı beyaz bir tulumla ve bir yığın elektronik kablo, yerinden çıkarılan küçük çekmecelerinde sigortalar dolu kurşun gibi ağır bir çantayla geldi. Televizyonun arkasını açıp silikon kaplı göğüs kafesinin içini, ciğerleri, kalbi ve damarları incelemeye başladığında onu izlemek çok heyecanlıydı. Ona da sordum. Şunlar herhalde bağırsaklar olmalıydı. Ama yalnızca ciddi gözlerle bana bakmakla yetindi.

"Hayır, bunlar teknik donanım. Televizyonun içinde yaşam yok."

"Ama cereyan var içinde, değil mi?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Seni cereyan çarpabilir yani."

"Fiş takılı olduğu zaman. Buna akım deniyor."

"Oo, evet."

"Sen akım nedir bilmiyor musun?"

"Yooo..."

"Elektrik, bunu duymuş olmalısın artık."

"Yooo..."

"Finn!" diye bağırdığını duydum annemin mutfaktan en

kulak tırmalayıcı sesiyle. Ben de en dayanılmaz sesimle geri seslendim. Bir kez içine düştüğümüzde hiç beceremediğimiz iki rol. Ama rollerin iyi yanı en azından insanın ne yapacağını biliyor olması. Şimdi adama fişi takarsam tam bir karamelaya dönüşerek nalları dikip dikmeyeceğimi sorduğum sırada annem geldi, beni çekiştirerek mutfığa götürdü, ne haltlar karıştırdığını sordu.

“Belki ben de özel sınıfa başlarım” dedim. Annem bana tokat atacakmış gibiydi, bunu savuşturdum ama o sırada bambaşka bir şey geldi aklıma.

“Fotoğraflara bakmak istiyorum.”

“Hangi fotoğraflara?”

“Babamın resimlerine.”

“Neden söz ediyorsun sen?”

Salona geri döndüm, adamdan bir tornavida istedim.

“Al bakalım.”

“Daha büyük bir tane yok mu?”

Büyük bir tornavida aldım, annemin mayın tarlasını ge-
çip yatak odasına girdim, tornavidayı dolabın kilitli çekme-
cesinin açıklığından içeri soktum, annemin yatağının üzerine
oturdum – elimde devasa aletle gülünç görünüyordum; he-
nüz bir hasar vermemiştim ama yapılması gereken bir işti bu;
annem koşarak geldiğinde soluk soluğaydı.

“Ona benzediğini söylüyorsun” dedim.

“Ne?”

“Linda’nın babasına... Babamıza benzediğini söylüyor-
sun. Doğru mu, görmek istiyorum.”

Bana boyun eğmeyi düşünüyormuş gibiyken bir sonraki
cümlemin kafamda biçimlendiğini hissettim. “Onun annesi
sen misin?”

“Ne diyorsun sen?”

“Annesi sen misin onun?”

“Finn, yeter artık!”

Gözyaşlarım yanaklarıma dökülüyordu, kör olmuştum neredeyse.

“Yalnızca ona benzediğini söylemiyorsun” dedim. “Sana da benziyor, değil mi?”

Annem bir süre durdu, sonra oturdu, saçımı okşamaya, karıştırmaya başladı ve bir kereliğine buna bir itirazım yoktu. Böylece oturup korkunç tornavidaya baktık bir süre. Çok kullanılmış tahta sapı siyah bir yağla kaplıydı. Bir barışı andıran bu durumun bitmesinden korkuyorduk.

“Bu çok zor bir şey Finn” dedi. “Ama ben öyle akrabalıktan söz etmiyorum, biz başka bir anlamda benziyoruz.”

“Nasıl yani?”

“Belki başımızdan aynı şeyler geçti, çocukluğumuzda...”

“Korkunç şeyler mi?”

Düşündü bir an.

“Evet.”

Belli ki onun neden söz ettiğini anlıyormuş gibi görünüyordum ama aslında daha fazla duymak istemiyordum. Yüzüne dökülen saçlarını arkaya attı, öne eğildi, mücevher kutusunu komodinden çıkardı, açtı, benim ben olduğumu, Finn olduğumu, Aker hastanesinde, doğru günde, doğru yılda, sabah saat sekiz buçukta doğduğumu, onun ve vinç şoförünün oğlu olduğumu gösteren damgalı bir kâğıt çıkardı. Üstelik onun da adı Finn'di ve daha beni planladıkları zaman adıma karar vermişlerdi çünkü dedemin de adı Finn'di. Yani eğer ben bir oğlan olursam.

“Sahip olduğum en değerli şey bu” dedi annem ağır ağır.

“Öyle mi?” deyip kâğıda baktım. Bir de imza vardı, doktor imzası.

“Onun için çekmecede duruyor, anlıyor musun?”

Başımı salladım. Zarfı çıkardı, içinin boş olduğunu gösterdi bana.

“Ve burada başka doğum belgesi yok, görüyor musun?”

Yeniden başımı salladım, ağzıma verdiği her çay kaşığı bilgiyle birkaç kilo daha hafifliyordum. “Yalnızca bu” diye sürdürdü.

“Evet, evet, evet” derken daha çok kendimle konuşuyordum.

Belgeyi yeniden zarfa koydu, oradan küçük bir anahtar çıkardı, komodine gitti, tornavidayı gevşetti.

“Yalnızca bir tanesine bakabilirsin” deyip anahtarı kilide soktu. “Düğün resmimize.”

“O kadar önemli değil” deyip ayağa kalktım. Özel sınıf konusunda bu kadar çaresizmiş gibi davransa bile en azından benim annemdi; olaylar başlangıçta bununla ilgili değildi ama süreç böyle gelişmişti ve ben en önemli sorularıma yanıt almıştım. Yapacak daha iyi bir şey bulamadığımdan tornavidayı kaptım ve geri vermek üzere odadan çıkmadan önce bir kez daha özür diledim.

“Takma kafana” dedi arkamdan. “Şimdi en azından anahtarın yerini biliyorsun.”

Birkaç gün sonra Kristian'la oturmuş akşam yemeği yiyorduk. Ben bütün akşamı Tanja'ya bir mektup yazmaya çalışmakla geçirmiştım. Romanya, Moldova, Arnavutluk gibi yer adlarının yanı sıra yaşamımın tadına doyumaz güzelliğini ve her şeyi bir arada tutmaya çalışırken çektiğim büyük sıkıntıları içerecekti bu mektup.

Ne var ki ilk kez söyleyecek hiçbir şey bulamıyordum.

Ekmek dilimleriyle süt bardağının arasında bir şişe kırmızı şarapla iki kadeh vardı, bunlar annemin salondaki vitrinde sakladığı ve yalnızca tozlarını almak için dışarı çıkardığı kadehlerdi. Linda'nın neşesi yerindeydi. Ekmeğinin üzerine sürebileceği şeylerin bir listesini çıkarıp karar verebilmek için küçük bir seçim düzenledi. Bu arada Kristian, İran'da binlerce insanın ölümüyle sonuçlanan depremde söz ediyordu. Richter Ölçeği'ni açıkladıktan sonra iki tektonik katman arasına sıkışmak yerine Norveç'te yaşadığımız için ne kadar şanslı olduğumuzu söyledi.

Tüm bu süre boyunca kırmızı şarap içen annem arada sırada dudaklarını bir peçeteye siliyordu. Yüzünde küçük bir gülümsemeyle bakarken birden bana dönüp konuştu.

"Bunu müdüre söyleme fırsatı bulduğunu düşünsene!"

"Evet, bu oğlanda bir şeyler olduğunu söylemem gerek

elbette" diye bir deneme yaptı Kristian, usulca kakhaha atarak, ama annemin bakışları onu yeniden durgunluğa itti. Bir kiracının eleştiriyi çağrıştıran yorumlarını oturup dinlemek zorunda kalmanın bezginliği okunuyordu gözlerinden.

"Ne yapmalıydım peki?" diye bağırdı, kırmızı dudaklarını aralayarak.

"Çocuklarda değil yanlışlık" diye mırıldandı Kristian, "ama onları ne pahasına olursa olsun yerleştirmek istedikleri şu yer..."

Annemin ona yardımcı olması gerekiyordu.

"Özel sınıf?"

"Eh... Evet."

Gülümsemesini bastırıp bir çıkış yolu ararken Linda'yı gördü. "Ne var ne yok Linda?" dedi, yüksek sesle. "Okul nasıl gidiyor?"

"İyi gidiyor" dedi Linda, sonra defterle kalemini almak için odaya koştu, harfler olması gereken birtakım şeyler karalamaya girişti. Bunları görünce annem kendini toparlamak için bir an elini gözlerinin önüne götürmek zorunda kaldı.

"Niye onunla hep böyle yüksek sesle konuşuyorsun?" diye sordum Kristian'a.

"Ah, öyle mi yapıyorum?"

"Evet."

"Hiç fark etmemişim."

"Konuyu nereye götürmek istiyorsun Finn?"

Annem elini yüzünden çekip bana yöneltmişti; gözümü korkutmak istediği açıkça belliydi. Başımı önüme eğip yüzümü mutfak tezgâhına çevirdim. Duyulmayacak kadar kısık bir sesle fısıldadım: "Linda?"

"Ne var?" dedi Linda, masanın öbür tarafında defterini çiziktirmekle uğraşıyordu.

Annemin tavırları düşünceliydi; öte yandan Kristian yeniden bir fırsat kaçırmış gibi görünmeye başlamıştı, sonra

birdenbire tuhaf bir öfkeye kapıldı. Ama annem hemen elini onunkinin üzerine koydu – birden gördüm her şeyi; yalnızca Linda’nın bizi ne duruma getirdiğini, bize kim olduğumuzu gösterdiğini, bizi gözler önüne serdiğini anlamakla kalmadım; ayrıca öfkesini bastıramayan bir adamın aptal suratı vardı karşımda; sonunda kaburga kemiklerindeki ağrıdan söz edebilecek miydim, diye düşündüm bulanıklık içinde geçen bir saniye boyunca; üzerinden sonsuzluk geçmiş gibi görünen buz gibi soğuk bir kış günü kiracının beni kayak yapmaya götürdüğünü, Linda’ya özürlü dediğini anneme söylemeye-yim diye, kendi deyişiyle, aklımı başıma getirmeye çalıştığını haykırabilecek miydim? Aylar boyunca bu sırrı bir yazgı gibi içimde saklamıştım; niye bilmiyorum ama dile getiremiyordum işte. Üstelik annemin yatıştırıcı eli onunkinin üzerindeydi; o ılımlı, içten el belli ki daha önce de orada bulunmuştu.

Ayağa kalkıp salona giderek televizyonu açtım. Kuşlarla ilgili programda anlatılan serçe yuvalarının ölçülerine dikkat etmeden, Valdres’te bir okulda bandonun çaldığı müziği duymadan oturdum; çeşitli müzik enstrümanları geçiyordu ekrandan, korno, klarnet, trampet... O anda mutfakta başka bir anlaşmazlık patlak verdi; Kristian odasına gitmek için hızla doğruldu ama annemin çağrısı onu durduğu yere çivileyecekti.

“Bugün kutlama yapacaktık.”

Annem mağazanın giysiyle şapka satılan bölümünde de çalışmak üzere terfi ettirilmişti, doğrusu pek de terfi sayılmazdı bu, ama belli ki maaş biraz fark ediyordu.

Benimse yalnızca Tanja’ya yazdığım mektubum vardı.

Şimdiye dek tatille ilgili iki değişik kompozisyon yazmıştım; birincisi Linda’yla benim adadaki günlerimizi, ikincisi 1. Freddy’nin adadaki hikâyesini anlatıyordu. Tatile birlikte çıkmıştık, her birimizin kendi çadırı vardı. 1. Freddy’nin yeşil çadırı çok göz alıcı sayılmazdı, bir kereliğine olsun kendini

aptal durumuna düşürmemiştir; üstelik bana önerdiği paranın yarısı karşılığında hikâyeyi temize çekmeyi ona yaptırmıştım. İkimizin de işine gelmişti böylesi.

Peki Tanja'ya mektup yazmamı engelleyen neydi?

Tanja benden mektup almayı bekliyor muydu ki? Benim gibi anlaşılmaz biri için bunu bilmek kolay değil. Saçlarım bukleliydi, ondan biraz kısa boyluydum; yakın zamana dek onunla tek kelime etmişliğim yoktu. Ama mektuplar çok özel anlam taşır; ne zaman ciddi bir şey olsa arkasından bir mektup gelir, orada yalnızca sözle anlatılmayacak kadar önemli şeyler yazar; mektuplar derleyip toplamak içindir; kanıt olurlar, yasa yerine geçerler, sonsuza dek kalırlar. Sonunda çözümü buldum.

Televizyonu kapatıp odaya gittim. Tanja'ya dört sayfa uzunluğunda bir mektup yazdım, bir iki damla gözyaşı bile akıttım ama dört gözle beklenen bir şey olmadığındaki gözyaşlarından, annemin iyi türden dediklerinden. Mektubu içine koyduğum zarfa Tanja'nın adını yazdım, bu sözcük neredeyse "Romanya" kadar görkemliydi. Oturduğum yerde zarfa bir de pul çizip çizmemeye kafa yordum ama bunun çocukça olduğunu düşündüm. Ben *Adsız Asker* romanını okumaya başladığımda mutfaktaki masaya bir şişe şarap daha gelmişti.

Linda'dan önce yatmıyorum genellikle ama bir kısacık hafta içinde iki keredir böyle oluyordu. İlk yedi sayfayı yeniden okudum. Tıpkı Linda gibi. Ama ben önemli bir mektup yazmıştım; o ateşli karmaşanın parmaklarından kaleme, oradan da kâğıda akıp el yazısına dönüşmesini hissetmişim; derinlerimden yansıyan resimler birdenbire elle tutulur, okunabilir olmuşlardı –annemin kiracının eline dokunarak uyardığı sır yeniden uykuya dalmıştı– ama niye? Kristian'ın kirli çamaşırları bizimkilerin arasına karışmıştı; atletler, çoraplar, devasa iş pantolonları benim çamaşırlarımla, Linda'nın külotlu çoraplarıyla bodrumda yan yana asılıyordu; dört kişilik çe-

kirdek bir ailenin gardırobu – mahallede şaka yollu dedikodular bile türemişti.

“Annenle şu sizin kiracı arasında neler dönüyor?”

Neredeyse her akşam yemek masasında oturuyordu, komşuymuşlar gibi merdivende durup Frank’la sohbet ediyordu, dönemecin oraya yapılan oyun alanı imecesine bile katılmıştı; bütün bunlara ek olarak sanki biz onu ilgilendirirmişiz gibi, başka babaların da yüzünde okunan o abartılı ifadeyle, Linda’yla bana yönelttiği yorumlarının şiddeti giderek yükseliyordu. Peki neden kaburga kemiklerimden anneme söz etmemiştim?

Çünkü ona güvenmiyordum, benim kim olduğumu gösteren kâğıdı mücevher kutusunda saklaması hiçbir anlam taşımıyordu. Ayrıca Tanja’m vardı benim...

Mektubu ona vermedim. Sırt çantamda taşıyıp durdum uzun süre. Yazdıklarımın her sabah omuzladığım bu çantada, okul bahçesinin girişinde diğer çantalarla birlikte yere –öğrenciler arasındaki adıyla çanta sırasına– koyduğum bu çantada, buzda üzerinde kaydığım, kavgalarda kafamın üzerinde döndürüp savurduğum, güzel kalem kutumla kitaplarımı taşıyan sırt çantamda durması içimde olağanüstü büyük bir güçle, gizli bir yetenekle ve patlamaya hazır bir el bombasıyla dolaşmak gibiydi. Beni iç huzursuzluklarımla barıştıran bu mektubu herhangi bir zamanda oradan çıkarıp Tanja’nın masasına pat diye bırakıvereceğim düşüncesi öyle harikaydı ki, cesaretimi toplayamadığım bütün o önceki olası mektup teslim anlarının yenilgilerini gölgede bırakıyordu; çünkü onunla ilgili, Tanja’yla ilgili bir şey keşfettim, tıpkı annem gibi belki onun da böyle uzun bir mektubu hak etmediği duygusuna kapıldım; sonuçta bu ömrünüzde bir kez yazacağınız ve yalnızca gerçekten içinizden gelenleri söyleyeceğiniz türden bir mektuptu; ardından gelen başka bütün mektuplar bunun yanında soluk kalır, ucuz kopyalar ve sahte karalamalar gibi görünürdü; çünkü onlar ilk mektubun deneyimi üzerine yazılırlardı; o ilk ve eşsiz mektubu, yaşamınızın mektubunu yazarken yağcılık yapmazsınız. Gerçeği söylersiniz.

Eylül ayının sonunda mucize gerçekleşti, hem de mektup biçiminde. Yaz günlerini andıran, mevsimini şaşırmış bir çarşamba günüydü. Sokaktaki araba yarışına geç kalmamak için eve şöyle bir uğramayı planladığımdan elimi çabuk tutuyordum ama koridorda anneme rastladım. Her zamankinden iki saat önce gelmişti ve okul müdürüyle telefonda konuştuktan sonraki aynı öfke vardı üzerinde.

“Bu da senin başının altından mı çıktı?” diye bağırdı.

Mektup bir tabanca namlusu gibi burnumun ucunda uzanıyordu. Daktilo çıktısı satırlardan anladığım kadarıyla Linda bir deneme süresi için başlangıçta kayıt olduğu sınıfa yerleştirilecekti gelecek hafta; “gerekli değerlendirmelerden sonra” ve “özel sınıfın öğretmeniyle okul hemşiresinin görüşlerine başvurularak” deniyordu. “Saygılarımla, Müdür.”

“Hayır” dedim, doğrusu da buydu.

Ama sanırım biraz düşünmem gerekiyormuş gibi görünmüştüm; annem ne zaman beni köşeye sıkıştırırsa hep böyle yaparım, dikkate alınması gereken çok fazla boyut vardır çünkü. Annem bu tavrımı bir itiraf olarak aldı ve yan blokta oturan Eriksen’in telefonunu kullanmak için kapıdan çıktı; müdürü ev numarasından aramaya giderken sinirden titriyordu.

Döndüğünde öfkeli değil yorgundu. Hemen dolabı toplamaya girişti, elleriyle ne yapacağını bilemediğinde ve yalnız kalmak istediğinde hep böyle yapar; ömür boyu biriken, orada olduklarını bilmenin huzurundan başka hiçbir amacı bulunmayan bütün o eşyaları toparlamaya girişir.

Yediğim fırçaya değil de Linda’nın sonunda düzgün bir sınıfta öğrenim görmeye başlamasının bu kadar korkunç görünmesine şaşırmıştım asıl. Sormadan edemedim. Annemin cinleri tepesine çıkıverdi yine.

"Çünkü daha fazla düş kırıklığına katlanamam!" diye bağırdı, aptal dolabının içine. "Almıyor mu bunu kafan?"

"Düş kırıklıkları?"

Yanlış duyuyordum herhalde.

"Linda'nın sınıfı geçemeyeceğini düşün! Bunun üstesinden gelemem!"

Biraz daha uyanık olsaydım ya da on sekiz yaş daha büyük olsaydım annem olası düş kırıklıklarına maruz kalmasın diye mi Linda özel sınıfa yerleştirildi, sorusunu sorabilirdim pekâlâ. Ama böyle yapmak yerine, ona çok mu fazla düş kırıklığına uğradığını sormak gibi ölümcül bir suç işledim; babamı, boşanmayı, yalnız anne maaşını ve onun çocukluğunda başından geçen korkunç şeyleri gün boyu düşünüp durmuyordum ne de olsa. Annem karşıma geçti ve buz gibi bir sesle onunla dalga geçip geçmediğimi sordu.

Odaya gitmem ve Tanja'ya yazdığım mektubu okumam gerekiyordu; bunun üzerimde her zamanki etkisini göstereceğini umuyordum.

Henüz birkaç dakika geçmemişti ki annem gelip Linda'nın yatağına oturdu.

"Özür dilerim" dedi. "Elbette bu sınıf değiştirme işi senin suçun değil..."

"Hayır" dedim.

"Başarılı olacağını umalım."

"Başaracak elbette."

Annemin gözlerindeki keder derinleşti; Linda'nın yorganının altında uyuyan Amalie'yi bulmuştu; geçmişinde iki darmadağın çocukluk gizleyen bez bebeği kucağına aldı.

"Bana çok benziyor gerçekten Finn."

"Evet ama..."

"Her şey ortada."

"Ama sen özel sınıfa gitmedin, öyle değil mi?" diye sordum.

“Hayır, gitmedim. Konu o değil...”

“Ne öyleyse?” diye bağırdım; annemin beynini –belki benimkini de– ezen, bizi kendimiz olmaktan alıkoyan her neyse konuşulsun istiyordum artık. Linda’nın konsantrasyon, koordinasyon güçlüğü çektiğini söyledi ve benim için pek anlam taşımayan, Latinceyi andıran birkaç sözcükten sonra açıklamaktan vazgeçti.

“Bir gün anlayacaksın” dedi sonunda; o sırada gönülsüzce gizlemeye çalıştığım mektubu fark etti. “Sana da mı mektup geldi?”

“Hayır, bunu ben yazdım.”

“Kime?”

“Tanja’ya.”

“Tanja da kim?”

“Şey işte” diye geveledim; baharda adı geçen Tanja’yla ilgili çıkardığım olayı anımsaması için ona zaman tanıdım; o zaman Tanja’nın bizimle kalmasına izin verilmesi gerektiğini düşünüyordum, zaten epeyce kalabalıktık ve böylece o da, şimdi adının Romanya olduğunu bildiğim o uzak ülkeye yolculuk yapmak zorunda kalmazdı.

“Burada kalmasını istediğin kız mı?” diye güldü annem; elini yorganın üzerine vurarak oturmamı işaret etti. Herkes için kaygılanarak yaşanamayacağını söyledi bana, evlat edinmek üzere eve getirdiğim bütün o kedi ve köpekleri anımsattı; dünyaya başkalarını kurtarmak için geldiğini düşünürsen yaşamını altüst edersin Finn; tıpkı Freddy’yi kurtarmaya çalıştığın zamanki gibi...

Başka türlü nasıl yaşanır, diyerek karşı çıktım; bu sırada bağırtısız çağırtısız burada oturmayı, annemin şimdi yalnızca bana, ona ve Linda’ya yoğunlaşmamız gerektiğini söylemesini duymayı ne kadar derinden özlediğimi fark ettim. Neredeyse zafer dolu bir sesle Linda için endişelenmeye gerek olmadığını, çünkü onun şimdiden okuyabildiğini söyledim.

“Hayır, okuyamıyor Finn.”

“Ah, evet, okuyabiliyor. Üstelik yalnızca birinci sınıfta. Başka hiç kimse okuyamıyor...”

“Başka hiç kimse bizim kadar çalışmadı, neredeyse bütün bir yıldır her gün biz...”

“Okuyabiliyor işte” diye direttim, sesimi yükseltmeden. Annem bir kez daha kendini kaybedip bağırmaya başlayacakmış gibi oldu; ama neyse ki vazgeçti, biraz düşündü, bana hak veriyormuş gibiydi; onunla birlikte bir kitabı önlerine çektikleri zaman Linda’nın neden en kolay sözcükleri bile okuyamadığını sordu.

“Üşeniyor, sanırım.”

“Şimdi benimle alay ediyorsun.”

“Hayır, hiç de değil” dedim. “Okuyabiliyor, hem de daha önce hiç görmediği sözcükleri bile.”

“Doğru olsa bu” diye içini çekti annem.

“Nerede şimdi?”

“İkizlerin yanında.”

Ayağa kalkıp koridoru geçtim, Syversenlerin zilini çaldım ve yanımda Linda’yla geri döndüm; annem hâlâ kucağında Amalie’yle yatakta oturuyordu. Yorgun bir gülümsemeyle Linda’nın saçlarını okşadı ve gününün nasıl geçtiğini sordu; Linda her zamanki gibi her her şeyin yolunda gittiğini söyledi.

Ona annemin yanına oturmasını söyledim ve Tanja’ya yazdığım mektubu verip okumasını istedim.

“Yapamam” dedi şakacı bir gülümsemeyle; benim okumamı istiyordu. Ama bu kez işe yaramamıştı. Yardım isteyen gözlerlerle anneme baktı. Ama ilk kez hiçbir yardım gelmiyordu; annem gözlerini titreyen ellerinin arkasına saklamayı başarmıştı çoktan; çünkü bu ailemizden hiç kimsenin yanına bile yaklaşmadığı üniversite sınavı bir kenara, temel hayatta kalma becerileri konusunda doktora sınavına girmeye benziyordu.

"Ben küçüğüm" dedi Linda.

"Hiç de değilsin."

"Zorunda mıyım?"

"Evet" dedim ısrarla. Bu bir ölüm kalım meselesiydi; annem, "Haydi boş ver Finn, gidip yemek yiyelim, onu rahat bırakalım" türünden bir çılgılık atmamak için bütün iradesini kullanıyordu.

Linda somurtkan bakışlarını önündeki kâğıda eğdi, derin bir soluk alıp okudu:

"Her yıl eşyalarını toplayıp Romanya ve Sardinya'ya giden Tanja'ya..." Linda "Çekoslovakya" gibi olanaksız bir sözcüğü de aşağı yukarı okumayı başarınca annem kendisini kaybetti ve benim betimlemeyi pek de istemediğim tavırlar sergiledi.

"Benim suçum! Benim suçum!"

Sakar kucaklama saldırılarına maruz kalan Linda'nın gözleri dehşetle açılmıştı; annem sevinçten böyle davranıyordu sanırım, ama ölümcül işkence sancıları çekiyormuş gibi görünüyordu. Kendi adını ya da nerede oturduğunu anımsamakta güçlük çekiyormuşçasına elini alnına götürüp ayağa sıçradı. Linda'nın şaşkınlığı onunkinden büyüktü. Ben yazdıklarımın daha da içten bölümleri açığa vurulmadan önce mektubu kapıp çantama sokmayı başardım. Linda'yı alıp mutfağa, birlikte köfte hazırlamaya götürdüm.

"Soğanlı" dedi Linda.

"Soğanlı" dedim, buzdolabından konserve kutusunu çıkararak. Büyük bir sebze bıçağını ona verip soğanı nasıl soyacağını gösterdim ve zaten yarı yarıya pişmiş köfteleri hazırlamak için biraz margarinle tavaya koymaktan başka bir şey gerekmiyordu. Hiç durmadan konuşuyordum; çünkü zamanı uzatmak gerektiği konusunda belli belirsiz bir duyguya kapılmıştım; annem yemeği hazırlamak için buraya gelene dek ne kadar çok zaman geçerse o kadar çok aklını başına toplas-

muş olurdu; bu bir oğulun bildiği türden bir şeydir – nasıl, orasını ancak Tanrı bilir; ama er ya da geç annesi kendisine gelip yemek hazırlama işini üstlenecek ve mutfaktaki karmaşaya gülecektir.

Annem de böyle yaptı. Önemli durumlarda sizi hiç düş kırıklığına uğratmaz. Kurumuş gözleri, sakın tavırlarıyla mutfağa geliyor ve “Aferin” deyip bıçağı alıyor –tıpkı söylediğim gibi– yemek hazırlamayı üstleniyor. Evimizin yöneticisi annemdir. Linda’yla ben yemek masasında karşılıklı yerlerimizi alıyoruz, çatal-bıçaklarımızı vurup asfalt ve beton şarkısını söylemeye başlıyoruz; giderek daha yüksek sesle ve daha hızlı, sonunda Linda kahkahalara boğulana dek.

Bu 1. Freddy’nin sihirli şarkı formülü; hâlâ bu sözleri mırıldandığı oluyor. Sanırım şarkının aslında daha güzel sözleri olduğunu hayal ediyor ya da yarı yarıya kafayı üşütmüş ve onları bir türlü aklından çıkaramıyor – pek çok tuhaf sözcüğü var onun; kırmızı sözcükler, yeşil sözcükler ve renksiz denebilecek sözcükler; ama sonuçta hepsi birer yardım çağlığı gibi geliyor insanın kulağına.

Yaş günü giderek yaklaşan Linda bu alanda da beyaz bir kâğıt gibiydi, masumdu, yeni doğmuş bir çocuktur; yaş gününün bizim şimdiye dek kendimiz için yaptıklarımızdan çok daha büyük kutlamalarla geçmesi gerekiyordu bu nedenle; üstelik okuma sınavında gösterdiği büyük başarının da kutlanması gerekiyordu. Sokaktaki bütün küçük kızlara davetiyeler gönderilmişti; annem pasta hazırlayacak, Marlene şarkı söyleyecek, Kristian sihirbazlık yapacaktı.

Peki ben ne yapacaktım?

Hiçbir şey, diye geçirdim içimden; bir şeyler beni etkisi altına alıyordu, gece geç saatlere dek dışarıda kalıyor, ya Hagan'daki bir ağacın dalında ya da bir bombardıman sığınağında oturuyordum; Kristian'sız bir ara durak olması için tavan arasındaki odayı kendime hazırlama hayalleri kuruyordum. Annem bir gün *benim* arkadaşlarımı da davet etmemiz gerekir mi, diye sorunca sabrım taşıtı.

"Linda'nın doğum gününe mi?"

"Evet, çok mu tuhaf bu?"

"E... Evet, gerçekten tuhaf."

"Essi'ye ne dersin?"

"Artık Essi'yle pek oynamıyorum."

Annem bir süre konuşmadı; büyük olasılıkla 1. Freddy'yi

çağırmayı önermemden korktuğu için; ama bir süre sonra öneriyi kendisi yaptı.

“Şu Freddy var ya, o gelsin mi?”

Bu kadarı yetmişti bana karar vermem için. Akşam olduğunda ayakkabılarımla ceketimi bodrumdaki bisiklet odasına gizledim; ilk konuklar –ikizler– gelince ortaya çıkan karmaşadan yararlanıp fark ettirmeden aşağı indim. Ama bir başka konukla –sözcüğün tam anlamıyla– burun buruna geldim; 1. Freddy merdivenlerde durmuş arkasında bir şey saklamaya çalışıyordu.

“Nereye böyle?” diye sordum.

“Şey... Ne bileyim” dedi safça.

Bir süre birbirimize baktık, ikimiz de bu karşılaşmadan kaçınmayı isterdik. Neyse ki çok geçmeden bir konuk daha geldi: Her zamankinden de dik duran Jenny; böylece ben bisiklet odasına sıvışıp üzerimi değiştirebildim.

Dışarı çıkıp mahallede yürüdüm; Eikelund Yolu’ndan Lia Yolu’na geçip sağa dönerek bilinmedik sayılabilecek coğrafyalara ilerledim. Daha önce arkadaşlarımla buraya bisikletle gelmiştim ama bisikletle gelmek başka, yürümek başkaydı; yabancı yerlerde yürürken denilebilir ki hem uzayda hem zamanda daha yavaştır insan, daha yere yakındır. Bahçelerin arasındaydım; özel yaşamla ve sıcak keçe terlikler giymiş sarsılmaz bir dinginlikle dolup taşan müstakil evler önümde dümdüz sıralanıyordu. Sonra birdenbire bastıran yağmur güçlenen rüzgârla sulu sepkene dönüştü. Fidanlığı geçtikten sonra bizim bloğa, kazan dairesinin önüne geldim birdenbire; evi bıraktığım gibi bulmanın nasıl bir şey olduğuyla ilgili o tuhaf duygu sardı içimi yine.

Henüz birkaç adım atmıştım ki, burayla Gamlehagan arasındaki çit boyunca park etmiş on on beş parlak renkli taşıt gördüm; cızırtılı hoparlörlerden yükselen egzotik uğultu, gezici lunapark müziğinden başkası değildi. Çarkifeleği, tom-

balası ve küçük bezelye torbaları fırlatılarak devrilen teneke kutulardan piramitleri ve atış poligonuyla bir lunaparkın Tonsen'e geleceğini daha önce duyduğumu anımsadım.

Ben en çok sonuncusuyla ilgileniyordum – Østrehaime'da daha önce havalı tüfek kullanmıştım, fena bir nişancı sayılmazdım, Tor dayı doğuştan yetenekli olduğumu söylemişti. Bu arada yağmur da durdu – daha ekim ayındaydık sonuçta. Saat akşam yediyle sekiz arasındaydı ve güneşin son ışıkları üzerime düşüyordu; üstelik cebimde de tam yetmiş øre pararam vardı.

Ama Raymond Wackarnagel ve yandaşlarının oluşturup düzenledikleri sıra uzundu. Sıradakilerin çok eğlenceli bulunduğu bir şiveyle İsveççe konuşan, geniş omuzlu, iri kıyım işletmeciyse kafası bir şeylere fena bozulmuş Wackarnagel arasında ateşli bir tartışma yaşanıyordu – hile, gezgin ve pislik türünden sözcükler işittim.

Konuyu derinlemesine inceleme fırsatı bulamadan önce Tanja'yı gördüm; benim Tanja'm bütün o insanların arasında her zamanki gibi neredeyse görünmez olmuştu; korku tünelinin önünde, katlanabilir bir sandalyede oturuyor, sanki orada bekçilik yapıyordu. Onun beni daha önce görmesi ve şimdi benim de onu görmemi, gülümsememi beklemesi çok keyifliydi. Gülümsemiş olmalıydım çünkü Tanja kuşkuya yer bırakmayan bir mutluluk ve utangaçlıkla yere bakıyordu.

Bu sayede ben de ona bakmayı sürdürebildim, hem de önden. Görülmeye değer bir manzaraydı. Ayakkabı dükkânı havasına giren anneme benziyordu. Çiçekli elbisesinin eteğinin altında sımsıkı birbirlerine yapıştırmıştı biraz sivri dizlerini. Çok mu sivrilerdi? Ben hep yuvarlak dizleri sevmişimdir, en azından dizkapağı çok çıkık olmayanları. Ayrıca bacakları çok inceydi, dizden aşağı doğru dümdüz uzanıyor, sonunda ipincecik bilekleri bir çift kalın konçlu çorapla kocaman yaşlı kadın ayakkabılarının içinde kayboluyordu; sallanan san-

dalyede oturan büyükannemin giydiği türden ayakkabılar. Saçlarını da unutmuyayım; o güzelim parlak mürekkep şimdi ikiye bölünmüş, Tanja'nın gizlemek için gönülsüz bir çaba gösterdiği, Modigliani tablolarını andıran büyümlü yüzünün yanlarından akıyordu; o saçların orada benim için durmadıklarını düşünmüyordum hiç; önden ya da arkadan göreyim fark etmez, sanki beni bekleyeceklerdi her zaman; benimdi onlar, benim için yıkanmış, taranmış ve biçimlenmişti; o sırada kulağımnda nemli bir fısıltı hissettim.

"Sıra sende Finn ama boş ver gitsin bence; ortada bir dolap döndüğü kesin."

Wackarnagel öğüdüne kulak verilmesi gereken biridir ama başladığını bitirmeliydim, elli öreyi tezgâha koydum; iri kıyım adam, içinde çeşitli renklerde beş tüylü mermi duran alüminyum kapla artık eskimenin de ötesine geçmiş tüfeği bana doğru itti. Tüfeği elime alıp tarttım; paslı, kırık dökük yerleri ve kabzadaki sıyrıkları inceledim. Tüfeği kırıp doldurmaya giriştim ama ilk tüylü mermiyi namluya yerleştireceğim sırada birden titremeye başladım, mermi elimden düştü; onu yerden almak için eğildim – herkes güldü. Çiçekler ve petrolün o eşsiz kokusu doldu yine burnuma.

"Namlu eğik, sağa nişan al."

Doğrulup mermiyi namluya sürdüm, çevreme bakınmadan nişan aldım.

"Destek almak yasak" dedi İsveçli.

Soru dolu bakışlar fırlattım ona. "Destek almak yasak!" dedi, bu kez daha sert bir sesle.

"Tezgâha zor yetiştiriyor" dedi Wackarnagel.

İri kıyım adam hoşnutsuz gözlerle beni sürdü.

"Peki öyleyse."

Onların neden söz ettiğinden haberim bile yoktu.

"Dirseklerini tezgâha koy" dedi Wackarnagel.

Onun sözünü dinledim ki zaten dirseklerim tezgâhtaydı;

tüfeği destekleyip gözlerimi kıstım ve biraz sağa nişan aldım, merkezin biraz soluna doğru iç çemberdeki dokuza isabet ettirdim. Bir sonraki atışı biraz daha sağa nişanlayıp merkeze yaklaştım. Üçüncüde turnayı gözünden vurdum – şayet buna öyle denebilirse, yani on numarayı; öbür iki atışım da yerlerini buldu ve çevremde bir tezahürat yükseldi.

Söylenenlere göre hepsinde on numarayı tutturamamışım, ama kırk beş puan bir ödül için yeterliydi: Tarzan mayosu ya da bir torba şekerleme.

“Şekerlemeyi seç” dedi Wackarnagel.

Ama mayoda kaplan çizgileri vardı, bu yüzden onu seçtim; o anda gözlerim Tanja’ninkilerle buluştu, o karşı konulamaz dizleriyle sandalyesindeydi yine.

“Bir tur daha atacak mısınız?” diye sordu Wackarnagel.

“Param yok.”

“İşte sana para... Ama bu kez şekerlemeyi al!”

Parayı yine tezgâha koydum, devasa adam sıkıntıyla için çekerek mermi kutusunu önüme itti.

“Destek almak yok” dedi yine; bu kez kararlı görünüyordu.

“Saçmalama!” diye araya girdi Wackarnagel.

“Fark etmez” dedim.

Wackarnagel teslim oldu ve kalabalık sessizleşti. Tüfeği doldurup uygun bir duruşa geçtim ve sol dirseğimi leğen kemiğime dayayarak kırk beş puan kazandım; tezahüratlar eşliğinde bu kez şekerleme torbasını seçtim. Wackarnagel şekerleri alıp hak edenlere dağıttı; bugün şaşırtıcı ölçüde çoktu hak edenlerin sayısı. Ortam öyle gerektiriyor, diye düşündüm.

“Vay canına! Finn, şu adamı yendi çocuklar. Alın, bir tane daha alın!”

Çıngırıtıyla bir elli öre daha kondu tezgâhın üzerine; ne kadar da düzgün ve parlaktı; bozuk paralık kariyerinin başında olmalıydı, coşku mikroskobunun merceğiyle Norveç çoban

köpeğinin bütün tüylerini görebiliyordum, üstelik bana havladı. Şimdi gerçekten de içimde bir şeyler kabarmaya başlamıştı; korku tünelinin orada hop oturup hop kalkan Tanja'nın sıcak bakışları, benim gülünç kaçma denemem, belki de Kristian yüzünden ilkbahardan çok daha iyi olmayan sonbahar ve ayrıca evimizde –bensiz– kutlanmakta olan doğum günü partisini de unutmamalı...

Ama en az altı devasa oyuncak ayının durduğu üst raftan alamıyordum gözlerimi; dört pembe, bir açık mavi ve bir sarı – atış galerisinin gerçek ilgi odağıydı onlar, erişilmez 48-50 puan tabelasının üzerinde duruyorlardı. Üç on ve birkaç dokuz vurabilirsem açık mavi ayıyı götürüp Linda'ya verebilir, bütün sorunlarımı çözebilirdim; Wackarnagel'in buyruklarına karşı gelmem gerekse de.

Bunun bedelini ödemeye hazırdım.

Neyse ki Tanja beni sakinleştiriyordu, tıpkı bir zamanlar mektubun yaptığı gibi. Üçüncü turdaki ilk on numaramı vurunca kendime güvenim daha da arttı. Öbür iki onda da güçlük çekmedim. Sonra ayaklarım tutmaz oldu, kollarımı gevşetmek için tüfeği tezgâha bırakıp derin soluklar aldım; başım dönüyordu. Wackarnagel şaşkınlıkla beni izliyordu.

“Ne oldu Finn?”

“Bilmiyorum” diye mırıldandım.

“Susun!” diye bağırdı, giderek daralan kalabalık çemberine. “Finn konsantre olmaya çalışıyor.”

Böyle de denebilirdi, sanırım. Ama doğrusu diz çöküp ellerimi yere koymam gerekti. Bu tuhaf şekilde durmak gücümü yerine getirdi, ayağa kalkıp tüfeği doldurdum – saygılı sessizlikte namluyu doğrultup ve dosdoğru bir on daha vurdum. Bu kez tezahürat patlaması yerine topluca bir iç çekiş yaşandı.

Bir kez daha turnayı gözünden vurmamı sağlayacak gücü nereden bulabilirdim? Yine Tanja'dan elbette; henüz te-

tiği çekerken hedefi bulduğumu biliyordum. İsveçli de anlamış olmalı, tüylü mermi tahtaya saplanırken bir küfür salvosu yağdırdı.

“Beş torba!” diye haykırdı Wackarnagel. Mutsuz işletmeci şekerleme paketlerini sayarken ben Tanja’dan sinyali almıştım.

“Hayır” dedim kararlı bir sesle. “Oyuncak ayıyı istiyorum. Mavi olanı.”

Çıt ıkmıyordu.

“Ha?” dedi Wackarnagel.

“Evet” dedim, aynı kararlılıkla. “Mavi olan.”

Wackarnagel çevresine bakındı. Ama ben kendimi güvende hissediyordum; toplumsal açıdan dhi sayılabilecek Wackarnagel durumu kavradı ve gevrek bir sırtışla omuzumu sıvazladı.

“Elbette oyuncak ayıyı alacaksın Finn.” Kısık sesle ekledi: “Seni pislik uvalı.” Ardından boks karşılaşmalarındaki hakem gibi sağ elimi havaya kaldırdı.

Benimle aynı boydaki ayıyı kapıp son kez Tanja’ya göz attım, beni onaylarcasına başını sallamasını görmek istiyordum, ama gözlerini devirip başka yöne bakmasını seyrettim dehşet içinde.

Nasıl?

Kahkahalar atan kalabalığı omuzumla yarıp koştum; birdenbire kendimi aptal gibi hissetmeye başlamıştım. 7 numarayı geçerken yeniden izlenildiğimi fark ettim; ip atlayan bir grup kız bana seslendi; sırtımda koskocaman bir oyuncak ayıyla ortalıkta koşturmak için fazlasıyla büyük olduğumu acı bir şekilde anladım; bu sentetik canavar elektriklenmiş, saçlarımı diken diken etmeye başlamıştı. Bitip tükenmiş halde merdivenleri tırmandım, lanet hayvanı ve Tarzan şortunu koridora fırlatıp odama koştum ve arkamdan kapattığım kapıya yaslandım.

"Sen misin Finn?" diye seslendi Linda, kapının kolunu çekiştirerek. "Hadi, açsana."

Söylemesi kolaydı. Tanja gözlerini devirerek ne anlatmak istemişti?

Ne anlatmak istediğini bal gibi de biliyordum. Sorun da buydu. Yanlış bir seçim yapmış, Linda'yı ondan üstün tutmuş-tum; bu affedilemezdi, çocukçaydı ve gülünçtü – kardeşlere alışkın biri böyle bir aptallık yapar mıydı? Elbette hayır. Kardeşlere nefret duyulur, büyük oyuncak ayılar verilmez; onlar odanı, yemeğini alırlar, her şeye engel olurlar ya çok büyük-türler ya çok küçük, ya çok akıllıdırlar ya çok aptal; muhteşem bir yolu seçmek yerine duygusal davranmıştım – Tanja çanta-da keklikti, ayrıca Wackarnagel'e karşı durmuş, onun parasını dünyanın en aptal ayısına dönüştürmüştüm.

"Hadisene Finn, kapıyı aç!"

"Hayır!" dedim, sesim yeterince yüksek çıkmadı ama kötü bir deneme değildi. Ayrıca annem neredeydi acaba?

"Açsana!" diye directti Linda. "Bir şey mi saklıyorsun?"

Sesi meraklıydı. "Ayı çok güzel."

"Kötü bir ayı!"

"Ne?"

"Kötü ayı, diyorum. Çaldım onu!"

Sonunda annemin yabancı ve kaygısız sesini duydum: "Haytalık yapmayı bırak Finn, yoksa Kristian kapıyı kırmak zorunda kalacak."

"1. Freddy sana ne getirmiş?" Soru sorma gücünü toplamıştım. Kapının ardından kahkahalar yükseldi. Ondan sonra ayak sesleriyle bir sandalye gıcirtısı duyuldu; ocak yakıldı, sol arkadaki kahve ocağı kuşkusuz, sohbet, şeker kâsesi ve çay kaşıkları – günlük yaşam arasında düpedüz boğuluyordum ve tek yapabildiğim kapının anahtarını çevirmek oldu. Linda içeri girdi.

"Çok teşekkür ederim."

İyi bir doğum günü kutlamasıydı. 1. Freddy bütün o küçük kızların önünde bu kez kendisini küçük düşürmemiş, ama bol bol yemek yemişti; Kristian'm hokkabazlık numaraları, Marlene'nin şarkıları ve oyunlar çok sevilmmişti. Gömleğinin kollarını sıvamış Kristian, kutlama sonrası adamı olarak kendisini tam bir aile babası gibi hissediyordu, ama mavi oyuncak ayıdan farkı yoktu; benim kaçma denememin fark edilmemesiyle aynı sefil seviyedeydi o da. Ben dönene dek Linda yokluğumu fark etmemişti bile. Hep birlikte masaya oturmuş artan yemekleri, kekleri ve şekerlemeleri yerken annemin olan biteni görmezden gelmeyi yeğlediğini fark ettim. Konuklarla ilgili dostça yorumlarda bulunduk, bu spora ben de katılabiliyordum, gerçi çok büyük bir başarı sergilemedim ama ağabey olarak üzerime düşeni gerçekleştirmiştım.

"Evet, artık siz ikiniz güzel bir uyku çekebilirsiniz" dedi annem, sonunda yatağımıza gittiğimizde. Bir Linda'nın, bir benim, bir Linda'nın, bir benim yanaklarımızı okşuyordu... Böylesine harika bir günden sonra en son kimin yanağını okşayacağına bir türlü karar veremiyordu; simetrinin her zaman kazandığı çekirdek ailede durum bunu gerektirirdi. Ben büyüdüğümü düşünüyordum ama gerçekte her zamanki çocuktum, tek fark şimdi bütün bunların bir kâbus gibi görünmesiydi.

Yeni sınıfında Linda'nın işleri pek yolunda gitmiyordu; artık övülmek, yanağını okşatabilmek için her fırsatta elini kaldırıp aklına ne gelirse söyleyemediği için büyük olasılıkla. Bütün bunların pedagojik bir strateji olduğu duygusuna kapılıyordum belli belirsiz; Linda'yı artık şımartmayın, yeterince şımartıldı o.

Her şeye karşın eskisi kadar yitik değildi ama ekim sonunda bir din dersinin ortasında Duman birdenbire sınıfımıza girdi, Bayan Henriksen'in yanında durdu ve bana doğrulttuğu uzun, sarı parmağını geri doğru kıvrarak onunla koridora çıkmamı istediğini belirtti.

Dışarıda hiçbir şey söylemedi; öylesine hızlı yürüyordu ki onu yakalayabilmek için koşmak durumunda kaldım; kapıları, paltoları geçip bir kat aşağıya inerek kantine geldik; orada Linda, onun yaşlı öğretmeni Papaz Samuelsen'le ateşli bir aile kavgasına tutuşmuş gibi görünüyordu.

"Annemi istiyorum!" diye uludu ve kendisini benim kollarıma attı.

İlk defa onun bu sözcüğü kullandığını duyuyordum. Kimi kast ettiği apaçık ortadaydı.

"Yaklaşık bir saattir böyle" dedi Duman kınayan bakışlarını bana yönelterek; onu kurtarmak için giriştiğim budalaca

abamın sonuçlarını görmemi ister gibiydi. Ancak ben onun ne demek istediğini anlamayınca rahatsızlığını belli ederek konuştu: "Bence onu annene gtrmelisin."

"Efendim?"

"Ne dediğini duydun."

Evet ama burada kafayı üşütüp annesini isteyen tonlarca çocuk vardı, onlar basitçe ve acımasızca susturulurdu; niye Linda'ya teslim olunuyordu?

Duman sarı parmaklarıyla yürüme hareketi yaparak bize yola çıkmamızı öğütledi. Kapıdan çıkıp Loeren Yolu'na geldik; ikimiz de antasızdık, Linda koluma öylesine bir çaresizlikle yapışmıştı ki, sinirlerim bozulmaya başlamıştı; onu üzüp bu hale getiren şeyi bir türlü söylemediği için özellikle.

"Derdin ne anlatsana!" diye bağırdım.

Mısır silosunun oradaki durağa geldik, tramvay bir sonraki şehir gezisini bekliyordu; arka vagonun dış platformuna atladık ve orada dikildik. Trondhjem Yolu'nu geçerken en azından aklımızı oyalayacak bir şeyler vardı: Trafik, gürültü, Tors-hov Parkı, Sinsen Sineması; daha önce orada izlediğim renkli bir film-den esinlenerek Linda'ya Afrikalı şifacılar, silahlar, Noel ağacı boyunda oyuncak ayılarla ilgili bir öykü anlattım; onu güldüren türden bir öykü; ama kondüktörün bilet zımbası kapıdaki küçük, piriç tutacakta tıkrıdayıp bizi böldü.

Kâseye altmış öre koyacaktım ki bir de ne göreyim, cam kapının öteki tarafında Kristian duruyor; görünüşe göre o da en az benim kadar şaşırmış; biraz da utanmış mı? Camın arkasından bir şeyler bağırdı; anlamadığımı duyunca yineledi, sonra denemekten vazgeçip platforma çıkarak kapıyı arkasından kapattı; ciddi bir sesle burada ne aradığımızı sordu.

"Anneme gidiyoruz."

"Okul saatinde mi?"

Evet, sonuçta durum öyle görünüyordu. Ama bundan ona neydi?

Linda arkama saklanmış, çekingen bir gülümsemeyle bakıyordu; çünkü kiracımız hiç beklemediğimiz bir yerde karşımıza çıkmakla kalmamıştı, ayrıca üzerinde onu, Bayan Syversen'in yıldönümü tabaklarından tanıdığımız Kral 7. Håkon'a benzeten bir üniforma vardı.

"Para istemiyor musun?" diye sordum.

Kristian şapkası ensesine düşene dek geriye doğru eğildi, gökyüzüne baktı.

"Düşünüyorum" dedi esrarengiz bir tavırla.

"Ha?"

"Ne yapacağımı düşünüyorum Finn! Anlıyor musun? Sen ve şu kahrolası kız kardeşin konusunda ne yapacağımı düşünüyorum."

"İşte para" dedim, ona avucumdaki bozuklukları uzatarak. "İki öğrenci."

"Kes saçmalamay!" diye terslendi; kapıyı hızla açıp içeri, diğer yolcuların yanına gitti.

Ayakkabı dükkânında da şansımız daha iyi gitmedi. İçeride durmamıza izin yoktu; geldiğimiz ender zamanlarda annem bizi arkadaki deneme odasına saklar, biz de orada fareler gibi sessizce oturup kitap okurduk. Bu kez yanımızda çantalarımız bile yoktu. Herhangi bir açıklama yapmaksızın gelmemiz durumumuzu iyileştirmiyordu; Linda hâlâ konunun ne olduğunu söylememekte diretiyordu. Neyse ki en azından sakinleşmişti; annem denemesi için kabine bir yığın ayakkabı getirirken ben de küçük bir tabureye oturmuş, zamanın başlangıcından beri ailemizin bir parçası olan ayakkabı dükkânı kokusunu içime çekiyor, Duman'ın bizi niçin böyle gönderdiğine kafa yoruyordum.

Annemin Linda'ya fırça atmaması da tuhaftı; gerçi içeri her uğradığında ne olduğunu soruyordu ama henüz bir yanıt alamamıştı.

Eve dönerken de aynı saçmalık sürdü. Yine o duyguya kapılmaya başlamıştım; annem artık katlanamıyordu; her şeye sırtını dönüyor, ne bir şey görmek ne de duymak istiyordu; yemekten sonra Linda odasına, el işi kâğıdı ödevini yapmaya gönderildikten sonra annem gözyaşları içinde daha fazla krizle yüzleşemeyeceğimizi, bu koşullarda devam edilemeyeceğini söyledi.

"Peki" diyebildim yalnızca.

Şaşkın bakışlarla bana baktı.

"Peki, ne?"

"Bilmiyorum."

Saldıracakmış gibi görünüyordu ama ben korkmuyor, soğukkanlılığımı koruyordum; bunun üzerine annem şu lanet olası evlat edinme evrakının sonunun gelmediğini, tepeden tırnağa incelendiğimizi, Linda'ya ne kadar iyi bakabileceğimiz konusunda doktorların ve ne kadar kamu görevlisi varsa hepsinin görüşlerine başvurulması gerektiğini haykırdı.

"Onu evlat mı edineceğiz?"

"Evet, istemiyor musun yoksa?"

Elbette istiyordum, daha ilk gördüğümde evlat edinmiştim onu ama annemin derdi neydi? Hiç kimseyi evlat edinmeyecekmiş gibi oturuyordu karşımda; konuyu açıklığa kavuşturmak için sakar bir deneme yapıp bugün tramvayda Kristian'ı gördüğümüzü söyleyiverdim.

"Tramvayda mı?"

"Evet, üniformalıydı. Tam bilet paramızı ödeyecektik ki karşımıza çıktı."

"Tramvayda?"

Bu kolay anlaşılabilecek bir şey değildi, ben de onu bir türlü oraya yakıştıramamıştım ama görmüştüm ve bunun bir serap olmadığını biliyordum. Söylediklerimi üç kez yineledim. Annem başını iki yana sallarken gülsün mü ağlasın mı bilemiyormuş gibi görünüyordu. Ama birdenbire parladı yine.

“Bir dahaki sefere sırt çantalarınızı getirmeyi unutmayın!” dedi.

“Bir dahaki sefer mi?”

“Bir dahaki sefer, evet. Bu yine olacak, inan bana.”

Anlamamıştım. “Bak bana Finn” dedi, omuzlarımdan yakalayıp gözlerime, ruhumun derinliklerine bakarak. “İkiniz de sınıflarınızın en iyisi olacaksınız, ne olursa olsun, ikiniz de, anlıyor musun! Şimdi içeri git de ona biraz matematik çalıştır.”

“Ama henüz dört işleme geçmedi ki...”

“İçeri git ve ona biraz matematik çalıştır, dedim sana!”

Ne yazık ki annem haklıydı. Hemen ertesi gün Duman yine geldi ve sarı parmağıyla işaret ederek beni sınıftan çıkardı; yine koridoru geçip merdivenlerden indik ve anne, diye uluyan Linda’nın yanına geldik. Ama bu kez tramvaya binmedik, sırt çantalarımızı alıp dosdoğru eve yürüdük ve her şey buna bağlıymış gibi ödevlerimizi yaptık.

Ertesi gün yine aynı şey oldu; üçüncü kere. Artık bütün okul neler olup bittiğini biliyordu – Tanja da. Boş bir zamanında yanıma gelip ona kalırsa birinin Linda’yı rahatsız ettiğini söyledi.

“Nereden biliyorsun?”

Omuz silkip geçiştirmeye çalıştı. Ama bu kez o baş döndürücü güzelliği onu kurtaramayacaktı; ayrıca utanç verici oyuncak ayı anılarımda tazeydi henüz. “Nereden biliyorsun bunu?” diye sordum, gizlemeyi başaramadığım bir kızgınlıkla ama o geniş gülümsemelerinden biriyle karşılık vermekle yetindi ve kızların yanına geri döndü. Oysa o kızlar onu asla aralarına kabul etmeyeceklerdi; Tanja hiçbir yere kabul edilmeyeceğini biliyordu ve Linda’da kendisini görmüştü.

O gün de Linda hiçbir şey söylemedi. Yine eve gidip ödevlerimizi yaptık. Ona dil döktüm, tehditler savurdum, kızdım; üs-

telik bana neler döndüğünü söylemezse annemin sonunda tepesinin atacağını ve sonsuza dek bizi terk edeceğini söyledim.

Hiçbir şey işe yaramıyordu. Linda kalemini kavramış, harfler ve şekiller çizmekle yetiniyordu; dilinin ucunu ağzının sol köşesinden çıkarmış, yanağını kâğıda dayamışken yaptığı işe öylesine yoğunlaşmıştı ki, ne bir Norveç ilkokulunun ne de sersemlemiş bir üvey kardeşle üvey annenin ona ulaşabileceği o özel yere doğru gittiği kuşkusuzdu. Linda bu dünyadan değildi, bir gün bunu anlayacaktım – biz ilkel yerlilerle konuşmak için dünyaya gelmiş bir Marşlı'ydı, ama Norveçlilerle Fransızca, Amerikalılarla Rusça konuşuyordu. Yazgıydı o, güzellik ve felaketti. Her şeyden bir parçaydı. Annemin aynası ve çocukluğu. Sil baştan. Asla kaybolmayacak o son parça. Tanrı'nın onunla ilgili bir planı olmalıydı, gizli bir plan – ama neydi bu?

“Ne çiziyorsun?” diye soruyorum.

“Bir zürafa” diyor Linda, bana gülümsemesinden bunun ne bir zürafa ne de bir gübre böceği olduğunu kendisinin de pekâlâ bildiği belli; ama ne fark eder, zürafalara benzeyen zürafalar neyimize yarar ki? Kumbaralarımıza mı atacağız?

Sonunda o an geliyor.

Mücevher kutusundan anahtarı alıp iki yüz yıldır kilitli duran çekmeceyi açıyorum ve kum rengi, yıpranmış zarflarla eski püskü fotoğraf albümünü çıkarıyorum. Hepsini mutfak masasının üzerine yayıyorum.

“Linda” diyor Linda, işaret parmağını benim bebeklik resimlerimden birinin üzerine bastırarak.

“Hayır” diyorum. “O benim.”

Bunu kabul etmiyor, tartışıyoruz; sonunda teslim oluyorum; annem, babamız olması gereken adam, Oskar dayı, büyükanne, Tor dayı ve ailenin geri kalanının fotoğraflarına gözüm takılıyor. Normal görünüyorlar. Bazen kumsalda, bazen ormandalar: eski moda, beyaz bir çadırın önünde oturur-

larken ellerinde tutacaksınız kahve bardakları var. Fotoğrafların birinde annem ve bir yabancı Frogner Parkı'nda, adının Çarkıfelek olduğunu bildiğim heykelin önündeler. Bir başkasında, aynı adam çimleri yeni biçilmiş bir bahçede, genç Bjarne dayının yanında, ikisinin de elinde birer dirgen var ve kardeş gibi kollarını birbirlerinin omuzlarına dolamışlar. Bunlar çok gündelik resimler.

Başka bir deyişle hiçbir şey görmüyorum. Annem Marlene kadar güzel, doğrusu daha da güzel; ayrıca budala babamız bize o kadar da benzemiyor, ne beni ne de Linda'yı andırıyor; kısacası bütün bunlar hiçbir şeyi açıklamıyor.

Gerçekten de bir hastalığa yakalandığımıza, bunun nede-nini de önümdeki fotoğraflarda göreceğime inanmıştım, tıpkı röntgen filmi gibi; oysa çok yanılmışım. Ama bunun anlamı ruhsal ve bedensel açıdan sağlıklı olduğumuz mu?

Elimde tuttuğum fotoğraf bütün yaşamım boyunca aklımda yer edecek ve ömrümün olağanüstü evreleri boyunca benim için bir anlam taşıyacaktı; Tonsen sitesinin yapılış fotoğrafı, bir şantiye, çamur deryası ortasında bir vinç, 4 numaralı beton bloğu yerine yerleştiriyor. Babamız vincin kabininde, 1953 yılında, sıcak bir yaz gününde gönüllü çalışıyor; tıpkı fotoğrafta görülebilen diğer adamlar sürüsü gibi; el arabaları, çimento karıştırıcılar idare eden, kareli gömlekli, pantolon askılı, kolları sıvalı, kasketli adamlar burada yaşama hakkımızı kazanıyorlar. Özünde gururlandırıcı bir fotoğraf, en azından hiçbir şekilde utanç veren bir sır değil. Ama babam burada da silik, görünmez bir adam; bir balıkçılı ya da darağacını andıran vinci kullanıyor, numaralı beton blokları önceden belirlenmiş yerlerine yerleştiriyor ki on yıllar boyunca insanlar burada yaşayıp yemek yiyebilsinler ve çocuk yetiştirebilsinler; bu çocuklar günü geldiğinde büyüsünler ve kendi içlerinde patlamaya yüz tutmuş sırları, gizemleri göğüsleyebilsinler.

Her zaman bir çekmecede kilitli tutulan bu fotoğraf ben-
de görkemli duygular uyandırıyor; onu kucağıma yerleştiri-
yorum, masaya koyuyorum ve tuzluğa dayıyorum; yalnız-
ca annemin kullanmayı bildiği, Linda’yla benim her zaman
iplerini dolaştırıp kördüğüm yaptığımız, pastel renkli per-
delerin arkasından bakıyorum, neredeyse biraz utanarak; 1.
Freddy’nin zirvesini seyrediyorum, ardından yeniden resme,
görünmez bir adamın çalışmasını gösteren siyah beyaz fotoğ-
rafa dnuyorum.

Benim fotoğrafım.

Linda da kendisine bir tane buldu. Annem, 1936 model ol-
duğunu hemen anladığım siyah bir Ford’un tamponuna otur-
muş. Sandaletleri ve beyaz bir elbisesi var, saçlarına papatya-
lar tutturmuş; sanki benim gibi ya da Linda gibi –belli ki sev-
diği– birinin yaptığı şakaya gülümsüyor. Tüm yığın içindeki
en canlı fotoğraf, annemin yaşamında kaygısız bir zamanın
belgesi. Acaba bir daha görmek ya da bize göstermek isteme-
diği bu mu? Mutlu olduğu ve gülümsediği bir an.

Bütün bunlar artık geçmişte kaldığı için mi?

Ben de geçmişimden fotoğraflar buluyorum, çoğunda
yalnızım, çünkü kamerayı annem tutuyor; gerisinde annem
ve ben. Bir de Marlene’nin bu yaz çektiği fotoğraflar var; Lin-
da ve Boris’le birlikteyim; bu fotoğraflara bakmamızda hiç so-
run yok, öyle değil mi? Onları bu yüzden saklıyoruz sonuçta.
Arada sırada bunlardan bazılarını elimize alıyoruz, doğru bir
şeyler olduğunu hissediyoruz, sessizce, kendi başımıza oturu-
yoruz, belleğimizin dostça bizimle konuşmasına izin veriyö-
ruz. Ayrıca da şu masanın üzerinde duran fotoğraf yığınında-
ki insanlar kadar normaliz biz.

“Ben bunu istiyorum” diyor Linda, annemin fotoğrafını
göstererek, sonra mutfağa gidip bir arada ya da başka bir yer-
de durmaları saçma olan şeylerin durduğu çekmeceyi açıyor,
elinde yapışkan bant ve makasla odasına gidiyor; ben de öbür
fotoğrafları toplayıp onu izliyorum.

Linda annemi yatağın üzerindeki duvara yapıştırmış.

Şimdi kollarını başının arkasında birleştirmiş yatıyor ve onu seyrediyor.

Zarfları ve fotoğrafları çekmeceye yerleştiriyorum, anah-tarı mücevher kutusuna koyuyorum ve üzerine giysilerimi-zi koyduğumuz koltuğa oturup fotoğrafa bakıyorum. Orada öylece durmuş fotoğrafın ne güzel olduğunu, annemin yıllar içinde ne kadar az değiştiğini ve bunun gizlenmesini gerek-tiren o özel şeyi düşünüyorum; o sırada annem içeri giriyor.

Bugün işyerine yine telefon edildiğini görebiliyorum yor-gun gözlerinden, kaldıramadığı bütün o şeyler konusunda Linda'yla yeni bir yararsız konuşma yapmaya hazır. Ama bu-nun yerine duvardaki fotoğrafı fark ediyor, biraz düşünüyor, sonra konuşuyor: "Fotoğraflara bakmışsınız anlaşılan."

Paltosunu koridora asıp geldikten sonra Linda'nın yanına oturuyor. Hep birlikte fotoğrafa bakıyoruz. Annem bir tam-pona oturmuş. Aramızdaki duvarın üzerinde. Annem fotoğ-rafa bakarken tıpkı bana benziyor, içimizden koro halinde, "Tanrım, normal olmak ne harika" diye düşündüğümüzü hissediyorum.

Sonunda hafta sonu geldi. Linda'yla ben, annemden önce kalktık, birkaç yumurta haşlayıp masayı hazırladık. Hep birlikte kahvaltı yaptık, üzerimizi değiştirdik ve Fornebu Havaalanı'na giden otobüse bindik. Yürüyen merdivenlerden yirmi altı kez inip çıktıktan sonra bir otomata elli øre atıp uçakların, Anchorage ve Romanya'ya giden korkutucu demirden böceklerin izlenebileceği terasa çıktık; işin tuhafı uçakların içinde insanların bulunmasıydı; anneme kalırsa sıradan, bizim gibi insanlardı bunlar ve belki de hiç korkmuyorlardı –şapkalarıyla eldivenlerini önlerindeki koltuğun küçük ceplerine koymuşlardı, halıyla kaplı zeminde bağcıklı ayakkabılarla botlar vardı; Linda'nın yaşında bir kız kucakındaki altın kafesin içinde muhabbet kuşuyla oturuyordu –doğrusu bir uçağın içinde ne olduğu dışarıdan hiç mi hiç görünmüyordu.

Bu kadar gürültünün arasında ne kadar bağırsam bağırayım sesimi kimsenin duymayacağını anlamam için birkaç uçağın inip kalkması gerekti. Linda da çığlık atmaya başladı. Orada durmuş avazımız çıktığı kadar bağıryorduk ve hiçbir şey duyulmuyordu.

Sonra annem de bağırmaya başladı; önce biraz evcildi, alışkanlığını kaybetmiş olmalıydı; ama yavaş yavaş kendisini topladı; gerçi biz onu da duyamıyorduk – sesimizin bütün şid-

detiyle çığlıklar attık ve karnımız ağıryana dek güldük. Restoranda gözleme yerken de fısıltıyla konuşuyorduk ve birbirimizi yine duyamıyorduk – sonsuza dek sürmesi istenebilecek günlerden biriydi.

Otobüsle eve dönerken başını annemin kucağına koyan Linda uyudu; annem bunun üzerine Linda’yı okul bahçesinde rahatsız eden birini görüp görmediğini sordu kısık sesle; hayır, dedim ve geçtiğimiz haftalarda çıktığımız birkaç tenefüste gözlerimi dört açtığımı ekledim.

“Peki ya sitede, sokakta?”

Orada da bir şey görmemiştim. Ama...

“Ama, ne?”

“Artık sana anne diyor.”

Annem bir an için ne diyeceğini şaşırdı ve dışarı, çocukluğumuzun bir döneminde yanımızda kocaman bir gemici çantasıyla durduğumuz Wessel durağına daldı gözleri.

“Bu yaz gerçekten de yüzmeyi öğrendi mi?”

“Evet, öğrendi.”

“Dört dörtlük?”

“Bütün koyu yüzdü. Boydan boya.”

Annem başını salladı ve Marlene’nin de aynı şeyi söylediğini belirtti; ekim sonunda bir pazar günü saat üçte yola çıkan boş otobüs tıslıyor, inliyor ve kimsenin inip binmediği duraklarda hidrolik kapılarını açıp kapadıktan sonra hiçbir şey olmamış gibi yoluna devam ediyordu; bana kalırsa yine de sonsuza dek sürmesi istenebilecek günlerden biriydi.

“Linda’nın televizyon izlemekten korktuğunu birine söyledin mi?” diye fısıldıyor annem.

“Hayır” diye yanıtlıyorum ve artık bundan korkmadığını ekliyorum.

“Peki geceleri yatağı ıslattığını söyledin mi kimseye?”

“Hayır. Artık yapmıyor ki zaten.”

“Peki yaptığı zamanlar kimseye söyledin mi?”

“Hayır...”

“Bana her şeyi söylediğinden emin misin Finn?”

“Şey, Anne-Berit bir keresinde odamızın çiş koktuğunu söylemişti.”

“Ne! Ne zaman?”

“Oh, çok oluyor...”

Annem biraz düşünüyor; Linda’nın yatağına plastik örtü sermeyi bırakalı altı ay, ona hiçbir şey kokmayan yeni şilte alınamalı dört ay olduğunu hesaplıyor, sanırım.

Başkalarına söylediklerim ve söylemediklerim konusunda daha bir sürü soru soruyor; sonunda bu konuşmanın benimle ilgili olduğunu anlıyorum, annem başımıza gelecek felaketleri ortadan kaldırmaya, benim çılgın düşüncesizliğimin bir yıkıntı yaratmasını engellemeye çalışıyor; birkaç ay önce bu beni öfkeden deliye döndürürdü, ama şimdi yalnızca bitkin düşürüyor; mikroskobun altında kıpırdanıp duruyoruz ne de olsa, yetkililer bizi sürekli gözetlemekte.

Linda’nın gözlerini açtığını görüyorum, anneme de gösteriyorum. Annem sözünü yarıda bırakıp onun saçlarını okşuyor ve Rosenhoff’la Sinsen mahallelerindeki binaların kasvetli yüzlerini seyre dalıyor; bu sırada başlayan yağmur giderek şiddetleniyor, sanki bir şelaleye doğru hızla ilerliyoruz.

“Geber ne demek?” diye soruyor, Linda.

“Ne?”

“Geber ne demek?” diye yineliyor, annemle ben bakışıyoruz.

“Niye soruyorsun?”

Ama Linda’ya konuşmanın yolu bu değil ki.

“Kim dedi bunu?” diye soruyorum sakince, gri perdelerin arasından dışarı bakarak.

“Ezik” diyor Linda, kendi kendisiyle konuşur gibi.

“Ezik mi?”

“Onun sınıfından bir oğlan” diyorum, bastırmanın güç

olacağı bir öfkeye kapılarak; belki de bugün sonsuza dek sürmemeli yine de.

“Başka ne dedi?”

Ama tam bu noktada su götürmez kimi gerçeklerin altı çizilmeli: “Ezik tam bir pislik” diyorum. “Burnundan akan sümükler sertleşip kocaman sarmaşıklara dönüşüyor, insan dikkat etmezse onlara takılıp düşebilir...”

“Finn!”

Ama Linda gülüyor, annem de gülümsüyor; ama başka türden, cesaret vermemeye çalışan bir gülümseme; ben Traver Yolu küfür yasaları uyarınca bütün yeteneklerimi kullanıp Ezik’in aşağılıklarını ballandıra ballandıra anlatmayı sürdürüyorum; gülüp bağırıyoruz, otobüsün durması için kimin işaret vereceğini tartışmaya başladığımızda neredeyse normale dönmüşken annem yüksek sesle soruyor: “Gerçekten yatak odamızın sidik koktuğunu söyledi mi?”

Annem akşam yemeğini hazırlamakla uğraşırken ben öfkemi ve en değerli varlığım metal bilyelerini yanıma alıp 1. Freddy’nin evine çıkıyorum ve konuyu ona açıyorum; önerdiğim fazladan iki bilye olmadan da Ezik’i dövmeye gelirdi 1. Freddy sanırım, çünkü kendisi genelde hep dövülen taraftı.

7 numaraya gidip Ezik’in ziline basıyoruz, onlara o kadar az insan gider ki, biz Ezik’in dışarı gelip gelemeyeceğini sorarken annesi bize büyük bir kuşkuyla bakıyor.

“Onun adı o değil.”

Hiçbir şeyden haberi olmayan Ezik merdivenlerden bütün hızıyla inerken yarım yamalak giymeye çalıştığı kazağıyla bir tüy yumağını andırıyor; sonunda onu yakaladığımızda Linda’ya ne olduğunu soruyoruz, Ezik bizi bütünüyle yanlış anlayıp tavrımızı bir davet olarak algılıyor: “Linda geberecek! Linda geberecek!..”

Dans ediyor, dönüp duruyor; bahçede kimsenin olmaması işimizi kolaylaştırıyor, ikimiz de kendimize özgü nedenlerle küçük böceğin üzerine atılıyoruz; önce içimizden geldiği gibi, gelişigüzel diz darbeleri, tokatlar ve yumruklar yağdırıyoruz –Ezik neler olup bittiğini hâlâ anlamamış– sonra daha amaçlı dövmeye başladığımızda yarı baygın bir şekilde bir şeyler sayıklamaya başlıyor. Bedenlerimiz geri dönülemez noktaya, gerçeklik denetimi eline almadan önce birinin müdahale etmesi gereken aşamaya yaklaşırken öfkemin dinmeye başladığını hissediyorum. Ama Duman'ın sarı parmağı ve Linda'nın uluyarak ağlaması gözümün önünden gitmiyor; onun yatağını, budala oyuncak ayıyı, uzak bir gezegenden gelen hayvanlarla dolu resim defterini görebiliyorum; bu döngü öylesine kontrolden çıkıyor ki, artık benden başka kimse durduramaz. Ama altımda bir yerlerden burnuma bir çatlama sesi gelince hemen kendimi topluyorum ve titremeye başlıyorum; bir şeyin kırıldığını haykırıyorum, ama 1. Freddy yeni kavuştuğu yabanilikle bana öylece bakıyor ve haykırıyor: “Bir yeri kanamıyor bile!”

Yumruğunu sümüklü burna bir kez daha indiriyor ve yine kırılma sesi kulaklarımı dolduruyor. Bir kere daha. Bağırمام işe yaramıyor. Sessizlik evlerin arasında bir duvar, neredeyse bir dağ gibi. 1. Freddy'yi çekip onunla yuvarlanmam gerekiyor, güçlkle onu yere yıkıyorum ama sınır tanımayan güçteki 1. Freddy sırtının üzerinde çırpınıp haykırıyor: “Bırak beni aptal! Öldüreğim onu!”

Ama bırakmıyorum; 1. Freddy sakinleşiyor ve diz çöküp soluk almaya çalışıyor; yaşamının benim ellerimde durduğunu hissediyor ve belki başka bir şey daha hissediyordur; çünkü Ezik yerde sırtüstü, kımıltısız yatıyor, tanınmaz hale gelmiş; evlerin duvarlarında bir ağlayış yankılanıyor. 1. Freddy'yi bırakıp akşam yemeği saatinde boş olan çevreyi seyrediyorum; Ekim ayında soğuk bir pazar günü, kulaklarımı, bedenimi ve

kanımı dolduruyor ağlayış sesi. Ezik'in kolunu ve dizini kı-mıldatıp bir gözünü açtığını görüyorum. Ama o zaman öfkem geri geliyor ve boş otobüste konuşan Linda'nın sesini işitiyo-rum yine. Şiş ve morarmış gözün üzerine eğildiğimde katık-sız dehşeti görüyorum; o anda azıcık daha öfkelenebilseydim onun ayağa kalkmasına asla izin vermeyeceğimi biliyorum.

Demek ki benim de içimde varmış bu.

Doğruluyorum; bu yeni ve ağır yükü uzaklaşıyorum. 1. Freddy de kalkıyor; kauçuğu andıran bacaklarımızla attığımız adımlarımız yalpalıyor; birbirimizi kollayarak savaş alanını aynı anda terk ettiğimizden emin oluyoruz; merdivenlerimize yönelmeden önce omuzlarımızın üzerinden son bir kez bak-tığımızda Ezik'in hâlâ yerde yattığını ve ayağa kalkmak için acıklı denemelerde bulunduğunu görüyoruz; şimdiye dek hiç-bir arkadaşı olmayan Ezik'in yakında bir arkadaşı olacak.

Cezanın pek çok aşamasını ve rengini ezbere bildiğimi düşünürdüm, suç ve ceza; içeri girdiğimde annem bir şey sormuyor; yüzümde görebildiği kuşkusuz ama bilmek istemiyor; ben de yeni bedenimle hiçbir şey söylemeden yemeğimi yiyorum, çünkü annem bilmek istemiyor – ayrıca tanımıyorum onu.

Yatağıma uzanıyorum ve Linda'nın minik merdivenden tırmanıp ranzanın kenarından bana bakmasını seyrediyorum.

“Yarın okula gitmeye korkuyor musun?” diye soruyorum.

“Hayır” diyor yukarı tırmanıp. Benimle güreşmek istiyor-muş gibi ama karnıma oturup ciddi bir sesle soruyor: “Sen?”

“Hayır” diyorum. Sonra ekliyorum: “Ezik öldü.”

“Hayır” diyor gülerek; sanki havaalanından dönerken bu konu çoktan kapanmış; bana Jenny'den öğrendiği bir parmak oyununu gösteriyor.

Ah, zaman bir türlü geçmek bilmiyor; ancak pazartesi günü öğleyin sınıftan çıkarılıyor, sigara dumanı ve aşırı sıcak kaloriferleriyle azarlayıcı ve ciddi bir havaya bürünmüş müdür odasına götürülüyor. Ama prosedürün dışına çıkılmış bile –belki de yeterince soğukkanlı görünmediğimiz için– her ne kadar bu kez durum ciddi olsa da.

Dışarı çıkarıyoruz, birbirimizle hiç konuşmadan sınıfımıza dönüyoruz. Sıralarımızda otururken kafamızın içi bomboş. Sonra ben yine müdür odasına çağrılıyorum yalnız başıma, bu kez annem de orada bir sandalyede oturuyor; daha önce hiç görmediğim bir palto giymiş, anladığım kadarıyla pahalı bir palto; ayrıca onun başındaki şapkayı ve kucağındaki çantayı da daha önce gördüğümü sanmıyorum; dizleri sımsıkı birbirine yapıştırılmış ve sırtı bir ağaçkakan gibi dimdik; günlük ciroyu şaşmaz bir kesinlikle hesaplayan ayakka-bıcı tezgâhtarı annem, resmi bir iş için burada. Bana şimdi de bakmıyor ama ben yine de onun oğluyum ve çok geçmeden düşmanın bölünmüş olduğunu anlayacağım; annemle müdür aynı safta yer almıyorlar.

“Çocuğun birkaç kaburgası kırılmış” diyor Duman, ciddi bir sesle. Ezik’ten söz ediyor. “Bir kolu çatlamış, tüm bedeni morluklarla dolu ve iki dişi...”

Annem hâlâ benden yana bakmıyor, müdürün sözlerinin bitmesini bekliyor; sonunda dumanların arasında kararlı bir sesle konuşuyor: “Bu bir daha asla olmayacak. Bunu garanti ediyorum.”

“Öyle mi?” diye kuşkucu bir yanıt geliyor.

“Evet” diyor annem ısrarla. “Bu yüzden neden hiç kim-senin Linda’nın rahatsız edilmesinin farkına varmadığını ko-nuşalım...”

“Bununla karşılaştırılmaz bile.”

“Linda kaç gün arka arkaya eve gönderilirken siz hiçbir şey yapmadınız. Öğretmenler onu öylece yolladılar...”

“Tanrı aşkına!”

“Bir şey yapıldı mı peki?”

“Ne ima ediyorsunuz?”

Uzun bir sessizlik. Bu Duman’ın sessizliği, otorite ve yar-gının. Annemin öfkesi geçmiş gibi, müdürün masasına dö-nüp bağıyorum: “İspiyonlayanın işi bitiktir!”

“Ne?”

“Linda ispiyonlamadı.”

Duman sigarasını söndürüp arkasına yaslanıyor.

“Peki, genç adam... Bu ne anlama geliyor peki?”

Annem kendisine geliyor.

“Diyor ki şayet Linda onu rahatsız edeni söyleseydi ona yapmadıklarını bırakmazlardı...”

Sözlerini havada asılı bırakan annemin yüzüne dehşetli düşüncelerine uygun bir bitkinlik yerleşiyor; bunun Duman üzerinde bir etki yarattığı gözümden kaçmıyor. Tebeşir beyazı kafasını sallıyor müdür; annem sonunda yadsınamaz gerçeği onun suratına çarpıyor: “Bu türden şeyler okulun sorumluluğundadır.”

Daha sonra biraz daha dinlenmesi gerekiyor annemin. Bu kez benim aklıma söylenecek bir şey gelmiyor, ama dimdik duruyorum; duruşumu kimse eleştiremez.

Tavrını değiştiren müdür oluyor.

Bana dönüp, “Burada işler o kadar kötü mü?” diye soruyor, kendisini savunurcasına.

“Hayır” diyorum duraksamadan. “Yani, evet, kötü.”

Şimdiye dek verdiğim en dürüstçe yanıt. Annem bütün bunların bir an önce bitmesini istiyor.

“Ne kadar uzaklaştırma alacak?”

Duman bir sigara daha yakıyor ve ruhsuz bir sesle, “Size haber verilecektir” diyor.

Annem ayağa kalkıyor.

“Başka bir şey var mıydı?”

Yoktu.

Koridora çıkıyoruz, neyse ki ortalıkta görgü tanığı yok; bu performansın anneme neye patladığını az çok tahmin edebiliyorum; onun sendeleyerek en yakın duvara yürüyüşünü ve pencere pervazına yaslanışını seyrederken hiçbir şey söylemeye cesaret edemiyorum; düşerse yakalamak için tetikte duruyorum yalnızca.

Bu drama artık benim değilmış gibi hissediyorum; şayet şimdiye dek benimdiyse bundan böyle anneme ve müdüre ait; kamu davası.

“Teşekkür ederim” diyor birden ve topuklarını tıkırdatacak öğretmen kapısına yöneliyor; beni ıssız koridorda bir başıma bırakıyor.

Sıcak bir yaz günü rıhtımda durup onun gemiyle gözden kaybolmasını seyretmeye mi benziyor bu? Hayır, hiç de benzemiyor; çok farklı her şey, bu kez canım yanmıyor, cam kapıdan çıkarken onun sırtını görebiliyorum, mutsuz ya da korkmuş değil; bu yakınlarda bizi terk etmeyi bile düşünmüyor olabilir; Løren Yolu’na sapıp yapraksız çalıların arkasında kaybolmadan önce oldukça rahat görünüyor.

Yeşil paltosuyla?

Kendimi hem suçlu hem de rahatlamış ve bitkin hissediyorum; bir tür duygusal boşalma sanıyorum. Zilin çalmasına çok kalmadığını anlayan dek orada duruyorum; bina söylüyor bana zamanı; belli belirsiz bir hışırtı bu, sanki betonda bir gerginlik, henüz duymadan duyduğunuz bir ses; bütün okul çocuklarının kendi nabızları gibi hissettikleri bir ritim.

Sınıfa yürüyüp kapıyı çalıyorum ve Bayan Henriksen’in “Gel” demesini beklemeden içeri giriyorum; 1. Freddy’nin soru dolu bakışlarına yatıştırıcı bir baş sallamasıyla karşılık veriyorum; yerime oturduğumda bir buyruğu yerine getirmiş gibi dosdoğru önüme, öğretmene bakıyorum; güzel sesiyle ders anlatan Bayan Henriksen konuya kendi açısından bak-sın mı bakmasın mı karar vermeye çalışıyor, belki de durumumuzu İkinci Dünya Savaşı bağlamında değerlendirecekti, neyse ki çok geçmeden çalan zille kurtuluyoruz.

Ezik'in yoğun bakıma götürüldüğünü, sakat kaldığını, sonra da öldüğünü duyduk; artık işin içine polis ve hapishane karışacaktı. Ama daha perşembe günü okula döndü Ezik; yüzü şiş, gözleri kanlıydı; bir kolu askıya alınmıştı ve her zaman kıpır kıpır bedenine çöken yavaşlık sayesinde kalabalığın ortasında sakince durup soruları yanıtlayabildi.

Çevresinde bir kükürt, eşekarısı ve ani ölüm havası vardı. Elinde bir şey tuttuğunu fark ettim, askısının içine sokup çıkardığı bir nesne, bir ileri, bir geri; sanki antrenman yapıyordu ya da elindeki bilye onun denetimini eline geçirmişti.

Yanma gidip sordum: "Nereden buldun onu?"

"1. Freddy" dedi hiç duraksamadan.

Demirbilyeyinereydeyse gösteriş yaparcasına tutan küçük, solgun yumruğa baktım. Ezik de bir bedene sıkışmış iki farklı kişiydi; bir yanda sempati duyabileceğiniz zavallı, öte yanda bağırıp çağıran, burnundan akan yeşil sümükler hiç kurumayan, denize fırlatmayı isteyebileceğiniz biri. 1. Freddy'nin çabuk pişman olabildiğini biliyordum. O iyi bir çocuktu. Ben de pişman olurdum ama kurşun gibi de ağırdım, toydum, oyuna yeni ısınıyordum ve Ezik'in suçunu bizimkiyle telafi etmeyi başaramıyordum. Başımı eğip kısaca sallamayı başardıktan sonra arkamı dönüp gittim.

Aynı gün sınıfta 1. Freddy'yle benim ellerimize resmî mektuplarımız tutuşturuldu. Derhal eşyalarımızı toplayacak ve pazartesi den önce yüzlerimizi gstermeyecektik; daktiloyla yazılmış metinde "olay okul sınırları dışında gerçekleştiğinden" bunun oldukça yumuşak bir ceza olduğu söyleniyordu, azarlayıcı bir tonla.

Eve yürüdük; ben rahatlamıştım, 1. Freddy'nin kendi sorunları vardı.

"İşte şimdi hapı yuttum."

"Baban evde mi?"

"Hayır, annemin eli çok ağırdır."

"Sylemedin mi ona?"

"Yok..."

1. Freddy'nin de evinde telefon yoktu; pazartesi bize verilen mektup buruşturulup atılınca yalnızca annesi ve Framhald Okulu'na giden kız kardeşinin hiçbir şeyden haberi olmadı.

O akşam dışarı çıkmadı 1. Freddy, pencerede oturup el feneriyle sinyaller gönderdi; ben de çıkmadım, çünkü nasıl karşılanacağımı bilmiyordum.

Ezik Meselesi, pazartesi gününden itibaren bizim evde konuşulmayan konular arasına girdi – gerçi mutfak masasında çürüyen bir leş gibi duruyordu ve anneyle oğul ilişkisinde yeni bir aşamayı simgeliyordu. Oğulla kiracı arasındaki ilişkiyi hiç saymıyorum.

Kristian da durumdan haberdar edilmişti ve gerçekte konuyu bilmesine karşın konuşmamak için kendisini o kadar g tutuyordu ki, dişlerinin gıcırdadığını duyabilirdiniz; sanki sonunda müttefik, yoldaş olmuştuk ve birlikte Fahrenheit'ın Celsius'a nasıl çevrileceğine kafa patlatabilirdik. Ben onun anlattığı parayı düşünüyordum, geçmişi, yıpranmayı; ayrıca artık bağışlanmaz ne demek öğrenmiştim, hoş görülmesi ola-

naksız bir g nahtı bu, göz ardı edilemeyecek bir suç; tıpkı bir yara gibi içinizde yer edip kalan bir şey.

Annem daha karizmatik davranmı tı.

‐Ben bunun üzerine sünger çektim‐ dedi, ben pazartesi öğleden sonra eve d nd     de. ‐Ekme inle birlikte ne yemek istiyorsun?‐

‐O paltoyu nereden buldun?‐

‐Ne?‐

‐Bugün  zerindeki palto...‐

‐Seni ilgilendirmez.‐

O kadardı.

‐Bir dilim jambonlu, bir dilim salamlı ve bir dilim re elli istiyorum.‐

‐öyle denmez Finn, biliyorsun bunu.‐

‐Peki, peki. Alabilir miyim?‐

‐Bu daha iyi.‐

‐ödünç m  aldın?‐

‐Neyi?‐

‐Paltoyu.‐

‐Yine mi ba lıyorsun?‐

D     m.

‐çok güzel görünüyordu.‐

‐Finn!‐

‐...‐

Ellerimi havaya kaldırıp teslim oldum, bugün okul bina-sından ayrılırken g rd      annemin sırtına güveniyordum; ama eskisi gibi onu kızdırıp ardından teslim olmuş, rahatlamı  küçük bir kahkaha attıramayaca ımı hissediyordum. Pencereden dışarı, karanlığa çevirdim gözlerimi; camdaki yansımam bana sonbaharın kı a d nd      anımsattı. Annem margarini, ekmek ve diğer yiyecekleri topladı, kendisine bir fincan kahve koyup kanepede kar ıma oturdu; sanki orada oturdu umu ancak şimdi fark etmişti.

“Neler geçiyor kafandan?”

Gerçekten de bir davetiye gibi geliyordu bu sözler kulağa ama bir türlü gücümü toplayıp “O palto” diyemedim.

İkimiz de ne söyleyeceğimizi bilemiyorduk.

Bütün bunlar pazartesi günüydü. Artık perşembe; jüri kararı-
nı verdi, kendimi sokağa attım ve yeni bir tavırla karşılaştım;
adına saygı diyemeyeceğim; olayın sıra dışı doğası düşünül-
düğünde saygı söz konusu değil denemez belki ama tek yaptı-
ęımız bir suçluyu kurbanı dönüştürmektir – Ezik’in bunu hak
etmediğine inanmaya zorlanmıştık; yoksa hak ediyor muydu?
Bütün hesaplar altüst olmuştı, sonsuz dng dengesizliği
vardı.

1. Freddy de saygı gören yeni rolüne alışmakta güçlük e-
kiyordu, gösterişli bir yürüyüş ve gevrek bir kahkaha edin-
di; hatta film yıldızı fotoğrafları yüzünden kavga eden iki
ocuğu ayırdı, herhalde kendisini olduğundan daha büyük
düşünmüş, buralarda yasayı uygulaması gerektiğine karar
vermişti. Ama cuma günü yeni bir geğirme rekoru kıarak
her şeyi mahvetti; bu numarada onun üzerine yoktu, “a” har-
finden geçirmeye başlayıp “o” harfine dek gidebilirdi; o kadar
etkileyiciydi ki kızlar her zamanki gibi midelerinin bulandı-
ęını anlatmak için çığlıklar attılar; oğlanlarsa onun aynı eski
1. Freddy olduğuna, başka hiç kimsenin uğraşmadığı bir spor
dalında puanlar toplayıp rekorlar kırdığına bir kez daha inan-
dılar.

Ayrıca Ezik de onun yanındaydı artık; Kurban Ezik geğir-
menin en ateşli taraftarıydı; gelecek hafta kolundaki askıdan
kurtulacaktı. Yedi sekiz gün sonra da yaraları iyileşecekti. 1.
Freddy’ye göre çözüm her zaman bir temiz sopalamak, ama o
aynı zaman da suçun kazandırdığına inanıyor.

Peki ya Linda?

Evde oturup ödevlerini yapıyordu; bütün cümleler halinde akıl yürütüp konuşmaya başlamıştı.

“Boya kalemlerini ödünç alabilir miyim Finn? Salı günü geri veririm, söz.”

“Salıya üç gün var, biliyorsun herhalde.”

“Evet, o kadar sürüyor.”

“Ne o kadar sürüyor?”

“Çizeceğim resim – bir armağan.”

“Kime?”

“Söylemem.”

“Senin kendi boya kalemlerin yok mu?”

“Bende turuncu yok.”

“Peki yalnızca turuncuyu ödünç alamaz mısın?”

“Hayır.”

Birkaç gün okula benimle ve 1. Freddy’yle yürüdü. Daha sonra yeniden ikizler ve asker Jenny’yle takılmaya başladı. Linda’nın disleksik olabileceğini söyleyen bir mektup geldi ve annem bir çöküntü yaşadı. Ama bu Yunanca adlı yeni cehennemde bir tuhaflık var: Okulun en iyi öğretmeni Gillebo, Linda’ya özel ders veriyor, kendisinin çizdiği suluboya hayvan ve vinç resimlerini gösteriyordu; Linda onun hipnotize edici sesini üç saat dinledikten sonra sınıfına, okumayı asla öğrenemeyen ikizlerle Ezik’in yanına dönüyordu. Olması gereken yerdeydi. Bir sonraki mektuba göre belki de disleksik değildi; annem “temiz sağlık raporu” dediği mektubu o yılki öbür yazışmaların yanına kaldırdı; ne uzun bir yıldı, ama başka bir şey daha vardı, elbette başka bir şey daha vardı. Sonra kar yağdı.

Kar kalmaya gelmişti. Kayak yokuşları, kızak yolları, kar topları, soğuk yanığı parmak uçları ve kalm, süt beyazı buz tabakası. Kış dediğin böyle olmalıydı. Kükreme, gümbürtü ve sonra bitimsiz sessizlik. Noel yaklaşıyordu. 1. Freddy'ye bir çelik bilye daha verdim, o da bana bir tane getirdi; ikisini birbirinden ayırt etmek olanaksızdı; ama benimkisi paketlenmişti. Linda'nın hediyesi kayaklardı ama bu çok gizli tutuluyordu, Kristian akşamları bodrumdaki hobi odasına iniyor, kayakların bağlarını yerlerine takıp altlarını cilalıyordu; sonunda hediye tavan arasındaki depoya, Dombås'a gidip gelen bavulun arkasına saklandı.

Bir Noel ağacı aldık ve tipi yağarken onu on dokuz numaranın balkonuna yerleştirdik; annem, Linda ve biraz arkaplanda ben, her akşam ağacımıza hayran hayran bakıyorduk. Noel akşamını nerede geçireceğimiz konusunda her yıl yapılan tartışmanın bir çözüme bağlanması gerekti; ama bu kez farklı koşullarda.

Yıl boyunca aileyi pek görmemiştik, dedikodulara göre Tor dayı restorandaki işinden atılmıştı. Sarhoş olduğu için, dedi annem, lafı hiç dolandırmadan. Bjaerne dayının deyişyle delidolu ve vurdumduymaz Tor dayı, yedi denizlerde gemi mühendisliği yapmak için Denizcilik Okulu'na yazılmış, yeni

ve daha iyi bir yaşam sürmeye başlamıştı. Yaşı iyice ilerleyen büyükannem ya kıpkızıl parlayan odun sobasını yakmakla uğraşıyor ya da fal açıp her zaman kazanıyordu.

Ama yine benim aklıma takılan bir şey vardı.

“Evde kalmak istiyorum” dedim.

Sessizce söylemiştim, tartışma çıkarmayı amaçlamıyordum, belirsiz nedenlerden ötürü söylenmesi gereken bir cümleydi bu yalnızca; bütün sonbahar boyunca beni yönlendiren aynı bulanıklık duygusuydu bu, yine bir şey görmüş gibiydim.

Doğrusu, Ezik meselesinden bu yana birkaç huzurlu hafta geçirmiştik, bir sitede olması gerektiği gibi yalın bir aile yaşamı, Kristian’sız; en güzel olduğu anlarda, gecenin geç saatlerinde minik radyolardan çalınan yumuşak müzikleri anımsatan ritmik günlük yaşam; ama annem nasıldı?

İyiymiş, rahat bir şekilde oturmuş bana bakıyordu, “Çiğden Sonra Yağmur Gelir” kitabının köşesinden; daha önce birkaç kez duyduğumuz bu hikâye de Tanja’yla benim gibi –gerçi biraz daha sıradan nedenlerden ötürü– birbirine kavuşamayan iki kişi hakkındaydı. Annem istediğinde biraz göz yaş dökrebilmek için yalnız kitap okumayı severdi, biliyordum; neden aileden uzak durmayı istediğim sorusuna yanıt veremediğim için bakışlarımı televizyonun önünde yüzüstü yatan Linda’ya çevirdim; çenesini ellerinin arasına almış, ince bacaklarını ileri geri sallıyordu. Annem benim bakışlarımı bir ipucu olarak aldı.

“Ne dersin Linda, Noel akşamı bir ziyarete gidelim mi?”

“Evet” dedi Linda hiç duraksamadan ve bakışlarını ekrandan ayırmadan.

Ayın yirmi dördünde, saat on ikide hediyelerle doldurduğumuz eski sırt çantasını alıp yola çıkmaktan başka yapacak bir şey kalmamıştı; Linda kendi çantasıyla benim yanımda yürüyor, beklenti dolu gülümsemelerle yukarıya kaçamak bakışlar fırlatırken neşeyle sekip hopluyordu. Henüz yolun

yarısında annem bütün o yükler yüzünden soluksuz kalmış, kızarmıştı; eve varınca aile sesini kuşanıp hemen yemek hazırlamaya girişti, o alanda düzeltilmesi gereken çok fazla yanlış vardı; büyükanneemin bunakça tarifleri üzerine bir komşunun yaptığı alışveriş, örneğin...

Tulumu, şapkası ve baltasıyla her zamanki kendisi olan Oskar dayının yanına, bodruma gönderildik Linda'yla ben. Depo son gördüğümünden bu yana küçülmüş, tavan alçalmış gibi görünüyordu – bir şeylerin ters gittiğinin ilk göstergesiydi bu. O kadar çok mu büyümüştüm? Yoksa kırmızı kurdeleli yeni, beyaz elbisesiyle gevrek gevrek kıkırdayan Linda ve onun karşısında kahkahalar atarak gürleyen, kanser hastalığı atlatmış gibi görünen Oskar dayı çok fazla yer mi işgal ediyorlardı?

“Öyle, öyle” deyip duruyordu Oskar dayı, Linda’nın aralıksız konuşmaları karşısında. Gerçekte Oskar dayı gülümsemeyi abartacak bir adam değildi, bizler ciddi insanlardık; odun keser, yaptığımız işe yoğunlaşırdık. Ama balta hafiflemişti sanki, artık iki elle tutmak zorunda değildim, yığınlar da küçülmüştü ve bizim istediğimiz şekilde odunları dizen Linda da is ve toza bulanmıştı. Üçümüz kucağımızda odun yığınlarıyla pirzola kokularının geldiği üst kata çıktık; yeni gelen ve her zaman gerçekte olduklarından çok daha fazla görünen gürültücü kuzenlere Linda’yı gösterip böbürlenebildik.

Yeni aile üyesini temizleme görevi verilen kuzenler onu aldılar ve aslan ayakları üzerinde duran, pirinç musluklarından bir domuz ağzını andıran deliğine dek her yeri yeşil, kahverengi lekelerle kaplı minik küvetin durduğu daracık banyoya götürdüler. İçeriden bağrışlar ve kıkırtılar duyduk, kilitli kapılar arkasından şiveler daha da uzak geliyordu kulağa; annem gergin bir gardiyan gibi ileri geri yürüyor, kapıyı çalıp daha ne kadar kalacaklarını, ışığın yanıp yanmadığını soru-

yor, artık çıkmaları gerektiğini söylüyordu; kimse onun tuhaf davranışlarını fark etmişe benzemiyordu, ben bunu daha önce görmüştüm ama ancak şimdi bütünüyle fark ediyordum.

"Işık yanıyor mu?" diye bağırdı annem.

"Bir kart seç" dedi büyükannem.

Maça sekizliyi çektim. Oyun böyle oynanmazdı ki.

Bu yıl Noel ağacının üzerindeki mumlar elektrikliydi; kurabiyeler, fındıklar ve kekler vardı; tereyağı, kimyon, saç kremi ve sigara kokusu sarmıştı havayı; şöminenin siperliği sıcaktan titriyordu. Pencere kenarında oturan Tor dayı içkisini yudumluyor, sigaraların birini yakıp öbürünü söndürüyordu; son gördüğünden bu yana koskocaman olduğumu söyledi ki bu en azından kibarca bir abartıydı; öte yandan Bjarne dayı bir milimetre bile büyümediğimi söyledi ki bu kaba bir küçümsemeydi.

"Marit'e bak" dedi, Bjarne dayı. "Böyle devam ederse sonunda fotomodel olacak, bana kalırsa."

"Ha ha ha! O şişko patates mi?" diye güldü Tor dayı; sigarasının dumanını ciğerlerine çekmeyi henüz bitirmemişti ve gülüşünü bastırmaya çalışırken hem boğazını temizlemesi hem de öksürmesi gerekti. Bjarne dayı ona çenesini kapatmasını söyledi. "Seni duyabiliyor sersem kerkenez." Marit yenge elbisesindeki kuruyemiş kabuklarını silkeleyip ayağa kalktı.

"Aman tanrım! Durup bu saçmalıkları dinleyemem."

Mutfağa, annemin yanma gitti. Kızlar banyodan çıktığından beri kendisini biraz toparlayan annem can havliyle yemek hazırlıyor, kesinlikle yardım istemiyordu; buraya yardım istemeye gelmemişti; bu sırada kadınların yokluğundan yararlanan Bjarne dayı, Tor dayının yeni kariyerini çekiştirmeye girişti; Denizcilik Okulu'ndaki gemi mühendisliği kursu yetişkinler için bizim okuldaki özel sınıfa benzer özel bir eğitim olmalı, diye düşündüm ben de.

Hiçbir şey olmamış gibi davranıyordum ama manzara

kuşkuya yer bırakmıyordu: Bjarne dayı mavi takım elbise giymiş, lacivert bir kravat takmıştı, tıraşlı ve ütülüydü, kolonyaya kokuyordu, siyah ayakkabıları cilalıydı. Öte yandan her açıdan bunun tersi görünen Tor dayının kahverengi ayakkabılarında, deri boyun bağında, dağınık saçlarında ve ütüsüz pantolonunun aşınmış dizlerinde kendisine güvenen, çekici bir hava vardı. Sanki ağabeyine bir karşıtlık oluşturuyor, yalnızca iki ayrı dünyadan değil, iki farklı zaman diliminden geldiklerini vurgulamak istiyordu. Burada oturmuş iyileşmeyen sıyrıkları andıran küçük dokundurmalar ve alaylarla tartışırken şakalaşıyor gibi görünmüyorlardı; belki de çocukluklarından beri böyleydiler, ben daha önce fark etmemiştim, tıpkı Oskar dayının kahkahası gibi – hep öyle mi gülüyordu o?

Yoksa onun içinde Linda mı uyandırmıştı bunu?

Büyükannemin de söylenen ve onaylanan ölçüde bunak olmayabileceğini görebiliyordum; belki biraz içine kapanıktı ama sallanan sandalyesinde oturmuş kartları değil dakikaları sayıyordu, sürenin bitmesini ve her şeyi geride bırakmayı bekliyordu; bu dramalardan sonra eve yürürken annemin her zaman söylediği gibi bu duraksız bir geri sayımdı.

Peki ya ben?

Her zaman büyükannemin arkasındaki duvarda asılı duran, genellikle el örgüsü bir kilimle örtülen, kara çerçeveli, küçük aynada kendimi görebiliyordum; belki de gerçekten büyümüştüm, sanki en son buraya gelişimin üzerinden dört yıl geçmişti, bir kafa boyu daha uzundum, omuzlarım aynaya sığmıyordu, göğsüm ve kollarım kaybolmuşlardı; yüzümü önüne getirip dalgalı cama bastırsam da ellerimi göremiyordum; gözlerime de yer yoktu, hiçbir şeye yer yoktu – benle ilgili en küçük şeye bile; ama korkmam gereksizdi, çünkü annem için de durum böyleydi; diğerleri hiçbir şey fark etmiyordu.

“Pekâlâ” dedi büyükannem. “Açacak mısın?”

Oskar dayının onun için yaptığı masada duran iskambil kâğıdına eğdim bakışlarımı; açıp açmamakta kararsız kalmışım gibi yaptım ama büyükannemin ağzının kırıxık kenarlarında şakacı bir gülümseme belirmediğini görebiliyordum; yavaşça başımı iki yana salladım.

“Korkuyorum” dedim, elimden gelen en kocaman gülümsemeyle.

“Akıllıca” deyip kartı geri koydu, sonra desteyi yeniden karıştırıp dağıttı, karıştırıp dağıttı...

Cici giysiler içindeki Linda’ya prensesler gibi davranılıyor, ne kadar kibar, hanım hanımcık ve akıllı olduğu söyleniyordu, bu arada o da reverans yapabiliyordu; ama ben tüm bu saçmalık içinde bir şey fark ettim, bunu görmek bizim bir yılımızı almıştı; herkesin gözü onun üzerindeydi, Marit yengenin aksi suratından bile okunuyordu bu: Linda yalnızca herkes gibi olmakla kalmıyor, onun kızlarını bile geride bırakıyordu.

Bu dördüncü tehlike sinyaliydi. Ya da beşinci...

Görünüşe göre kızlara trende bir Noel öncesi hediyesi verilmişti – biz yemeği aradan çıkarana ve diğer büyük paketler açılana dek sakın dursunlar diye. Bir Mikado’ydu bu, mutfak masasının üzerinde oynanıyordu ve Linda arka arkaya kazanıyordu, öbürlerine dokunmadan uzandığı çöpü çekip çıkarırken her defasında küçük elleri bir kaya kadar sakindi; elbette bu kadarı biraz fazla olmuştu ve Marit’in her zamanki numaralarından birine başvurması gerekiyordu.

“Dokundun! Gördüm!”

Oysa Linda kendi kocaman, masum bakışlarına daha çok güveniyordu ve bunlar Marit’in egzotik şivesinden daha iyi sonuç verdi.

“Kaybetmeye dayanamıyorsun galiba Marit” dedi Tor dayı, mutfğa soda almaya giderken güldü ve dönüşte onayladığını belirtmek için Linda’nın kafasını okşadı.

“Bana yalancı mı diyorsun?”

“Ah, coşma hemen.”

“Onunla öyle konuşamazsın Tor” dedi, onu izleyen Bjarne dayı.

“İstediğim gibi konuşurum işte, kaybetmeyi bilmiyor.”

“Sakin ol bakalım ahbap, yoksa bunun tadına bakarsın” diye şakacı bir şekilde yumruğunu sıktı Bjarne dayı; akşam ilerledikçe hızlanan bir tren gibi sürgit gerilen ortamı yumuşatmaya çalışıyordu. Tor dayı cilasız ayakkabılarını yere sağlamca yerleştirdi ve bacaklarını aralayıp profesyonel bir bok-sör duruşuna geçti; Ingemar Johansson’muş gibi dans ederek şeker paketlerine, kahve tenekelerine, pervazda titreyen begonyaya ve annemin kapuska tenceresine yumruklar savurmaya başladı. Sonra annemi belinden sıkıca yakalayıp “Üçüncü Adam” filminin şarkısını söyleyerek vals yapmaya başladı; bu sırada kâğıt fabrikası mühendisinin yüzündeki öfke gide-rek belirginleşmişti, artık bir şeyler olacağını hepimiz görebiliyorduk; sonunda Marit yenge herkesin duyabileceği kadar yüksek sesle fısıldadı: “Sana bu yıl gelmeyelim demiştin.”

“Hiç de bile!”

“Demedim, öyle mi?”

“Demedin işte, üşütük kızı görmek için ortalığı birbirine kattın.”

“Bjarne, lütfen.”

Bunun üzerine dans bitti; annem kendisini Tor dayının kollarından kurtardı, üç kararlı adım attı ve bütün gücüyle iki numaralı erkek kardeşin yüzüne öylesine sert bir darbe indirdi ki, Bjarne dayı uçarak arkadaki banka, bütün akşamı ona armağan edileceğini bildiği iki kitabı okuyarak geçirdiği yere yığıldı.

“Sen kendini ne halt sanıyorsun...”

Bjarne dayı debelenerek ayağa kalkmaya çalıştı, ama ikinci bir tokat ona yerinden kalkmaması gerektiğini hatırlattı. Marit yengeden yarı yarıya bastırılmış bir uluma yükseldi.

Boynu ve kolları kıpkırmızı kesilen annem yeni bir saldırı düzenleyecekmiş gibi görünüyordu; bunu Oskar dayı da fark etmiş olmalıydı ki, gelip ona sarılmaya çalıştı ama sonuçta o da çenesine bir darbe yedi.

“Oh, araya girmek şimdi aklma geldi, öyle mi?” diye bağırdı. “Sana ihtiyaç duyduğumda neredeydin?”

“Ne yapıyorsunuz orada?” diye bağırdı büyükannem, oturma odasından.

“Bak ona!” diye çılgık attı annem, çelik gibi bir sesle; bir eliyle hâlâ Mikado çubuğunu, ötekiyle beni tutan –şayet ben onu sıkı sıkıya tutmuyorsam– Linda’yı göstererek. “Benzerliği görmüyor musun? Görmüyor musun!”

Oskar dayı üzgün ve utanmış göründü. “Senin yaştın büyüktü ve olan biteni gördün” diye sürdürdü annem sözlerini. “Sen ve şu içerideki yaşlı kuzgun her şeyi gördünüz!”

“Ay, çok acıdı!” dedi Marit ve kızlar sırayla gözyaşlarına boğuldular; o sırada annem az çok laf anlayabilecek görünüyordu; Bjarne dayının belli belirsiz sözlerini örneğin.

“Tek hırpaladığı sen misin sanıyorsun? Şapşal!”

Sonra banyonun karanlığıyla ilgili bir şeyler söylendi; sanırım büyükbabamdan konuşuyorlardı; ondan babamdan bile daha az söz edilirdi –büyükbabamın Oskar dayı tarafından ilgilenilen mezarına bile gitmemiştik; ben bir keresinde, dört yıl önce soğuk bir Noel sabahı tıpkı milyonlarca başka insan gibi mum yakmak ve çiçek koymak üzere mezarlıktaydım, o zaman büyükbabamın cennette olup olmadığını sormuştum ve Oskar dayı buzlu bir fısıltıyla “Hayır, cehennemde o” demişti.

Oskar dayı her zaman böyle konuşmazdı, ben ayakkabımın ucuyla karı eşeleyerek ona bakmayı sürdürmüştüm ama cehennemden söz ederken sanki, “Hepimiz bir yere gitmek zorundayız” der gibi bir havası vardı, dolayısıyla bu olayı unutmuştum, ama şimdi Tor dayıyı gizemli bir üzüntüyle alnını

soğuk pencereye dayamış, bebek gibi ağlarken görünce yine hatırladım.

“Bu ailede çok eğlenceli zamanlar geçti belli ki” diye horurdandı annem, bizim için kutlamanın sona erdiğini bildirip koridora sürüklediği Linda’yla beni giydirmeye başladı. Karanlıkta bir mum gibi duran Linda’nın eldivenlerini giydirebilmek için, hâlâ elinde tuttuğu Mikado çubuğunu çekip almak zorunda kaldı annem; ben de hediyelerimizi toplayıp sırt çantama doldurdum.

“Ne yapıyorsunuz dışarıda?” diye seslendi büyükannem.

“Hiçbir şey” dedi annem. “Her zamanki gibi.”

Saat dört olmamıştı henüz. Bütün sokaklar, bütün evler sessizdi, gökyüzü de öyle; odun deposunun oradaki demiryolu köprüsünün altında, toz gibi kupkuru karların arasında sarılmış bir şekilde yürürken biz de tek bir söz etmiyorduk. Annem birden durdu, bana baktı.

“Bunların olacağını anlamış mıydın?”

“Bilmem” dedim bakışları altında büzülerek. Ama diz çöktü, vazgeçmedi, beni omuzlarından yakaladı, sarstı, içimin en diplerinde kalmış ne varsa ona baktı. “Bunun olacağını anlamış mıydın Finn?”

“Bilmiyorum” dedim. “Ama sanırım ben bir şeyler... Görüyorum.”

“Neymiş o? Ne görüyorsun?”

Belki burada bir şansım vardı, onu yeniden bulma şansı ama bunun için benim sahip olduklarımdan çok daha başka şeyler gerekiyordu, ağlamak üzereydim.

“Başlama şimdi sen de” diyen annem doğruldu, durdu, karla kaplı demiryolu köprüsüne, tam burada ikiye ayrılan arabasız yola, önümüzde uzanan parıltılı karlarla kaplı açıklığa baktı. Erken ve soğuk Noel karanlığında eve bir kilometreden az yolumuz kalmıştı. Annem sanki yeniden yeryüzünün neresinde olduğunu anlamaya çalışıyormuş gibiydi. Bir-

den Linda'nın eldivenini çekip çıkardı, elinin kanlı olduğunu gördü.

"Ne oldu böyle?"

Linda afallamış gibiydi. "Nedir bu, söylesene kızım!"

"Bacağına batırdım."

"Ne?"

Linda cümleyi biraz daha alçak sesle yineledi. "Kimin bacağına batırdın?"

"Marit'in... Çubuğu..."

Annemle birbirimize baktık, ben yeniden güleceğimizi, yitirdiğimiz gülüşü yeniden bulacağımızı umuyordum çaresizce. Ama annem benim için bütünüyle yitirilmişti.

"Aman tanrım... Şunları paketinden çıkar."

"Ne?"

"Çıkar şunları paketinden" dedi kararlı bir sesle. Omuzuma taşıdığım kayakları aldı, kocaman gözlerle ona bakan Linda'ya uzattı.

"Burada mı?"

"Evet, burada küçüğüm, haydi, şimdi."

Linda ses çıkarmadan durup gülümsedi, kâğıdı açıp okudu – Linda'ya annesinden ve Finn'den. Paket kâğıdını yırtmamak için sonsuz bir yavaşlıkla açmaya başladı, katladı, sırt çantasına koydu. Bu sırada annem ve ben durmuş ona bakıyorduk.

Bir çift Splitkein kayak, 1,40 m. uzunluğunda. Kristian cilalayıp ortasına küçük bir tahta parçası yapıştırmıştı ki kayaklar gergin dursun. Küçük pirinç vidalarla Kandahar kayak bağları iki yandan vidalanmıştı. Maun kahverengisi yüzeyleri, açık renk kenar çizgileriyle çikolata, tarihe yaraşır bir ciddiyet, kütüphane ve keman çağrışımları yapan bir çift Splitkein'de dayanıklı, incelikli bir yan vardır ve karlar ülkesindekilerin kalplerine seslenir.

"İyi ama kayak ayakkabıları yok."

“Olmaz mı? Burada işte...”

Annem sırt çantasını çıkardı, Linda’nın kayak ayakkabılarını buldu, oturup değiştirmesini söyledi, bu sırada ben kayak bağlarını çözüyordum ve kayakların altlarının yağlanmamış olduğunu gördüm. Yalnızca siyah cila sürülmüştü ve katran kokuyordu daha. Linda ayakkabılarını dikkatle kayakların üzerine yerleştirdi, ben de bağlarını bağlayıp ayarladım.

“Şimdi kaymaya başla bakalım” dedi annem.

Linda iki adım gitti, düştü, ayağa kaldırdım, yeniden düştü. Annem çantasındaki kordonu çözdü, bir ucunu halka yapıp bağladı. “Şunu tut, biz seni çekeceğiz” dedi.

Linda kordonu tuttu, Muselunden ve Disen çayırlarından onu yukarı çekerken yaşamın en temel gereksinimleri için bir Noel ilahisi söyler gibiydik. Annemin önce bir kez, sonra bir kez daha gülümsediğini gördüm. Ardından karların altındaki buza basıp kaydı, devrildi, oturup eldivenlerindeki karları yerken gülüyor ve Linda’nın kayakta ne kadar beceriksiz olduğunu söylüyordu. Linda buna kızdı, annemi itmek istedi, şakadan dövüşmeye başladılar. Bu sırada ben durmuş, bir seyirci gibi izliyordum onları; çünkü yine –gözlerimin önünde– annemin anlaşılmaz ruhunun bir başka yanı daha ortaya çıkmıştı.

Kar yeniden başladı. Kapkara hiçlikten uçuşarak alçalan, Trondhjem Yolu’nun ışıklarında sarıya dönen beyaz, toz gibi kar tenimize, elbiselerimize, toprağa indi. Annem ve Linda aynı yaşta iki küçük kız gibi yan yana oturuyorlardı ve bu tablo yüzünden çocukluğu her zaman altın rengi düşünürüm. Bu ışıkları kirleten hiçbir şey yoktu. Ortalıkta tek bir araba görünmüyordu. Kalbim donuk canlı bir saat gibi çarparken annem yazın bizi adada bıraktığı zamanki ciddiyetiyle konuşmaya başladı birden. Gittiği hastaneyi anlattı. Burası yağın karların arasından seçebildiğimiz Aker Hastanesi gibi insanın bademciklerinin ya da apandisitinin alındığı türden bir

hastane değildi. Orada acı anılar tedavi ediliyordu, örneğin insan çocukluğunda kendi babası tarafından banyoya kapatılıp ölesiye dövülürse, yaşı ne kadar büyürse büyüsün bu anılar belleğinde kanar durur, patlamış apandisit gibi en küçük düşüncelerini bile zehirleme riski taşırlardı. Bu yüzden belki biz zor bir yıl geçirdiğimizi düşünüyorduk ama bu yıl anneme iyi gelmişti ne olursa olsun. Yalnızca bunu şimdiye, tam şu dakikaya kadar anlamamıştı. Hem o gizemli hastane sayesinde, hem ona yeni bir güç veren, yeniden öğrenemeyeceği şeyleri öğretmiş olan Linda sayesinde ve benim sayemde, hem yanında olduğum için hem de henüz delirme belirtileri göstermediğim için, diye ekledi neyse ki.

“Ne dediğimi anlıyor musun Finn?” diye haykırdı aşırı yüksek bir sesle, ama kocaman bir gülümsemeyle, çünkü bunun bir şaka olduğunu anlatmaya çalışıyordu. Orada utanmış, yenilmemiş ve güven içinde oturuyordu.

“Evet” dedim ama bir şey anlamaktan çok onun sözünü dinlediğim için. Linda da evet dedi, başıyla bir iki kez onayladı, çünkü şimdi bir konuda anlaşmamız önemliydi. En azından bu kadarını anlamıştık ki annem dengesini bulmuştu ve bu bize bol bol yeterdi.

Eve girdiğimizde saat yeni altı olmuştu. Annem hemen Noel tatilinin ilk günü yiyeceğimiz pirzolaraları ve köfteleri kızartmaya girişti. Ben Linda’yı bir yorgana sardım, bu yıl yalnızca yumurta kartonları değil Linda’nın, benim ve 1. Freddy’nin ördüğü gerçek sepetlerle süslü çam ağacının önüne yerleştirdim. 1. Freddy’ninki sarıydı, arkada duruyordu ve hepsinin en büyüğüydü. Ev yapımı badem ezmesi ve fındıklı kurabiye yiyerek yemeğin masaya gelmesini bekledik. Sonunda yemek hazır olduğunda koca bir kahkaha koptu. Ne biçim bir akşamdı bu, yarın yalnızca sos ve lahana turşusu yiyecektik.

Yemekten sonra başka hediyeler de çıktı ortaya. Linda'ya giysiler ve bir hatıra defteri, anneme Noel'i ailesiyle kutlayan Kristian'dan bir saat, bana bir yığın kitap.

Ama Linda uyuduktan sonra oturup radyoda Noel şarkıları dinledik, ben *Beşler Haydut Avında*'yı okudum, annem üç bardak kırmızı şarap içti, koltuğunda hiç kımıldamadan oturup Noel çamına baktı. Ne yazık ki karların arasında yaşadığım rahatlamamanın ardından öldürücü bir darbe geldi.

"Sence Kristian'la evleneyim mi?"

Paketini açtığı kol saatiyle oynarken altın tavşanın geldiği gündünden çok daha düşünceliydi suratı.

"Evet, teklif etti. Sen ne düşünüyorsun?"

Çabucak hayır dedim. Yineledim de, oldukça yüksek sesle.

"Niye?"

"Niye mi?"

Çünkü erkekler yalnızca çizgi roman kahramanlarıydı, benim ölmüş bir babam, cehenneme gitmiş bir dedem vardı. Bitişikte yaşayan, ısıklık çalan ve at gibi kokan Frank'ı tanıyordum, 1. Freddy'nin asla evde olmayan babasını, kuru buz getiren, çok ince sesli, Tor dayıyla aynı kötü yazgılı işte çalışan Jan'ı biliyordum. Bunların arasında bütün sessizliğiyle bir tek Oskar dayı iyiydi, ama o da benim ne olduğunu bile bilmediğim bir şeyden dolayı suçluydu. Yalnızca annemin orada, kiracının ara durağında yatacağı düşüncesi bile sırtımdan aşağı soğuk bir şeylerin inmesine neden oluyordu.

"Tamam, tamam... Bir yığın konuda insanı aldatıyor" diye mırıldandı annem tuhaf bir kakhahayla.

"Ben Kristian tarafından evlat edinilmek istemiyorum" dedim.

"Bir de bu var elbette, hayır" dedi annem aynı umursamaz sesiyle. Bileğindeki saati salladı. Ama sonra aklına bir şey geldi. "İyi ama Linda'nın kâğıtları düzenlenmez o zaman."

"Ne demek istiyorsun?"

“Ben yalnız bir anneyim Finn, yalnızca evli çiftler çocuk evlat edinebilirler. Bir de bunca karışıklık çıkardıktan sonra...”

Linda’ya verilen ilaçların neredeyse çocuk istismarı kategorisine girmesinden okuldaki gürültü patırtıya, Linda’nın disleksi mi ne haltsa hem olup hem olmayan ama yine de ortadan kalkmayacak o şeyden olmasına kadar her şeyle ilgiliydi bu konu. Söylenecik bir şey bulamıyordum çünkü düşünecek bir şey de bulamıyordum. O zaman annem konuştu.

“Birileri bizim işlerimizi karıştırıyor ama kâğıtları bana göstermiyorlar, yalnızca biraz daha zaman alacağını söylüyorlar, biraz daha zaman... Ve...”

“Eee?” dedim annem sessizliği uzayınca.

“Bir de benim hasta olmam konusu çıktı...”

“Sen hasta değilsin ki!”

“Yok, değilim de...”

Haykırmak istiyordum, çünkü akşam yine uçup gitmişti, kaçmak, uzaklara gitmek istiyordum, şimdiden bunu yapmış olmasaydım sivri uçlu çadırlarda oturan, ellerinde kahve fincanları, omuzlarında çapalarıyla, mutluymuş gibi duran insanların siyah beyaz resimlerine bakmak isterdim. Görünmez bir vinç sürücü, bir Ford’un tamponuna oturmuş bir anne görmek istiyordum, her şeyden çok birkaç saat önce Linda’nın yanında oturup karları yerken bu yılın aslında iyi bir yıl olduğunu söyleyen annemi görmek istiyordum.

“Ama elimizde bir jokey kart var” diye böldü düşüncelerimi.

“Ona joker denir!” diye bağırdım öfkeyle.

Güldü, bir yudum şarap içti.

“Sen ne biçim bir çocuksun.”

“Peki neymiş o?” diye bağırdım. “Şu joker?”

Dosdoğru bana baktı, sakın bir sesle konuştu.

“Sensin... Sen onunla akrabasın. Şu kan...”

“Kan bağı mı?”

“Evet, annesi dışında onun tek akrabası sensin. Ne annesinin ne de... babanın yaşayan akrabaları...”

“Öyleyse yine de Kristian’la evlenmen gerekmiyor!” diye patladım. Annem dalgın dalgın Noel ağacına, 1. Freddy’nin sepetine bakıyormuş gibiydi. Bu sepet en büyüğü, en kötü örülmüşüydü ve bir Noel ağacına asılabilecek en keskin sarı renkte olduğundan hemen kendini gösteriyordu. Ama sonra görmemesini umduğum, görmemiş olsaydı, konuşmanın son bölümü ışığında tümüyle silmeye karar verdiğim şeyi gördü. Noel ağacının ayağının dibinde son bir paket gizlenmişti. Yeşil kâğıtla kaplı, üzerinde ev yapımı bir kart olan küçük bir silindir.

“Nedir bu?” diye sordu, ayağa kalkıp paketi aldı.

Bu yıl paketlerin üzerlerini Linda okumuştı ama bunu unutmuştu ya da bilerek arkada bırakmıştı. Şimdi annem kâğıdın üzerini okuyordu. “Kristian’a, Linda’dan.”

Soran gözlerle bana baktı. Bildiğim kadarıyla annemle ben pek çok nedenden ötürü Kristian’a hediye almamıştık. Bir hediyenin çok fazla anlamı olabilir, özellikle bizim içinde olduğumuz durum gibi durumlarda. “Nedir bu?”

“Bilmiyorum” dedim. Ama o zamanlar geçmişti artık, kesinlikle. Bana bakması yetmişti. “Bir resim” diye itiraf ettim. “Sanırım bir at.”

“Bir at mı?”

“Evet, bir *at*!”

Akşam böyle sonlanıyor. Noel akşamı. Annem üzerinde tanınmaz bir at resmi olan kâğıt rulosu elinde otururken bunu açsın mı, atsın mı yoksa gerçek sahibine mi versin, karar vermeye çalışıyor; ben aldığım kitabın yıpranmış harflerine bakıyorum, kanepeye iyice yerleşiyorum. Aslında bunun nedeni son söylediklerinin kafamdan çıkmaması. Şu joker kartının

işe yarayacağı konusunda söyledikleri. Çevremizdeki öteki dairelerde dolaşanların ayak seslerini, konuşmaları, alçak sesle kahkahaları, çarparak kapanan bir kapıyı, açılan bir musluğu, ev seslerini, radyatörün mırıltılı kan dolaşımını, hatta çöp kapağının sesini duyuyoruz. Kapağın açılıp kapanmasını, aşağı düşen çöplerin sesini, uzaklaşan adımları dinliyoruz, sonra dünya mum, kahverengi sos ve çam kokuları içinde uykuya dalıyor. Sitede gece. Yılın en önemli gecesi. Linda'nın koşarak bana geldiğini, havada eriyip yok olduğunu, parmaklarımın arasından akıp gittiğini görüyorum, kan ter içinde uyandıgımda gök gürültüleri duyuyorum.

Ama bu uykunun sesi.

Karanlıkta uzak bir ada. İki ada. Linda'nın ve annemin solukları. Yattığım yerde ancak bir annenin yaratabileceği, ama aynı zamanda ancak bir annenin bozabileceği görkemli gökyüzünü dinliyorum. Bedenim kuruyor. Böylesi bir gözetleme noktasından, bir gecenin tepesinden her şey daha berrak görünüyor. Tek yapılacak şey kalkmak, annemin yatağının yanındaki komodinden saati almak, mutfığa götürmek, lavabonun üstündeki rafta içinde aletler bulunan bir ayakkabı kutusunda sakladığımız çekici almak, masanın üzerinde o pis şeyi tek bir vuruşta paramparça etmek.

Parçaları süpürüyorum. Çarklar, cam kırıkları, kadran parçalarından oluşan yığını 1. Freddy'nin yaptığı bir Noel süsü gibi çekicin yanına koyuyorum, yatak odasına geri dönüyorum.

"Ne oldu?" diye mırıldanıyor annem.

"Yok, bir şey, ben geldim" diye fısıldıyorum, yatağıma çıkıp yatıyorum ve uyuyorum.

Ertesi gün gökyüzü açık. Oskar dayı bir kolunun altında domuz kızartması, ötekinde bir şişe likörle ziyarete geliyor.

Hiçbir zaman içki içmeyen Oskar dayı şimdi de içmiyor. Ne o ne annem... Önlerinde kahve fincanlarıyla mutfak masasında oturuyorlar, Linda ve ben kayak yokuşunda zorlu bir uğraştan geri döndüğümüzde aralarındaki ciddi konuşma bitiyor. Linda orada büyük bir ilerleme yaptı. Elbette bu, olaya nasıl bakıldığına bağlı biraz da. Ama Noel hediyesi atlama kayaklarını kullanmaya çalışan 1. Freddy kadar dikkat çekmedi en azından.

“İşte çocuklar geldi” diye gürlüyor Oskar dayı. Annem aynı şeyi düşünür gibi bize bakıyor. *Benim* çocuklarım: Joker kartım ve onun kız kardeşi. Çizmelerimizi ve paltolarımızı çıkarmamıza yardım etmekle bile ilgilenmiyor, biz kendi başımıza yapabiliriz. Ama oturmuş bana bakıyor, Oskar dayının büyükannemin odunluğunda, gaz lambası ışığında Linda’nın başka herkes gibi olduğunu anladığında gülümseyişine benzer bir gülümseme var annemin yüzünde. Oskar dayı Linda’yı daha önce hiç görmemişti, sanki bunun için yeni gözler gerekirmiş gibiydi.

Evde kızartma kokuyor, yeniden Noel olmuş; sıcak. Annem ve Oskar dayı kardan, kıştan, bunların çocuklar için olduğundan konuşurlarken ben bir bardak gazoz içiyorum. Felaket Noel akşamı hakkında tek bir söz edilmiyor. Evlilik konusunda da öyle. O zaman kırılmış saat de gündeme gelmeyince bütün bunların bir düş olması gerektiğini anlıyorum.

Masaya oturacağımız sırada Jan ve Marlene ziyarete geliyorlar ve bütün akşam kalıyorlar. Parmağında Arvika’dan satın alınmış yeni nişan yüzüğü olan Marlene, Tor dayı kadar hızlı likör içiyor ama hiç belli olmuyor. Yazla, kuru buzla, patates çuvalı koşusuyla, hem açık hem kapalı bir bakkalla ilgili öyküler anlatılıyor. Fotoğraflar gibi insanın ağlama isteğine kapılmadan dinleyebileceği türden öyküler bunlar. Mutfak masasında oturmuş kızartmanın soğuyan yağlarını kemiriyoruz, bütün dişlerimiz gıcırıyor. Ardından kâğıt oyunları

oynuyoruz, Linda bizim onun kazanması için hiçbir şey yapmamıza gerek kalmadan kazanıyor. Masanın karşısında oturan annemle bakışıyoruz ve karar veriyoruz –diye hissediyorum– yaşam şimdi başlıyor işte! Bütün kış ve ilkbahar boyunca da böyle devam edecek. Aman tahtaya vuralım. Sonra yaz, sonbahar ve altmışlı yılların geri kalanı boyunca. Erkeklerin oğlan çocuklarına, ev kadınlarının genç kızlara dönüştüğü o korkunç on yıl. Saçma sapan bir ev yenilemeyle, parasızlıkla ve özellikle de karanlık bir kasım günü küçük açık mavi bavulunda atom bombası taşıyan çaresizlik, Grorud otobüsünden inip yaşamımızı altüst ettiğinde başlamıştı.

Ocak ayının on sekizinde okula geldiler, Linda'yı alıp götürdüler. Başka bir deyişle yaptıkları şeyi çok iyi biliyorlardı. Aynı gün öğleden sonra şapkalı ve pardösülü bir adam annemi ziyarete geldi, bir belge getirdi, Linda'yı evlat edinecek çok iyi bir aile bulduklarını, ülkenin başka bir yerinde yaşayan bu ailenin benim yaşımda bir oğlu olduğunu, bu yüzden Linda için değişikliğin o kadar büyük olmayacağını, orada rahat edeceğini söyledi.

Annem belgeyi imzalamayı başaramıyordu ama adam bunun bir önemi olmadığını söyledi, işin resmî bölümü kuaför kadın ve yetkililer tarafından halledilmişti zaten. Şimdi Linda'nın üzerindeki giysilerden başka yanında götürmek isteyebileceği, sevdiği bir şeyler olup olmadığı sorusu vardı. Oyuncaklar, bir bebek?

Annemin ve benim bu konuda da yapabileceğimiz pek bir katkı yoktu.

İkimiz birer koltukta oturmuş ve yaşamayı bırakmıştık. Gerçeğin hizmetinde buraya gelmiş olan adamın bunda bir suçu yoktu. Bizi anladığını söyledi, ama bütün tecrübeler böyle yapılmasının çocuk için en iyisi olduğunu gösteriyordu.

Sonra gitti.

Annem ve ben hatırladığım kadarıyla o gün hiç konuş-

madık. Ertesi sabah her zamanki gibi kalktık, birbirimize hiç bakmadan kahvaltı masasına oturduk, pek bir şey de yemedik. Ardından ikimiz de kendi yollarımıza gittik. İşi bir dükkânda ilgilenenlere elbise ve ayakkabı satmak olan bir anne ve okulda Tanja'nın siyah saçlarına bakan ve hiçbir şey duymayan bir oğul.

Yemek masasında yeniden buluştuğumuzda yine hiçbir şey söylemedik. Ama gece yarısı annem ağlamaya başladı. Ben Linda ilaçlarını içmeyi bıraktığı zaman yaptığım gibi kımıldamadan yatıp sesleri dinledim. Ertesi gün okuldan geldiğimde Linda'nın eşyaları ortadan kaybolmuştu. Giysiler, oyuncaklar, kitaplar. Amalie. Ertesi gün yatağı da yoktu, yeniden tavan arasına kaldırılmıştı ama bu kez benim yardımım olmaksızın. Doğa güçlerinin karşısında felç olmuş kurbanlardık, fare gibi sessizce oturup daha kötü şeylerin olmasını bekliyorduk.

İki hafta sonra Kristian taşındı. Artık şapkası ve pardösüsü yoktu, kar kristalleri ve ren geyikleri dolu bir kazak giymişti. Eski bir Chevrolet bulmuştu, tek tük eşyasını buna doldurdu. Satranç tahtasını almadı. Televizyonun da bizde kalmasını istiyordu.

“Al götür şunu” dedi annem, Kristian'm karşı çıkmasını engelleyen bir sesle.

O yıl da kış ve ilkbahar oldu. Yaz da olmuş olabilir pekâlâ ama biz içerideydik, saklanıyorduk, ben eski odama, Essi'nin penceresine bakan odaya geri dönmüştüm. Annem hiçbir yere bakmayan odasındaydı. Artık annemi görmeye dayanamıyordum, ikimiz de sessizlik okyanusunun dibinde kendi başımıza yaşıyorduk ve suyun yüzüne ancak eylülün sonlarına doğru çıktık. Yeniden evi elden geçirmeye başladık, sonunda bir kitaplık satın aldık, bütün daireyi eskisinden de daha az göz alıcı ve daha pahalı bir duvar kâğıdıyla kapladık.

“Buna yetecek paramız var mı?” diye sormuştum.

“Ne sanıyorsun” diyen annem akşamları duvar kâğıdı kesip yapııştırıyor, gündüzleri işe gidiyordu. Fazla mesai de yapıyordu. Akşam kurslarına gitti, muhasebe öğrendi, bir zamanlar Linda’yla beni prova odasına sokup ondan gizlediği Bayan Haraldsen’in hesaplarını düzeltti. Ardından muhasebeyi, mal alımının tüm sorumluluğunu üstlendi, sürekli fazla mesaiye kalmaya başladı. Ülkede başka herkesin yaptığını yapıyorduk, durumumuz iyiye gidiyordu.

“Sanki hiç olmamış gibi” dedi annem, ekim ayının sonuna doğru bir akşamüzeri. Üzerine tırmandığı merdivenden indi, yeni evimizde çevresine bakındı, bütün ciddiyetiyle Linda’nın belki de Tanrı tarafından onun yaşamını düzeltmek için gönderilmiş bir melek olduğunu mırıldandı. Bize yalnızca ödünç verilmişti, onunla birlikte zaman geçirebildiğimiz için teşekkür etmeliydik.

Anneme baktım, bunu asla bağışlamayacağımı hissettim.

Odamın duvarlarını İngiliz pop yıldızlarıyla, görkemli gök cisimleriyle, turuncu, tanınmaz bir at resmiyle, Tonsen-jordet Sitesi’nin ellili yıllarda biz buraya taşınmadan önceki halini gösteren, uçaktan çekilmiş bir fotoğrafıyla doldurdum. Resmin ortasındaki vinci süren imeceye katılmış olan babamdı, resimde görünmüyordu, yaşamda da öyle. Şimdi Boris ve benimle birlikte, bir kumsalda, yüzme kemeri olmadan duran ve onun kadar görünmez olan kızıyla birlikte bir çekmeceye kilitlenmişti.

The Doors’un *When the Music’s Over* şarkısını söylediği yıl ortaokula başladım. Led Zeppelin’in notalarıyla da liseye. Orada yeniden Boris’le karşılaştım. Aynı fen sınıfına gidiyorduk ve eskisi gibi tümüyle aynıydık. Ama artık almlarımızda perçemlerimiz yoktu. Saçlarımız omuzlarımıza iniyordu, eski asker parkaları giyiyor, şifreli konuşuyor ve devrime hazırlanıyorduk. Ülkede başka herkesin yaptığını yapıyorduk, durumumuz iyiye gidiyordu.

Liseyi bitireceğim ilkbaharda annemin pençesinden tesadüfen kurtarabildiğim bir mektup geldi. Oturup bir süre baktım mektuba. Gönderen ve adres daktilo harfleriyle yazılmıştı her nedense. Oslo damgalıydı. Dışından hiçbir şey belli etmeyen bir mektup.

Öyleyse niye açmıyordum?

Çünkü en kötüsünün hangisi olduğuna karar veremiyordum. Titrek, çaresiz bir el yazısıyla yazılmış, bir trajediyi haber veren bir mektup mu, yoksa sakın, kararlı bir el yazısıyla yazılmış, her şeyin çok iyi olduğunu anlatan bir mektup mu? Linda ona kötü davranan, işkence yapan budalalarla dolu bir korku tapınağına düşmüş olabilirdi. Ve bu olasılık beynimi bir ateş gibi yakıyordu.

Ya da arabadan indiğinde yeni anne babası tarafından karşılanmıştı. Dengeli bir anne, dört dörtlük bir baba ve üstelik de benim yaşında bir oğlan. Annenin parmağını sıkıca yakalamıştı ve ağabeyi, diyelim adı Øivind olsun, bunun yaşamı kavramak olduğunu, insanın yüreğini yakalayan ve ölünceye kadar bırakmayan, mezarda yatmış çürürken bile orada olan bir kavrayış olduğunu hemen anlamıştı.

Buradan sonra her şey olması gerektiği gibi olur; aile iki

katlı bir evin ikinci katında oturur, Linda çevresinde insanlardan çok kestane ağaçları olan, eski, saygıdeğer bir okula başlar; ona öğrenebildiği her şeyi öğreten öğretmenleri olur, hangi kanaldan yayın yapacaklarını anlamak için ona iki kez bakmak zorunda olmayan arkadaşlar edinir. Yazlarını Øivind ve anne babasıyla birlikte yangında hasar görmüş bir çadırda değil, ama ilginç şeylerle dolu bir yerdeki bir kulübede geçirir. Øivind sabırlı bir şekilde ona çevreyi gösterir. Øivind'in çok iyi bir çocuk olduğu ortaya çıkar. Benden daha iyidir. Bu yüzden Linda'nın çalınması doğru olmuştur.

Bu öykü de beynimi yakan bir ateş.

Ve ikisinin arası yok.

Mektubu dokunmadan bırakıp annesiyle babası ayrıldıktan sonra eski evlerinde çoğunlukla yalnız yaşayan 1. Freddy'yi görmeye gittim. Yaşadığı yere Kartal Yuvası diyorduk. Ezik'le birlikte oturmuş esrar çektiklerini biliyordum. Ezik suç yolunda ilerliyordu ve yalnızca taktikten oluşan, stratejiyi hiç bilmeyen ufak tefek bedeni olmasaydı adını duyururdu kesin. 1. Freddy genelde beni gördüğüne sevinirdi ve ender olarak karşılaştığımızda hep yaptığı gibi çok yakında esrarı bırakıp liseye başlayacağını söyledi.

"Yoksa benim bunu yapamayacak kadar aptal olduğumu mu sanıyorsun Finn?"

"Senin aptal olduğunu falan sanmıyorum Birinci" diyorum kocaman gülümsemesine bakarak. Oturup Linda'dan bir mektup aldığımı anlatıyorum. "Linda'yı hatırlıyor musunuz?"

"Hayır" diyor Ezik.

"Hatırlamaz olur muyum" diyor 1. Freddy, üstelik yüzü aydınlanıyor.

"Bir konuda akıl vermenize ihtiyacım var" diyorum ama epey bir dolambaçlı konuşuyorum. Sonunda aslında bu mek-

tubu anneme gösterip göstermeyeceğime karar veremediğimi söylüyorum.

“Sen okudun mu mektubu?” diye soruyor 1. Freddy.

“Hayır.”

Oturuyoruz, Linda’yla ilgili bir yığın anı geliyor aklımıza, belki ilk bakışta aklımıza gelmeyen anıları bile canlandırma-ya çalışıyoruz. Sonunda 1. Freddy’den bir çeşit onay alıyorum, çünkü ona kalırsa annem Traver Yolu’nda yaşayan tek sağlam kadın. Ezik kesinlikle karşı, keş bakışlarla çocuklukla ilgili her şeyin mezarda kalması gerektiğini söylüyor.

“Yırt at mektubu.”

O gün hava sıcak. Yakında yaz tatili geliyor, bir sessizlik döneminin daha başlangıcı. Dışarı çıktım, bloklara, benim sıradağlarıma bakmak, bir şeyler görebilmek için Hagan’a tırmandım. Hem yitirilmiş bir çocukluk hem de her zaman var olacak bir çocukluk gördüm. Birbiriyle hiçbir ilişkisi olmayan iki dünya. Bununla yetinip eve, bu eve gelen, endişeyle okunan bütün öteki mektupları anımsatan mektuba geri döndüm.

Linda’nın yazısı yuvarlak, yanlızsız bir kız yazısı. Bir dağ kadar sağlam. Zamanında alevler altında, çıldırmış bir mutfak masasında Mikado çubuklarının yalnızca birini değil hepsini kaldırabilen bir el tarafından yazılmış. Ve iyiymiş. Evet, aslında ne kadar iyi olduğuyla ilgili söyleyecek pek çok şeyi vardı.

Ama bize bir tür suçlama yöneltiyordu kapanış sorusu biçiminde. Benim de binlerce kez sorguladığım, ama asla anneme sormaya cesaret edemediğimi soruydu bu. Niye onun gitmesine izin vermiştik?

Herhangi bir sıkıntısı yoktu kesinlikle – ama nasıl olmuş-

tu da birinin yaşamımıza dalmasına, bir çocukluğu çalıp götürmesine izin vermiştik?

Sonra aklıma Sinsen'den ayrılacağım sırada Duman'm beni fark edip son bir kez sisli tapınağına çağırması geldi. Söylediğine göre bir gözlemini benimle paylaşmak istiyordu.

"Açıldığından beri çalışıyorum bu okulda" dedi yüzünde o anlaşılmaz, sarı gülümsemeyle. "Bütün bu yıllar boyunca kız kardeşin rahatsız edildiği zaman senin ve o ilginç arkadaşının yaptığı gibi bir şeyle karşılaşmadım. Asla."

Konuyu nereye götürmek istediğini anlamıyordum.

"Kesinlikle izin verilemez bir şeydi" dedi. "Çocuğu neredeyse öldürecektiniz."

"Ama" diye sürdürdü kısa bir aradan sonra, "çocuklar böyle şeyler yapmazlar."

"Efendim?"

"Çocuklar birbirlerini böyle savunmazlar, kardeş bile olsalar."

Ağır, anlamlı bir şey söylemiş gibi görünüyordu. Yine de benim tek yapabildiğim şey her zamanki gibi "Efendim" demek oldu. Şimdi sabırsızlanmaya başlamıştı.

"O zaman belki de bu şekilde olmamıştır olây."

"Hangi şekilde?"

"Siz kız kardeşini savunmak için üzerine saldırmamışsınızdır belki. *Başka bir nedeni olabilir mi?*"

Sonunda anlamıştım.

"Yani yalnızca dayak atmak için saldırmış olabilir miyiz?"

"Örneğin."

Ayağı kalktı, durup sigarasını kılıç gibi salladı.

"Evet, yani belki de" dedim onu memnun etmek için. İçimde Linda'nın alıp yanında götürdüğü ve bir daha asla geri gelmeyeceğini sandığım bir duygu vardı ama. Çünkü o akşam 1. Freddy benden daha fazla yabanileşmemiş ve kendini

kaybetmemiş olsaydı ben öyle bir şey yapardım ki, Ezik bir daha asla ayağa kalkmazdı. Ama Duman'ın duymak istediği şey bu değildi. Ayrıca ben de bu konuda, içimde böyle bir şey taşıdığım konusunda emin olamazdım.

"İyi, iyi" dedi. "Böyle diyelim o zaman."

Balkonda durup yeni yazlıklarıyla, eteği, bluzu ve açık renk kısa ceketiyile ikinci bloğun köşesini dönüp çamaşır kurutma demirlerinin önünden geçen, giriş kapılarının açıldığı yolda güzel, sağlam ve kesin adımlarla yürüyen anneme baktım. İçeri koşup mektubu ortadan kaldırmak için zamanım vardı daha. Ama kapıda anahtarın sesini duyana kadar durdum, biraz sonra evin içinden sesi geldi.

"Patatesleri kaynatmaya başlamadın mı?"

"Hayır" diye seslendim. "Bize bir mektup gelmiş. Mutfak masasının üzerinde."

Sessizlik uzun sürdü. Bir süre sonra bir elinde mektup, ötekinde bir fincan kahveyle balkona geldi, şezlonga oturdu, ayaklarını çocukken bulaşık yıkamak için üzerine çıktığım tabureye koydu. Banyoya girmiş, makyajını temizlemek için yüzünü yıkamıştı, belki yalnızca makyajı değildi temizlediği, çünkü gözyaşlarını bana göstermeyi bırakalı da epey olmuştu. Bir kiracının uzak köşesinden bakıldığında çocukluğu tamirden geçmiş, güzel ve başarılı bir kadındı; dükkân yönetiyor, hesaplar tutuyordu – bütün hesapları...

"Tanrım" dedi mektuba bakarak.

"Yanıt vermeyi düşünüyor musun?" diye sordum başka bir şey söylemediğini görünce.

"Elbette."

"Yani şey demek istiyorum – Linda'nın sorduğu soruya yanıt vermeyi düşünüyor musun?"

"Elbette" dedi yeniden. Mektubu bir kez daha okudu.

“Peki ne yanıt vermeyi düşünüyorsun?”

Başını kaldırdı ama bana bakmadı.

“Burada da güzel bir yaşamı olabilirdi” diyor düşünceli bir sesle. “O zamanlar bilmiyordum. Belki de bu yüzden hiçbir şey yapmamışımdır...”

“Yani onu alıp götürmeleri iyi mi olmuştu?”

“Öyle demedim” dedi. Ben ayağa kalkmış, balkon demirlerini sıkarak Essi’nin oturduğu dağa bakıyordum. “Çok za-yıftık onların karşısında.”

Döndüm. Şimdi bana bakıyordu. “Bizimle ilgili her şeyi biliyorlardı.”

“Yani?”

Yine benim çok açık bir şeyi anlamadığım zamanki anla-tım beliriyor yüzünde.

“Kiracı mı?” diyorum. Yine de bir şeyler anlamıştım. Ba-şıyla onaylıyor.

“Ne düşünmüştü bilmiyorum kiracı. Ama ben bir kere-sinde onu... Linda’yı bulmayı denedim.”

“Bana hiçbir şey söylemeden mi?”

“Sen daha çocuktun o zamanlar Finn.”

Acaba hiç çocuk oldum mu ben, diye düşündüm, sonra ikimizin de aramızdan ayrıldığından beri kiracıdan hiç adıyla söz etmediğimizin farkına vardım. Aslında ben başından beri biliyordum, Kristian’ın tramvay kondüktörü, gemici, tornacı, inşaat işçisi, sendikacı, çadır sahibi ve poplin pardösülü yor-gun bir filozof olduğunu biliyordum. Gerçeği ağzından kaçır-madan edememişti kayağa gittiğimizde.

“Hoşlanıyor muydun ondan?” dedi annem.

“Bilmiyorum.”

“En azından hoşlanmaya çalışmıştın, değil mi?”

Elimden geleni yapmıştım, evet. Şimdi ya annem gibi bir tür hoşnutlukla Linda’nın iyi olmasından dolayı başımı sal-layabilir ve konuyu burada bırakabilirdim ya da odama gi-

dip Kristian'm bana bıraktığı mikroskobu parçalayabilirdim. Ama ne birini ne ötekini yapabiliyordum.

"Bence ona mektubu sen yazmalısın" dedi annem birden. "Senin elinden gelir."

"Onu alıp götürmelerinin hiç önemli bir şey olmadığını mı yazacağım?" dedim ekşi bir sesle, ama söyler söylemez pişman oldum. "Elbette" diye düzelttim. "Elbette yazarım."

"Hemen yapalım" diyen annem kalktı, kâğıt kalem getirmeye gitti.

Bu sırada ben durmuş, annemin belki de sonunda suçlarının bağışlanması diye gördüğü mektubu rüzgârın uçurmasını engellemek için kâğıt ağırlığı gibi kullandığı kahve fincanına bakıyordum. Sonra bakışlarım Essi'nin yaşadığı dağın duvarına çevriliyor. O şey içimde var mıydı gerçekten, bir zamanlar var olmuş muydu? Bu soruların yanıtlarını bulmaya hazır mıydım gerçekten?

Mutfak masasında oturmuş kızartmanın soğuyan yağlarını kemiriyoruz, bütün dişlerimiz gıcırıyor. Ardından kâğıt oyunları oynuyoruz; Linda kazanması için hiçbir şey yapmamıza gerek kalmadan kazanıyor. Masanın karşısında oturan annemle bakışıyoruz ve karar veriyoruz -diye hissediyorum- yaşam şimdi başlıyor işte! Bütün kış ve ilkbahar boyunca da böyle devam edecek. Aman tahtaya vuralım. Sonra yaz, sonbahar ve altmışlı yılların geri kalanı boyunca. Erkeklerin oğlan çocuklarına, ev kadınlarının genç kızlara dönüştüğü o korkunç on yıl. Saçma sapan bir ev yenilemeyle, parasızlıkla ve özellikle de karanlık bir Kasım günü küçük açık mavi bavulunda atom bombası taşıyan çaresizlik, Grorud otobüsünden inip yaşamımızı altüst ettiğinde başlamıştı.

Norveç'in yaşayan en önemli yazarlarından Roy Jacobsen'den bir "büyüme" ve "değişim" hikâyesi... Arka planında Norveç'in 1960'larda yaşadığı sosyo-ekonomik dönüşümün yer aldığı *Harika Çocuk*'un merkezinde dokuz yaşındaki Finn ve annesi var. Annesi ile babası boşanmış, babasını hiç görmemiş olan Finn'in hayatı, evlerinin bir odasını kiralayan gizemli yabancı Kristian ve beklenmedik bir şekilde aralarına katılan üvey kardeşi Linda'nın etkisiyle değişir: Ne de olsa bu bir "Yuri Gagarin yıldır" ve artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktır.

